

TOMUS V.
RERUM
MAGNI CONCILII
CONSTANTIENSIS. 4

CEZARE SIGISMONDO

Imperator Romanorum
Hungarorum
Lithuanorum
Poloniarum
Sarmatarum
Croatiarum
Sclavorum
Catholicorum
Apostolicorum
Regum, Principum, Magnificorum, Nobilium, etc.

TOMUS V.

RERUM

MAGNI CONCILII

CONSTANTIENSIS

Martinus Pape In-4 Concilio octavo cum 11
Nobis presentibus Datis
Septuaginta octavo
anno regni Imperatoris
1562

IMPERATORE LEOPOLDO
CAESARE AUGUSTISSIMO
TRIUMPHATORE INVICTISSIMO
ANTIQUE VIRTUTIS ET LIBERTATIS
PATRE SPERANTISSIMO
GLORIAE IMPERII VINDICE PATISSIMO
ORBIS LITERARUM PROTECTORI
MUNIFICENTISSIMO

INSIGNIA IMPERATORIS AC SACRI ROM. IMPER. ELECTORUM
 VEL IN PROPRIA PERSONA VEL PER LEGATOS IN CONCILIO
 CONSTANTIENSI OLIM PRÆSENTIUM.

SIGISMUNDI · ROMAN. IMPERAT. IN CONCILIO PRÆSENTIS.

EHISDEM
 SIGISMUNDI
 REGIS HUNGARIAE

WENCESLAI
 BOHEMIAE REGIS *cujus*
Legati in Concilio præsentis.

IOHANNIS
 ARCHIEPISCOPI MOGUNTINI
 S. R. I. ELECTORIS
in Concilio præsentis.

THEODORICI
 ARCHIEPISCOPI COLONIENSIS
 S. R. I. EL. *cujus* LEGATI IN CONCILIO
 PRÆSENTIS.

WERNERI
 ARCHIEPISCOPI TREVIRENSIS
 S. R. I. ELECTORIS *cujus*
Legati in Concilio præsentis.

LUDOVICI BAVARI
 PALATINI RHENI S. R. I. ELECTORIS
in Concilio præsentis Eiusdemque
absente Cæsare Protectoris.

RUDOLPHI
 DUCIS SAXONIE S. R. I. ELECTORIS
in Concilio præsentis.

FRIDERICI MARCHIONIS
 BRANDENB. IN CONCILIO PRÆSENTIS
 S. R. I. ELECTORIS A SIGISMUNDO
in Concilio Creati.

ANNO 1740. DIE 15. JUNII. ROMAE. IMPERAT. IN CONCLIO PRAESIDI.
CONSTITUTIONE. ROMANA. IMPERAT. IN CONCLIO PRAESIDI.
CONSTITUTIONE. ROMANA. IMPERAT. IN CONCLIO PRAESIDI.

INSIGNIA ET SYMBOLA
TRIUM PONTIFICUM IN CONCILIO CONSTANTIENSI REMOTORUM
ET QUARTI IN CONCILIO ELECTI.

IOHANNIS XXIII

Neapolitanus, alias Balthasarus Coscia, PONTIF. MAX.
sede motus in Concilio Constantiensi,
Anno 1455.

GREGORII XII.

Venetici, antea Angeli Corarii PONTIF. MAX. in Concilio Constantiensi
admonitus per Commissarium
Sponte Papatu cessit.

BENEDICTI XIII.

Arragon, alias PETRI de LUNA, PONTIF. MAX.
in Concilio Constantiensi remotus.

MARTINI V.

Romani
antea OTTO COLUMNÆ, PONTIF. MAX.
in Concilio Constantiensi
Electi. Aº 1457.

IN SIGNA ET SYMBOLA
CONSTITUTUM IN CONGREGATIONE CONSTANTINENSIS
IN QUARTA DE CONGREGATIONE ELECTI

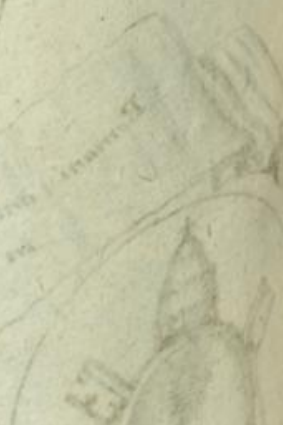
IOHANNES XXIII

GREGORIUS XII

LEONARDUS XI

MARTINUS V

INSIGNIA REGUM CHRISTIANORUM.
QUORUM LEGATI AD CONCILIUM CONSTANTIENSE VENERUNT.

HENRICI REGIS ANGLIAE

WENCESLAI REGIS SCOTIAE

CAROLI REGIS GALLIAE

LUDOVICI REGIS DELPHINI

ALPHONSI REGIS ARRAGONIAE

CAROLI REGIS NAVARRAE

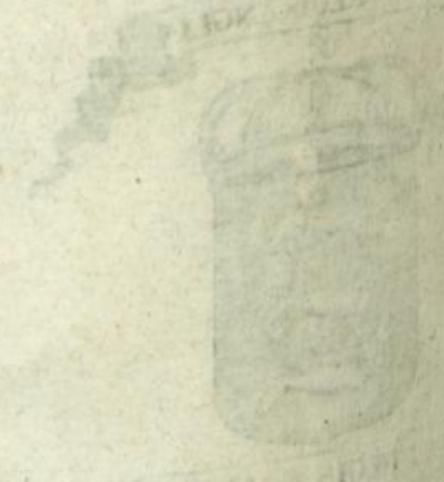
BOMUNDI REGIS CASTILIAE

IOHANNIS REGIS PORTUGALLIAE

UNIVERSITÄT DÜSSELDORF
BIBLIOTHEK

IN SIGNIA REGUM CHRISTIANORUM,
QUORUM LEGATI AD CONCILIUM CONSTANTIENSE VENERUNT.

ERICI REGIS SUECIAE.

ERICI REGIS DANIAE.

VLADISLAI REGIS POLONIAE.

WENCESLAI REGIS BOHEMIAE.

IOHANNÆ MARIAE REGINÆ NEAPOLIS.

HENRICI REGIS SICILIAE.

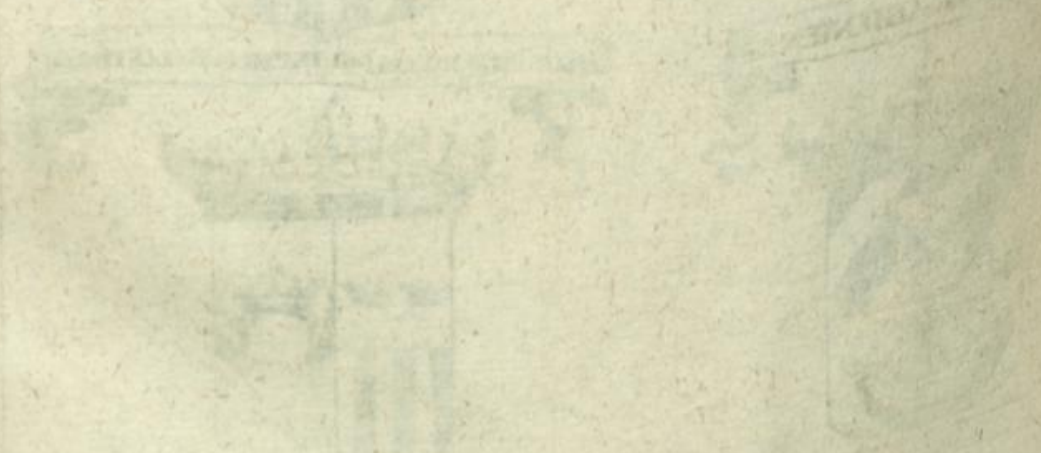
ALEXANDRI IMPER. ATHENIENSIS.

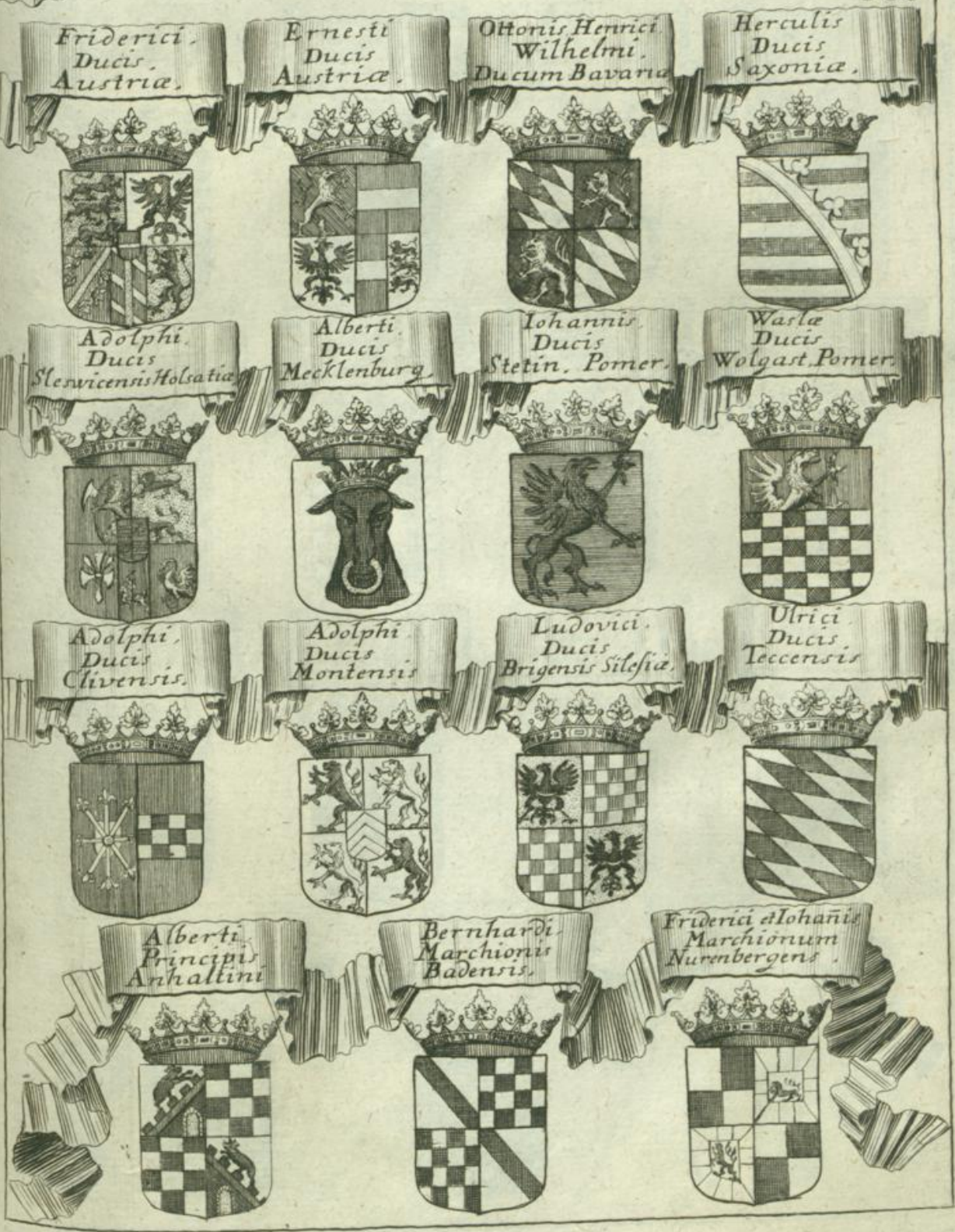
EMANUELLIS PALEOLOGI IMPER. CONSTANTINOPOLITANI.

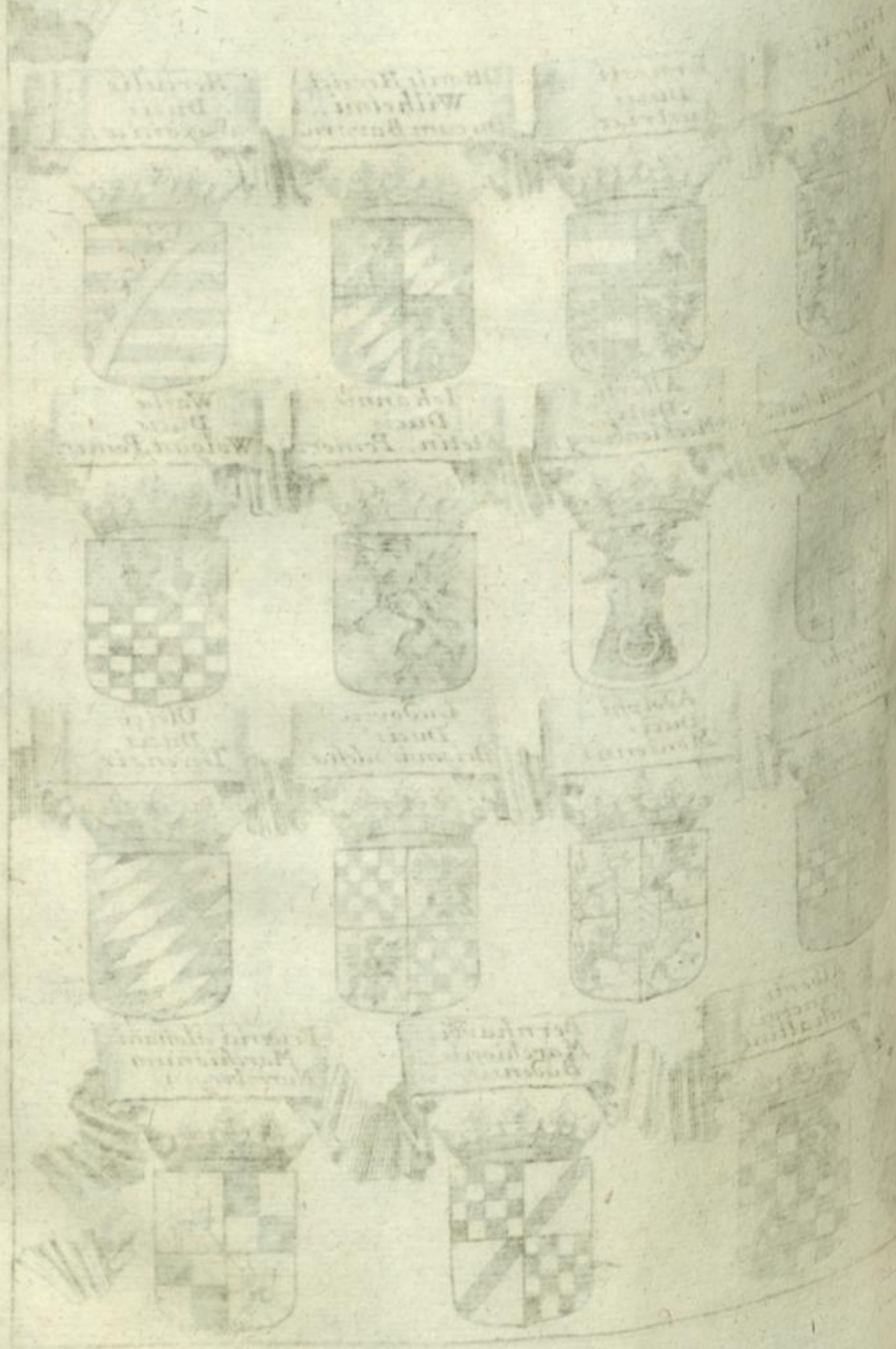
UNIVERSITÄT DÜSSELDORF
BIBLIOTHEK

INSIGNIA
 DUCUM ET MARCHIONUM
 QVORUNDAM GERMANIÆ
 IN CONCILIO CONSTANTIENSI PRÆSENTIUM
 Tab. I.

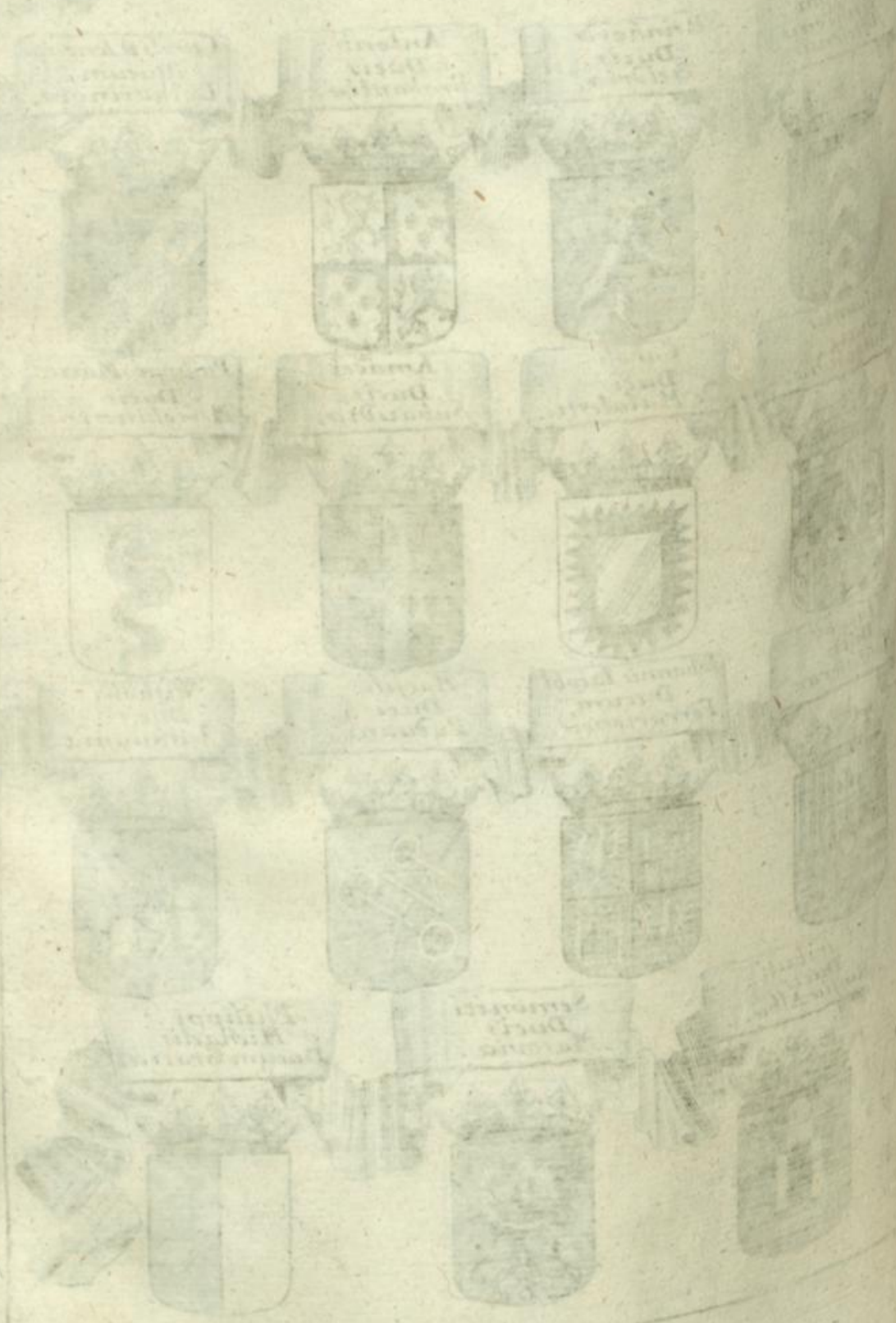
IN SIGILLIS
DUCUM ET MARCHIONUM
ORIENTALIS GERMANIAE
CONCILIO CONSTANTIENSIS PRAESIDIUM

INSIGNIA
 ALIORUM QUORUNDAM PRINCIPUM
 PRÆCIPUE EXTERORUM
 IN CONCILIO CONSTANTIENSI SUSPENSÆ.
 Tab. 2.

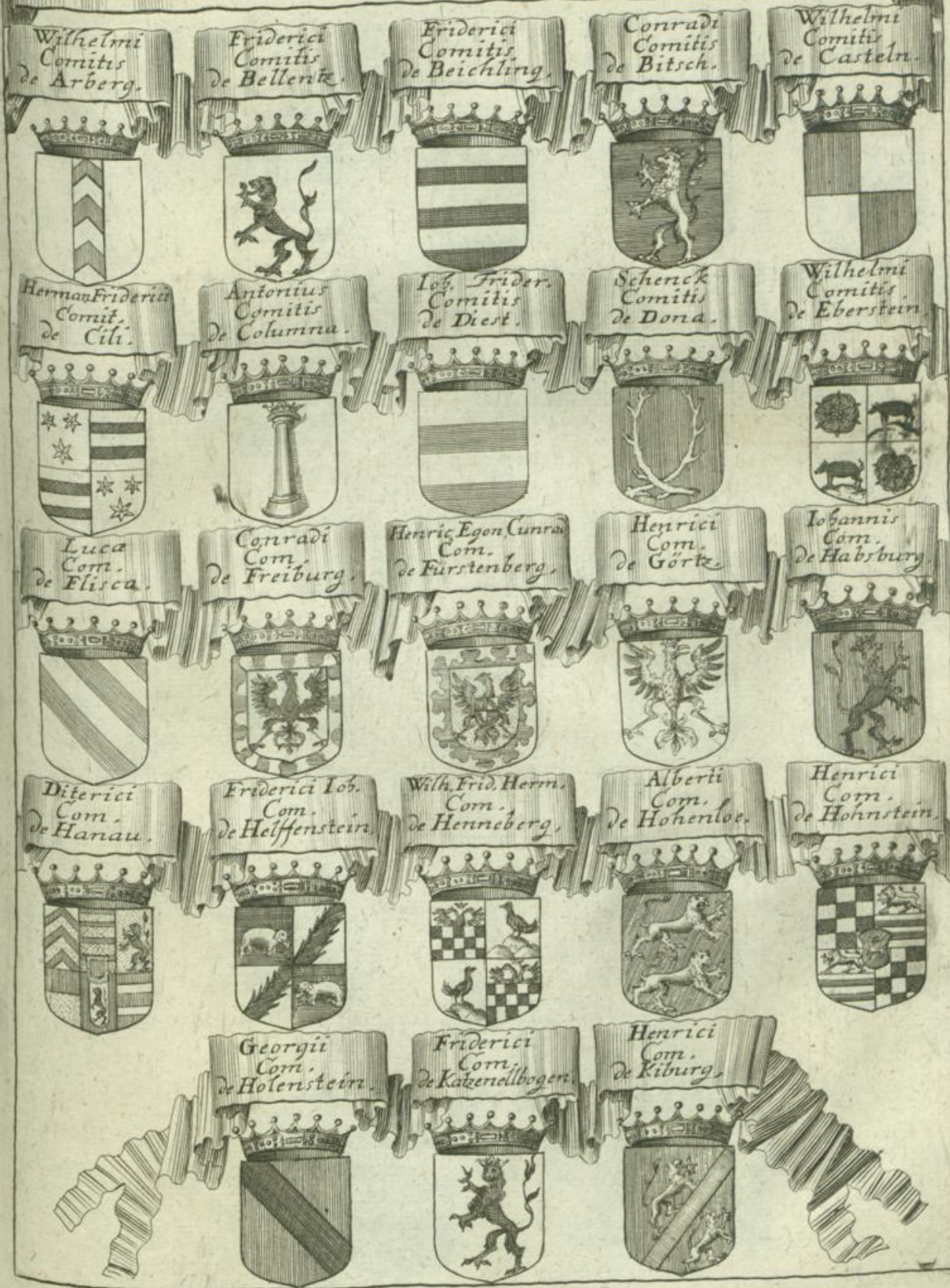

ALBUM QUORUNDAM PRINCIPUM
PRACIPUE EXTERIORUM
IN REGNO CONSTANTINENSIS SUSPENSUM

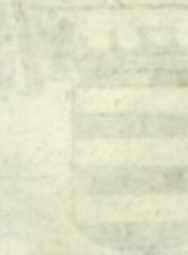

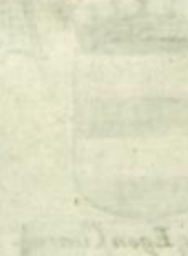
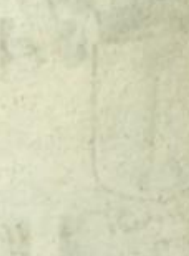

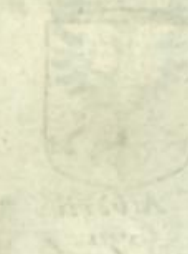

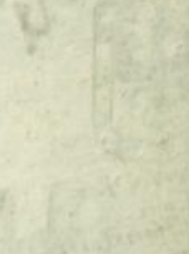

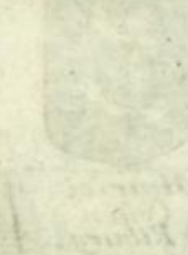
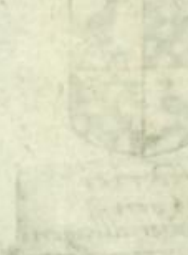
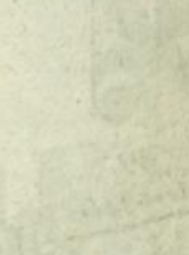

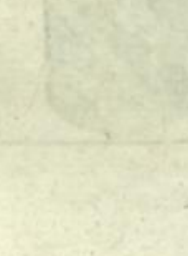

INSIGNIA COMITUM PRÆCIPUORUM IN CONCILIO CONSTANTIENSI PUBLICE AÆFIXA

Tab. 1.

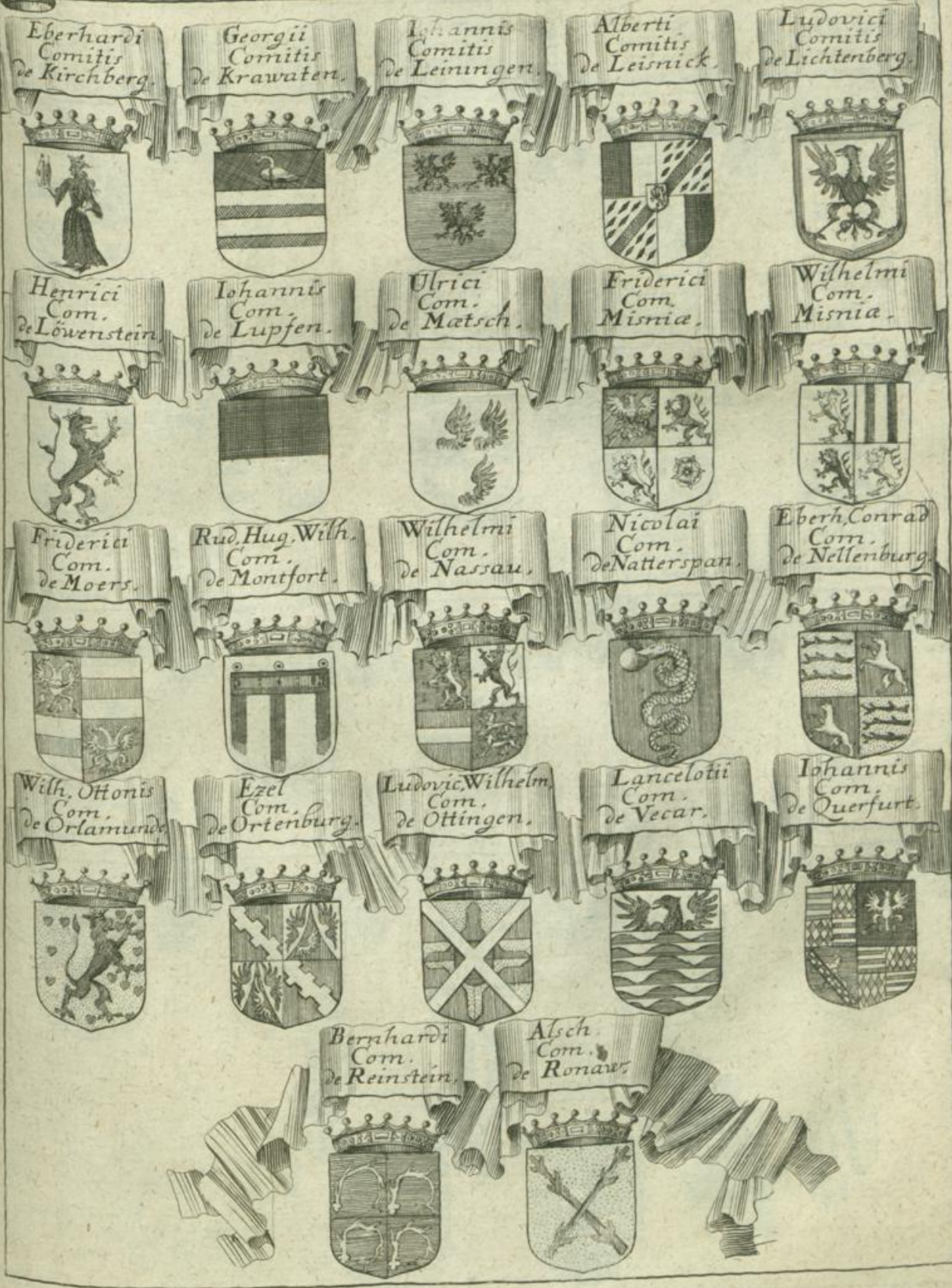

INSTITUTUM
CONSILII PRAECIPUORUM
IN CONSILIO CONSTANTINENSIS
PUBLICE ALTA

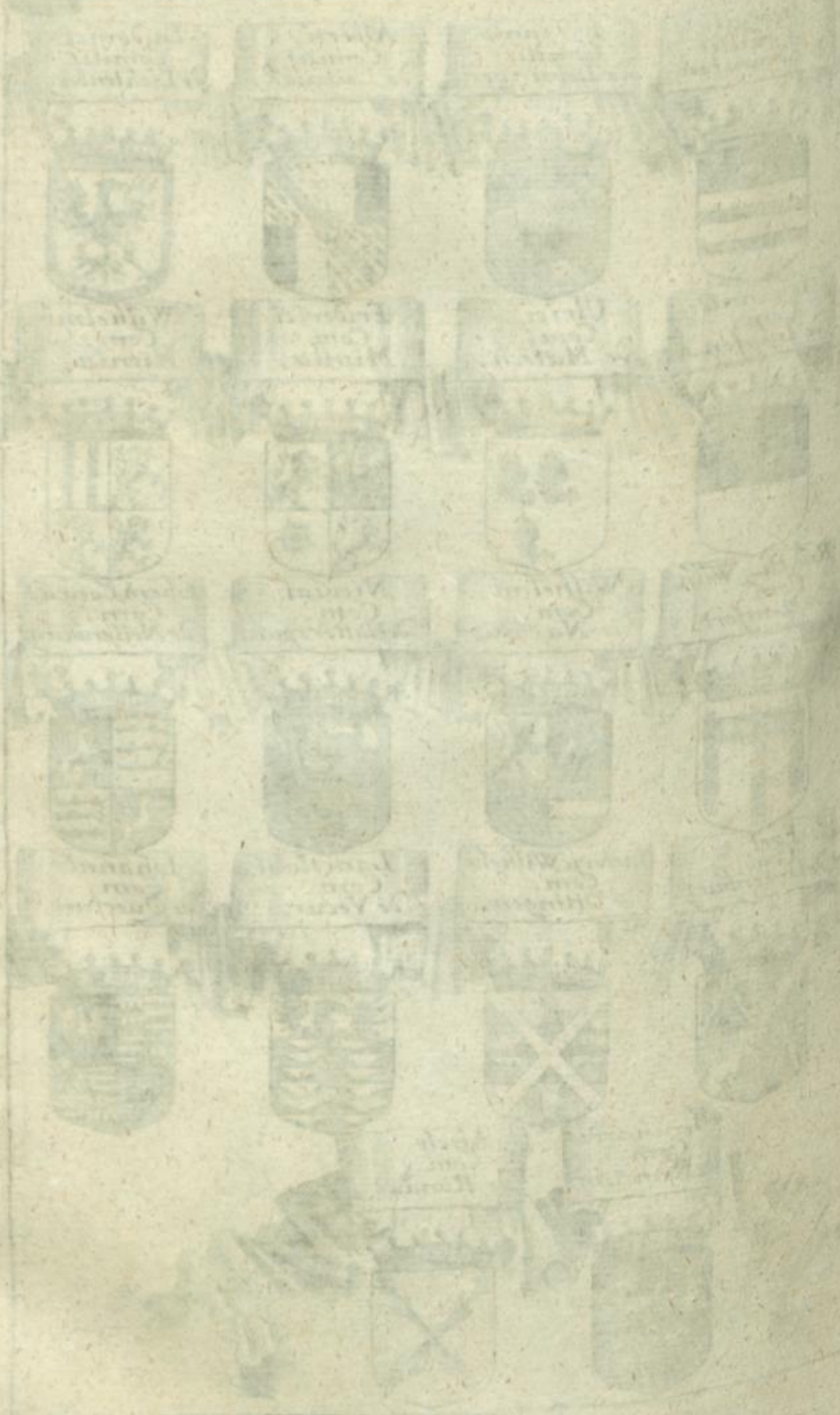
 C. ...	 C. ...	 C. ...	 C. ...
 C. ...	 C. ...	 C. ...	 C. ...
 C. ...	 C. ...	 C. ...	 C. ...
 C. ...	 C. ...	 C. ...	 C. ...
 C. ...	 C. ...	 C. ...	 C. ...

INSIGNIA
COMITUM PRÆCIPUORUM
IN CONCILIO CONSTANTIENSI
PUBLICE AFFIXA

Tab. 2.

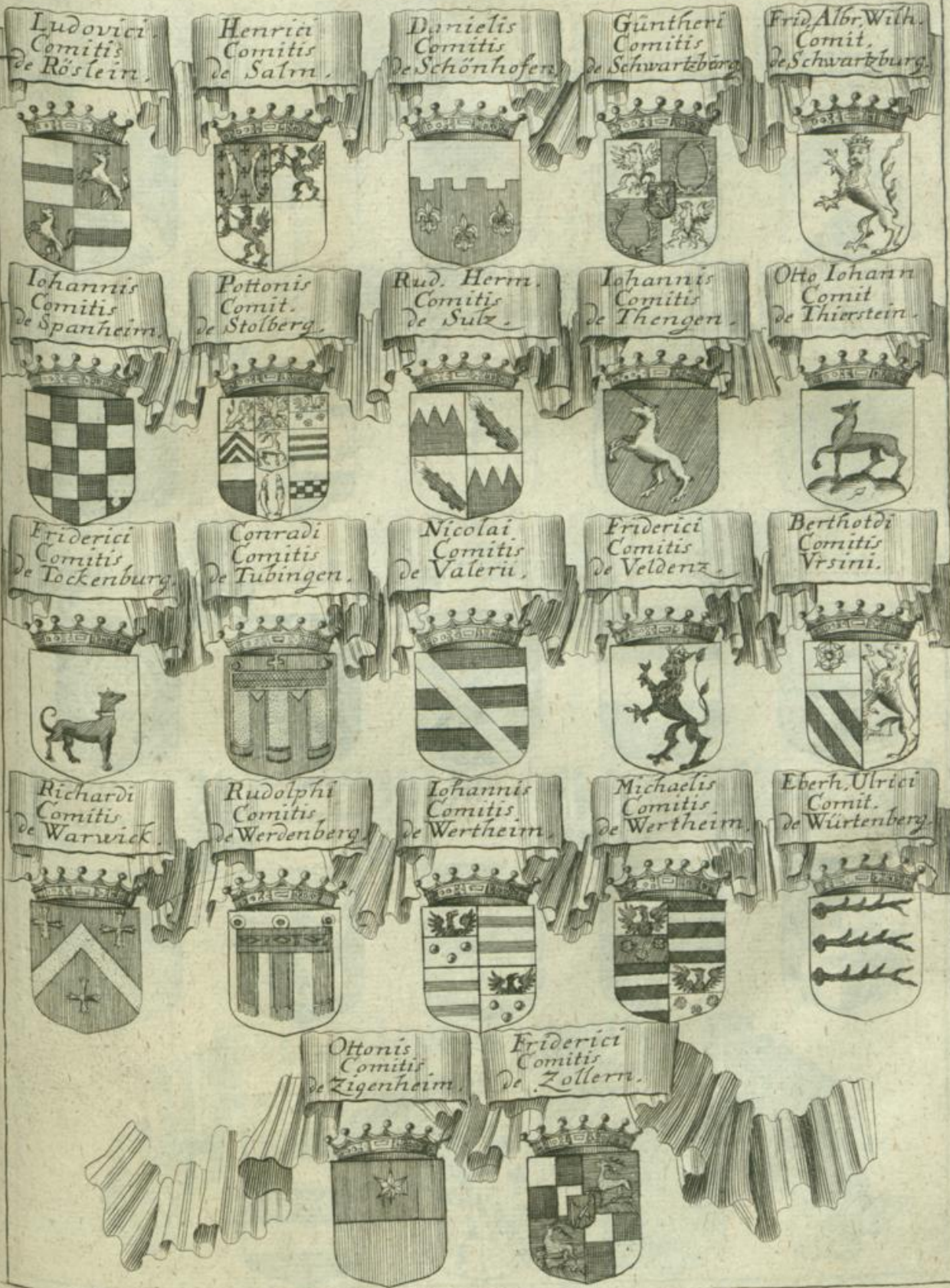

IN REGIA
CIVITATE PRAGENSIS
MUSEO HISTORICO
MUSEUM

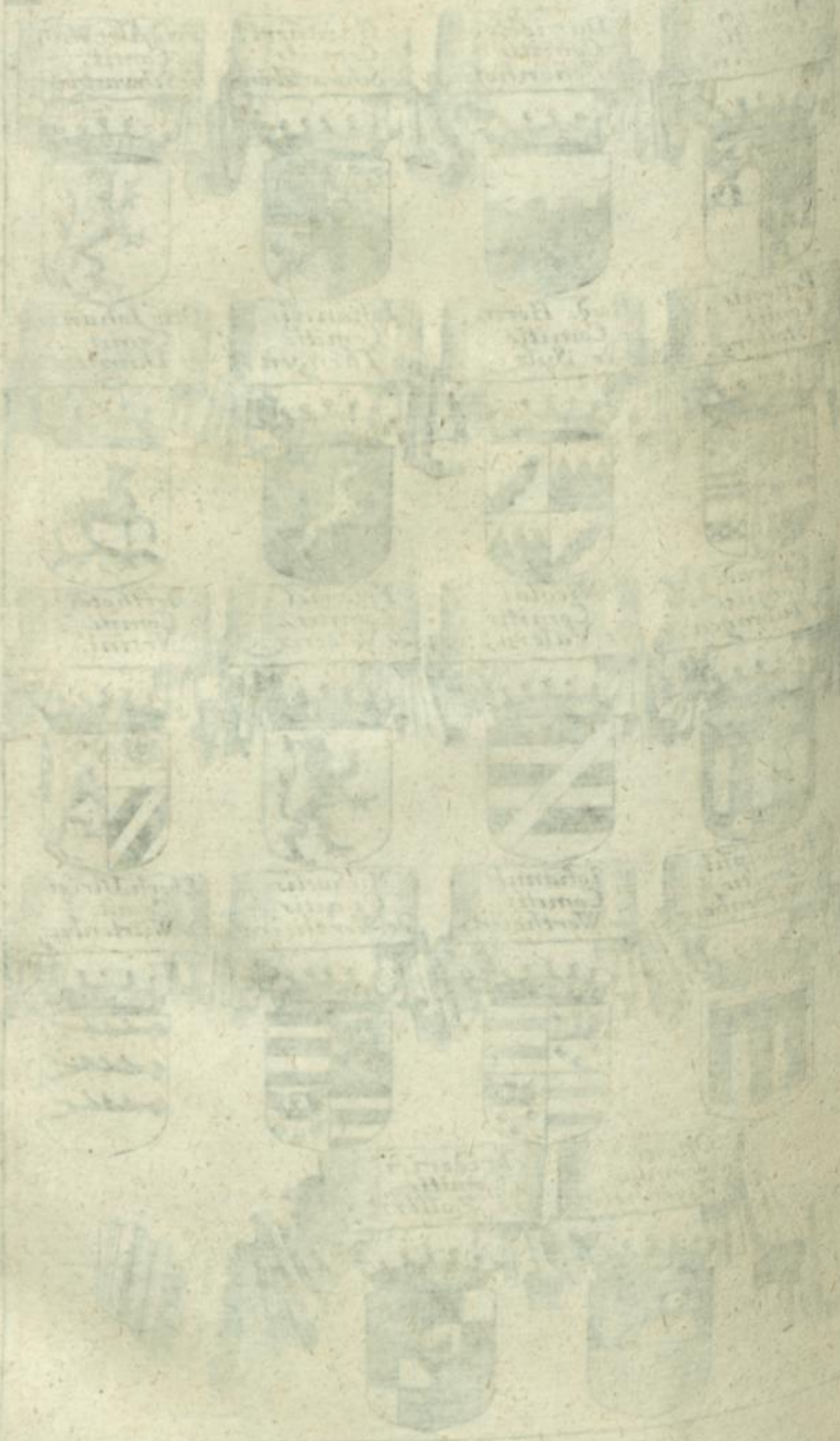

INSIGNIA
COMITUM PRÆCIPUORUM
IN CONCILIO CONSTANTIENSI
PUBLICE AFFIXA.

Tab. 3.

INSTITUTUM
CONSILII PRINCIPALIS
CONSILII CONSILIARII
PUBLICE AULICAE

INSIGNIA
BARONUM ET EQVITUM
QVORUNDAM,
IN CONCILIO CONSTANTIENSI AFFIXA.

Tab. I.

Rudolphi de Aarburg.	Henrici de Arwang.	Iohannis de Auersberg.	de Burglen.	Waltheri de Busnang.
Ulrici de Clingen.	Schenek de Erpach.	Iacobi de Eschenbach.	Sigismundi de Freunsberg.	Waltheri de Geroldseck.
Wolfii de Grafeneck.	Endt de Gruenstein.	Stephani de Gundelfingen.	Iohannes de Haideck.	Eberhardi de Landtau.
Leiter de Bern.	Ludmanni de Lichtenberg.	Viti de Lichtenstein.	Iohannis de Limburg.	Morsberg.
	Ochsenstein.	Henrici de Rappoltstein.	Alberti de Recsberg.	

INSEIGNIA
BARONUM ET FOVITUM
GVRNDAM
CONSTITVENS AETIA

Tab. I.

IN SIGNIA
BARONUM ET EQVITUM
QVORUNDAM.
IN CONCILIO CONSTANTIENSI AFFIXA.

Tab. 2.

<i>Johannis de Regensberg.</i>	<i>Henrici de Roseneck.</i>	<i>Henrici de Rosenberg.</i>	<i>Guntheri de Schwarzberg.</i>	<i>Henrici de Stoffeln.</i>
<i>Johannis Truchsessii de Waltburg.</i>	<i>Reinhardi de Westerburg.</i>	<i>Johann de Clon Eqv. Bohem.</i>	<i>Johann Latschenbeck Eqv. Bohem.</i>	<i>Vlric de Lutz Eqv. Bohem.</i>
<i>Joh. de Walterborn Eqv. Angl.</i>	<i>Johann Sittori. Eqv. Angl.</i>	<i>Rupert Hemersfort Eqv. Angl.</i>	<i>Johann Roche Eqv. Angl.</i>	<i>Geffrō Oflebsch Eqv. Angl.</i>
<i>Peterikraft Eqv. Angl.</i>	<i>Nicolai Sexpon Eqv. Angl.</i>	<i>Johann Sittori. Eqv. Angl.</i>	<i>Jamigi Hermstrot Eqv. Angl.</i>	<i>Wilhelm Neuland Eqv. Angl.</i>
<i>Thomas Fanhes. Eqv. Angl.</i>		<i>Waltheri Hugerfort Eqv. Angl.</i>		

INSTITUTA
HABITUM ET ROTUNDUM
GOVERNANDA
CONCILIO CONSTANTIENSIS

Tab. 2

INSIGNIA
ALIORUM
EQUITUM AC NOBILIUM
IN CONCILIO CONSTANTIENSI PUBLICATA.

Tab. I.

<i>Äbsperg.</i>	<i>Ätendorff.</i>	<i>Andlau.</i>	<i>Anweil.</i>	<i>Bebenburg.</i>	<i>Beringer.</i>	<i>Bibra.</i>
<i>Bichelsee.</i>	<i>Blarer.</i>	<i>Blücher.</i>	<i>Bodman.</i>	<i>Bocken.</i>	<i>Bonstet.</i>	<i>Bosen.</i>
<i>Brandt.</i>	<i>Bubenhofe.</i>	<i>Buhel.</i>	<i>Bunaw.</i>	<i>Budigken.</i>	<i>Dachsenhause.</i>	<i>Diesenhofen.</i>
<i>Danckerswyl.</i>	<i>Ebersberg.</i>	<i>Ellerbach.</i>	<i>Empz.</i>	<i>Ende.</i>	<i>Endingen.</i>	<i>Engelbrecht.</i>
<i>Eptingen.</i>	<i>Eijsenburg.</i>	<i>Falckenstein.</i>	<i>Falckenstein.</i>	<i>Fleckenstein.</i>	<i>Freyberg von Eisenberg.</i>	<i>Freyberg.</i>
<i>Fridtingen.</i>	<i>Fridtingen.</i>	<i>Gerstorff.</i>	<i>Giesen.</i>	<i>Gilgenberg.</i>	<i>Griesingen.</i>	<i>Grünberg.</i>

IN SIGNIA
ALPHABETICUM
MAGNITUDINE AC NOBILITATE
ORDINATA

Tab. 1

INSIGNIA
 ALIORUM
 EQUITUM AC NOBILIUM
 IN CONCIPIO CONSTANTIENSI PUBLICATA.
 Tab. 2.

Gundelsheim	Haijdeck	Hailfingen	Halweil	Hatstad	Hausen	Helmstadt
Hermansdorff	Hesberg	Hessen	Heijdorff	Heimenhofe	Hinwill	Hirnheim
Hirschberg	Hirschhorn	Hohensfels	Hohenreis	Hohenstein	Hohenthau	Holenstein
Holtzendorff	Holtzhausen	Honburg	Honsberg	Hornberg	Horning	Hornstein
Hüffel	Hugelsbosen	Ingelheim	Jungingen	Katzenstein	Klingenberg	Knoblauch
Knorringe	Kökeritz	Künrberg	Landenberg	Landenberg	Langenstein	Leipziger

IN SIGNIA
ALIORUM
SOCIETATUM AC NOBILITUM
CONCILIO CONSTANTIENSIS PUBLICATA

IN SIGNIA
 ALIORUM
 EQUITUM AC NOBILIUM
 IN CONCILIO CONSTANTIENSI PUBLICATA.

Tab. 3.

Leuburger.	Leiminger.	Lichtenstein.	Lochen.	Löser.	Marschalcke.	Mertzingen.
Mansberg.	Mansen.	MassMünster.	Marxen.	Michelsburg.	Miltitz.	Mulheim.
Munckweil.	Neuenhoff.	Pflug.	Rabenstein.	Rabmanshauf.	Ramstein.	Randek.
Randegg.	Ramschweg.	Reinhofer.	Reischach.	Truchses von Ringingen.	Rödern.	Roggweil.
Rosenberger.	Rosenberg.	Rotwitz.	Rotenhan.	Rudisheim.	Sachsenheim.	Saxen.
Schencken.	Schencken von Castel.	Schencken von Stauffenberg.	Schencken von Geyern.	Schellendorf.	Schollenberg.	Schilling von Canstad.

IN SIGNA
ALIORUM
MUNITUM AC NOBILITUM
ORDINIO CONSTANTIENSI PUBLICATA

INSIGNIA
 ALIORUM
 EQUITUM AC NOBILIUM
 IN CONCILIO CONSTANTIENSI PUBLICATA.
 Tabul. 4.

Sesländerberg	Schletten	Schleinitz	Schönberg	Schönau	Schwartz	Seckendorff
Seldenhofe	Sickingen	Sonnenberg	Sparneck	Spetten	Starckenberg	Stadion
Stein	Steinach	Sternberg	Sterneck	Stetenberg	Sydow	Tachenhausen
Venninger	Vitzomb	Waldner	Waldau	Wallenfels	Wallenrod	Walsee
Wangenheim	Weingarten	Welwart	Werdegk	Werlau	Wesenberg	Westersteten
Wisler	Truchses von Wolthausen	Wolfurt	Zedlitz	Zerein	Zobel	Zullenhard

INSTITUTUM
MULLERIANUM
CONSTANTINENSIS
CIVITATIS

IN SIGNIA CIVITATUM QUARUM LEGATI AD CONSTANTIENSE CONCILIUM MISSI.

Aquisgranens. Abbaticellens.

<i>Argentoratens.</i>	<i>Augustanor.</i>	<i>Baders.</i>	<i>Bamberg.</i>	<i>Basil.</i>	<i>Berna.</i>	<i>Biberacens.</i>	<i>Bononiens.</i>
<i>Wartislaviens.</i>	<i>Brugens.</i>	<i>Brunswic.</i>	<i>Coloniens.</i>	<i>Curicens.</i>	<i>Dantiscan.</i>	<i>Isnens.</i>	<i>Erfurtens.</i>
<i>Florentinor.</i>	<i>Francofurti ad M.</i>	<i>Friburg. Br.</i>	<i>Friburg.</i>	<i>S. Gallens.</i>	<i>Genuens.</i>	<i>Gandavens.</i>	<i>Glariciens.</i>
<i>Hagenoers.</i>	<i>Hallensium.</i>	<i>Heilbrun.</i>	<i>Lindavio.</i>	<i>Lubecens.</i>	<i>Lucernens.</i>	<i>Lothiens.</i>	<i>Moguntins.</i>
<i>Mechlingens.</i>	<i>Mediolanens.</i>	<i>Memming.</i>	<i>Meders.</i>	<i>Mulhusan.</i>	<i>Monachens.</i>	<i>Neoburg.</i>	<i>Noriberg.</i>
<i>Paduanor.</i>	<i>Parisiens.</i>	<i>Passaviens.</i>	<i>Ratisbonens.</i>	<i>Ravensburg.</i>	<i>Reudlingens.</i>	<i>Romanor.</i>	<i>Schaffhusian.</i>
<i>Stetatiens.</i>	<i>Svitens.</i>	<i>Solodurior.</i>	<i>Spirens.</i>	<i>Traiectens. ad Rostam.</i>	<i>Trident.</i>	<i>Treviriens.</i>	<i>Uberlingens.</i>
<i>Venetorum.</i>	<i>Ulmens.</i>	<i>Untervald.</i>	<i>Uriens.</i>	<i>Veluniens.</i>	<i>Wormatiens.</i>	<i>Tugiorum.</i>	<i>Tiguriorum.</i>

INSIGNIA
CIVITATUM
SALARUM LEGATIONIS CONSTANTINENSIS
CONCILIUM MISSI

INSIGNIA
ACADEMIARUM,
EX QVIBUS LEGATI IN CONCILIO CONSTANTIENSI
COMPARUERUNT.

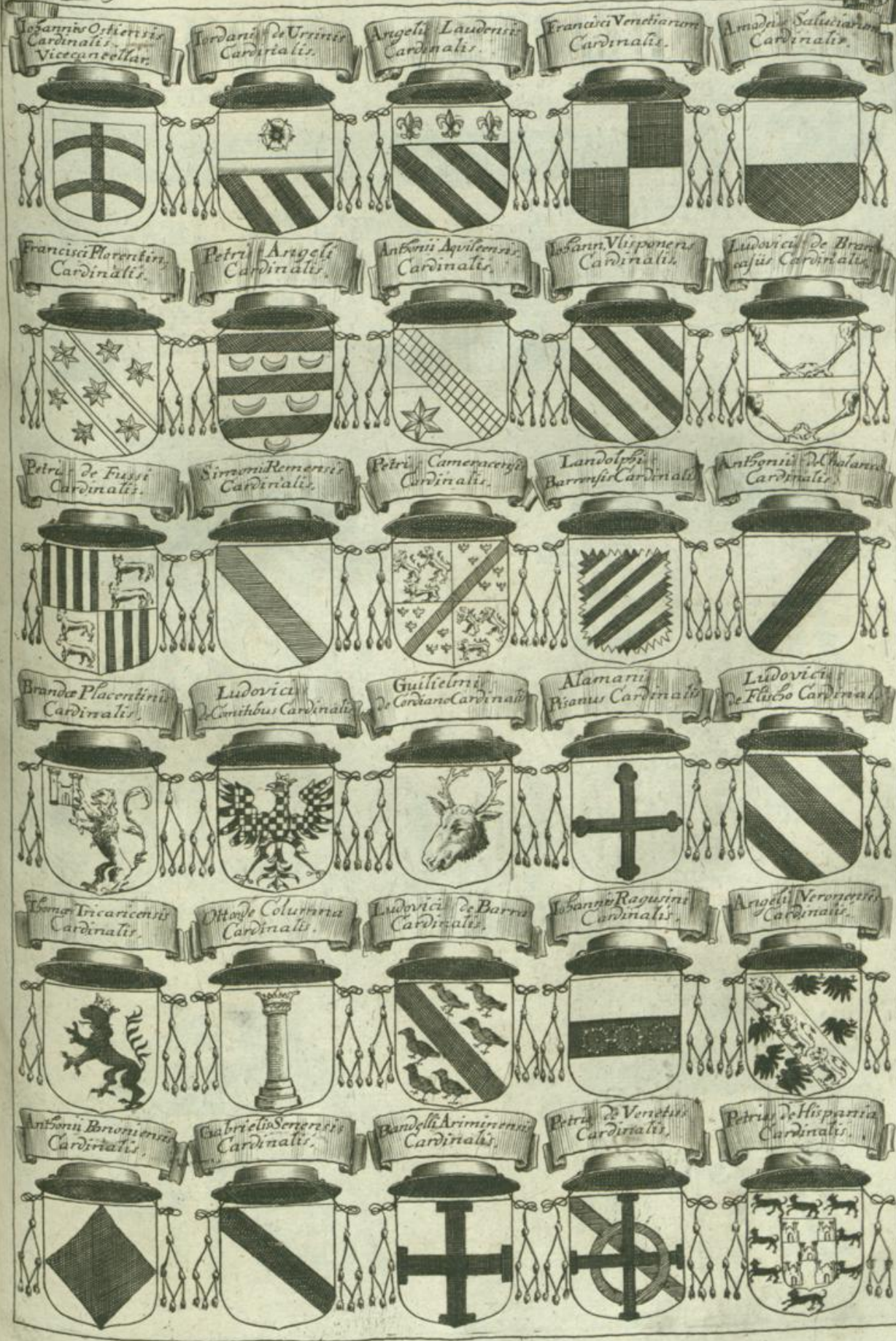

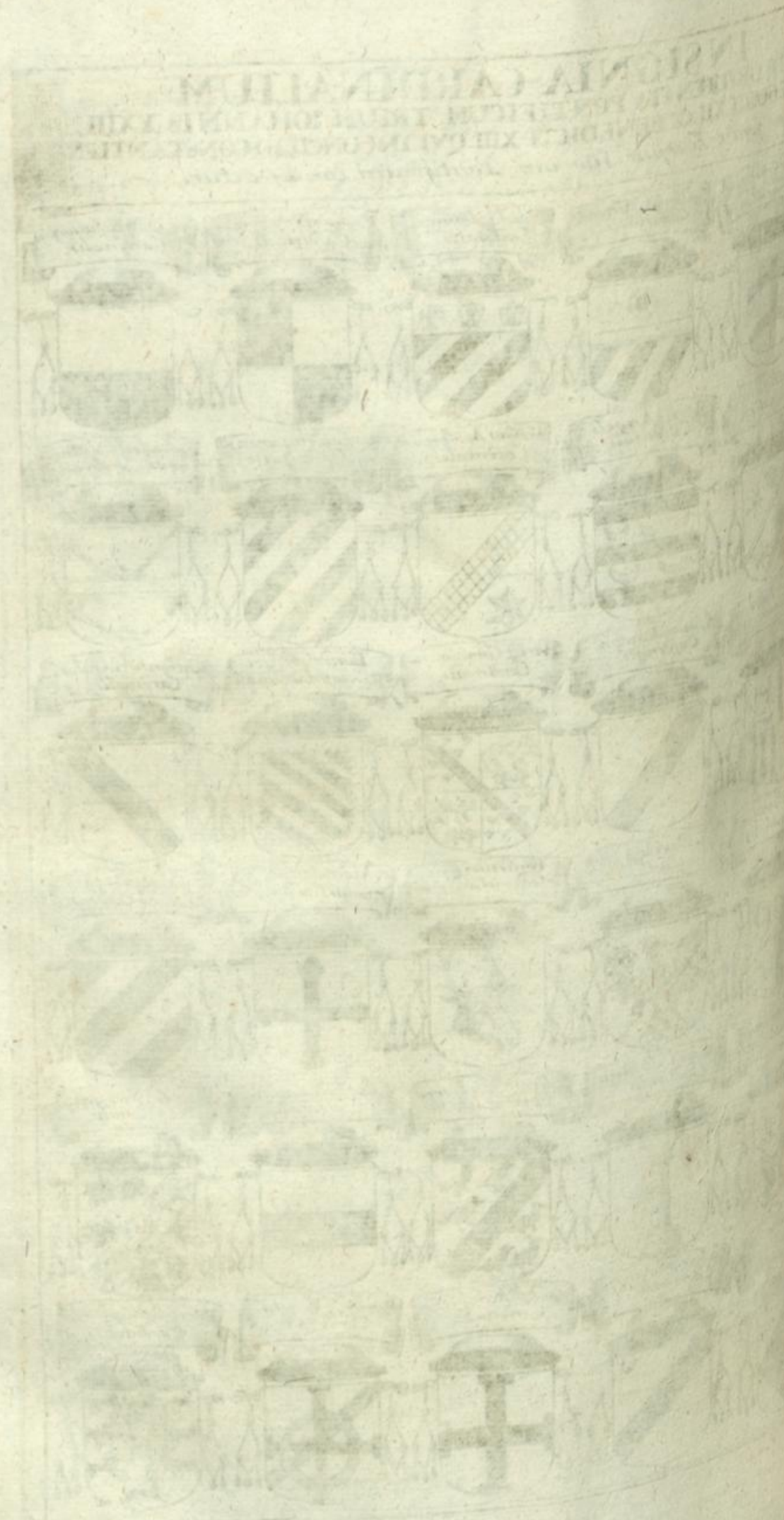
INSIGNIA
ACADEMIARUM

UNIVERSITATIS IN CONSIGLIO CONSTANTINENSIS
COMPARATUM

IN SIGNIA CARDINALIUM
 SUB OBEDIENTIA PONTIFICUM TRIUM IOHANNIS XXIII.
 GREGORII XII. & BENEDICTI XIII. QUI IN CONCILIO CONSTANTIENS.
praesentes Fuerunt, Suorum Pontificum causas acturi.

IN SIGNIA
 QVATUOR
 PATRIARCHARUM
 IN CONCILIO CONSTANTIENS. PRÆSENTIUM.

LUDOVICI DUC de TECK
 PATRIARCHÆ
 AQVILENSIS.

IOHANNIS
 PATRIARCHÆ
 GRADENSIS.

IOHANNIS
 PATRIARCHÆ
 CONSTANTINOPOLITANI

IOHANNIS
 PATRIARCHÆ
 ANTIOCHENI

IN REGIA
PATRIARCHARUM

JOHANNIS
PATRIARCHAE
GRADENSIS

PATRIARCHAE
ADRIENSIS

JOHANNIS
PATRIARCHAE
VICENTINAE

JOHANNIS
PATRIARCHAE
VICENTINAE

INSIGNIA
ARCHIEPISCOPORUM PRACIPUORUM
QVI IN CONCILIO CONSTANTIENSI VEL IPSI VEL PER
LEGATOS COMPARUERUNT.

*Iohannis
Comitis Nassovii
Archiepiscopi
Moguntinensis.*

*Theodoricus
Comitis de Morisa.
Archiepiscopus
Coloniensis. per. Leg.*

*Weneri
de Konigstein.
Archiepiscopi
Trevirensis.
per. Leg.*

*Eberhardi
de Neuhaus.
Archiepiscopi
Salzburgensis.*

*Iohannis
Wallenrod
A Rigenis.*

*Nicolai
Gneznensis.*

*Iohannis
Strigoniensis.*

*Andrea
Colocensis.*

*Nicolai
Pragensis.*

*Nicolai
Mediolanensis.*

*Theobaldi
Bisuntinensis.*

*Gangolphi
Rotomagensis.*

*Regnaldi
Remensis.*

*Iacobi
Thuronensis.*

*Alani
Compostellani.*

*Ruperti
Sarisburiensis.*

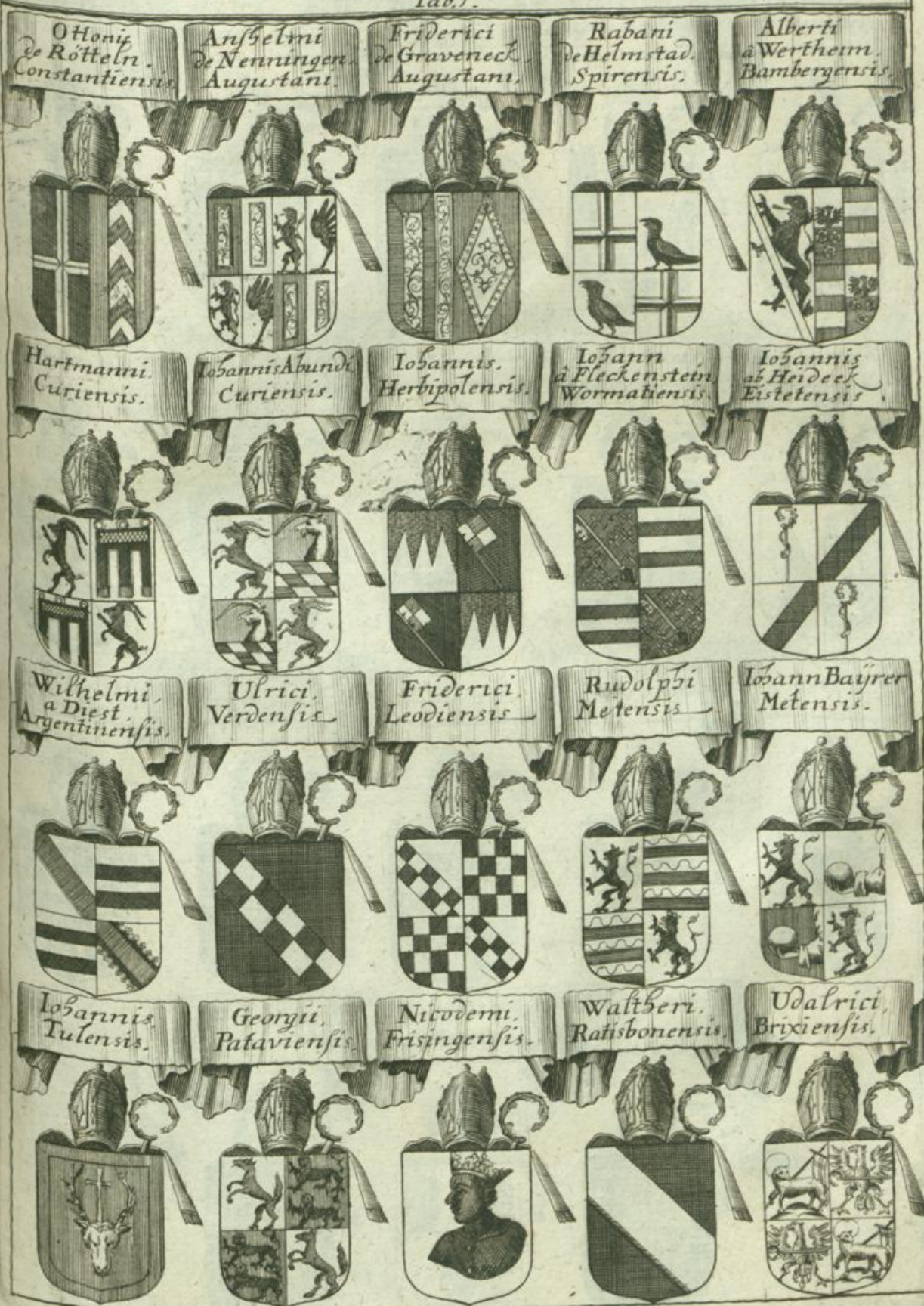

ALPHABETICUM NOMINUM FACTURORUM
IN TOWNHALL CONSTANTINAE MENSIS VII. FEB.
L. ANNO DOMINI MDCCLXXII.

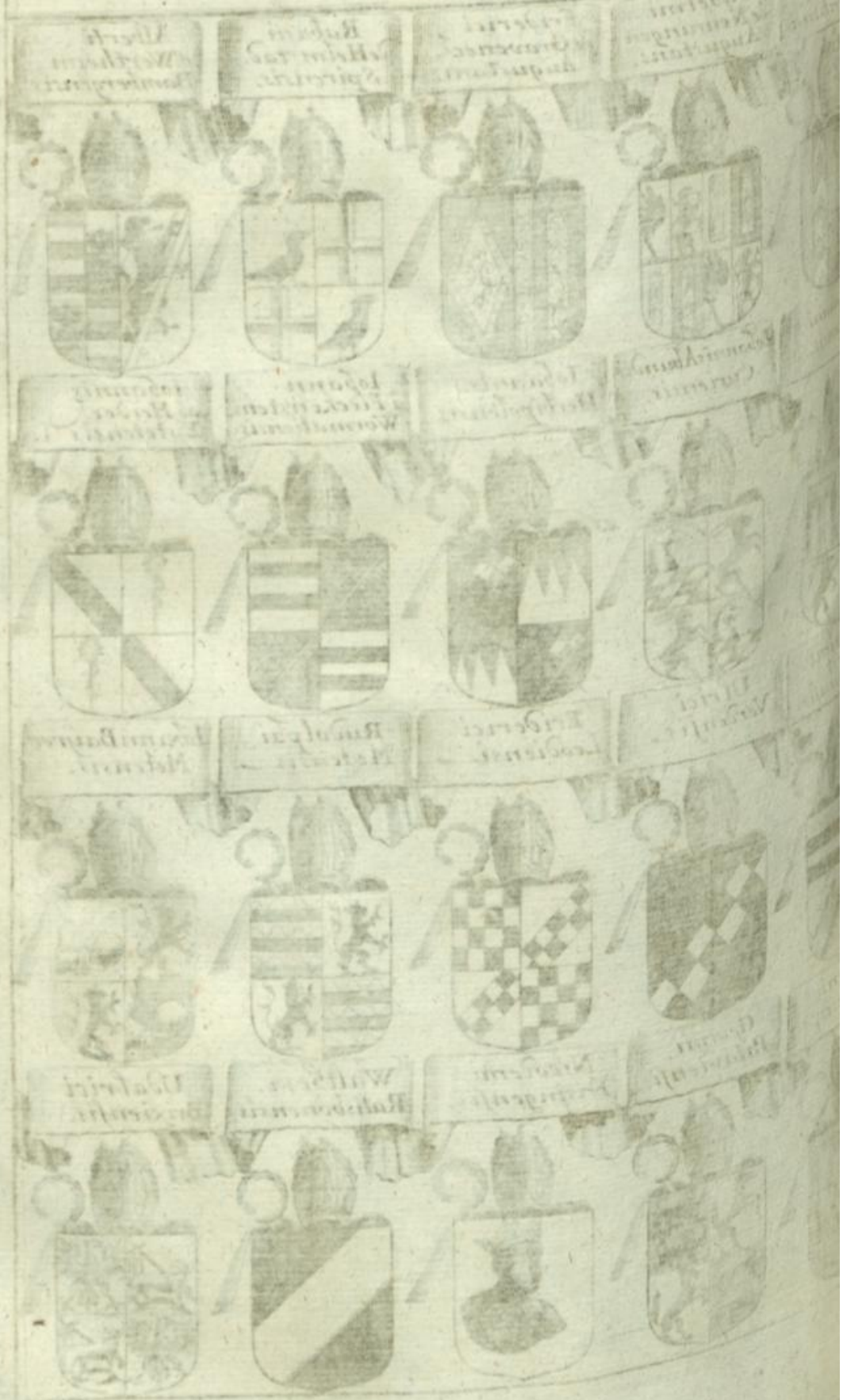
 Johann Baptist	 Johann Baptist	 Johann Baptist
 Johann Baptist	 Johann Baptist	 Johann Baptist
 Johann Baptist	 Johann Baptist	 Johann Baptist
 Johann Baptist	 Johann Baptist	 Johann Baptist

INSIGNIA EPISCOPORUM PRÆCIPUORUM IN CONCILIO CONSTANTIENSI PRÆSENTIUM.

Tab. 1.

INSTITUTION
CORPORUM PRACIPUORUM
CONCILIO CONSTANTIENSI PRÆSENTIUM

INSIGNIA EPISCOPORUM PRÆCIPUORUM IN CONCILIO CONSTANTIENSI PRÆSENTIUM.

Tab. 2.

Iohannis Mersburgensis *Petri Misnensis* *Philippi Brandenburgensis* *Friderici Caminensis* *Iohannis Nurnburgensis*

Iohannis Lubecensis *Iohannis Sleswicensis* *Iohannis Wratislaviensis* *Iohannis Olmicensis* *Humberti Basileensis*

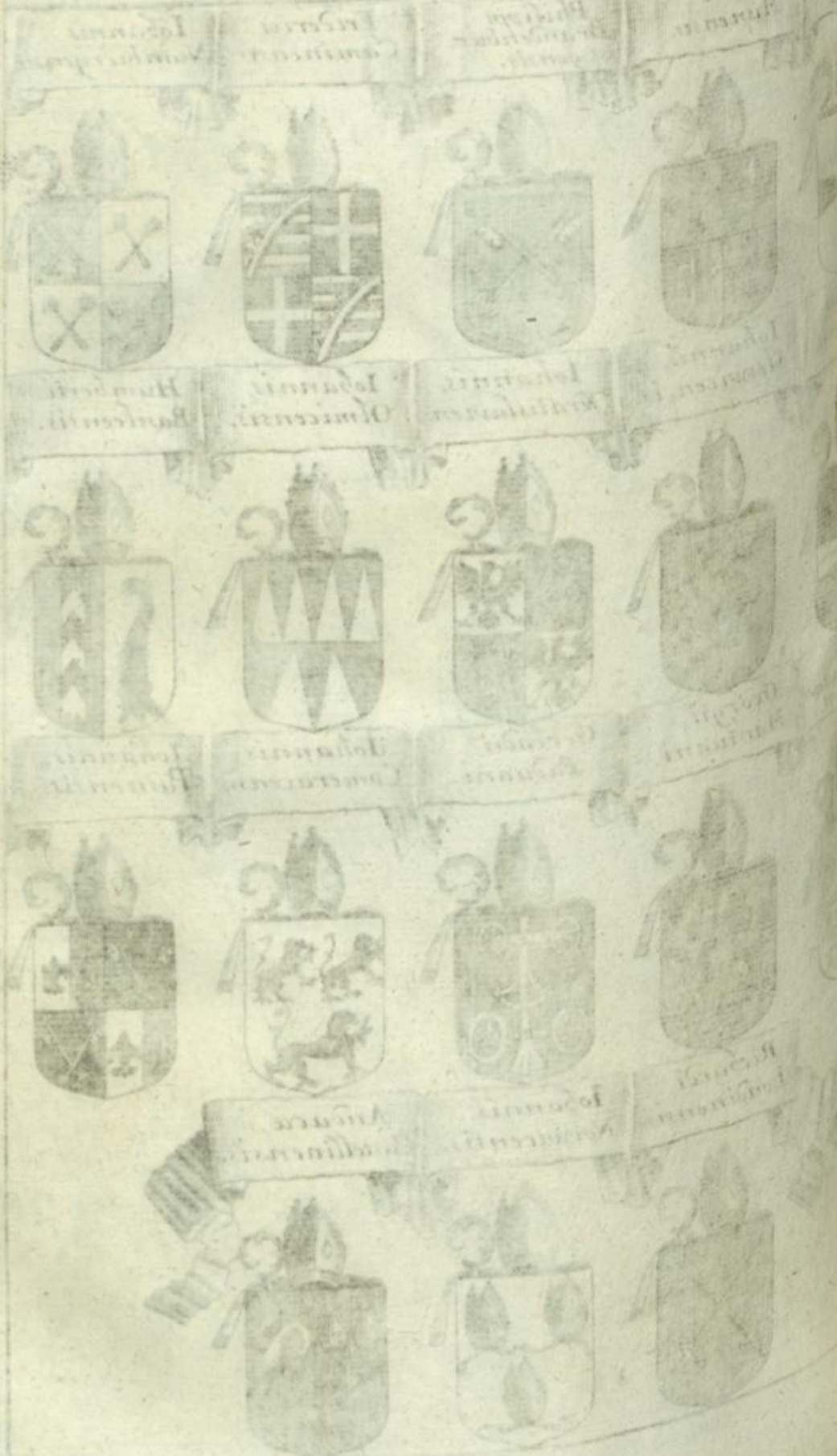
Georgii a Liechtenstein Tridentini *Georgii Mantuani* *Gerladii Paduani* *Iohannis Cameracensis* *Iohannis Pasiensis*

Richardi Londinensis *Iohannis Norwicensis* *Andace Castellinensis*

IN REGIA
SACRO ROMANO IMPERII
CIVITATE CONSTANTIENSIS PRASIDIUM

INSIGNIA
 ABBATUM PRÆCIPUORUM GERMANIÆ
 DIOECESIOS PRÆSERTIM CONSTANTIENSIS
 QUI CONCILIO CONSTANTIENSI
 INTERFUERUNT.

*Johannis de Merlau
 Abbatis
 Fuldensis.*

*Fridr. a Laubenberg
 Abbatis
 Campidonensis.*

*Henrici de Gundelsingen
 Abbatis
 Sargallensis.*

*Hugonis de Roseneck
 Abbatis
 Einsidlenensis.*

*Fridr. Com. de Zöllern
 Abbatis
 Augia divitis.*

*Johannis
 Frey Abbatis
 Petrusiani.*

*Erhardi Lind.
 Abbatis
 Kreuzlingensis.*

*Cromati
 Abbatis
 Schottorum.*

*Conradi
 Abbatis
 Schaffhusini.*

*Johannis
 Abbatis
 Steinensis.*

*Imberti
 Abbatis
 Susensis.*

*Johannis Essendorff
 Abbatis
 Weingartensis.*

*Friderici
 Abbatis
 Ochsenhusensis.*

*Johannis
 Abbatis
 Wettingersis.*

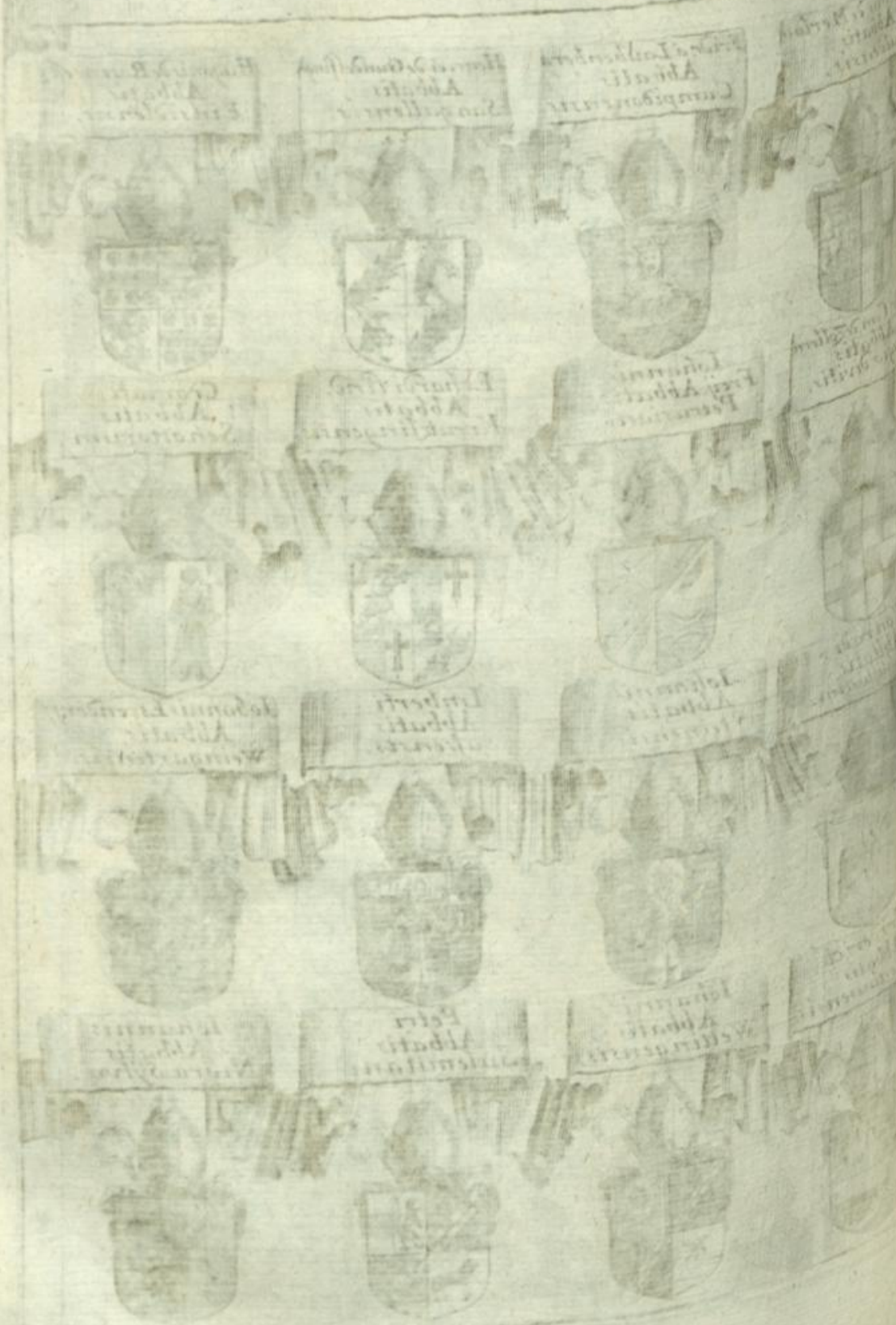
*Petri
 Abbatis
 Salemitani.*

*Johannis
 Abbatis
 Nigra Sylva.*

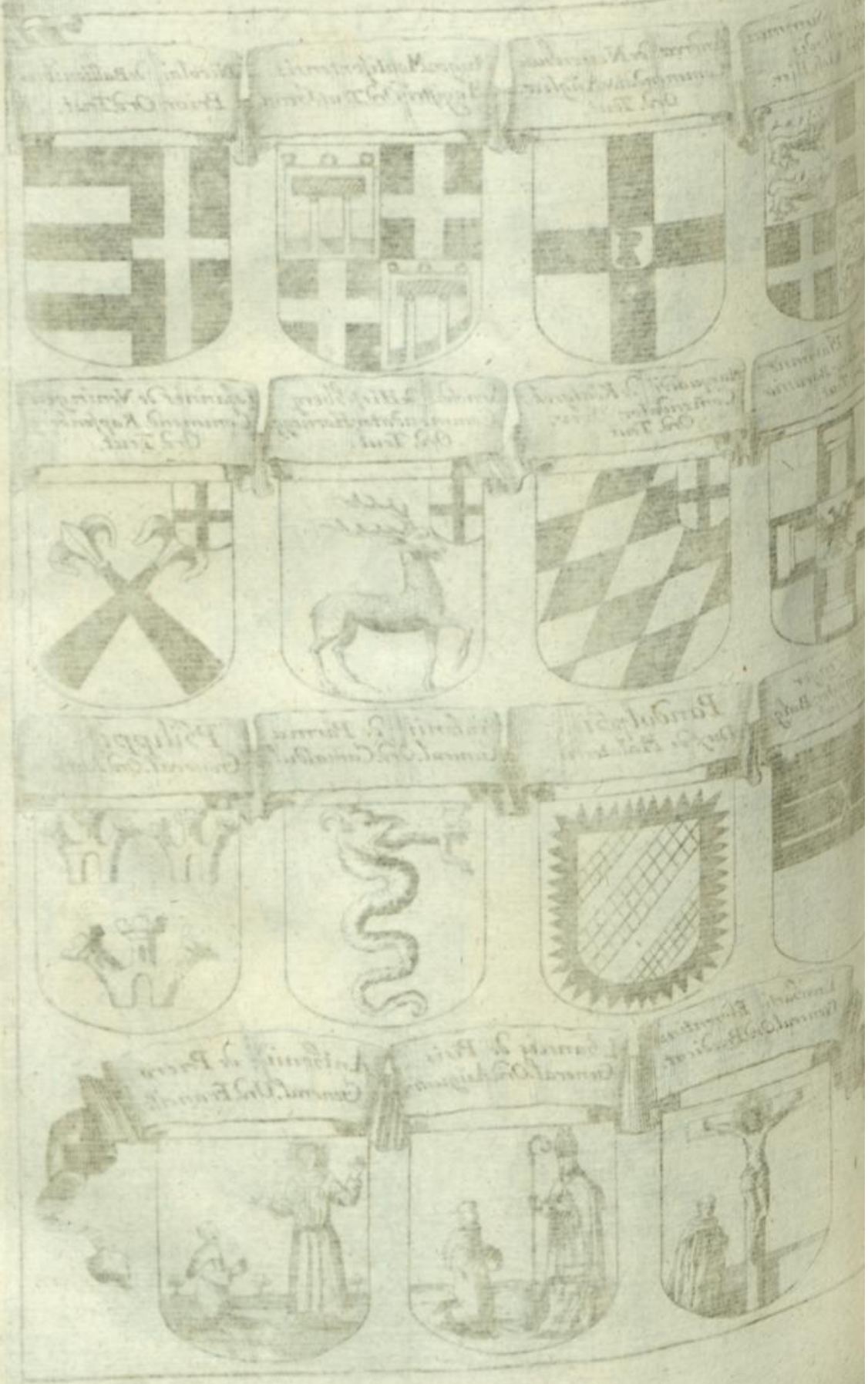
IN REGIA UNIVERSITATE
ABBATUM PRINCIPALIORUM GERMANIAE
DIECESES PRAETERIM CONSTANTIENSIS
AD CONCILIO CONSTANTIENSEM
INTERFUERUNT.

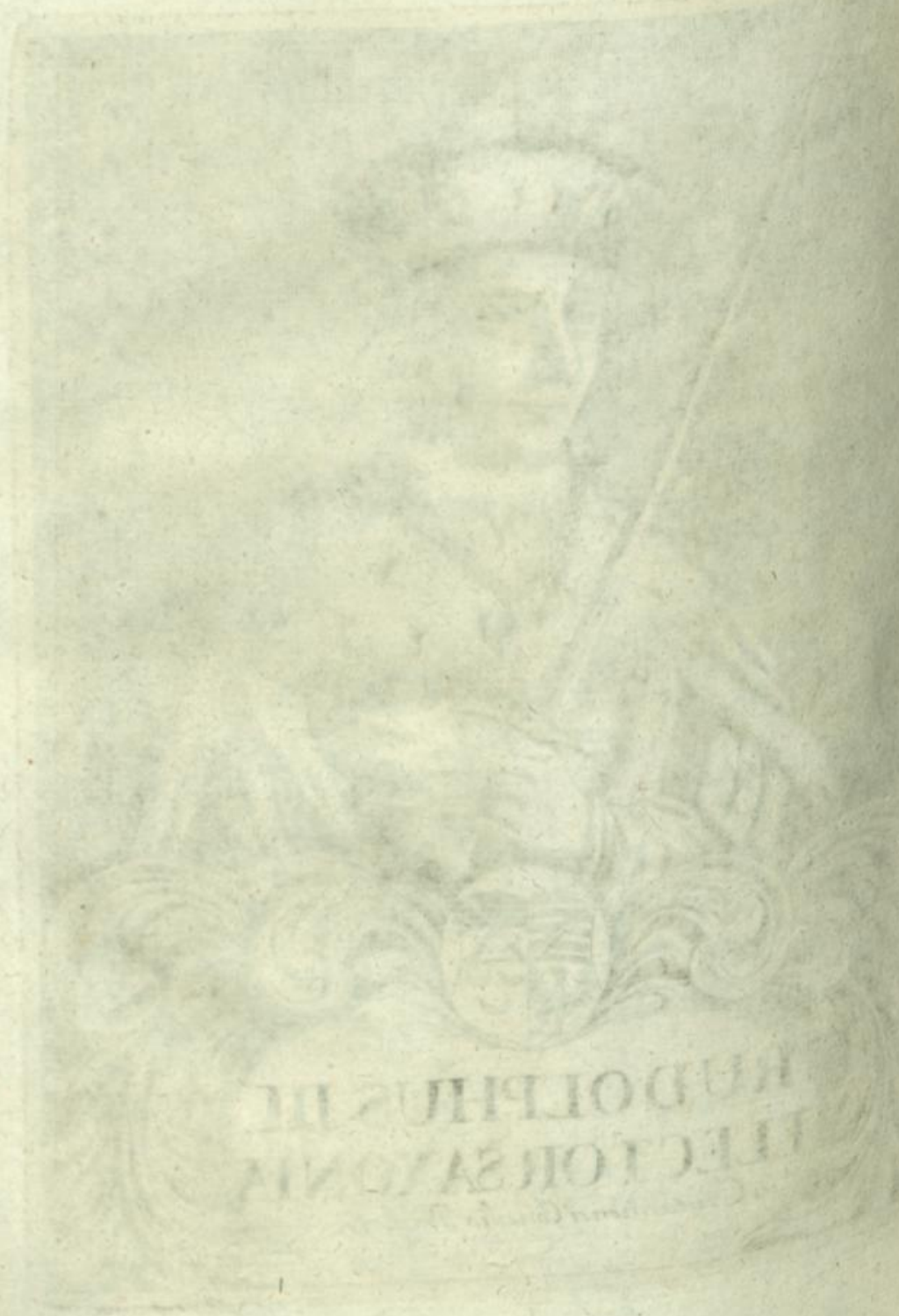
INSIGNIA MAGISTRORUM AC COMMENDATORUM ORDINIS TEUTONICI, ALIORUMQUE, IN CONCILIO CONSTANTIENSI PRÆSENTIUM.

<p>Wiliberti. Summus Magistri Rodis Ord. S. Ioh. Hier.</p> 	<p>Andree de Neueribaus Commendator Anglice. Ord. Teut.</p> 	<p>Hugon Montifortensis Magistri Ord. Teut. Germ.</p> 	<p>Nicolai de Ballionibus Prior Ord. Teut.</p> 		
<p>Friderici Plaviensis Commendator Borussia Ord. Teut.</p> 	<p>Marquardi de Königrek. Commendator Svec. Ord. Teut.</p> 	<p>Arnoldi de Hirschberg Commendator Hornegg Ord. Teut.</p> 	<p>Johannes de Veningen Commend. Kapsenberg Ord. Teut.</p> 		
<p>Ulrichi Zenger Commendator Balg. Ord. Teut.</p> 	<p>Pandolphi Dux de Malatestis.</p> 	<p>Antonii de Parma General. Ord. Camaldul.</p> 	<p>Philippi General. Ord. Antver.</p> 		
<p>Leonbarti Florentini General. Ord. Prædicat.</p> 		<p>Johannes de Pisis General. Ord. Augustin.</p> 		<p>Antonii de Priero General. Ord. Francisc.</p> 	

IN SIGNIA
 MAGISTRO RUM AC COMMENDATORUM
 ORDINIS TERTONICI A L L O R U M O V E
 IN CONCLIO CONSTANTIENSI PRASENTUM

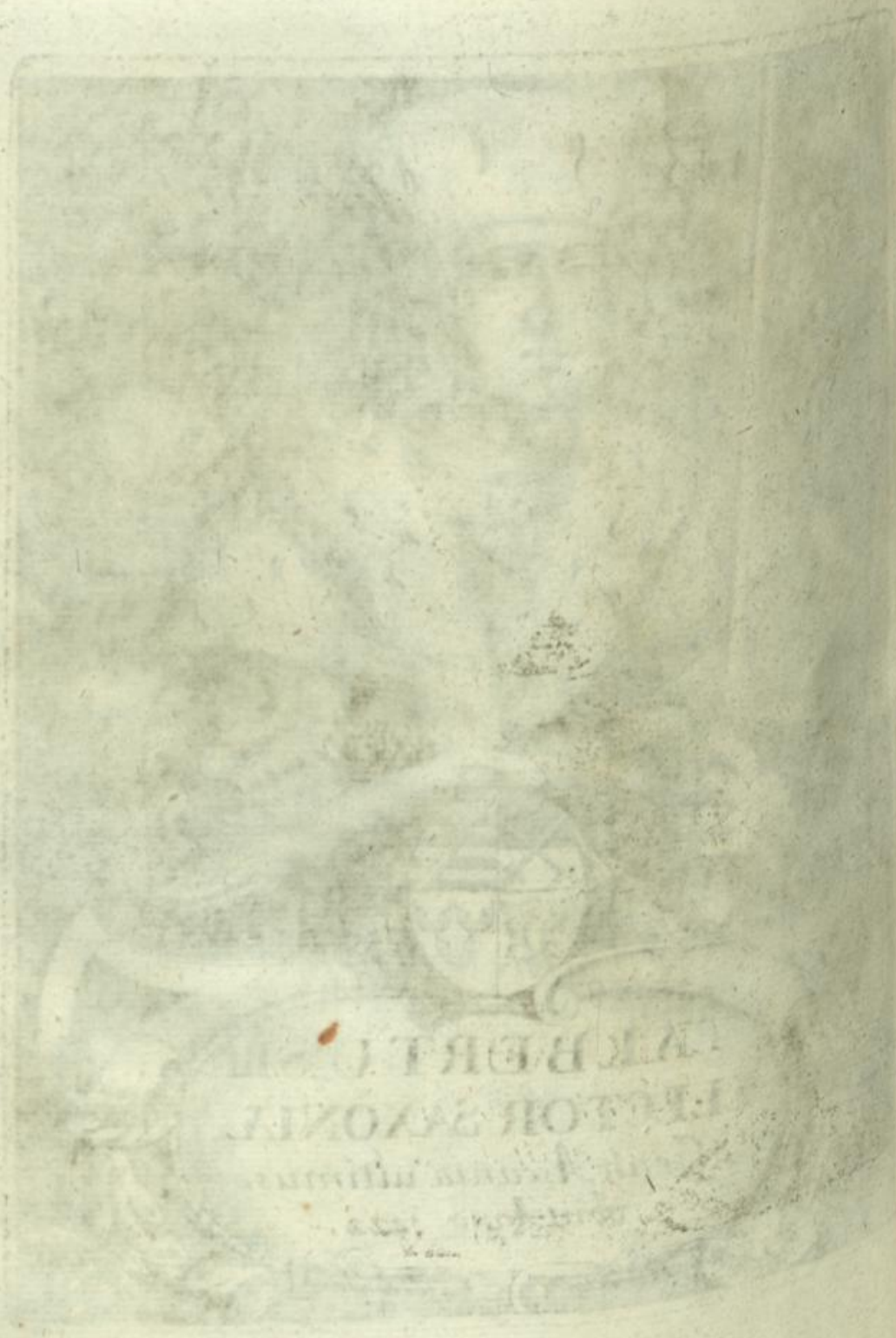

ALBERTU SIII
ELECTOR SAXONIA,
e Gente Ascania ultimus.
obiit Anno 1422.

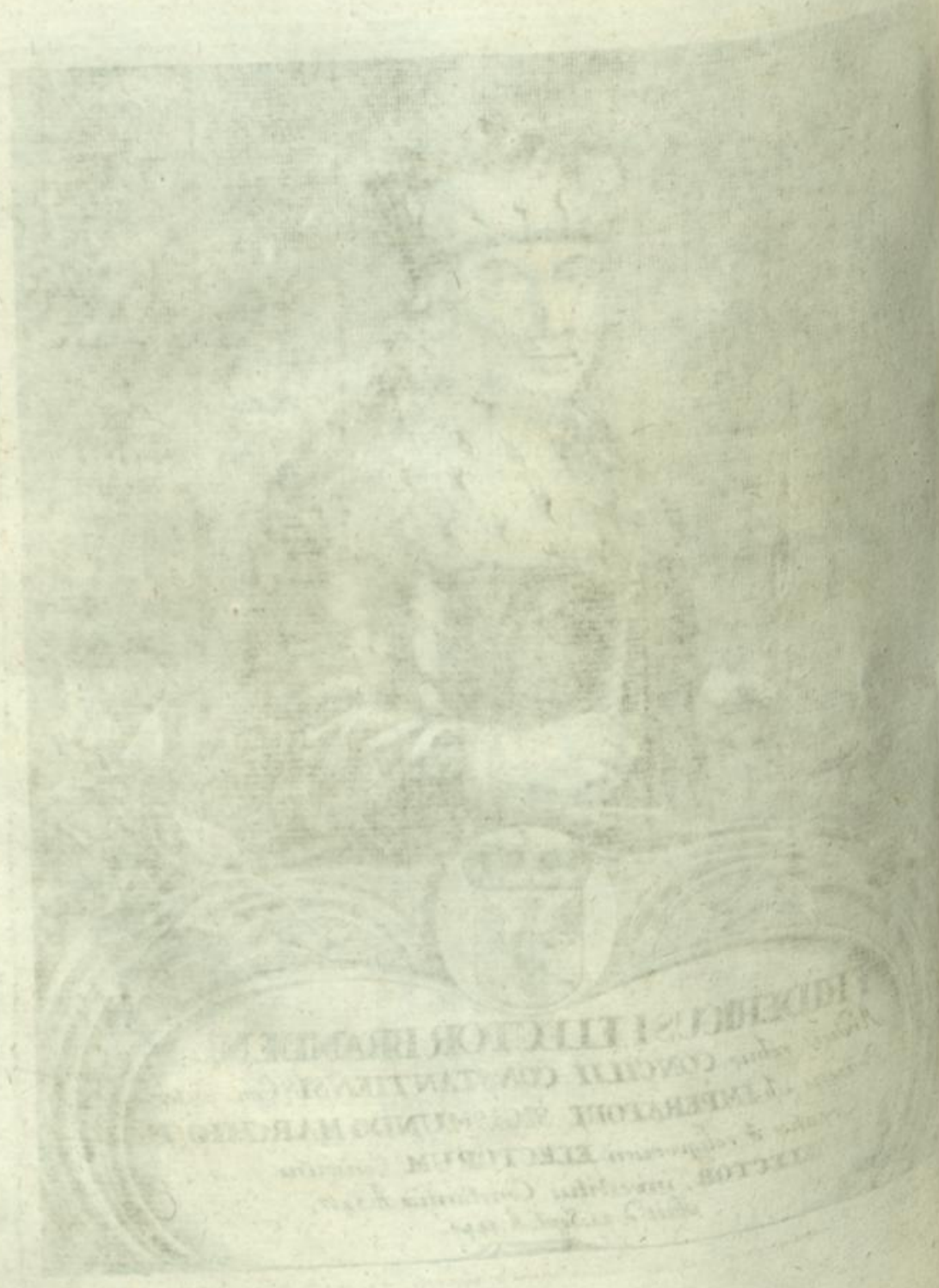

FRIDERICUS I. ELECTOR BRANDENB.
Arduis rebus CONCILII CONSTANTIENSIS Constantier
Præsens ab IMPERATORE SIGISMUNDO MARCHIO B.
Creatus & reliquorum ELECTORUM Consensu
ELECTOR, investitus Constantia A. 1437.
Obiit d. 23. Sept. A. 1440.

ADOLPHUS DUX CLIVIÆ
AB IMPERATORE SIGISMUNDO IN CONCILIO
CONSTANTIENSI EXCOMITE AD DUCALEM
DIGNITATEM ERECTUS.

NATUS A. 1371. OBIIT A. 1448.

AMEDEUS VIII. DUX SABAUDIÆ
 A SIGISMUNDO IMPERATORE SUB CONCILIO CONSTANTIENSI
 A. 1416 EX COMITE DUX SOLENNITER CREATUS. A CONCILIO
 BASILEENSI PONTIF. MAX. ELECTUS FELIX V. VOCATUS;
 ROGATUS a FRIDERICO III. IMPERATORE PAPATUI SPONTE
 CESSIT. CARDINALIS SABINENSIS CHARACTERE CONTENTUS.
 OBIIT ANNO 1451.

SIGILLUM
 SACR. SANCT.
 GENERAL. SÝNOD.
 BASILIENS.

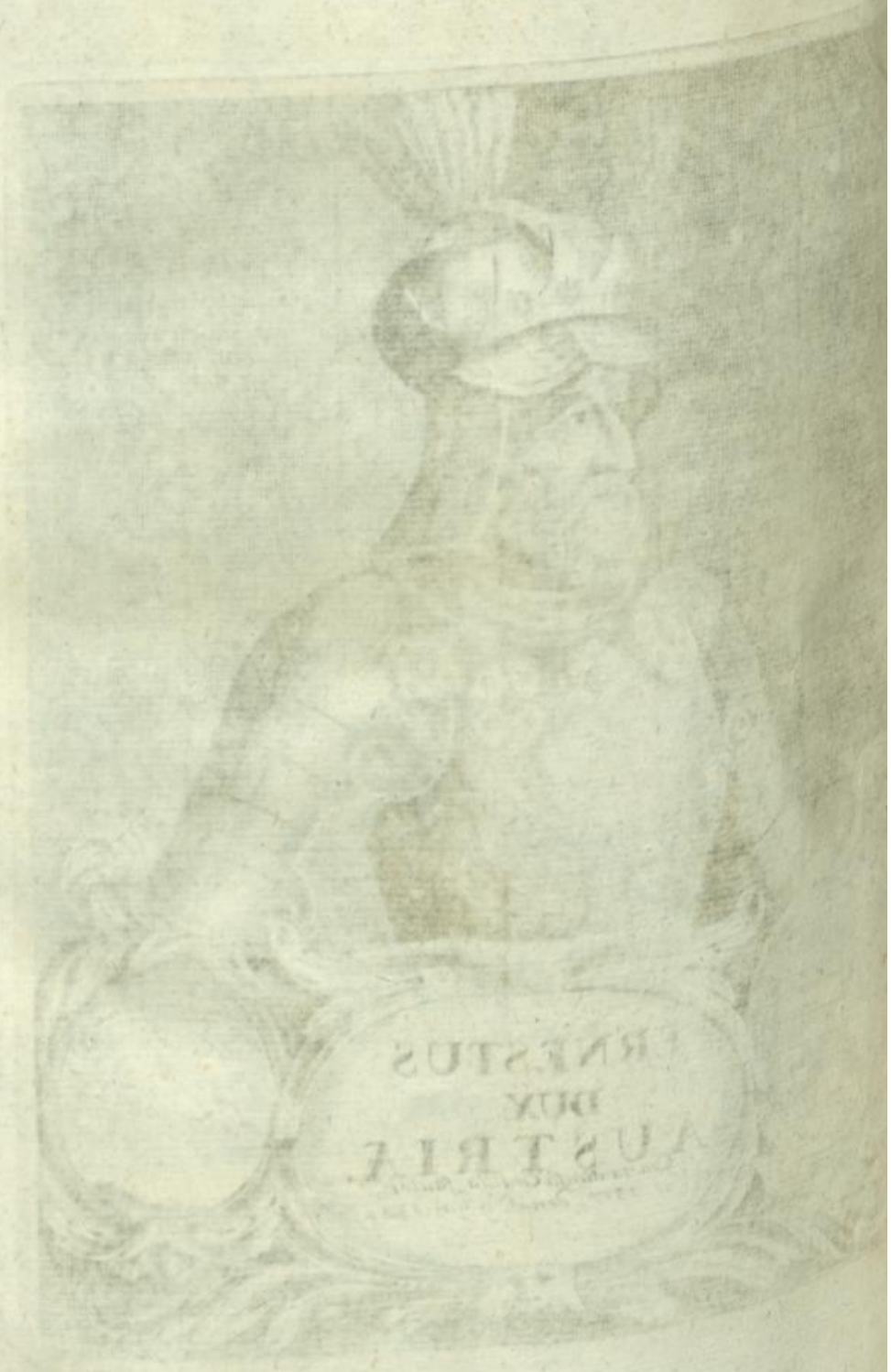

... DUX SABAUDIAE
... SUB CONSIGLIO CONSTANTINENSIS
... DUX SOLENNITATEM CREATURA CONSIGLIO
... FELIX V. VOCATUR
... SPONTANE
... CHARACTERE CONTINERE
... ANNO 1717

SHILLUM
GENERAL SINODI
BASILIENSIS

TOMUS V
RERUM UNIVERSALIS CONCILII
CONSTANTIENSIS.
DE PRÆCLARO
APPARATU
ET
INCOMPARABILI POMPA
MAGNI HUIUS CONCILII.

Quo ordine decore ac splendore infinitæ res sacræ & civiles
confectæ.

Qui memorabilis in Oecumenico hoc primo in Germania
Concilio in consultando ordo,
cum venerabili universi cœtus dignitate,

CÆSARE SIGISMUNDO

tribus abhinc seculis primum adornatus,

Mox in Oecumenico secundo in Germania
Concilio Basileæ avide admissus,

Nunc sera etate

CÆSARE LEOPOLDO

resuscitatus,

FELICISSIMIS AUSPICIS

SERENISSIMI PRINCIPIS

RUDOLPHI AUGUSTI

BRUNSVIC. AC LUNÆB.

DUCIS

In Germanicæ gentis Imperii que sacri gloriam
perennemque posteritatis memoriam

Ex antiquissimis Codicibus MSCtis
CÆSAREIS, DUCALIBUS & ACADEMICIS

collustratus Opera

HERMANNI von der Hardt

Præpositi Monasterii Mariæbergensis, Academiae Juliæ Professoris
& h. t. Pro-Rectoris.

— (o) —

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

IN OFFICINA CHRISTIANI GENSCHIL

HELMESTADT, Typis SALOMONIS SCHNORRII, 1699.

TOMUS V
RERUM UNIVERSALIS CONCILII
CONSTANTIENSIS
DE PRÆCLARO
APPARATU

ET
INCOMPARABILI POMPA
MAGNI HUIUS CONCILII
Quo ordine decore ac splendore infinitæ res factæ & civiles

Qui memorabilis in Occidentis hoc primo in Germania
Concilio in celebrando ordo,
cum venerabilis universi ecclesie dignitate

CÆSARE SIGISMUNDO
tribus alpine seculis primum adnotatus
1603 in Occidentis celebrando in Germania
Concilio hæc res de admiranda
hinc hinc erat

CÆSARE LEOPOLDO
RUDOLPHI AUGUSTI
BRUNSVIGÆ PRINCIPIS

In Germanicæ gentis Imperatoris facti gloriam
perennemque posteritatis memoriam
Ex antiquissimis Collectis MSSIS
CÆSARIS DUCALIBUS & ACADEMICIS

HERMANNI VON DER HAAR
Præpositi Bibliothecæ Maribergensis, Academicæ Jussu Professoris
& h. e. Pro-Rectoris
1712 (7) 1712

FRANCOFURTI ET LIPSIÆ
IN OFFICINA CHRISTIANI GRUNCHII
Hæreticæ, Typis Salomonis Schæfferianæ

Antiquæ historiæ amanti, & pristina
temporum fata contemplantu

Lectori S.

QVINTUS hîc se conspiciendum
præbet TOMUS, dispar prioribus mole, non
minor dignitate. Siquidem hic tota Concilii
Majestas, ex pulcherrimo ordine & Cæsaris
Principumque & Magnatum venerabili con-
spectu effulgens, oculis sese lectoris ingerit.

Neque verò magis refert, scire, quid quon-
dam in Ecclesia vel republica gestum, quid
definitum, quam *quo pacto* rem sint aggressi, *qua arte* molem sustinue-
rint ac contra insidias negotia & res arduas conficiendas præmunive-
rint, *quo denique animi motu* rem expediverint. Æque profecto utile
reipublicæ, scire, *quomodo* se gesserint majores in rebus magnis institu-
endis vel absolvendis, quam *quid* præstiterint. Hoc si sciant, non æque
feliciter æmulabuntur, nisi & *viam à majoribus tritam* perviderint. Sæpe
salubria consilia ex majorum exemplis sumta suo frustrantur fine, quod
non constet semita, quam iniverant, qui præiverunt.

Quanquam enim non idem agendi modus omni congruat ætati,
neque omnibus conveniat capitibus temporumque fati, fit tamen haud
raro, ut pristina vivendi, agendi, consulendi, penetrandi ratio prudenti-
bus det ansam, ut levi admiscâ mutatione in apta & congrua incidant
remedia.

Ita quippe sumus comparati, ut consiliis juvari in rebus ancipiti-
bus optemus omnes. Neque ulla vis mentis tam est excelsa, quin
vestigia præeuntium observet in via ambigua quæ in devia facile seducat.

Neque adeo vel salubrius consilium, vel tutius, quam quod à pro-
avis volutum, excussum, rebus admotum, mutatum, emendatum,

adeoque toties pro fatis temperatum, quoties fortuna vel prudentia postularet.

Felicius profecto succederent interdum negotia, si paria ab avis confecta curatius constarent, neque oblivio modum ab illis observatum obliterasset.

Tam etsi verò his seculis *Concilia Universalia* ne per umbram quidem comparuerint, nefas tamen, sepelire memoriam Conciliorum postremorum, quæ immensa mole Cæsares Christiani instruxerunt. Quin nostra in posteros eorumque commoda propensio nos urget, quin cogit, illa memoriæ ipsorum commendare, quæ ratione modi quoque nepotibus ex usu esse possint.

Neque enim diuturno temporis intervallo, ne dicam neglectu, jus posteris surreptum in Synodos universales. Quidni & illi ausint pro Ecclesia, pro republica, invigilare, uti majores fecerunt?

Quin imo, si nec æmulandi similiterque publicis commodis consulendi ullus contingeret locus, turpe tamen, majorum industriam nescire, prudentiam ignorare, sollicitudinem & infractum laborem non admirari. Indigni posteris partis à proavis opibus, paratâ tranquillitate, vindicatâ libertate, si negligent vel contemnant scire, quo sudore, quoque labore pepererint tantas opes. Neq; conservari frequenter possunt, nisi eadem arte, quâ partæ & comparatæ. Neq; nominis dignitas vel famæ decor tribui constanter poterit progenitoribus optime meritis, ni sint, qui fortitudinem animi vel & sagacitatem atque prudentiæ partes recolant, ac in illis tanquam vivis monumentis exacte demonstrent.

Quandoquidem ergo illustrissimum hoc Constantiense Concilium, primum sub cælo Germanico œcumenicum, ordinis decore & hospitium Majestate omnia alia Christianorum Concilia longissime superavit, indignum facinus credidimus, tenebris involvere hanc lucem, quæ suis radiis quondam totum collustravit orbem, ipsumque clarissimum penetravit orientem.

Ut ergo digne ac luculenter præstaremus, quod majoribus gloriosum ac posteris imitabile futurum, animus erat præcipuorum Principum, Magnatum ac Virorum eruditorum, quorum innumeri Constantiam confluxerunt, vitam & res gestas enarrare. Quod utinam vel tempus vel alia sivistent negotia publica, non minori fide expedienda.

Quo fine sollicitè jam acquisiveramus antiquos codices MSCtos, quibus Inviçtissimi præsertim & vere *Magni Cæsaris Sigismundi vita* quondam descripta.

EBERHARDI WINDECK,

CÆSARIS SIGISMUNDI

Ministri perchari,

VITA ET HISTORIA

IMPERATORIS SIGISMUNDI.

GRandi constat volumine hæc historia, Germanice conscripta ab Autore, in curia Cæsarea aliorumque Principum Imperii non ignoro nec

nec invito, qui & Constantiensi Concilio interfuit, & quæ de rebus Cæsaris & Imperii refert suis pleraque vidit oculis. Ea nobis contigit felicitas, ut *tergeminus* nobis offerretur *Codex MSCtus*. Quorum primus nobilissimus Augustissimi Cæsaris LEOPOLDI inexplicabilis gratiâ, ex admirabili Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis apparatu literario ad nos devenit. *Alter* Serenissimi Ducis GOTHANI, FRIDERICI, indulgentiâ ex Bibliotheca Ducali Ernestina nobis exhibitus. *Tertius* Perillustri Domini LEIBNITII, quem universus orbis literatus impense colit ac admiratur, luculento beneficio constat. Constitutumque in principio fuerat, hoc *opus historicum*, ad illustrandam Cæsaris Sigismundi gloriam, & Germanicæ gentis decus, huic volumini inferere. Cui vel *Cuspiniani* vel aliorum *Historica Sigismundi descriptio Latina* addi potuisset. Verum partim prolixitas, partim temporis penuria, partim stylus germanicus ab hoc opere Latino alienus, suasit in aliud differre Opus, quod *de vita & rebus gestis Magni Cæsaris Sigismundi* seorsim aget. Ad quod novum opus Sacratissima Cæsarea Majestas, pro inexhausta in orbem literatum gratia, ex inestimabili Bibliotheca Vindobonensi alia plura ad rem tantam, Cæsare & Imperio dignam, posterisque pergratam, conferre monumenta, clementissime definivit. Omnium numero rarisper compareat Carmen, Constantiæ à viro quodam docto in Cæsarem Sigismundum in Concilio scriptum, ac valvis Ecclesiæ Cathedralis Constantiensis A. 1417. d. 10. Martii, sub ipsa Sessione Generali XXX. affixum. Quod damus ex *MSC. Codice antiquo Lipsiensi*, h. t.

Metra, ad honorem Regis Romanorum Constantiæ compilata.

In MSC. Lips. Vos, quorum longo turbavit tempore mentes
Ecclesiæ clamor, continuusque labor:
Læta Sigismundo cantantes carmina Regi,
Æternum vivat, dicite voce piâ.
Nam meruit. Prudens hic rerum pondera solus
Sustinuit, cecidit cum quasi tota fides.
Schismata, queis noster tot jam labentibus annis
Torpuerat mundus, sustulit ipse valens.
Cumque lupum fugerent alii, bonus ipse remansit
Pastor, debetur cui bene cura boum.
Hic Domini pariter teneros servavit & agnos,
Et grege cum toto nunc bene pascit oves.
Dumq; alii Domini propria & sua comoda quærunt,
Hunc verum Regem publica causa monet.

Quot

Quot tulit expensas? Subiit quot sponte labores?
 Christicolis sit pax omnibus utq; quies.
 Imperiale decus & regni jura meretur
 Ungariæ, titulis non minor ille suis!
 Cæsar ut Augustus factò verboque vocetur,
 Ostendit claris Magnus ubique modis.
 Cur dedit indignis fors hæc sua nomina cæca?
 Communis sermo dicere sæpe solet.
 Inclytus hic Princeps, in quo fortuna videtur,
 Se probat, & cæcæ crimina falsa tulit.
 Qui legitis flores, & qui bona carpitis hujus
 Vitæ, laudantes hunc celebrate virum.
 Dignus & argento, fulvo quoque dignior auro.
 Hæc ego non habeo, quæ Sibi pulcra darem.
 Versiculos habui, mea quos donare voluntas
 Magna fuit, clarum perpetuumque decus.
 Hunc sua Majestas præ cunctis curat honorem,
 Aurum cum donat plus sibi plusque placet.
 De Pileo à patria Benedictus nomine dictus
 Nunc Majestati carmina pauca dedi.
 Et tibi conspicuis, Rex prudentissime, factis,
 Sit mihi vita comes, plura daturus ero.
 Accipe me minimos inter, Rex optime,
 Cantantes animo nomen ubiq; tuum.
 Et vos qui tantæ toleratis pondera molis,
 Pastor ut exurgat, qui regat unus oves:
 Parcite. Namq; elegis commisi verba caducis,
 Quæ magis heroico carmine digna forent.
 Sic Deus æternæ vobis det præmia vitæ,
 Et bene conceptum dirigat æquus opus.

Hæc

Hæc sub-
scripta in
MSC.
Lips.

Hæc cedula affixa fuit valvis majoris Ecclesiæ „
Constantiensis, die X. Martii, tempore Sef- „
sionis, in honorem Regis metricè composita. „

PLura si quis in Sigismundi laudem legere discupiat, evolvat *Theodorici Vrie Historiam Concilii Const.* quam Tomo I. Parte I. dedimus. Consulat orationes varias *Panegyricas*, superioribus Tomis recensitas. Præcipue verò ad Cæsaris Sigismundi res civiles, in Constantiensi Concilio gestas, pertinent *Comitia Principum* frequentia, quibus in Curia Cæsaris *Constantiæ* de rebus Imperii disputatum, deliberatum, ac sententia definita. Quorum pluscula supra Tomo IV. suis subnotavimus locis. Nec diffitendum, pleraque illa à notariis Concilii minime tacta esse, cum nec ad publicum Concilii forum ac apertum Concilii Theatrum pertinerent. In Curia proinde Cæsaris in Monasterio Augustinianorum cum hæc agerentur, in Confessu Principum Ecclesiasticorum ac secularium; In Principum ac civitatum imperialium aliorumque oppidorum scriniis ac tabulis reconditis quærenda indeque cruenda veniunt, quæ ad Comitia hæc Constantiensi attineant.

Cranzius res Lubecensium, aliarumque Saxonie inferioris civitatum, quæ coram Cæsaris tribunali Constantiæ quoad lites civium ac magistratuum versatæ, brevibus commemoravit.

Kornerus in *Chronico MSC. Helmst.* eandem attigit controversiam Lubecensium, Constantiæ in Concilio versatam: *Circa festum, ait, S. Jacobi Apostoli quatuor Proconsules civitatis Lubicensis puta Eilardus Strangbe, Hinricus Schawenborch, Marquardus Stucke, & Johannes Grave, missi ad Constantiam pro defensione civitatis illius, & pro impetratione quorundam privilegiorum novorum. Reversi sunt, secum ducentes quendam militem, Dominum scil. de Sidow, Regis Romanorum Ambasiatorem, ut ille Communitatem informaret de aëtitatis cum Rege ex parte civitatis predictæ. Qui ipse corruptus promissione pecuniarum per supradictos quatuor, sinistram fecit informationem in populo, quasi illi quatuor maxima obtinuissent privilegia & omnia ad voluntatem expedivissent. Quæ quidem delusio plurima mala fecit in civitate predicta.*

Est paulo post, de nova Lubecensium legatione: *Lubecenses quatuor de Consilio Constantiam miserunt ad defendendam causam suam contra antiquos de Consilio exulatos. Ubi magnam summam pecunie consumentes & causam perdentes, injustificati tandem redierunt, fueruntque ibidem juridice convicti & in pœnam banno Imperiali legitime subjecti. Quare, ad modicum tempus ut suspenderetur, promiserunt Romanorum Regi, viginti quinque millia florenorum se soluturos. Quæ solverunt. Rex etiam, qui indiguit pecunia, pro tanta summa Lubicensibus gratias tales literatorie dedit, licet contra jam datam suam sententiam essent, ut antiquum Consilium expulsam in æternum*

Tom. V.

(b)

foris

foris civitatem remaneret: Item ut Mechanici consulatum in perpetuum tenere deberent, & quod bannum imperiale jam promulgatum contra civitatem, vigorem habere non deberet.

Hæc tamen sub tali conditione tradidit eis, ut si prædictam summam Rex Lubicensibus non restitueret ante instans festum S. Georgii, ex tunc gratiæ illæ suum sortiri deberent effectum. Si verò ante dictum Festum restitueret, virtute carere deberent, proponens se solviturum omnino. Quod tamen præjudiciale fuit antiquo Consilio, qui causam lucrati fuerunt, nec decuit regiam honestatem.

Et paulo post: Feria tertia post Festum Trinitatis antiquum Concilium civitatis Lubicensis, per novem fere annos exilium passum & expulsionem injustam, cum magna gloria introducit in civitatem, a prætenso Concilio & Communitate.

Et per Ambassiatore Sigismundi Regis Romanorum & civitatum maritimarum, ob eandem causam inibi missos, in sedem consulatus, quo prius privati tot annis extiterant, reponitur & collocatur. Et quia de eis exulantibus plures mors subtraxerat, puta Dominos Henricum Westhof, Gosvvinum Klingenberch, Brunonem Warendorp, Conradum de Alen, Hermannum Iberch & Bernardum Plecovven, ideo die eodem sui ingressus debitum numerum integrantes nova electione Consilium superstites & introducti effecerunt, exclusis mechanicis, qui Consulatum vi sibi usurpaverant. Et deinde: Quatuor Proconsules prætensi civitatis Lubicensis per civitatem ad Constantiam, prout in præcedenti notatum est anno, de mandato Ambassiatorum Regis Romanorum superscriptorum captivi ducebantur, & bini ac bini turribus includebantur circa Festum S. Dominici Confessoris. In quibus tenti usque ad Festum S. Michaelis. Eripiebantur per eosdem Dominos Ambassiatore sub tali pacto, suis juramentis firmato, ut quantocius se præsentia Regis Romanorum offerrent, responsuri & se expurgaturi de objectis regalibus. Quod quidem pactum duo ex eis impleverunt, alii verò duo infirmitate præoccupati suos miserunt procuratores, spondentes se personaliter profecturos, quam cito convalescerent.

Causa Theoderici Robil, Canonici Halberstadiensis, Constantiæ expedita, notata ab eodem Kornero in MSC. Chronico: Fridericus Hake, & Fridericus Robili, Canonici Ecclesiæ Halberstadiensis, lites in Romana curia super Præpositura dictæ Ecclesiæ habuerunt inter se. Tandem Fridericus eandem Præposituram sententialiter & definitive obtinuit. Lite verò sic pendente, Dominus Nicolaus de Walhusen, ejusdem Ecclesiæ Cancellarius, à quodam familiare prædicti Theoderici, eo præsentente & consentiente, propter sequestrum sibi à iudice directum, fuerat ethaliter vulneratus, & in crastinum obiit. Et propter hujusmodi homicidium idem Theodericus Constantiæ in Concilio fuit incarceratus, & una cum complice suo, Johanne Netting, per Dominum Albertum Episcopum de diœcesi & terra perpetuo exulatus.

Alii Annalium & Chronicorum Scriptores editoresque, suis locis similia plurima attigerunt. Quæ nec colligere universa hætenus per tempus & fata licuit, siye ex feriniis sacris & Archivis Principum atq; op-

atq; oppidorum, five ex editis Historicorum scriptis, nec collecta huc sine colore referre decuit. Dandum aliquid vel tempori vel vitæ vel fortunæ. Quando beneficio Principum & Magnatum hæc ex sepulcris eruentur uberiora monumenta, non sine colore debito in lucem producentur.

Profecto augustum & vere magnificum Cæsaris Sigismundi negotium, quando Friderico I. Burggravio Norimbergenfi Marchiam donavit Brandenburgensem, eoque sine Constantiâ è Concilio eum in Marchiam ablegavit ad occupandum sibi plene vindicandum ditiones laudatas. Quam rem brevibus expedivit *Autor Chronici Magdeburgensis MSCri* his verbis: In dem sulven Jahre, 1415. tog Marggrave Frederic van Brandenburg van Kostenitz, unde quam in S. Lucas Dage to Berlin in de Marcke, unde brochte Koning Sigismundi, unde Koning Wenceslai Breve van Behmen, vor Heren, Manne unde Stede der Marcke to Brandenburg. In dessen Breve was geschreven, dat Koning Segemund van Ungern, mit Vulbort Wenceslai, fines Broders, Koning Karels Söhne, dorch manniges Deenstes unde Woldaedt, de de vorgeandte Borggrave an öhn, unde an den öhren begahn unde gedahn hedden geven de Marcke to Brandenburg mir dem Köre des Rikes, up sodan Underscheidt: Were id Sacke, dat Koning Segemund to Ungern, unde Koning Wentzlau to Behmen ohne Erven Manns Geschlechte verstorven, so schol de Borchgreve Frederic, unde alle sine Erven, de Marcke to Brandenburg belitten to ewigen Tiden. Were idt averst, dat se Erven gevunnen, de de vorgeschrevene Marcke vvedder to hebben begehden, so scholden se deselbige lösen van Borggreven Fredericke, edder van sinen Erven, vor veirhundert dusend roder ungerscher Gulden. Unde de Heren, Manne und Stede, scholden der Huldigung nich losfyn, idt vvere denn, dat Borchgraven Frederik und sinen Erven de letste Penninck van den vier hundert dusent Gulden vull unde vvol behallet vvorde. Up dese Breve vvard Borggreven Fredericke van Nürnbergge eine Arff-Huldigung gedahn van Heren, Manne unde Steden. Also quam de vorgeandte Frederick by de Marcke to Brandenburg.

Hoc est, quod paucis expressit *Kornerus in Chronico MSCto.* Fridericus Borggravius Norimbergensis factus est Marchio Brandenburgensis per Sigismundum Regem Romanorum, ad quem erat Marchia jure hereditario & successione ordinaria devoluta. Qui eam dedit predicto Friderico cum omni jure & attinentiis suis, filiis suis hereditariam hereditandam.

Investituram quoque hujus Friderici augustam Constantiæ dein per Cæsarem factam ex Dacherio descripsimus *Parte VII.* hujus *Tom. V.*

Friderico Marchione in Marchia sua præsentè suborta controversia
Tom. V. (b) 2

fia, in Concilio in Cæsaris curia coram tribunali mox composita. Episcopo quippe Magdeburgense, Gunthero Comite de Schwartzburg, & Episcopo Brandenburgense Johanne de VValdauv illo tempore existentibus, quando Fridericus Marchiam occupavit, liberatus è carcere ab Episcopo Brandenburgensi Caspar Gans de Potlest, ita quidem, ut ante, quam è carcere Sigefensi dimitteretur, Friderico Marchioni cederet oppidum Lentz. Quamprimum igitur Fridericus Constantiam remeaverat, Caspar ille Gans de Potlest arcem oppidumque Sandauv Episcopi Magdeburgensis invasit sibi que subiecit.

Quam arcem cum frustra armis recuperare studeret Guntherus Magdeburgensis Episcopus, in *Constantiensi Concilio* per Fridericum Marchionem effectum *coram tribunali Cæsaris*, ut Sandovium reddere cogere Potlestius Gunthero. Qua de re in laudato *Chronico Magdeburgensi* MSCto: In dem Jahr 1416. des Fridages vor Pffingsten vvard Caspar Gans von Potlest von Herr Johann von VValdauv, de
 22 Bischoff to Brandenburg vvas, los gelahten uht sienen Gefancknisse,
 22 dar he boven tvve Jahr inne geseten hadde, uppe den Schlote to Sigefser. Vor de Fencknisse most he Marggreven Fredericke von Brandenburg vvedder los lahten Lentzen, vvelches ohm Pandes stundt vor XV. hundert behmische Schock Groschen. Alse desse Caspar Gans uth der Gefencknisse los vvas, alse de Marggreve von Brandenburg vvedder na dem Concilio to Costnitz getogen vvas, gevvan de fulvige Caspar Gans des Sondages na unser lesen Fruvven Dage Krützvvihungen, mit Hulpe unde Rade Hern Balthasars, Hern von VVenden, de Stadt unde dat Schlot to Sandauv, dat to der Tidt Hinrick van Isenberg inne hadde. Do dat unse Here von Maideborch vernahm, vvovvohl dat he dat mahl sehr kranck vvas, vventhe he dat Feber hadde, fohr he doch to VVater, unde leidet de Sienen to Lande riden, unde beleyde vvedder dat Schlot to Sandauv, met tvve dusent Gevvapenden, unde schoten Für in de Stad, unde verbrenden se allmeistig. Da vvehrenden fick de Viende, unde vervvundeten de Unsen so sehre, dat se des Schlotes nicht konden gevvinen. Also togen se vvedder aff, in S. Ruffi Dage. In desser Herefahrt verterden unse Borger usen Hern van Meideborch na boven tvve dusent Gulden, um des VVillen, dat dem Goddeshuse to Meideburg sus Sandauv affgevonnen vvard, in guden truvven. In dessen sulffiten Jahre in S. Vits Dage kreig dat Goddeshus to Meydeborch Sandauv vvedder. VVente de Romische Konig hadde unsen Heren van Meydeborch verbodet to kamen to dem Concilio to Costnitz in eigener Person. Des tog unse Here dar nicht hen, vvente he besorgede fick, dat he in sinen Affvvesen groten Schaden an Lande unde Lüden nehmen mochte. Doch sandte he to dem Concilio Hern Johan Redekin den Dohm-Decken, Meister Johan Kiritz, Ludolve von VVerberge, unde Geisen von Steinvorde. Desse schickeden dat by dem Romischen Konige unde Marggraven Fredericke van Brandenburg, dat men dem Godeshuse to Meydeborg Sandauv vvedder scholde affreden, devvile id ohne in guden Truvven unde Geloven affgevonnen vvas. Unde

- dit Werff brachte Hertog Albrecht von Sachsen to Lande. De Antwer-
 de unsem Heren von Meideborg, Bischof Gunther, Sandaw wedder in.
 Quoniam ergo incidimus hac occasione in illustrissimam *Domum*
Schwartzburgensium, nefas sit præterire, varias inter ipsos quoq; Co-
 mites Schwartzburgenses in Constantiensi Concilio in Comitibus fuisse
 versatas controversias. Quas attigit *Paulus Jovius* in Chronico
 Schwartzburgensi MSCto. Tantoq; lubentius illud hic præstamus,
 quanto gloriolior memoria *GUNTHERI, Comitis Schwartzburgensis*,
 supremi aulæ Cæsareæ Judicis, in Concilio & Comitibus Constantien-
 sibus: Qui & Constantiæ defunctus, uti ex Tomo IV. liquet.
- Nach dieser Zeit, inquit *P. Jovius*, vwaren *Graf Heinrich*, sampt seinen
 Brudern, *Grafen von Schwartzburg*, Herrn zu Leutenberg, und *Graf*
Gunther zu Schwartzburg, Herr zu Ranis, eines Theils, und denn *Graf*
Heinrich und *Gunther*, Gebrüdere, *Grafen von Schwartzburg*, Herr
 zu Arnstadt und Sondershausen, und *Graf Gunther*, Herr zu Schwarz-
 burg, andern Theils, streitig vwegen etlicher ihrer Lehen, Bergverck
 und Wildpane, und gerithen dahin, das sie A. 1415. auf den grossen
 Concilio zu *Costnitz* die Sache an den Kayser, sie zu entscheiden, ge-
 langen lassen. Darauf v wurde von den Kayser den Bürgemeistern
 und Raht der Stadt *Erffurth* committiret und aufgetragen, das sie
 sich, als Kayserl. Deputirte arbitri, zum fleissigsten bemühen solten,
 solchen streitigen Handel abzuheffen, auch endlich gantz und gar
 zuversuchen, ob er zu vergleichen und beyzulegen seyn möchte.
- Desgleichen beklagte sich auch Anno 1417. *Graf Heinrich von*
Schwartzburg, Herr zu Leutenberg, und an statt seiner Gebrüder,
 über *Grafen Gunthern* den xxxii. Herrn zu Schwartzburg, vor hochge-
 dachten Kayser und *Concilio zu Costnitz*, vwegen erzlicher Brieffe, die
 ihm und seinen Brüdern zustunden, vvelche gevvesen, (v wie in der
 Klage nahmhafft gemachet v worden) über folgende Oerther, nemlich
 über Schlos und Stadt *Leutenberg*, Schlos und Stadt *Remda*, Schlos und
 Dorff *Langeviefen*, so nunmehr ein Marck-Flecken, mit allen ihren
 Zugehorungen, item über *Lentzendorff*, *Ihamen*, *Gliede*, *Lonitz*,
Hersdorff, *Grüne*, *Wietensberg*, *Gortzbach*, *Ufel*, *Hevendorf*,
Schmidbach, über die *Guther zu der Lichten*, *Wittichendorf*, *Rho-*
de, *Steinbach*, *Zelle*, und über die *Probstei* und *Behausung* daselb-
 sten, über *Kutschert*, *Kockeritz*, über die *Schmitten* daselbst, über
Lockevvitz, *Lafen*, *Arenbach*, *Dolen*, *Kneblischdorf*, *Fischers-*
dorf, *Breteritz*, *Duschnitz*, *Eichich*, über die *Fischvasser*, die
Sorvvitz und *Loqv vitz*, über *Löhmen*, *VVunschvvitz*, *Steisdorf*,
Schvvendigen, *Ilmen*, *Alten Gefesse*, *Rupelsdorf*, *VVeisebach*,
Hersbach, *Schvveinbach*, *Ezelrode*, *Sunt Rembda*, *Alten Rembda*,
Kirch Remda, *Hausberg*, über das *Holtz Espich*, über den *Dryberg*,
Eichholtz, über die *Fischvasser*, und *Muhlen*, über die *Probstei*
 der *Closter Paulin Cell*, und *Ilmen*, in derer einen seine Vorfahren
 und er ihr Begrabnuß gehabt, und noch hette. Welche Brieffe *Graf*
Gunther ihnen unbilliger vweise vorenthielten. Darauf v wurden
Grafen Gunthern, als Beklagten, von *Grafen Gunthern von*
Schwartz-

„Schvartzburg, Herrn zu Ranis, Kayserl. Hoff-Richtern, ernstlich
 „auferleget, die Briefe über bemeldte Schloffer Stedte und Dorffer,
 „(deren zuvar nunmehr viel vüste und ode liegen) die Graf Heinrich
 „in Posses und Gevvehr hatte, ihm unverzuglichen zu antvvorten,
 „die Briefe aber, so gemeine Herrschafft betreffen, solten in gesamte
 „Vervvahrung gebracht, und eingeleget werdē, derē sie sich beyderseits
 „jeder zu seinē Rechtē gebrauchen möchten. Und geschah dieser Aus-
 „spruch zu Costniz, in dē Closter zu dē Augustinern, Freytag vor Jubilate.
 „In diesen Jahr (nemlich 1416.) als der König zu Dennemarck und
 „die Hertzogen von Holstein mit einander in Streit lagen, und endlich
 „die Sache an den Kayser gelangete, vvurden die von Holstein nach
 „Ofen citiret. VVelcher Citation zu folgen einer von denen Furflichen
 „Räthen vviederrathen, in Betracht, das die teutschen Fursten sich
 „dieses Privilegii zugebrauchen, das sie nicht schuldig an Oerthern,
 „aufferhalb des Reichs grentzen zustehen, und konte man also die
 „Sache yvol zu Costnitz in Verhor ziehen. VVann nun Cranzius sa-
 „get, Sax. X. c. 28. ejus Privilegii Conservatorem esse *Comitem de*
 „*Schvartzburg*, scheinets, das solches mehr von diesem Graff Gun-
 „thern, der sich als Kayserlicher Cammer-Richter etwa dieses Privi-
 „legii und des teutschen Fursten Rechts tapffer angenommen haben
 „mag, als von den gantzen Hause Schvartzburg zuverstehen. Im-
 „massen sich Cranzius l. c. eben auf diesen Holsteinischen Raht bezie-
 „het, welcher ebenfals in Singulari gefaget haben soll: Fertur Comes
 „Schvartzburgicus esse Conservator Privilegii.
 „A. 1417. hatten sich dieser Graff Gunther und sein Vetter, *Graff*
 „*Heinrich von Schvartzburg, Herr zu Arnstadt und Sondershausen,*
 „des Namens XXIX. vvegen etlicher Uhrkunden, ihre Herrschafft
 „unter einander betreffend, geuneinet. Sonderlich vvurde Graf Heinrich
 „von seinen Vetter, Graf Gunthern beschuldiget, vvie er ihm die Briefe
 „über folgende seine Herrschafft, Stadte, Dorffer, und andere guther
 „auf und vorbehielte, als über Schloß Ranis, Schloß und Stadt Pöfe-
 „neck, item über Oberrn und Nieder Krölich, über Zelle, Rockendorff,
 „Oberrn und Niederrn VVasdingsborn, grossen und wenigen Kams-
 „dorff, Gofswiditz, Buche, Olfen, Sulzele, Dobyan, VValsdorff,
 „VVilhelmsdorff, Saltzthal, Sibithen Rode, Ritzwende, und über
 „die Schmitten an der Saal gelegen, genandt die Borthen, den Schel-
 „tenberg, Kositz, Obetz, grevëndorff, Rappevvitz, Trainrode,
 „Valnrode, Smerde, und über die Voigtey der Pfarre zu Krölip,
 „über das Holtz die Borth genandt, und das gehege bey Rockendorff
 „und den Sperbersbach, über alle Fisch-VVasser und höltzer, item
 „über Rudolffstadt, Treuhelden, Ezelbach, Niederrn Hasela, Redwitz
 „Kirchhasela, Oberhasla, Dichvveiden, VVieserthal, Techreden, Am-
 „lingstere, hermirsdorf, Judesdorf, Hopfgarten, Eschdorf, das Saltz-
 „wargel Eichenfeld, Schala, Merla, Volckstet, Cunbach, Kolckevvitz,
 „item über das Schloß Ehrenstein, grossen und kleinen Liebringen,
 „Denstere, Ferstet, Navvinden, Tichmannsdorff, Osteried, Buns-
 „tal, Korfiz und VVestendorff, &c. Kam auch so weit, das gedachter
 „beschul-

beschuldigter Graff heinrich A. 1417. von Grafen Gunthern den Kayserl. Hoff-Richter vor das Kayserl. Hoff-Gericht gen Costnitz citiret vworden. Da an statt des hoff Richters, vveil er nicht zugleich Actor und Judex seyn können, gefessen Graff Conrad von Fryburg, Herr zu VVelschen Neuburg. Von vvelchen dann nach Verhör der Sachen, Grafen heinrichen den 25. April im Augustiner Closter zu Costnitz ernstlich auferleget vworden, die Documenta uber erzehlte Stedte, Klöffer und Dörffer, so graff Gunthern aiganthumlich und erblich hunden, ihm auszuantvworden, die Brieffe aber, so die gefamte Herrschafft concernirten, solten zu jeglichen Theils Nothdurfft in gemeine Vervvahrnis eingelegt vwerden.

Ceterum quemadmodum *Cesaris Sigismundi*, ita & quatuor Pontificū qui vel Constantiæ in Concilio adfuere, vel ejusdem sententiā absentes sede moti, vitam & fata hoc Tomo pertexere animus erat. Verum *Johannis* res ex superioribus *Tomis* omnibus, præsertim *secundo*, ceterorum ex *Platina* vel aliis Pontificum Panegyristis cognosci aliquo modo possunt.

Quam grande autem foret volumen, sed quam lectu jucundum, & ad illustrandam historiam Concilii Constantiensis mirum quantum collaturum, si *Imperii Electorum*, qui Concilio interfuere, *Principum, Comitum, Baronum, Nobilium*, deinde *Cardinalium, Archi-Episcoporum, Episcoporum, Abbatum, Doctorum, Theologorum, Jurorum, Medicorum, Politicorum, Philologorum, Oratorum, Historicorum, Poetarum*, scriptis quoque de orbe literato optime meritorum, qui Constantiæ in Concilio florere: Si horum, inquam, omnium vel præcipuorum res in Ecclesia & republica inque ipso Concilio præclare gestæ ex antiquis tabulis curate pertexerentur. Dolendum profecto, parcius majores descripsisse ac literis consignasse virorum eruditorum vitas, facta & fata, quæ exemplo essent posteris. Acquisceremus, dummodo in Collegiis, Monasteriis, Academiis, extitissent, qui exemplo *Cornelii Nepotis*, qui Imperatores ac fortes viros Græcorum brevi stylo recensuit, reipublicæ literariæ capita nervose descripsissent. Ast inanis querela, cui nulla reliqua est medela. Contenta proinde posteritas sit oportet brevibus lineolis, quibus majorum memoria à Viris eruditis quondam conservata. Illisque eo nomine literaria respublica merito gratias dixerit, qui Chronologos & historicos veteres, valde concisos licet & admodū breves, ex pulvere eruere, quin hodie maxime situm & squalorem detergere ac in lucem producere allaborant. In quibus & illi vitam recuperant ac veluti resuscitantur, qui Constantiensis Concilii res curarunt sedulo, ex remotis orbibus in Germaniæ oras, Constantiam delapsi.

Exempli numero, *Anglorum* qui Constantiæ claruere, sunt reliquiæ, à *Wartbano* in *Anglia Sacra* collectæ & conservatæ.

De *Johanne Catricke*, qui ex *Cathedrali Ecclesia Menevensi* ad *Ecclesiam Lichfeldensem & Coventrensem* translatus est mense Maji Anno Domini 1415. ex Registro Chichlei: *Johannes Katrick* seu *Keterich*, *Episcopus Menevensis*, ad sedem *Lichfeldensem* translatus est bul-

lâ Papali 1415. 1. Febr. Professione facta, spiritualia ab ArchiEpiscopo accepit die 21. Junii. Anno 1417. in Concilio Constantiensi præsens, ad quod medio anno superiori profectus fuerat, unus ex 30. electoribus constitutus est, qui è diversis nationibus electi Martinum V. Pontificem die 11. Nov. autoritate Concilii designarunt. Mense Spetembri ejusdem anni in Concilio obierat Robertus Saresburiensis Episcopus. Eodem die Cardinalis de Ursinis Episcopus Albanensis datis ad Henricum Regem literis emixe petit, ut Johannes Roberto successor detur, summopere prædicatis gravitate ejus, fide atque eruditione, quæ in Concilio enituerant. Addit nonnemo, univrsam Cardinalium cætam in ejusdem favorem scripsisse. Cardinalis certe Albanensis literas autographas vidi. Exoptatam tamen dignitatem Johannes obtinere non potuit seu Rege seu Capitulo Saresburiensi renuente. Soluta Concilio, Florentiam in Martini Papæ comitatu migravit. Ubi audito Edmundi Episcopi Exoniensis obitu, ad sedem Exoniensem à Papa transferri obtinuit, bulla translationis apud Florentiam data A. 1419. 20. Nov. Brevisimo siquidem tempore recenti dignitati superstes. Sub finem n. mensis sequentis apud Florentiam obiit.

De Wakeringio Dns Johannes Wakering, vir per omnia pius & pudicus, castus, munificus, dapilis & mansuetus, custos privati sigilli regii. Cujus promotionis tempore schisma quasi generale fuit in Ecclesia. Tres enim regnaverunt Antipapæ. Et igitur ne regnum Angliæ cuiquam schismatico in aliquo confaveret, electus prædictus per Henricum Chichele Canturiensem ArchiPræsulem confirmatus & consecratus fuit sub Rege Henrico V. anno regni sui IV. & Anno Domini 1416. Quo tempore celebratum fuit sacrum Concilium Constantiense, ad quod destinatus fuit, cum aliis Ambasiatoribus per Regem Henricum prædictus Episcopus. Cujus sacri Concilii labore cessavit schisma prædictum, & in eodem Concilio electus fuit in Papam Martinus V. qui post suam inthronisationem prædicti Domini Episcopi confirmationem & consecrationem gratanter ratificavit.

Nicolaus Bubwith 21. Episcopus, vir utrobique discretus, ac in spiritualibus & temporalibus circumspectus & providus, maneriorumque Episcopatus sui sedulus reparator: Ipse prius fuit London. dein Sarum, postea Bathoniensis Episcopus. Ipse etiam antiquas libertates Episcopatus sui literis regis confirmavit, & eundem Episcopatu suum novis libertatibus ampliavit. In notis Editoris: Nicol. Bubwith, supremus Angliæ Thesaurarius, qui spiritualia Episcopatus Sarum ab Archi-Episcopo Cantuariensi acceperat 1407. 2. Octobr. ad Episcopatum Bathoniensem à Gregorio Papa provisus die 7. ejusd. Mensis, spirituales illius jurisdictionem ab Archi-Episcopo apud Maydenston recepit A. 1408. 1. Apr. eodemque die temporalia à rege obtinuit. Anno 1414. ad Concilium Constantiense legatus, iter inivit sub finem anni, & in electione Martini V. Pontificis A. 1417. 11. Nov. unus ex 30. electoribus constitutus, suffragium tulit. Obiit A. 1424. 27. Octobr.

De Toma Polton Anglo & Henrico Wintoniensi,

Inclytis in Constantiensi Concilio viris.

WArthon: In Actis Concilii regii sub Henrico VI. reperio conclusum inibi fuisse, 1426. 14. Jan. ut Thomas Polton, Cicestrensis Episcopus, ad Episcopatum Wigorniensem transferretur. Hunc itaque Martinus V. Papa, prestito pro more bullæ provisionalis ministerio, transtulit 1426. 27. Febr. Eidemq; Archi-Episcopus, accepta obedientia professione, spiritualiacommisit 1426. 26. Apr. Ad Curiam Romanam pro regis negotiis expediendis profecturus, testamentum condidit 1432. 6. Dec. quod post mortem ejus in Curia Archi-Episcopali probatum est 1433. 18. Octobr.

Henricus Beaufort, Johannis Lancastriæ Ducis ex Catharina Swinforda filius, Episcopus Lincolniensis, Henrici Regis fratris sui opera spiritualia Episcopatus Wintoniensis accepit. A. 1405. 18. Martii. Dignitatem Cardinalitiam à Martino V. Papa impetraverat in Concilio Constantiensi. Ad Concilium siquidem venit 1417. 31. Octob. Mense sequenti Martinus Papa electus est. Die 28. Dec. Martinus edita in Concilio bulla Henricum tunc presentem Cardinalem renunciavit (nullo tamen assignato titulo) & Legatum suum in Anglia, Wallia & Hibernia constituit: Seque creationem tempore opportuno publicaturum & insignia Cardinalitiam ipsi missurum esse, in eadem promisit. Extat ea inter Epistolas Bekintoni. Henricus autem Archi-Episcopus Cantuariensis scripta ad regem egregia epistola, quæ apud Arthurum Duck in vita Chichelei prostat injuriam potestati regie & Archi-Episcopali exinde factam conquestus, regi autor erat, ut Henrico Wintoniensi Cardinalis aut Legati dignitatem interdiceret. Defuncto demum Rege, utramque dignitatem Henricus A. 1426. recepit.

Conferre omnino juvabit Vitam Henrici Chichele, Archi-Episcopi Cantuariensis, ab Arthuro Duck conscriptam, & à Guilielmo Batbesio in Vita selectiorum virorum recensitam. Quod enim illo Archi-Episcopo Concilium Constantiæ celebraretur, in Vita illius compluscula commemorata de viris inclytis, Legatis Anglis, ad Concilium vel à Rege vel ab hoc Archi-Episcopo missis. Neque verò solers lector Vitæ auctori imputabit, quod in rebus Concilii referat, quod Cæsar Sigismundus Johannem Papam fugitivum affecutus gladiatoris aut venatoris more amictum coram Concilio stiterit. Neque enim Cæsar ipse eum infecutus, neq; Papa in fuga tali habitu deprehensus neque Constantiam retractus, multo minus Concilio exhibitus, qui captus in vicinia Gothlebiæ fuit retentus. Ex primo verò fugæ colore error auctori facile subnatus.

Tribemius, Pantaleon, Bruschius, Gesnerus, & alii, viros Germanorum eruditos Constantiæ in Concilio claros, Episcopos, Abbates, doctores, commendarunt. Quorum concepta hic longa ferie referre verba nec locus nec tempus admittit.

Quemadmodum autem Cæsaris Majestas & Magnatum autoritas magnam Concilio conciliarunt dignitatem, ita & Insignia horundem, foribus hospitorum affixa, pulchre picta & exornata, venerationem

haud vulgarem spectantium oculis ingesserunt. Quæ causa fuit, quare & nos non potuerimus, quin hoc Tomo luculenta istæ *Concilii ornamenta* & præfulgida *oculifera*, Principum & Magnatum, Constantiæ præsentium, *Arma*, quæ vocant, seu *Insignia*, non quidem omnia, sed vel præcipua vel selecta *æneis tabulis* exhiberemus. Constantiæ quidem hodiernum in *MSCto Codice* pereleganter picta superesse isthæc *Arma*, præclaro Constantiensis Concilii ornamento, illustris Pregizerus testis oculatus nos docuit, Verum oculis nostris Constantiam inque tabulas conditas penetrare minime datum. Quare dedimus, uti reperimus in

ULRICI REICHENTHALII
CONSTANTIENSIS CANONICI

Historia Germanica Concilii Constantiensis.

CANonicus hic Constantiensis, vir spectabilis, & Principibus cæjus detectâ, donec fine imposito obnuberetur. Quamprimum Cæsar Sigismundus Laudæ in Italia cum Papa Joanne XXIII. convenerat de Constantia pro Concilii sede eligenda, eoque fine Papa Exploratores Constantiam ablegaverat, qui de loci situ atque conditione circumspicerent: Eberhardus Comes de Nellenburg rem omnem statim ante ferias Natalitias A. 1413 Ulrico nostro Reichenthalio aperuit. Eique commisit negotium, Constantiæ de necessario comeatu dispiciendi, eaque omnia mature apparandi, quæ ex usu forent. Ipsique exploratores Constantiam delati, Ulricum Reichenthalium nostrum precibus fatigarunt, utpote virum solertem rebusque agendis aptum, qui exploratoribus laudatis hanc navaret operam, ut vicinæ Ergoviæ præsidia naturæque beneficia, pro servando alendoque Concilio necessaria, commonstraret.

Quod & præstitit. Et quanquam Italis spectatores non universa arriderent, qui Germaniam pene ex Johannis Papæ instinctu nauseabant, stetit tamen sententia reliquorum exploratorum, ipsiusque Reichenthalii, ut regio Constantiensis aptissima Concilio judicaretur. Hic ergo ut vidit dein in Concilio universa, ita pars fuit non postrema magnorum quorundam negotiorum. Cæsarem Sigismundum Principes atque & Magnates in Concilio præsentem, in suo prædio Constantiæ vicino lautissime sub ipso Concilio excepit. Hussi supplicio tam prope adstitit, latusque Principum clausit, ut cum rogo Hussus jam immineret, de Confessore cum Hussis differere à Principibus juberetur Reichenthalius. Qui jussa executus, Hussum interrogavit, quæreretne Confessorem? Nominavitque Sacerdotem eruditum, Episcopi Constantiensis & Concilii autoritate instructum, haud longe absentem, mox vocandum. Quem & ad Hussi desiderium ipse vocavit Reichenthalius, Ulricum nempe Schorandum. Qui Reichenthalii jussu accessit, ac de confessione multa cum Hussis differuit. Hic proinde vir gravissimus atque inter Magnates in Concilio spectatissimus

tissimus, oculatus testis, res Concilii quæ ad pompam & splendorem spectant, germanico idiomate consignavit. Editumque hoc opus *Historicum* eodem seculo, inventâ Typographia, *Augustæ Vindelico-*
 rum A. M. cccc. LXXXIII. in Folio, hac in fine formulâ: Hie endet sich
 das Concilium-Buch geschehen zu Constentz. Darinn man finder,
 vvie die Herren Geistlich und VVeltlich eingeritten seyn, und mit
 vvie viel Personen. Auch ihr VVapen gemahlet, und vvie sie abge-
 schieden seyn. Auch die Sachen die darinn geschehen seynd, hüpsch
 und gerecht. Gedruckt und vollendt in der Kayserlichen Stadt
 Augspurg von Antoni Sorg, am Afermontag nach Egidij, do man
 zehlt nach Christi Geburt M. cccc. und in dem LXXXIII. Jahre.

Hoc *Reichenthalium opus* non quidem ex stylo vel aptiore ordine, cum uterque pristini seculi referat neglectum, valdopere æstimandum: Ex integritate tamen fideque autoris, puraque & simplici recensione rerum omnium, ingens meretur pretium. Quod illi lubentes posuere Viri quique cordati omnibus ab illo tempore seculis, Adeo ut hujus fide nixi præcipui Historici fata laudati Concilii commemorarint. *Naucerus* vestigia Reichenthalii sedulo sectatus, non dissimulavit ducem. Idem præstitere & alii. Asperitati quoque styli illius temporis accensebit, qui mollissime interpretabitur, quam leget explicationem vocis in chartacea infula, capiti Hussi ante rogam imponita, f. 32. *Heresiarcha, das ist im teutsch, ein Vass, do alle Ketzer in beschlossen ist.* Quod paulo post, rectius forte edoctus, paululum emollivit, f. 38. *Heresiarcha, das ist als viel gesprochen, ein Ertz-Bischoff aller Ketzer.* Quod infeliciori seculo dandum.

Repetita dein superiori seculo Reichenthaliani operis editio paulo nitidior, pro ætate elegantiore, *Augustæ Vindelicorum, Anno M. D. XXXIV.* servatis iisdem figuris, & stylo, minus pro seculi illius nitore comto, novâ præfatiuncula per Typographum excusato. Præstat siquidem in resuscitatis antiquis monumentis servare vestigia vetustatis.

Quo autem fine misimus *Reichenthalium*, ne scil. prolixiora, scripta Germanica Latinis misceremus, eadem ratione dissimulavimus & *Dacherium*.

EBERHARD DACHERS

von Constentz

Ordentliche Beschreibung der grossen Pracht des Costnitzischen Concilii.

Vir hicce eruditus, Reichenthalio familiaris, in curia Electoris Saxonie Rudolphi in Concilio valde spectatus, à laudato Electore ad hoc admotus officium, quod Saxoni Mareschallo Imperii compete-
 bat, qui exploraret, qui in Concilio hospites, & quæ illius essent ex hospitem numero vel dignitate fata. Cujus officii ratione eo usque fuerat penetrandum, ut & meretricum Constantiæ in Concilio

existentium numerum explorare, etsi invitus, aliquando cogere-
 tur. Quod his ipse prodidit verbis: *Auch muß ich schambarlich schreiben,
 darzu zovang mich mein gnädiger Herr, Hertzog Rudolph von Sach-
 sen, der zu Costnitz Marschalck vvas, das ich erfabren muß, vwie viel
 offender Frauen zu Costnitz vveren, und gab mir einen zu, der gut
 zu solchen Sachen vvas, Burgkarten von Haggelbach. Also ritten vvir
 von einer Frauen Hauß zu dem andern, die solch Frauen enthielten.
 Und funden in einem Hauß etvvan 30. in einem minder, in dem andern
 mehr, ohne die, die in den Stellen lagen und in den Badstuben. Und
 funden also gemeiner Frauen bey 700. Da vvolt ich ihr nicht mehr
 suchen. Da vvir die Zahl für ihn brachten, da sprach er, vvir solten
 ihm die heimlichen Frauen auch erfabren. Da antvvortete ich ihm, das
 seine Gnade das thet, ich vvehre es nicht mechtig zu thun, ich würde
 vielleicht um die Sach ertodtet, und mochte auch finden des ich nicht
 gerne bette. Da sprach mein Herr, ich bette Recht. Und das bestund
 also.*

Longe verò meliori ordine Dacheriana hæc Historia contexta
 quam Reichenthaliana. Mutuam certe operam in scribendo sibi præ-
 stiterunt Reichenthalius & Dacherius, qui pari usi in spectando atque
 observando fortunâ, quorum utrique datum erat, coram, Constanz
 in Concilio universa contemplari atque ad Principum conspectum
 & colloquia familiariora proximius & frequentius admitti. Ut *fidus*
 uterque & *oculatus* sit tantarum rerum *testis*. Dacherii sane mens in-
 genua & in Ecclesiæ salutem propensa, ex eo clare elucet, quod indigne
 tulit, Reformationem status Ecclesiastici, à Cæsare Sigismundo tam im-
 pense quæsitam, sine suo Constantiæ in Concilio frustratam. Quo de in
 Præfatione aperte conqueritur, & artes Reformationem declinandi,
 ad tempora usque Basiliensis Concilii (quæ itidem vidisse non diffi-
 mulat) exercitas, haud obscure detestatur. Inter alia inquit, *Das
 Concilium ist zergangen, und kein Reformation, wie der Kayser begehret
 und gewolt hat, gemacht worden. Welche Reformation bis heutigen
 Tag, die Geistlichen und auch Welliche scheuen.*

Ceterum Reichenthalius quidem lucem vidit, Dacherius, quod
 sciam, hætenus nondum. Quare hic eundem sistere volupe qui-
 dem fuerat, verum *idioma Germanicum* obstitit, quo minus locum
 hic inveniret. Dabimus autem, si volet Deus, ex *MSCo Wolfenbü-
 telenfi*, quando *Tomum Scriptorum Germanicorum, ad Constantiense
 Concilium pertinentium*, edemus: Ubi Reichenthalii latus claudet
 Dacherius, qui, familiaritate olim conjuncti, suis cuncta viderant
 oculis.

Reichenthalio & Dacherio jungi potuisset *Stumpsius*, qui supe-
 riori seculo, puriore stylo, Concilii Constantiensis res gestas & ce-
 lebritatem ejus enarravit. Cujus operis hoc frontispicium.

Des

DEs grossen gemeinen Conciliums, zu Constantz gehalten, kurtze, doch gründlichere und vollkommnere, dann vor nie in Deutsch gesehen, Beschreibung, was täglich von einer Session zur andern in geistlichen und weltlichen Sachen darinn und darneben gehandelt ist, allen gutherzigen Christen, besonder dieser Zeit, nützlich zu lesen. Durch Johann Stumpffen.

Item von Johann Hussen und Hieronymus von Prag, wie diegen Constantz kommen, und was mit ihnen gehandelt ist, auch von ihrer Gefengkniss, Geschriffen, Episteln, Büchern und Artickeln, womit sie überwunden, und wie sie zum Tode verurtheilet, auch abgeschrieben und gestorben sind. Sampt warhaffter Beschreibung des Krieges, der sich in selben Concilio zwischen Kayser Sigmunden und Hertzog Friderichen von Oesterreich zugetragen hat, darin gemeine Eid-Genossen aus Kayserlichem Gebot das Ærgow erobert und eingenommen haben.

Tiguri edita hæc historia Stumpfiana, etsi locus non sit expressus, sicuti nec annus notatus. Inscriptis opus Heinrico Bernwald, Præposito Embracensi.

Nos autem pari cum superioribus vel majori jure Stumpfium etiam misimus, non solum quod Germanicam referat dialectum, sed & quia paulo recentior. Leget ergo aliquando vestigia Reichenthalii & Dacherii, quando illi præbunt, in publicum procedendo, quorum in scribendo filum passim fuerat secutus.

Latent Tiguri, Constantiæ, ac in vicinis Helvetiæ atque Sæviæ oris, alii quoque rerum Constantiensium Scriptores, hæcenus inediti, Germanico & Latino idiomate ornati, viris perillustribus, Dn. Valkenirio, Batavorum ad Helvetos Legato, atque Pregizero, intimo Ducis

Ducis Wurtembergici Consiliario, visi atque lecti. Quorum copiam *SERENISSIMO DUCI RUDOLPHO AUGUSTO* benigne, sunt polliciti, ejusque adeo impetrandæ spes nos alit serena.

Quemadmodum autem laudatos *antiquos Constantiensis Concilii Scriptores Germanicos* tantisper seposuimus, ita vel prolixitate deterriti, vel temporis angustia avocati, in aliud opus & tempus distulimus venerabilem confessum clarissimorum *Oratorum Constantiensis Concilii*, qui de variis rebus in publica Concilii panegyri cum admiratione auditorum, coram Cæsare & Principibus gravissime differuerunt. Quæ non postrema Concilii gloria.

In his est *Matthæus Röder*, Theologus Gallus, qui contra Simoniam & ambitionem Ecclesiasticorum, ac de reformatione horum necessaria in Concilio solennem orationem, sub finem, ut apparet, A. 1414. sub exordium Concilii habuit. Cujus orationis hic in *Codice MSC.* character:

Sermo factus per M. Matthæum Røder, Sacræ
Paginæ Professore, natione Gallicanum, in
Concilio Constantiensi, Dominica I. post
Nativitatem Christi.

SCopum sermonis his haud longe à principio expressit verbis: *Hanc Filii Dei misericordiam (Tit. I.) copiosam cum omni gratiarum actione contemplandam suscepimus, per quam fuit prætereuntis imo pereuntis seculi generalis reformatio subsecuta: Ut ipsa præveniente, quam olim sibi dilectam copulavit in sponsam in hoc sacra generali Synodo sibi reparare ac reformare dignaretur Ecclesiam. Præterea juxta subjectam materiam ac rerum qualitatem in hoc sacro concilio gerendarum, præcipue de militantis Ecclesiæ necessaria reformatione, & de pertinentibus ad eandem, in quibus hujus sacratissima Synodi tota versatur intentio, sermo nobis aptandus est. Quem duplici consideratione perstringam. Prima suadebit universalis Ecclesiæ generalem ac necessariam reformationem. Secunda perorabit ipsius Ecclesiæ capitis ac membrorum mutuam invicem spectabilem & ordinatam compaginationem. Digna profecto Galli oratio, quæ aliquando legatur.*

Nec minus gravis sermo Theologi Germani, Professoris in Academia Coloniensi, ejusdemque Academiæ ad Concilium Legati, *Theodorici de Monasterio*, quem die IV. Julii Anno M. cccc. xv. in publica ac generali Sessione XIV. præfente Cæsare in hæc verba dixit: *Qui sequitur me non ambulat in tenebris, Job. VIII.* In *Codice MSC.* hæc frons:

Sermo factus in Concilio Constantiensi per
M. Theodoricum de Monasterio.

Quo sermone uti reformandæ emendandæque Ecclesiæ necessitatem

tate inculcavit, ita in laudes digressus Cæsaris Sigismundi, Ludovici Bavari, Electoris Palatini, & Caroli de Malatesta pro Gregorio XII. Papa papatui renunciantis. Inter alia hæc aperto ore effudit verba.

Est hujus sacri Concilii, nec non invictissimi Regis (Sigismundi) intentio, non desistere abinceps, donec Ecclesia sit & ab erroribus purgata, & a corruptis moribus depurata, quantum possibile fuerit: Quia non tota Zizania eradicari potest, nisi simul eradicetur & triticum, juxta parabolam de Zizania Mat. XII. Et Reverendissimi Patres, si vestra circumspeditiones, plene oculis ante & retro, velint schisma tollere, errores Ecclesie valde collapsi & multum corrupti reformentur. Nam stantibus in statu Ecclesiastico & permanentibus superbiâ, avaritia & vita voluptuosa, vix impediri potest, quod non oriatur novum schisma, & quod non surgant contra statum Ecclesiasticum latrantes, calumniantes, & laicum populum contra clerum concitantes. Quoniam permanente causa, difficile poterit impediri effectus.

Eundem profecto spiritum refert ejusdem Oratoris & altera Oratio, A. M. cccc. xvi. Dominicâ Septuages. Constantiæ habita in hæc verba, *Ite & vos in vineam meam* Matt. XX. In MSC. codice inscriptio.

Alius sermo in Constantiensi Concilio factus per M. Theodoricum de Monasterio sacrae Paginæ Professore.

Dici non potest, quo fervore vitia cleri perstinerit. *Quam abominandum, inquit inter alia, & quam detestabile sit otium bene est perpendere. Sed quam flagitiosum sit in viris Ecclesiasticis & maxime Prelatis, ad cultum vineæ Domini conductis, enarrari non est facile. Neque ego quomodo illos describam, aut cui monstro comparem, scio. Homines miseri, & ad extremum perdit, de labore conveniunt, & ad laborem se obligant, ut impensis suis voluptati & otio vacent. An patrem familias decipere putant, an se nunquam conventionis suæ rationem reddituros credunt? Nonne eis satis est se ipsos perdere, nisi etiam alios ad perditionem trahant. Nonne satis est, sibi esse inutiles, nisi & operarii locum occupando aliis nocivi fiant? Nonne sufficit eis propriæ conscientie agrum sentibus & spinis oppletum tenere, nisi vineam Domini quantum in eis est, incultam & inconditam reddant? O cæca voluptatis libido, quæ nunquam proprio malo contenta est, nisi tandem aliis noceat. Qui corrupti sunt moribus & fetidi, Prelaturas querunt, ut alios corrumpant. Tolerabiles quidem essent, si, dum operari nequeunt, vel nolunt saltem, ut effigies hominum larvate, in vineis affixæ, aves cæli, depascentes vineam, suâ umbrâ profugarent. Sed quid? Neque laborant, ut vinicole, neque feras terrent, ut statuæ. Sed ut fetida hominum morticina, in vineis projecta, suo fætoe & inbonestis exemplis rapacissimas agri bestias alliciunt, & ad demolien-*
dum

alium vineam provocant. Quamobrem non solum ut otiosi, sed tanquam inutiles & nocivi repellendi sunt, ac de vinea Domini turpiter ejiciendi, juxta Domini præceptum Matt. XXV. Tollite, inquit, ab eo talentum. Et sequitur: Inutilem servum projicite in tenebras exteriores. Nec tamen propter simplex otium deponendus est Prælati, sed propter illud, quod jam descriptum est, videlicet, quod tam carnalium cloaca vitiorum corruptionis fetorem quaquaversum diffundit. Falsa igitur videtur opinio dicentium, quod solum propter crimen hæreseos summus Pontifex deponi possit. Nisi hæresis nomen large extendatur, puta ad omne, quod hæresis formalis est, & quod sapit hæresin. Quod propter hoc dicitur, quia omne peccatum publicum & scandalosum, & cum hoc inverecunde impudenterque continuatum, sapit hæresin.

Sermo factus Dominica XII. post festum Trinitatis in Concilio Constantiensi per fratrem Bertrandum Vaqueri, sacræ paginæ Professore, Ordinis B. Mariæ de monte Carmeli, Conventus Montispeffulani.

INter alia de artibus Cleri Simoniaci sui temporis ita conqueritur: Sicut validioribus morbis capite vitato, reliquum est necesse, scilicet corpus, inundatione superiorum morborum tetraliter irrigari: Ita & hi, qui caput videntur Ecclesiæ, morbo pestifero fraternum vitiant corpus. Ita ut videamus passim in Ecclesiâ, quos non merita, sed pecunie ad Episcopatus ordinem provexerunt.

Non minori Zelo fervet oratio Hotrici Abendon, Theologi Angli, cui hæc data inscriptio in MSC.

Sermo M. Hotrici Abendon, Professoris Sacræ Theologiæ Studii Oxoniensis.

INvehitur in Exemptos & Simoniacos. Heu, inquit inter alia, hanc partem (Ecclesiam docendi) parum scire desiderant, qui in litigiis & lucrativis scientiis totaliter se immergunt, & de præbendarum fructibus & pecuniarum exactiõibus profunde se subtiliant, sed de scientia morum ac oppugnatione hæreseos nihil aut parum curant. Discant ergo Curati, singulique Prælati legem Domini, & doceant populos diligenter. Caventes, ne in die districti examinis illos inveniant accusatores, quorum antea non extiterunt solliciti instructores. Sed timeant ipsi specialiter, qui super gregem suam non vigilant, sed ab eo procul fugiunt, ut ab hoc onere & aliis se excusent. Tales denique possunt dici Platonis idæ, formæ abstractæ à materia. Abstrahunt namque seipsos à materia: Quia à cura propria & propter carnis curas ad curias volant Dominorum, ubi in compitis & coquinis suas faciunt residentias. Formæ essent gregis: Examina I. Pet. II. Sed prob dolor, illum non formant, neque informant, sed cum veniunt, difformant, spoliant

spoliant & recedunt. Unde merito ponitur in Prov. VII. Non est vir in domo sua: Abiit via longissima: Sacculum pecunie secum tulit, & in die plena luna reversurus est in domum suam. Et revera verum est, quoniam veniunt & reveniunt in die plena luna: Quando dies veniunt autumnales, & horrea sunt impleta. Sed ecce post, repletis loculis, abeunt longe ab Ecclesiis, quandoque usque ad atrium summi Pontificis. Sed sacculos pecunie non omittunt, quoniam ipsos secum auferunt, quos postea voluptuose expendunt, aut quod malum est, in corbanum, aut, quod pejus est, in bancum mittunt, ubi suam iniquitatis mammonam in maledictione multiplicant &c.

Ejusdem indolis ac sententiae Oratio *Johannis Zachariae*, Theologi Erfurtenfis, qui in Constantiensi Concilio doctrina sacra praeter aliis claruit. Quo de *Johannes Schiphover* in Chronico Archicomitum Oldenburgeris apud Meibomium Tom. II. Scriptor. Rer. Germ. f. 170. Egregius & doctissimus Magister *Johannes Zachariae*, de conventu Eschwegenensi, eruditissimus Theologus & utriusque juris vir consultissimus, Erfordiae & alibi, quam maxime autem in Constantiensi Synodo, ob ejus doctrinam & elegantiam clarissimus fuit, & suae eruditionis experimentum fecit. Hic invictissimum & doctissimum *Johannem Hus* haereticum disputando superavit ac immersum igni cremari fecit. Nemo etenim Theologorum potuit eundem *Johannem Hus* convincere, nisi iste senex Pater solus. Hic perquam egregie in Magistrum Sententiarum commentatus est. Scripsit insuper in Apocalypsin volumina duo, & quamplurima alia.

Hujus Oratio, Constantiae in Concilio die xxvi. Decembr. A. M, cccc. xv. habita, hoc in Codice MSCto refertur caractere:

Sermo, factus in Concilio Constantiensi per M. Johannem Zachariae, Ordinis Eremitarum S. Augustini, Sacrae Theologiae Professore, in Festo S. Stephani & Ecclesia ejusdem, Anno M. CCCC. XV.

Quo spiritu haec quoque dicta sit Oratio, colligi haud difficulter poterit ex pauculis, haud longe ab exordio positis: Reverendissimi Patres ac Domini Reverendi. Considerante me Ecclesiae cursum qui fuit, video, quod ad statum prelaturae & eminentiae, ad gradum scripturae & sapientiae, ad actum curae & regimen animae, diversi diversis nominibus, id est, finibus, pervenerunt: Unus nomine superbiae & ambitionis, alius nomine avaritiae & diuinationis, alter nomine luxuriae & delectationis. Ille nomine gulae & comestationis, iste nomine irae & contentionis. Hic nomine acediae & carnalis quietionis. Ratio: Quis venit in nomine Christi & devotionis? Multo plures ad dignitates & beneficia intrarunt aliunde quam per ostium. Multisque pluribus aperuit thesaurarius, quam spiritus S. ostiarius. Idcirco
Tom. V. (d) clares

clares sunt in Ecclesia fures, quam fideles. Quoniam qui non intrat per ostium, sed aliunde, ille fur & latro est, Job. I. Ex quo sequitur, quod plures sunt maledicti, quam benedicti. Plures digni canonico suspendio, quam ecclesiastico beneficio. Et quanquam maledictus sit omnis, qui pendet in ligno, id est, qui suspenditur canonico iudicio, Deut. XXI. Gal. III. tamen benedictum est lignum, id est, iudicium, per quod fit iustitia. Sap. IX. Utinam, Reverendissimi Domini & Patres venerandi, in hoc sacro Concilio Constantiensi non machinarentur majores fures, id est, Simoniaci, suspendere minores: Et facerent Socratem iterum ridere, qui fertur risisse, videns majores fures ducere ad suspendium minores, &c.

Neque à scopo aliena Oratio Vitalis Episcopi Tholonensis, de transformatione sive emendatione Ecclesiæ, Anno M CCCC XVI. Festo Epiphaniæ dicta, Cujus frons in Codice MSCto hæc est:

Sermo, factus ipso die Epiphaniæ Domini in Concilio Constantiensi per Reverendum Patrem & Dominum, Dominum Episcopum Tholonensem.

Multoque ferventior multoque prolixior, in MSC. Codice obvius Alius Sermo, Dominicâ Judica A. M CCCC XVII. in Constantiensi Concilio ab eodem Episcopo Tholonensi Vitali factus.

Non dissimilis oratio libro, ob prolixissimum sermonis filum, nec dispar camino ardenti, ob flagrantem affectum, & vehementem in cleri vitia impetum. Non, inquit, vocatur à Deo, sed à carne, quem carnalis revelatio, sanguinis, gentis sive patriæ, non à Deo sed à Simone, quem falsissime colorata dolorum interventio, commerciumque pecuniæ incathedrant enormiter & pretitulant in honore. Quæ quæso, Domini mei, origo schismatum, nisi pecunia? Quæ per totum orbem Ecclesiarum confusio, nisi pecunia? Respondeat quilibet vestrum, dicet, quod causa penitus non sit alia. Licet ob hujusmodi deformitatis remedium tota pro presenti congregetur Ecclesia: Certissime credo, quod in diebus nostris non videbitur tam defensati sceleris correctio præstolata, &c.

Non dissimilis argumenti in Codice MSCto

Collatio de B. Dominico, recitata in Conventu Prædicatorum, Constantiæ, Provinciæ Moguntinensis, in die ejusdem gloriosissimi Dominici, tempore Concilii generalis, per Johannem Hugueti de Meris, Licentiatum in Legibus, in eodem Concilio Nuncium Universitatis Avinionensis.

Uti admodum prolixa & hæc Oratio, ita nec in emendationem status Ecclesiastici affectu destituta, quin pari zelo repleta. Clamat, inquit fervore abreptus, pauper & virtuosus non graduatus, cui de rigore justitiæ distribuendum est patrimonium crucifixi, ad te Reverendissimum patrem, vel alium Prælatum, pro justissima supplicatione signanda per Papam, aut alias exigui proventus beneficio consequendo. Tu autem qualiter contra omne vinculum charitatis, in hoc & aliis casibus obruas aures ad clamorem pauperis, docet experientia manifesta. Et ut de aliis impietatis & omni charitate seclusis

elusus

clausis operibus taceamus, causa brevitatis: Estne hac charitas patrum nostrorum ad humiliem Ecclesiasticam turbam? Nequaquam profecto. Clamat dives plenus oculis, & forsitan moribus vacuus, vel alias in iudicium auditoris de causarum strepitibus laqueis omnifaria dolositatis accinctus, pro quinto, decimo, duodecimo, aut ulteriori beneficio obtinendo aut etiam pralatura consequenda: Et non discussa probitate, scientiâ aut morum maturitate petentis, sed solum de iniquitatis mammona secretum & judaicum geritur, hoc est, geri solitum fuit colloquium: Quid vultis mihi dare, & ego eum, hoc est, beneficium, vobis tradam. Et tunc si farcire marsupia noverit, trium, quatuor, aut plurium dignitatum & Parochialium Ecclesiarum, Præbendarum & simplicium beneficiorum, etiam forsitan usq; ad vomitum, honore potius est. Et ad illas & plures dignitates aut parochiales Ecclesias, seu incompatibilia, etiam simplici & forsitan vitioso viro, non inspecta necessitate urgente & publica utilitate, dispensatio, & verius dissipatio, quam frequenter concessa est? Et si importune pulsaverit, appensa sunt cornua peccatori, &c.

Parem superioribus genium refert etiam Oratio Nicolai de Jawir, A. 1417. Dominica xvii. post Trinitatis Constantiæ in Concilio recitatus. Cujus in Codice MSCro hic indiculus:

Sermo M. Nicolai de Jawir, in Concilio Constantiensi.

Libro non plane dissimilis. In quò de cleri vitis vehementer conqueritur. Inter alia: Scribitur: Omne quod Domino consecratur, siue fuerit homo, siue animal, siue ager, sanctum sanctorum erit Domino, & ad jus pertinet Sacerdotum. Propter quod inexcusabilis erit omnis homo, qui à Domino auferit, vastat, invadit aut eripit. Hoc dignentur attendere diligenter omnes, qui sunt in cœtu clericali, & videant, ne aut sibi Domini partem tanquam fures & latrones usurpent, beneficia & præbendas obtinendo per indebitum ingressum, aut injuste recipiant per inexpletum officium eis debitum, aut avare retineant per obdurationis affectum, aut prodigaliter exponant siue dissipent, perturbent aflu, aut superflue utantur secundum proprium & carnale desiderium, ad gulam videlicet, ebrietatem, & communiter ad luxuriam, siue etiam ad mundi vanitatem &c.

Has omnes gravissimas Orationes, vel libros potius non exiles clarissimorum Virorum, quibus splendorem Concilii perorando auxerunt, ob nimiam molem tantisper misimus. Sicuti & alias plures Orationes ejusdem generis, doctrinæ & spiritus, Orationum hæcenus nobis ignotorum, quas Constantiæ in publico cœtu dixerunt, ad tempus seponere oportuit.

Ex his satis abundeq; intelligi poterit, qua sollicitudine Serenissimus Princeps RUDOLPHUS AUGUSTUS undiquaque convehi atq; ex reconditis etiam latebris investigari curaverit, quæ ad Magni Concilii decus, ad Germaniæ gentis gloriam, ad Imperii honorem, majorum optime de republica & Ecclesia meritorum memoriam conservandam, factura videbantur. Habebunt posteris, quod OPTIMO Duci acceptum ferant, quod prædicent, quod æmulentur.

S. die Euphemie, XVI. Sept.

Ao. 1699.

Elenchus Autorum, Librorum & Partium Tomi hujus V.

PARS I.

Res securitatis Constantiensis, quam Johannes Papæ 23. ante adventum ad Concilium pro se & sua Curia à Constantiensi Magistratu per Cæsarem Sigismundum quæsitivè & obtinuit. f. 5.

Cæsaris Sigismundi Epistola ad Constantienses, quibus imperatum, ut Papæ Johanni, per Legatos ejus jurent quæ Papa pro sua in Concilio securitate postulet. f. 6.

Postulata Papæ Johannis XXIII. pro sua securitate, à Constantiensibus tempore Concilii sibi & suæ Curie præstanda. f. 6. 7.

Consensus, decreta & promissa, nec non juramenta Senatus Constantiensis pro securitate Papæ, præsentibus Cæsareis & Papalibus Legatis. f. 7. seqq.

(4) 2

PARS

PARS II.

GEBHARDI DACHERII, Constantiensis, Historia Latina Magnatum Concilii Constantiensis, f. 10. seqq. Ex *MSCto Casarco Vindobonensi*.
Brevis descriptio hospitum in Constantiensi Concilio, fatorum & annonæ.
Ex *MSC. Vindobon.* f. 52.

PARS III.

DE admirabili ordine ac distributione Constantiensis Concilii in consultando, per V. Nationes, Germanicam, Gallicam, Italicam, Anglicam & Hispanicam. f. 52.
Gallicæ Nationis solennis Protestatio contra Anglos, proprium jus suffragii & peculiaris Nationis sibi in Concilio vendicantes. f. 57. seqq. Ex *MSC. Lips.*
Anglicæ Nationis in Constantiensi Concilio existentis Vindicatio sui juris, quoad propriam in Concilio nationem: Et ad Gallicæ Nationis objectiones Responsio. f. 76. seqq. Ex *MSC. Lips.*
Propositio in Concilio facta de commoda divisione orbis Christiani in Concilio secundum quatuor terræ plagas. f. 102.

PARS IV.

DE celebritate Congregationum ac Sessionum publicarum. f. 103.
Apparatus & Pompa in Sessionibus Constantiensis Concilii. f. 104. & seqq.
Ex *MSCtis Vindobon. & Erfurt.*

PARS V.

Solennes virorum illustrium orationes varii argumenti, in publica Constantiensis Concilii Panegyri recitatæ. f. 108.

Manfredi de la Cruce, Decretorum Doctoris, Abbatis S. Ambrosii Mediolanensis, Legati Ducis Mediolanensis Philippi Mariæ ad Concilium Const. Oratio in Concilio dicta ad Sigismundum Cæsarem, qua Dux Mediolanensis se Cæsaris Sigismundi Vasallum & subditum publice agnovit, Cæsarisque Imperio se submisit. Ex *MSC. Lips.*

Jacobi, Episcopi Laudensis, Oratio, in Exequiis Cardinalis Barenfis, in Constant. Concilio dicta, De honesta Ecclesiasticorum vita. f. 115. Ex *MSC. Vindob.*
Antonii de Mercede, Alphonsi regis Arragoniæ ad Const. Concilium Legati, Parentatio, in Exequiis Ferdinandi Arragoniæ Regis, Constantiæ, in Concilio habita. f. 130. Ex *MSC. Lipsiensi.*

Alberti de Bon-Christianis, Florentini, Episcopi Forliviensis, solennis oratio, coram Papa Martino V. De passione Christi, & corrupto Ecclesiæ statu habita. f. 138. Ex *MSC. Lips.*

PARS VI.

DE Comitibus Principum Constantiensibus sub Concilio. f. 162.
Diplomata *Joh. Papa* de duabus scholis Brunsvicensis. f. 162. seqq. Ex *MSC. Brunsv.*
Varia *Cæsaris Sigismundi* Privilegia, Brunsvicensibus Constantiæ in Concilio impertita. f. 193. seqq. Ex *MSC. Brunsv.*

Guntheri Comitibus de Schvartzburg, Aulæ Cæsareæ Sigismundæ Judicis, Sententia Decisiva, Constantiæ in Concilio promulgata de Judæis, qui Goslaria Brunswigam concesserant. Ex *MSC. Brunsvic.*

Constantiensis Concilii Epistola ad Ernestum Austriæ Ducem, de fuga Friderici & Papæ Johannis è Concilio. f. 179. Ex *MSC. Vindobon.*

PARS VII.

DE Principum Investituris, Constantiæ in Concilio à Cæsare peractis, Ludis Equestribus, Comœdiis, Rosis aureis à Pontificibus Constantiæ in Concilio consecratis, Brigittæ Canonisatione ibidem per Papam Johannem facta, & similibus Spectaculis. f. 181.

Descripta splendidissima Investitura FRIDERICI I. Burggravi Nurembergensis, primi ex hac illustrissima Domo, à Cæsare Sigismundo Constantiæ in Concilio in publico Foro solennissime creati ELECTORIS BRANDENBURGENSIS, Ex *MSC. Wolf.* f. 183. seqq.

TOMI V PARTES VII
RERUM CONCILII CONSTANTIENSIS.

DE APPARATU MAGNI HUIUS CONCILII, UT ORDINE, DECENTER, ET CUM SPLENDORE

non solum sacrae, sed & politicae infinitae res
eaeque ponderosae conficerentur.

Quem memorabilem Constantiensis Concilii decorem
Basileensis Concilii Patres omni studio imitati.

FELICISSIMIS AUSPICIIS
SERENISSIMI PRINCIPIS
RUDOLPHI AUGUSTI
BRUNSVIC. AC LUNÆB.
DUCIS

Ex antiquissimis Codicibus MSCtis
CÆSAREIS, DUCALIBUS & ACADEMICIS
aliisque monumentis eruta
recensente

HERMANNO von der Gardt

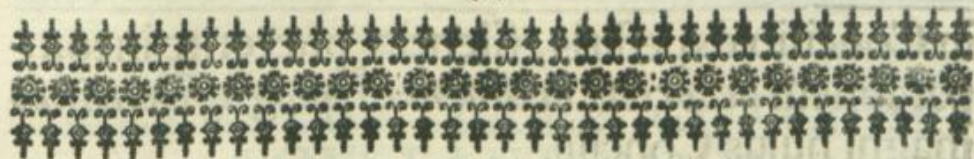

FRANCOFURTI ET LIPSIAE
IN OFFICINA CHRISTIANI GENSCHIL.
Typis SALOMONIS SCHNORRII, 1699.

ENGELHUSIUS in Chronico MSC.

Concilium Constantiense Provinciae Moguntinensis, civitatis Imperialis, coepit & in quartum annum duravit in omni rerum copia, & libertate & securitate maxima. Ibi fuerunt omnium Regum, Principum & Praelatorum Christianitatis Ambassiatores solennes, vel Principes & Praelati propriis in personis. Graeci etiam cum Turcis habebant suam Ambassiatam. Omnium etiam religionum fuerunt ibi Praelati, quarum erant plus quam 50. religionum diversitates &c.

Curioso & solerti Lectori

S. P.

Ar Constantiensi inter Christianos nullum unquam extitisse Concilium, magno plausu testantur qui spectarunt, vel ex spectantibus olim acceperunt: Sive *numerum* attendas Patrum atque hospitem, quorum myriades: Sive eorum dignitatem atque augustum *splendorem* intuearis, qui in totius Christiani orbis summis capitibus, cum ipso Cæsare augustissimo parentibus effulsi: Sive præclarum deliberandi ac definiendi *ordinem* expendas, quo nullus unquam in Conciliis curatior atque concinnior: Sive illustrium Oratorum frequentissimas *Orationes* panegyricas audias, quarum centenæ eruditissimæ atque ponderosissimæ: Sive denique *res ipsas, sacras & civiles*, publicis suffragiis definitas, ponderes, quibus nullæ pene graviore, difficiliore atque intricatior in Conciliis unquam tractatæ aut expeditæ.

Nullum splendidius, nullum celebrius, nullum ornatius, nullum ponderosius Concilium, Constantiensi. Verbo: *Magnum*. Quo majus haud extiterat ante, nec extitutum verosimile. Quapropter nefas fore visum, recensitis rebus

Tom. V.

A 2

in

in Concilio expeditis, silentio præterire incomparabilem *decorem, ordinem & magnificentiam* magni hujus Concilii.

Quod non solum Concilium illustrat, lucemque fatis conciliat, sed & Cæsaris Majestatem declarat, Imperii Germaniciq; regni dignitatem commendat, Regum denique ac Principum Christianorum jura confirmat.

Age ergo, bone & curiose lector, quando ex superioribus Tomis res in concilio factas perspexeris, mentemque satiaveris, oculos quoque paciscere memento, splendore pulcherrimoque Concilii apparatu lustrando.

S. d. 9. Julii
A. 1699.

TOMI V. PARS I.

RES SECURITATIS CONCILII
CONSTANTIENSIS

à Johanne Papa 23. ante adventum ad Concilium
pro se & sua curia à Constantiensi Magistratu
quæsitæ & obtentæ.

Pro illustrando magni *Concilii splendore*, non repetemus, centenis *illustrorum virorum scriptis* in quibuscunque regnis Concilium hocce fuisse desideratum, expectatum, atque quoad res arduas in eo expediendas limitibus suis amplissimis circumscriptum: Quod aliquo modo ex *Tomo I.* constare potest: Ut omnium animi in toto orbe Christiano in hoc Concilium essent conversi. Neque fuscè commemorabimus, dignitatem atque lucem Concilii ingentem ex augustissima *Cæsaris, Concilium* indicentis ac cum Papa convocantis, *autoritate* allucere, de quibus *Tomo VI.* Sed, ut propius ipsius Concilii pulchrum *ordinem, tranquillitatem* atque desideratissimam in infinito hominum cœtu *quietem*, contemplemur, ante omnia, missis hac vice multis aliis, recensere par erit, Quomodo inter Papam Johannem, Cæsarem ac Magistratum Constantiensem convenerit ante exordium Concilii, *de securitate* Papæ, extra limites Italiæ, sub cœlo Germanico, in Oppido Imperiali, Constantiæ, florente ac durante Concilio.

Quod enim apud Cæsarem jam esset definitum, hunc Johannem Papam quocunque modo sede esse movendum, quod publicæ de regimine illius admodum corrupto querelæ urgebant: Idque fatum prænunciaverant Papæ, qui intimioris essent admissionis: Quomodocunque metum dissimulaturus Constantiam petere constituerat, tamen animo atque consilio, Constantiam mox iterum, dum salutasset, deserendi. De sua igitur securitate sollicitus, cum Magistratu civibusque Constantiensibus rem omnem composuit, ut erat in votis.

Instrumentum juramenti, præstiti per Cives & Syndicos Civitatis Constantiensis, super observatione Capitulorum per Dominum nostrum Papam Johannem XXIII. petitorum.

IN Christi nomine, Amen. Universis & singulis præsens publicum Instrumentum inspecturis pateat evidenter & sit notum, quod convocato, congregato & coadunato publico & generali consilio Civium, Communis & *populi Civitatis Constantiæ*, in stufa seu aula palatii dicti Communis, positi in dicta Civitate in loco qui dicitur *Forum piscinum*, videlicet supra canale Rheni à tribus partibus ab alio latere via publica, in quo quidem loco solent hujusmodi Consilia congregari juxta morem & consuetudinem dictæ Civitatis, de mandato Reverendi in Christo Patris & Domini, Domini *Andrea, Archiepiscopi Colocensis & Commissarii Serenissimi Principis & Domini, Domini SIGISMUNDI, Romanorum Regis* *semper Augusti, ac Hungaria &c. Regis.* De cujus commissione patet per litteras authenticas dicti Serenissimi Regis, quarum tenor sequitur & est talis, videlicet: Inprimis à *tergo* sic scriptus, & redactus de theutonico in latinum per Joannem Hum, Civem Constantiensem ac Notarium & Scribam Officialium & communis Civitatis ejusdem:

Tom. V. Pars I.

A 3

Nostræ

6 Pacta inter Papam & Constantienses de securitate Papae in Concilio.

Nostris & sacri Regni charis & fidelibus, Magistris Civium, Consulibus, & Civibus Civitatis Constantiensis.

Ad intra vero in superiore parte earundem litterarum scribitur sic:

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus, nec non Hungariae, Dalmatia, Croatia, &c. Rex. Deinde sequitur in hæc verba:

Casaria Cari fideles. Sicut pridem Nuncii Sanctissimi in Christo Patris Domini nostri Papa Sigismundi contra Capitula, quarum copia hic est inserta, per vos promitti & sigillari petiverunt: di Episto. Ad nos devenit, qualiter hujusmodi Capitula, non promissa nec sigillata, & eidem Domin^o la ad Con nostro transmissa, existant, propter quod fortasse ad Concilium non veniet, nisi vestras litem- stantien- rat, antequam ad iter ad Concilium veniendi se paret, recipiat, aut expectet. Ne autem ser, quib; extnde occasione non veniendi habeat, desideramus, & jubemus, vobisque in vivente impera- Romanorum Regia Majestatis precipimus firmiter & tenore harum serie litterarum, quate- tum ut nus sine cuiusvis protractionis dispendio hujusmodi capitula, quemadmodum infra descri- buntur, in manus Reverendi ANDREAE ArchiEpiscopi Colocensis, utriusque juris Do- jurent Etoris, nostri Consilarii cari & fidelis, vice & nomine dicti Sanctissimi Domini nostri quod Pa- Papa Joannis promittere, jurare, vestrasque litteras vestra Civitatis Constantiensis sigillo si- gillatas, juxta informationem & ordinationem ejusdem Andrae, sine contradictione & qua- ra de fide- vi protractione de hoc dare velitis & debeatis, prout bene confidimus sub amissione nostra rarat. & sancti Romani Imperii gratia.

Nos enim, nonnullorum Ecclesiasticorum & secularium Principum, Doctorum, & Clericorum, in his suffulti consilio maturo, aliud non invenimus, nisi quod cum Deo & honore hoc facere possitis, & etiam debeatis. Precipue, ne dictum Concilium, ex quo, ut in Domino speramus, toti Christianitati multum boni orietur, per hoc retardetur, & impedimento subjiciatur, prout supra est premissum. Eidem etiam Andrae in per eum vobis dicendum, & vos informandum, fidem credulam adhibeturi: Vos exinde apud Deum, sanctam Ecclesiam, Nos, & Romanum Imperium, commodum reportare valeatis: Scientes etiam, si tale consilium, quod premissa cum Deo & honore facere potestis, non reperissemus, nos tam seriosa super his scripta non diraxerimus. Nos etiam eidem Andrae firmiter injunximus, & commisimus, quatenus cum dictis & promissionibus, mora sublato dispendio, die noctuque ad dictum Dominum nostrum Papam festinare debeat, ad hoc, ut idem Dominus noster Papa, nullam extra dictum Concilium manendi seu ad ipsum non veniendi occasionem sibi recipere queat.

Et hi sunt Articuli de quibus supra.

Capita In nomine sanctæ & individuae Trinitatis, Patris & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Substantialia Capitula nunciorum Domini nostri Papa concludenda Con- per Joba stantia. nem 27. stantia.

à Constā- Primo. Magistratus, Officiales, & Cives principales, eorum & totius tianensibus universitatis Civitatis Constantiensis nominibus, ac Syndici ad hoc eligendi, pro sua promittent & jurabunt, quod recipient Dominum nostrum Papam cum honorifi- centia & cerimonia, consuetis Romanis Pontificibus exhiberi. Ac cum tene- bunt & tractabunt ut verum & unicum Papam & summum Pontificem, ac defen- sabunt ipsum in libertate sua. Ita quod semper & omni tempore licebit ei stare in dicta civitate, & ab ea recedere, non obstante quocunque impe- ditamento.

Item promittent, quod Dominus noster Papa, per se & suos officiales suam jurisdictionem libere exercebit, quod tam ipse quam Officiales sui, ad hoc deputati vel deputandi, libere poterunt ministrare justitiam inter omnes & singulos Cortesanos seu Curiam Romanam sequentes, tam in spiritualibus quam temporalibus.

Item quod dicti Magistratus, &c. reverenter recipient, tenebunt & tractabunt Dominum nostrum Papam & Dominos Cardinales, ac omnes alios Cortesanos & Romanam Curiam sequentes.

Item

dicti Serenissimi Regis admisit pure & simpliciter, concessitque dictam licentiam, cum plena & libera potestate, arbitrio & balia, omnia & singula per eum petita vice & nomine dicti Communis acceptandi, promittendi, jurandi, & observandi, prout & sicut in dictis capitulis continetur, omnibus meliori modo, via, jure, & forma, quibus magis melius & efficacius de jure fieri potuit, secundum formam & tenorem suæ commissionis.

Prælecta in confesso capita Deinde immediate post prædicta, *Joannes Hum*, civis Constantiensis, Notarius & scriba dictorum officialium & communis, habens in manibus copiam Capitulorum in dictis Regiis literis insertorum, & præsentatorum coram dictis Magistratibus & communi per supradictum Dominum *Joannem de Piendevenis de Montepolitiano*, & Dominum *Bartholomæum Dillante de Pisis*, ejus collegam, pro parte ejusdem Sanctitatis personaliter in dicto residentes consilio, legit singulariter ac distincte, omnia & singula capitula supradicta, de verbo ad verbum, auscultata per nos Notarios infra scriptos cum alia Copia quam in manibus tenebamus, & subsequenter exposita & vulgarizata per præfatum *Leonardum Brug* Notarium publicum, & ut præfertur interpretem, ad apertam & claram intelligentiam omnium prædictorum ibidem existentium.

Germanice versa, ut ab omnibus presentibus audirentur. Quæ omnia & singula capitula supradicta, sponte & ex certa scientia, non ducti aliquo errore juris vel facti, sed ex eorum & cujuscunque eorum libera & spontanea voluntate, opportuna inter eos deliberatione præhabita, approbaverunt & acceptaverunt.

Admissa & approbata à Constantiensibus. Promittentes, omnia in eisdem Capitulis contenta attendere, facere & observare, prout inferius latius apparebit.

Datam Constantiensium promissionem confirmavit Comesarius Casaris. Quibus acceptationibus & promissionum observationibus præfatus Dominus *Archi Episcopus Colocensis Commissarius*, vice & nomine ejusdem Serenissimi Regis auctoritatem interposuit & decretum: Præfente & intelligente dicto Domino *Joanne de Montepolitiano*, & prædicta omnia & singula acceptante, & fieri & observari petente pro parte antefatæ Sanctitatis nec non collegii Reverendissimi in Christo patrum sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & suæ Curiæ, secundum exigentiam & tenorem dictorum Capitulorum.

Præterea eisdem, die, loco, & testibus, omnes & singuli, Consilium & Consiliarii supradicti, attendentes, quod inter cetera in dictis capitulis contenta postulatur, quod dicti Cives omnes & singuli dictæ civitatis per se vel per suos Syndicos idoneos jurare debeant observantiam Capitulorum hujusmodi prædictorum: Volentes voluntati ejusdem Sanctitatis satisfacere in prædictis, matura inter eos deliberatione præhabita, nominaverunt, deputaverunt, & elegerunt unanimiter & concorditer, nemine discrepante, cum plena libera & omnimoda potestate, arbitrio & bailia, nobiles & discretos viros præfatos, *Henricum de Ulm Magistrum Civium*, & *Joannem Hagen*, Advocatum dictæ civitatis Constantiæ, eorum & cujuslibet eorum Syndicos, Procuratores, Actores, factores, seu Nuncios speciales, ad firmandum, acceptandum & concludendum, promittendum, jurandum etiam in animas constituentium, & cujusque eorum, obligandum dictum commune & universitatem, ac etiam singulares personas ejusdem, in de & super observatione omnium & singulorum Capitulorum prædictorum, & sub illis obligationibus, modis, formis, & cautelis, quibus pro validiori robore, & efficacia præmissorum eorum discretioni videbitur convenire, ponentes eos in locum communis & singularum personarum ejusdem, & in eorundem animas & cujusque eorum.

Promittentes etiam omnes & singuli supradicti habere ratum & firmum, quicquid per dictos Syndicos, & Syndicario nomine dicti communis gestum, actum, firmatum & conclusum, ac juratum fuerit, & promissum, & omnia & singula sic per eos gesta, jurata, promissa & conclusa, perpetuo attendere & observare, & in nullo contrafacere vel venire, prout inferius in forma juramenti latius & seriosius continetur.

Rele-

Clerico, & Nuncio Sanctitatis ejusdem, & Domino Joanne Pelling, Decretorum Doctore, Canonico Ecclesie Constantiensis, &c.

Conventiones & pacta sæpius renovata
in ipso Concilio inter cives Constantienses
ac Concilium, *de locatione & conductione*
domorum ac utensilium.

Et hoc momentum ad apparatus Concilii decentemque ordinem spectat. In ipsis verò *Actis Concilii* suis locis recensita isthæc pacta. Vid. *Tom. IV. Parte I.* ad Ann. 1414. mense Novembri. *V. Parte IX.* ad Ann. 1416. Calendis Aprilis. Quando inita sunt hæc distinctius, atque in literas plene redacta, adhibito *Ludovici Ducis Bavaria Electoris Palatini* sigillo. Confirmata dein *eadem anno 1416. 14. mensis Decembris, die Luna,* in publica Sessione.

TOMI V. PARS II.

Viri in Concilio Incltyti

GEBHARDI DACHERII

Constantiensis

HISTORIA MAGNATUM IN
CONSTANTIENSI CONCILIO

Primis Concilii Annis XIV. & XV.

Ex MSC. Vindobonensi Cesareo.

AD Concilii splendorem facit Patrum atque hospitem numerus, dignitas & majestas. In nullo vero Concilio vel tot Principes, vel Magnates ac eruditos viros fuisse congregatos, quam in hoc Constantiensi, omnis docet historia. Ut hoc quoque nomine nulla splendidior extiterit synodus Constantiensi.

In ipsis actis & Decretis Concilii recensendis, *supr. Tom. IV.* majoris lucis gratia, commemorare suis locis placuit, quando Cæsar, Papa, Principes, Magnates denique præcipui, Constantiam venerint.

Suffecerit igitur hic loci, exemplo unius fere anni, ejusque primi, *Theatrum illustrissimorum Concilii hospitem*, tanquam in speculo stitisse. Ex quo colligere quisque possit, quantopere sequentibus Concilii annis Patrum summorumque virorum numerus sit auctus. Neque exiguum futurum Volumen, si omnes sint commemorandi, qui vel consultatum, vel spectatum, Constantiam Concilii tempore confluxere. Neque omnes consignari contigit in infinita isthac turba, Ex scriptoribus tamen omnium gentium urbiumque, suppleri numerus haud infeliciter poterit, si quis otio abundaverit. Nos damus hic, impenso lectoris desiderio magna ex parte satisfacturi, vivi spectatoris, viri eruditi, tabulas, quas, Electoris Saxonie, Rudolphi, in Concilio presentis, jussu atque autoritate, quod Electoris officio hoc competeret, consignavit. *Dacherius* siquidem hic noster, in Electoris Saxonie laudati curia frequens, Electori percharus, hoc historici munus detrectare noluit, sed cum aliis nobilibus, quibus itidem hoc negotium commissum, inquirendi officium in se lubens suscepit. Id quod ipsemet in *Germanica* sua prolixiore Concilii & Magnatum *historia*, ingenue fassus est.

Insignia quoque, *arma* quondam vocata, ante hospitium Principum & Magnatum suspensa, non exiguum ornatum Constantie & Concilio conciliarunt.

Quo-

Quorum illustriora à *Dacherio* & *Reichenthalio* vivis spectatoribus observata, de lineata, atque posteritati consecrata. Neque adeo & nos potuimus, quin *ideam* illorum heic ope cælatorum exhiberemus, adeoque oculos lectorum in Concilii splendori frontem his oculiferiis pertraheremus. Neque vitio nobis vertet, qui curatius nonnulla expressa cupiat, si meminerit, *Reichenthalii* præcipue filium sequi oportuisse.

Si tam felices in primo hoc conatu, eoque perdifficili, fuisset, ut ipsas imagines Constantiæ in curia adhuc superstites coram intueri, vel per alios depingere licuisset, curatius omnino atque nitidius universa dedissemus.

Vitam, & res Magnatum, qui Concilio interfuerunt, cum in Concilio tum extra ejus limites laudabiliter gestas, investigare, atque distincte, breviter saltem, hic exponere, animus erat. Quemadmodum *Tomo I.* illustrium virorum *virtus* curate exigere per tempus licuit. Verum, infinitus labor ejusmodi operibus, quale hoc est, non suadet sed imperat modum, finem ac terminum. Ne fatum filium rumpat, fato & tempori aliquid dandum. Si ferant anni & tranquillior ætas fluat, colores isti addi aliquando poterunt.

In MSC.
vind.
Elfr.

A Nno Domini MCCCC XIV & XV.
Venerunt Constantiam civitatem
pro concilio ibidem celebrando:
Sanctissimus in Christo Pater & Domi-
nus noster, Dominus JOHANNES PAPA
XXIII. DC.

PATRIARCHÆ.

Dominus *Johannes*, Patriarcha Constanti-
nopolitanus. XXXV
Dns. *Johannes*, Gradenſis Patriarcha Ve-
netiarum, Damasci, & Jerusalem. XX.
Dns. *Johannes*, Patriarcha in Antiochia
XXXV.

CARDINALES.

Dns. *Johannes*, Cardinalis Ostiensis, Vi-
ce Cancellarius. LXXX.
Dns. *Jordanus*, Cardinalis de Ursinis. XL.
Dns. *Franciscus*, Cardinalis Venetiæ
XXXV.
Dns. *Angelus*, Cardin. Laudensis. XLIX
Dns. *Lucius*, Cardinalis de Comitibus.
XXXII
Dns. *Amadeus*, Cardinalis Salutaris. XLII
Dns. *Franciscus*, Cardinalis Florentinus.
XLVIII
Dns. *Ludovicus*, Cardin. de Flischco. XL
Dns. *Antonius*, Cardinalis Aquilegien-
sis. XXXVI
Dns. *Petrus*, Cardinalis S. Angeli. L
Dns. *Johannes*, Cardinalis Illisponensis.
LXXX.
Dns. *Guilhelmus*, Cardin. S. Marci. xxxvii
Dns. *Branda*, Cardinalis Placentinus. XL
Dns. *Landolfus*, Cardinalis Barenſis.
XXXIIX.
Dns. *Otto*, Cardinalis de Columna. L
Tom. V. Pars II.

Dns. *Antonius*, Cardinalis de Chalanco
de Chaland. LXX
Dns. *Ludovicus*, Cardin. de Barra. XLV
Dns. *Petrus*, Cardinalis Cameracensis.
XXXV
Dns. *Alamanus*, Cardin. Pisanus. XXX
Dns. *Simon*, Cardinalis Rhenensis. XLIV
Dns. *Ludovicus*, Cardinalis de Fulchgo.
XLIV
Dns. *Thomas*, Cardinalis Tricaricensis.
XXXIIX

PATRIARCHA.

Ex parte Domini Ducis *Ludovici de Deke*
Patriarchæ Aquilegienſis, unus Dux,
& unus Episcopus. XL
Ex parte Domini GREGORII PAPÆ.
Dns. *Johannes*, Patriarcha Constantino-
politani. XII
Dns. Frater *Johannes*, tituli sancti Sixti
Cardinalis Ragulinus. Et tres titu-
lati Episcopi, Doctores Decretorum
& in Theologia. XXXII
Ex parte BENEDICTI PAPÆ.
Dn. *Johannes*, Episcopus Cameracensis
in Arragonia :
Dn. *Johannes Didacus* de Frenſ Salida, &
Quatuor Doctores decretorum. XLIX

ARCHI-EPISCOPI.

Dn. *Johannes*, ArchiEpiscopus *Moguntia-*
nenſis, sancti Romani Imperii summus
Decanus, Comes de *Nassau*. CCCCLII
Ex parte ArchiEpiscopi Trevirensis, Co-
mes *Otto de Ziegenhaim*, Præpositus &
Canonicus Ecclesiæ Treverensis. XX
Ex parte Archi-Episcopi Colonienſis,
Ba. De.

Dominus Johannes, natus de Dyest, Canonici Colonienfis. XX

Do. Eberhardus, Archi-Episcopus Salzburgensis, Legatus sedis Apostolicæ. CCCLX

[Pileus, ArchiEpisc. Januensis. XII

Johannes de Naullo, ArchiEpiscopus Vienenfis in Delphinato. XIV

Johannes, ArchiEpiscopus Ludmischellensis in Bohemia. CXXIV

Antonius, ArchiEpiscopus Ragusinus in Dalmatia. X

Johannes Waldrod, Archi-Episcopus Rigenfis, in Rig, terra Prutenorum. CLXXX

Andreas Archi-Episcopus Collocensis in regno Ungariæ. LXX

Franciscus, ArchiEpiscopus Narbonensis, generalis Amonensis. LXX

Do-
mini
Nicolans, titulus ArchiEpiscopus Cornicenis in regno Ungariæ. III

Franciscus de Tomacellis, ArchiEpiscopus Cufentinus in regno Napuliæ. V

Philippus, ArchiEpiscopus Capuanus in regno Sicilia. XX

Petrus, ArchiEpiscopus Spalentinus. VI

Thomas, ArchiEpiscopus Lucensis. LII

Nicolans, ArchiEpiscopus Gnesensis, in regno Polonia. CCL

Theobaldus de Rubeo monte, Archi-Episcopus Bisentinus. XXIX

Reginaldus de Carnoto, ArchiEpiscopus Rhemenfis, in regno Francia. XXXVI

EPISCOPI.

Exceptis titulus Episcopis, quorum sunt in numero XXXIII

quilibet cum 2. famulis. CXXXII

[Fridericus Grafenekg, Episcopus Augustensis. XVIII

Marchio Comes Otto de Hochberg, Episcopus Constantiensis. XXIV

Do-
mini
Rupertus, Episcopus Maclonenfis in regno Brittaniz. XVI

Amodens, Episcopus Momeranensis & Lofanienfis in Sabaudia. XVI

Vitalis Valentini, Episcopus Tholonenfis in Proventz. VIII

Jacobus, Episcopus Tarvisinus in Trevisans. X

Johannes, Episcopus Sleswicensis in Tassia in Tenmarch:

Petrus, Episcopus Ripenfis in Tassia, hoc est in Tenmarch. CVI

Johannes, Episcopus Audinenfis in Italia. VI

Bartholemeus, Episcopus Placentinus in Italia & ex parte Patriarchæ Aquilegientis. XL

Frater Johannes, Episcopus Naulenfis in Ripania in Italia. V

Thomas, Episcopus Litiensis in regno Napuliæ. X

Petrus Fabri, Episcopus Regensis in Provincia. XII

Marcheo de Carroto, Episcopus Albenensis in Montferrea:

Pratesalus, Episcopus Aquensis in Montferrea. XX

Nicolans, Episcopus Lucanus in Thassia, hoc est, in Tenmarch. X

Ulricus, Episc. Brixinensis. LXXX

Albertus, Episcopus Regensburgenfis. XL

Do-
mini
Fridericus, Episcopus Ba-
thonienfis. } hi tres
sunt

Rupertus, Episcopus Salis-
burgensis. } ex Am-
glia.

Johannes, Episcopus Sestrii. CCCC

Rupertus, Episcopus Istericenis in Provincia. VIII

Johannes, Episcopus Vitronienfis in regno Francia Arritana. X

Nicolans, Episcopus Widliensis. XIII

Johannes, Episc. Vivariensis in regno Francia. XXX

Henricus, Episcopus Feldrienfis & Belnensis in Italia. IX

Johannes, Episcopus Thomeriarum in regno Francia. XII

Simon, Episcopus Traguriensis in Dalmatia. VI

Georgius de Hohenloeb, Episcopus Pataviensis. C

Donadeus, Episcopus Naumenfis in Italia:

Joh. Episc. de Lebus in Marchia. X

Did.

Didacus, Episcopus Sa-
morentis. ex Ar-
rago-
nia. LXIV
Jacobus, Episcopus de Se-
nes. XII
Albertus, Episcopus Astensis in I-
talia. X
Benedictus de Montfredis, Episco-
pus Glusinus in Italia. XXII
Jacobus, Episcopus Plocensis in
Mesophia, Legatus Ducum Me-
sophia in Polonia. VIII
Jacobus, Episcopus Adrienfis in I-
talia. VIII
Johannes, Episcopus Bayonenfis
in regno Pulii. VIII
Ludovicus, Episcopus Bagorensis
in Anglia. X
Ester, Episcopus Ravenlensis in
regno Sicilia. LXXX
Rabanus, Episc. Spirensis. XII
Franciscus, Episcopus Aretinus in
Tuscia, terra Florentinorū. X
Jacobus, Episc. Adrienfis in Mont-
ferrea. LX
Rudolphus, Episcopus Metensis in
lacu Mussel. XXX
Hainricus de Willa, Episcopus Tu-
lensis in Provincia Ronegenfi.
Blasius, Episcopus Clusinus in
Tuscia. VI
Nicolaus, Episcopus Wisliensis
Napulii. XL
Hartmannus, Episc. Curenfis. X
Simon, Episc. de Pistoria Florenti-
norum. XII
Franciscus, Episcopus Tudentinus
in Italia, vulgariter zu dem Tod.
Nicolaus, Episc. Asthmas in Tus-
sia. LII
Petrus, Episcopus Tarentinensis
in regno Pulii. VIII
Paulus, Episcopus Serenenfis in
Proventz. II
Conradus, Episc. Ebronensis. X
Anthonus, Episcopus Concordi-
ensis in Provincia Marccana. VI
Anshelmus à Nenningen, Episcopus
Augustensis. XL
Anthonus de Perusio, Episcopus
Perulinus in Italia. VI
Bertifalus, Episc. Aquensis Italic. II

Do-
miniDo-
mini

Stephannus, Episcopus Volaterranus in
Tuscia. VIII
Johannes Burla, Episcopus Mitlensis in
Sabaudia. X
Flaminus, Episcopus Nolaus Napulii. VIII
Jacobus Episcopus Esurus in Marchia
Anconitana. VI
Philippus de Sicilia, Episcopus Bellica-
strenfis in Græcia. XII
Nicolaus Episcopus Terentinus in Hun-
garia. III
Manfredus Episcopus Artzericensis in
in Capuleo. X
Rudolphus Episcopus Metenensis in
Græcia. VIII
Andreas, Episcopus Castelli civitatis in
Cassia Scotorum. III
Georgius, Episcopus Tridentinus. XXI
Johannes, Episcopus Jebennensis in Sa-
baudia. XXVI
Jacobus, Episc. Dolensis in Britania. XVI
Johannes, Episcopus Herbipolensis. CC
Johannes, Episcopus Nebosinus in Arra-
gonia. III
Albertus, Episcopus Babenbergensis &
sui Ambassiatores, nobiles & pro-
ceres. CCX
Alanus, Episcopus Leonensis in ducatu
Britaniæ in Francia. XII
Ogerius, Episcopus Augensis in Sabau-
dia. X
Anthonus, Episcopus Chumanus in pro-
vincia Aquilegia. VIII
Johannes de Lidbercken, Episcopus Came-
racensis in Francia. XXXVI
Andreas, Episcopus Poznanienfis in re-
gno Polonia. XXXII
Henricus Episcopus Adrinicanus dicece-
sis Moguntinensis. IV
Engelmarus, Episcopus Kiemensis, dice-
ceseos Salzburgensis. X
Imbertus de novo castro, Episcopus Basi-
leensis. XII
Anthonus, Episcopus Bencotinus Na-
pulia. VIII
Johannes, Episcopus W ormatiensis. XX
Johannes Episcopus Lubacensis in Mar-
chia. XXXIX
Nicolaus Episcopus Battoniensis & Wi-
lensis in Anglia. D
Bartholomeus, Episcopus Pensauriensis
Italicus. XII
Gapp, Episcopus in Gapp, in provincia
regni

regni Ludovici in Francia.	XIV	<i>Wilhelmus</i> Abbas Westmonasterii, exemptus.	
<i>Bertrandus</i> Episcopus S. Flori in Effra- nea in regno Franciæ.	XII	<i>Thomas</i> , Abbas Beatæ Mariæ de Eboraco	hi quin- q; sunt
<i>Johannes</i> , Episcopus in Alexandria.	X	<i>Richardus</i> , Abbas Jorwaldiff	ex An- glia.
<i>Hermannus</i> , Episcopus Nicopolensis in Walachia.	X	<i>Johannes Ripen</i> alias de fontibus, <i>Rikardus</i> , Abbas Bellilocensis.	
<i>Bartholomæus</i> , Episcopus Cumanus.	X		CCXX
<i>Maurinus Stanafurtz</i> , Episcopus Casch- geno in regno Napulii.	XII	<i>Ulricus</i> , Abbas zu Hamram Herbipolen- sis diœceseos.	XI
<i>Dydacus</i> , Episcopus Samarensis in Arra- gonia.	XIII	<i>Johannes de Merla</i> , Abbas in Fuld in ter- ritorio Buchn.	XXXIIX
<i>Ganfridus de Parnetia</i> Episcopus Xan- tomenfis regni Francorum.	XXII	<i>Johannes de Gomin</i> , Abbas Sancti Alba- ni, exemptus, Moguntinensis diœceseo- s.	XX
<i>Johannes</i> , Episcopus Wladisliensis & Dux Oppolienfis in regno Poloniae	XXV	<i>Johannes</i> , Abb. in Melch in Austria.	XXIII
<i>Ganfridus</i> , Episcopus Sancti Pontii Themeriæ, Ambassiator ordina- tus Regis & cleri Franciæ.	XV	<i>Hugo de novo castro</i> , alias sancti Anthonii Viennensis diœceseos.	XL
<i>Geraldus de Podio</i> , Episcopus Tarconen- fis in Francia :		<i>Johannes</i> , Abbas in Kenniz in Meich- sen.	VI
<i>Wilhelmus</i> , Episcopus Ebroicensis in re- gno Franciæ.	CC	<i>Sifridus</i> , Abbas in Helwang, Augusten- sis diœceseos.	XIV
<i>Alatinus</i> , Episcopus de Laude, vulgari- ter in Loden.	VI	<i>Nicolaus</i> , Abbas Florentinus diœceseos Biffanensis.	V
ABBATES.			
<i>Fridericus Comes de Zollr</i> , Abbas Augiæ majoris, exemptus.	X	<i>Johannes</i> , Abbas Sancti Blasii in Nigra sylva, Constantiensis diœceseos.	XX
<i>Hugo de Resenek</i> , Abbas loci Eremita- rum, exemptus :		<i>Johannes</i> , Abbas in Zedliz, in Kuttén, in Bohemia.	X
<i>Hainricus de Gundelfingu</i> , Abbas Sancti Galli, exemptus.	XVI	<i>Petrus de Perussia</i> , Abbas in civitate Ro- mana.	IV
<i>Petrus</i> , Abbas Sancti Melanii in Britan- nia.	VIII	<i>Erhardus</i> , Abbas in Crutzligen	XXX
<i>Christiannus</i> , Abbas monasterii beatæ Mariæ virginis in Pelusio in Hunga- ria.	VII	<i>Johannes</i> , Abb. in Petershulen.	XX
<i>Galiatz Pipalio</i> , alias Monasterii Sancti Sylvestri de Novacula in Bohemia.	VII	<i>Chromatus</i> , Abbas Scottorum.	III
<i>Franciscus de Pansaclinis</i> , Abbas sancti Stephani in Bononia.	VII	<i>Conradus</i> , Abb. in Schafhusen	XXV
<i>Jocinus</i> , Abbas S. Mariæ virginis in Ju- bino in Janua.	II	<i>Johannes</i> , Abbas in Stein.	Consta- tensis
<i>Franciscus</i> , Abbas sancti Engeti in Sa- baudia.	VI	<i>Johannes</i> , Abbas in Rinow.	vi dice- seos
<i>Imbertus</i> , Abbas in Bucino in Subaudia.	III	<i>Nicolaus</i> , Abb. in Bregentz.	xiv
<i>Imbertus</i> , Abb. in Sussen		<i>Jodocus</i> , Abbas in Salem.	xl
<i>Johannes</i> Abbas in Wein- gartn.	VI	<i>Umarus</i> , Abbas Scottorum.	iv
<i>Nicolaus</i> , Abbas in Brun in Proventz.	XXIV	<i>Erfridus de Feldberg</i> , Abbas in Conberg.	iv Herbi- polensis
<i>Johannes</i> Abbas in Nidernaltach in Ba- varia.	VIII	<i>Erhardus de Schavvenburg</i> , Ab- bas in Pantz.	iv dice- seos.
		<i>Johannes de Waldensfels</i> , Abbas S. Burkandi.	xiv
		<i>Georius</i> , Abbas Monasterii Murenfis Constantiensis diœceseos.	x
		<i>Albertus</i> , Abbas Monasterii Sancti Jo- hannis in valle Curtal, Constantien- sis diœceseos.	III
		<i>Hainricus</i> , Abbas in Cappel, Constanti- ensis diœceseos.	III
			Frans

<i>Franciscus</i> , Abb. Sancti Salem:	Floren-	lensis diœceseos.	X
<i>Libaldus</i> , Abbas in Mosgot-	tinorum.	<i>Eggo</i> , Abbas in Ottemburen Augu-	VII
ten.	X	stenſis diœceseos.	
<i>Fridericus</i> , Abbas in Ochſenhu-	Constá-	<i>Germigus</i> , Abbas Augiæ minoris, Con-	VIII
ſen.	tienſis	ſtantiensſis diœceseos.	
<i>Hainricus</i> , Abbas in Wiblingn.	diœce-	<i>Johannes de Caſtello</i> , Abbas ſancti Lupi, in	VIII
	ſeos	regno Franciæ.	
<i>Nicolaus</i> , Abbas de Columna, diœceseos		<i>Stephanus</i> , Abbas Poſitanus Napulii.	VIII
Placentinæ.	X	<i>Bartholomæus</i> , Abbas de Piſtorio in Tus-	X
<i>Jacobus</i> , Abbas ſancti Paſſiani, Laudens		ſia, Provincia Florentinorum.	
ſis diœceseos.		<i>Angelus</i> , Abbas in Runa, Salzburgenſis	V
<i>Rikardus</i> , Abbas Monasterii Belliloci in		diœceseos.	
Anglia.	X	<i>Galearz</i> , Abbas ſancti Johannis Barmen-	X
<i>Cunradus</i> , Abbas civitatis Mersburgenſis,	xxx	ſis.	
exemtus, apud Meiſſen.		<i>Petrus</i> , Abbas Monasterii Willelupen-	III
<i>Johannes</i> , Abbas in Wettingn, Conſtan-	X	ſis Tulonienſis regni Franciæ.	
tienſis diœceseos.		<i>Nicolaus</i> , Abbas Climacenſis in Francia.	X
<i>Conradus</i> , Abbas in Lutzel, Baſileenſis	XII	<i>Lambertus</i> , Abbas uff dem Munchberg,	X
diœceseos.		Babembergenſis diœceseos.	
<i>Gotfridus</i> , Abbas in Ruti, Conſt. diœce-	XII	<i>Conradus</i> , Abbas in Schonow, Wurma-	X
ſeos.		cenſis diœceseos.	
<i>Nicolaus</i> , Abbas ſancti Benedicti juxta	xviii	<i>Conradus</i> , Abbas ſancti Ruperti, diœce-	VI
Gran.		ſeos Conſtantiensſis.	
<i>Fridericus</i> , Abbas in Kempten, Conſtan-	VIII	<i>Hainricus</i> , Abbas Ebracenſis, Herbipo-	V
tienſis diœceseos.		lenſis diœceseos.	
<i>Conradus</i> , Abbas zum Han, Moguntin-	IV	<i>Franciscus</i> , Abbas ſancti Engeti in Sabau-	VI
nenſis diœceseos.		dia.	
<i>Johannes</i> , Abbas in Alpenſpach, Conſtan-	III	<i>Arnoldus</i> , Abbas de fonte ſalutis, Aiſte-	V
tienſis diœceseos.		tenſis diœceseos.	
<i>Johannes</i> , Abbas in Blaburen, exemptus.	X	<i>Nicolaus</i> , Abbas in Lanikheim, Babem-	IV
<i>Johannes</i> , Abbas Sancti Georii in Nigra	VII	bergenſis diœceseos.	
ſylva, Conſtant. diœceseos.		<i>Haintzmannus</i> , Abbas de Bellela, Baſili-	VIII
<i>Wolffo</i> , Abbas in Zwivelten.	VIII	enſis diœceseos.	
<i>Johannes</i> , Abbas Sancti Johannis Bapti-	vii	<i>Andreas</i> , Abbas ſancti Vincentii ex Sile-	V
ſtæ in Stams, Brixinenſis diœceseos.		ſia.	
<i>Albertus</i> , Abbas ad ſanctam crucem, Pa-	VI	<i>Ulricus</i> , Abbas in Etall, Friſingenſis diœ-	IV
taviensſis diœceseos.		ceseos.	
<i>Chriſtiannus</i> , Abbas S. Vincentii Wür-	VI	<i>Thomas</i> , Abbas de ſancta Trinitate, in	VI
tſlaviensſis diœceseos.		Hungaria.	
<i>Hainricus</i> , Abbas in Bebenhufn, Con-	ix	<i>Franciscus</i> , Abbas de Cappurna in Hun-	VI
ſtantiensſes diœceseos.		garia.	
<i>Hainricus</i> , Abbas Wermuſilarii, Met-	vii	<i>Conradus Graß</i> , Abbas in Munchvrach,	X
tenſis diœceseos.		Herbipolenſis diœceseos.	
<i>Johannes</i> , Abbas Ciftertiensſis ordinis, in	x	<i>Franciscus</i> , Abbas ſancti Ambroſii in ci-	X
Ducatu Burgundiæ.		vitae Mediolanenſi.	
<i>Johannes</i> , Abbas Moribundi, in ducatu	x	<i>Johannes</i> , Abbas de Zifaria, zu Gais-	xiv
Barrenſi.		haim, Pat. diœceseos.	
<i>Johannes</i> , Abbas Vilerienſis, prope Metz	x	<i>Guilhelmus</i> , Abbas Rhemonenſis in Fran-	X
civitatem.		cia.	
<i>Franciscus</i> , Abb. Caſtellariis in Francia.	viii	<i>Guilhelmus</i> , Abbas ſancti Pauli Tomera-	VIII
<i>Albertus</i> , Abbas in Mulenbrunnen, Spi-	vi	to, in Francia.	
renſis diœceseos.		<i>Johannes</i> , Abbas Ciftertiensſis, in Bur-	V
<i>Johannes</i> , Abbas in Brunbach, Herbipo-		gundia.	

Jaco-

Jacobus, Abbas Murmundensis, in Francia. VI
Johannes, Abbas de Vilerio, Metensis diceceseos. VII
Hugo de Domo Comitum, Abbas sancti Leonhardi de Corbinato, in Francia. XII
Guilhelmus, Abbas sancti Georii, Rotomagensis diceceseos, in Francia. X
Felix, Abbas de Bello loco, Senamensis diceceseos. VII
Johannes, Abbas sancti Eligii Nomanensis diceceseos, in Francia. V
Hermannus de Admillarii, Abbas S. Apri in Lachoria. VI
Guilhelmus, Abbas Ammiani in Francia. VI

AUDITORES ROTÆ.

Nicolaus Naso, Decretorum Doctor. X
Petrus Nardi, de Roma, Doctor U. J. XII
Ottobonus de Bellonis, auditor Regis, Doctor U. J. X
Geminanus de Prato Doct. Decretorum. VI
Jacobus de Camplo, Doctor Decretorum. IV
Johannes de Opizis, Doct. Decretorum. IV
Laurentius Sachs, Decretorum Doctor. V
Johannes de Thomacis, Doctor Decretorum. IX
Wilhelmus Malingenti, Doctor Decretorum. VII
Johannes Guverg, Decretorum Doct. XIII
Angelus de Perusio, Decret. Doct. XII
Thomas de Milio, Decret. Doctor. X
Hainricus Ritzpuhel, Decret. Doct. X
Bartholdus Wildung, Doct. Decret. VIII.

SECRETARII PAPÆ.

Antonius de Luscis } IX
Job de Restis } VII
Petrus Frankome, III
Leonhardus de Retz, VI
Leonhardus de Feronill, IV
Pintzo de Francia, III
Johannes Goccectus, IV
Johannes Monoke, V
Bartholomæus de Monte Guntzio, VIII
Ampinus de Alexandria, VI
Panoncus de Pistorio, V
Nicolaus Panpiis, VIII
Angelus de Reato } VIII
Johannes de Reato } VIII
Christophorus de Reato } VIII
Petrus de Trilha } VIII
Hainricus de Satuna } VIII
Johannes Simonis, III

Communis populus

Scriptorum bullarum Apostolicarum est in numero ad minus CXLII. & quilibet cum 3. personis, unus plus, alter minus. CCCCXL.
Scriptores penitentiaria XLVII. quilibet cum socio. XCIV
Scriptores Francia, etiam de Anglia, Italia, Bohemia & de aliis partibus, sunt DC & LXX. unus cum socio, alter solus DCC
Procuratores Papa & Cardinalium CCLXXIII quilibet cum socio, facit personas DC.
Portantes argenteos baculos XII. quilibet cum socio. XXIV.
Curtisani, quos reperi in domibus. MII
Simplices presbyteri, quos reperi in domibus, MDCCC
Camsoras solum de Francia, cum servis LXXIII
Tutores officii aula, XXIV

Doctores, Magistri, Licentiatii & Baccalarii, in qualibet facultate.

Et primo Universitatis Parisiensis.

Johannes Gacherey, natione Pitavide, Doctor in Theologia.
Benedictus Gentiani, natione Francigena, Doct. in Theol.
Johannes Baldevvini, nationis Normaniæ, Doct. in Theol.
Petrus de Pronino, nationis Franciæ, Doctor Decretorum.
Johannes de villanova, nationis Franciæ, Doctor Decret.
Johannes Sippandi, nationis Normaniæ, Doct. Decret.
Jacobus de Spars, de Picardia, Doct. in Medicinis, & Magister in artibus.
Hainricus Dipont, de Normania, Magister in artibus & Medicinis.
Johannes de Templis, de Francia, Magr. in art. & Med.
Adam Bourgin, de Picardia, Magr. in artibus & Baccal. in Theol.
Simon Pinardi, de Normania, Mgr. in artibus, & Baccalar. in Theol.
Wilhelmus Lochem, de Anglia, Mgr. in art. & Baccal. in Theol.
Matthias Jacobi, de Anglia, Magr. artium.

Supra-

<i>Michael Falconis</i> , Licent. in Jure.		<i>Johannes de Bechoriis</i> , Licent. in lege.	
<i>Petrus Hilprandis</i> , Licent. Jur.		<i>Wilhelmus de Rotzeta</i> , Baccal. in decret.	
<i>Hainricus de Lebenstain</i> , Licent. Jur.	xvi	<i>Hugo Rumnix</i> , Baccal. Jur.	
<i>Cunzio de Zuvayla</i> , Doct. Theol & Jur.	vi	<i>Johannes Onovardi</i> , Baccal. in lege	
<i>Albertus Bobemus</i> }		<i>Johannes Butzen</i> , Mgr. art.	viii
<i>Franko Bohemus</i> }	Magri. art.	<i>Paulus de Carlo</i> , Episcopus titularis,	
	vi	Doct. Decret.	ii
<i>Benedictus de Perusio</i> Decret. Doct.	iv	<i>Clemens de Perusio</i> , Decret. Doct.	iii
<i>Andreas de sancto Monte</i> , Magr. art.	ii	<i>Johannes</i> , Abbas Mormundi, Doct. Dec.	
<i>Dominicus de Ponte</i> , de Venetiis, Decretorum Doct.	iv.	<i>Franciscus de Castellariis</i> , Doct. in Theol.	x
<i>Franciscus de Suntino</i> , Doct. Med.	iii	<i>Stephanus de Burgo</i> , Prior sancti sepulchri,	
<i>Wilhelmus Corff</i> , de Anglia, Doct. Th.	iii	Baccal. in Decret.	vi
<i>Johannes Helling</i> Licent. Jur. }		<i>Antonius Willarii</i> , Baccal. in Decret.	iv
<i>Nicolaus</i> , Decanus Spirensis, }	vi	<i>Conradus Chuns</i> , Doct. utriusque	iv
Decret. Doct & Mgr. art. }		<i>Petrus de novo Daygine</i> , Mgr. art.	ii
<i>Joh Voser</i> Doct. utriusque }		<i>Hainricus Neithard</i> , Decret Doct.	iii
<i>Nicolaus de Bohemia</i> , Decret. Doct.	vi	<i>Simon de Perusio</i> , Doct. Decret.	vi
<i>Nicolaus Elstravv</i> , Baccal. Jur.	iii	<i>Petrus Salomonis</i> , Doct. in Theol.	iv
<i>Matthaus de Bohemia</i> , Decret. Doct.	ii	Item Fratres minores habent ex eorum	
<i>Johannes Durlach</i> , Doct. Med.		provinciis Doctores	xxxiii
<i>Johannes Törn</i> , Licent. Decret.	vi	& Episcopos titulares	xii
<i>Cyradus Helie</i> , D. decr. & Mgr. art. }		<i>Petrus Paulus de Inssinopoli</i> , Doct. utri-	
<i>Wilhelmus Killher</i> , Doct. Decret. }		usque.	iii
<i>Rudolphus Spitzli</i> , Doct. Decret. }	ex C6	<i>Antonius de Scharparia</i> , Doct. in Med.	iv
<i>Johannes Kaller</i> , Doct. Decret. }	stan-	<i>Henricus</i> , Decanus in Lutzberg,	
<i>Nicolaus Naso</i> , Mgr. art. }	tia. xx	Licent. Jur.	
<i>Johannes Hagendorn</i> , Licent. Jur. }		<i>Ludovicus Malvii</i> , Licent. utriusq;	vi
<i>Jacobus Matkart</i> , ex Sicilia, Mgr. art. vi }		<i>Nicolaus Pechr</i> , Licent. Jur. & Mgr. art. xii	
<i>Hugo de Montprull</i> }	Ambassiatores Ducis	Ordo Pradicatorum sancti Dominici ha-	
<i>Gerfrardo Wasgall</i> }	Orliensis, Doctores	bent in Theol. Doctores	xxiv
	Legg.	& titulares Episcopos	vi
<i>Ambrosius de Vicecomitibus</i> , Doct. Decret.	xvi.	<i>Wilh. de Monte Gaudao</i> , miles }	ex parte u-
<i>Schotus de Rakanavilla</i> , Baccal. Decret.	vi	<i>Joh. Mainquini</i> , Doct. leg. }	niversita-
<i>Johannes de Prato</i> }		<i>Carolus Dupliis</i> , Doct. Leg. }	tis Orlicis.
<i>Hainricus Herboldi</i> }	Doctores Decret.		x
<i>Martinus</i> , Consiliarius Regis, Mgr. art.		<i>Wildricus</i> , Decanus Metensis, Doct. u-	
<i>Matthias</i> , Canonicus Thuricensis, Lic.	x	triusque.	ii x
<i>Arnoldus Wilhelmi de locis</i> , Doct. Dec.	xi.	<i>Petrus de Prega</i> , Mgr. art.	ii
<i>Jacoby de Frantzagiis</i> , Licent. utriusq;	viii	<i>Johannes Magistri</i> , Licent. Jur.	iii
<i>Johannes Wigeri</i> , Mgr. art. & Baccal. Jur.	ii	<i>Petrus de Ancorano</i> , Doct. Decret.	vi
<i>Johannes Munsterberg</i> }		<i>Antonius de Bentivolis</i> , Doct. Leg.	iv
<i>Petrus Storch</i> }	Doct. in Theol.	<i>Petrus</i> } <i>Kitzling</i> , Mgr. art.	iv
<i>Wilhelmus Sulberi</i> , ex Anglia, Doct. in	vii.	<i>Johannes</i> }	
Theol. viii.		<i>Thomas Bosshatt</i> , Lic. Jur. leg.	
<i>Thomas Medicus</i> , Doct. in Med.	ii	<i>Johannes Hugneti</i>	
<i>Wido de Puschgo</i> , clericus, Licent. utri-		<i>Antonius Marka</i> Doctor	Italici, xx.
usque		Decret. & Licent. Leg.	
<i>Augustinus de Pisis</i> , Doct. utriusque	vi	<i>Guilhelmus Maria</i> ,	
<i>Jacobus Stoltzli</i> , Mgr. art.	ii	<i>Johannes Andrea</i> , Mgr. art.	
<i>Bartholomans de Pisis</i> , Doct. Decret.	x	<i>Johannes Richarde</i> , Lic. Leg. }	Francige-
		<i>Wilhelmus de Valli</i> , Mgr. art. }	nae, xii.
		<i>Nicolaus Garrao</i> , Doct. Dec.	

<i>Reinhardus Rainbolt</i>		<i>Johannes Hus</i> , Bohemus, hæreticus, Mag. in artibus.	VIII
<i>Heinricus Kulp</i> , Mgr. art.	x	<i>Ierardus Rindeli</i> , D. in Th.	ex parte Dni.
<i>Antonius Iebenens.</i> } Doctores in Med.		<i>Officialis Leodiensis</i> , Lic. Leg.	Johannis Ducis Bavariae
<i>Heinricus de Colonia</i> }	VI	<i>Prior de Pierte</i> , Decret. D.	Episc. Leodiensis.
<i>Petrus de Hilburg</i> , Doct. decret.	III	<i>Archidiaconus Leodiensis.</i> }	xx
<i>Johannes Abundi</i> , Doct. decret.		<i>Præpositus Ecclesie Nemausensis</i> in Francia,	
<i>Frater Johannes Agni</i> , Doct. in Theol.	IV	Doct. Leg.	
<i>Johannes Arnbach</i> , Doct. in Med.		<i>Arcaldus de Peyeria</i> , Doct. Leg.	IV
<i>Albertus</i> , parochialis in Nureb. mgr. art.	VIII	<i>Johannes de Curtibus</i> , Minor, Doct. in Theol.	II
<i>Barthol. ejusdem</i> , Doct. in Theol.	III	<i>Johannes Gerson</i> , Cancellarius Ecclesie Parisiensis.	IV
<i>Jacobus de Monfognishard</i> , Doct. Utr.	II	<i>Johannes Gerardi</i> , Consiliarius Regis Francie,	
<i>Johannes de Novo foro</i> , Mgr. art.	II	<i>Johannes Norri</i> ,	} Docto- res XII
<i>Matthias Regelschouer</i> , Licent. Decr.		<i>Johannes de Monsterolio</i> ,	
<i>Fridericus Deys</i> , Doct. Decr.		<i>Hugo de Domo Comitum</i> , Decret. Doct.	VI
<i>Christianus Pfaff</i> , Baccal. Jur.	XIV	<i>Petrus Robnastensis</i> , Lic. in Decret.	II
<i>Nicolaus de Paika</i> , Doct. utriusque	II	<i>Stephanus Palatsch</i> , Doct. in Theol.	hi IV. a parte Dni. Joh. Episcopi Ludhomisensis in suis expensis.
<i>Nicolaus de Augusta</i> , diæceseos Med. tenfis, Doct. Med.	II	<i>Johannes Palatsch</i> , D. in Theol.	
<i>Antonius de Baldinatis</i> } Doct. Leg.		<i>Nicolaus Teisse</i> , D. Utr.	
<i>Iustinus de Blanck</i> }	VII	<i>Paulus</i> , N. Lic. in Theol.	XII
<i>Leodotis</i> , Pallentinus, Doct. Leg.	IV	<i>Petrus de Versaliis</i> , Prior de Calwe monte, Doct. in Theol.	IV
<i>Antonius de Janua</i> , Decret. Doct.	IV		
<i>Honofrius de Murtza</i> , Doct. Leg.	X		
<i>Holiferuus de Britannia</i> , Doct. Leg.	II		
<i>Durranus de turri</i> , Baccal. in decr.			
<i>Petrus Chenretis</i> } Licent. Juris utriusque			
<i>Petrus Possalli</i> }	X		
<i>Wilhelmus de Spelunea</i> , Doct. in Med.	IV		
<i>Johannes Adomare</i> , Prior de Pelegio, Doct. in Theol.			
<i>Johannes Byenen de Castro</i> , Mag. art.	V		
<i>Heinricus Abindon</i> , D. in Theol.			
<i>Johannes Wellis</i> , } Anglici & pro			
<i>Johannes Schierfort</i> , } Rege Angliæ	XXIIX		
<i>Petrus de Chumba</i> , D. utr.	VI		
<i>Thomas Polton</i> , Lic. Utriusque			
<i>Rupertus Appelton</i> , Lic. Utr.	} Anglici		
<i>Johannes Stokkes</i> , Lic. in Leg.		XVI	
<i>Jacobus Lichtemberg</i> , Mag. art.			
<i>Conradus Rinniger</i> , Doct. Med.	VII		
<i>Petrus Tortinii</i> ,	} De Sabaudia		
<i>Ludovicus Alamancii</i> ,		Decret. Doctores.	XV
<i>Heinricus de Satunay</i> ,			
<i>Augustinenses</i> habent ex claustris eorum Doctores in sacra Theol.	XVIII		
& titulares Episcopos	VII		
<i>Laurentius Rertini</i> , Lic. utriusq;	} ex par- studii		
<i>Dietricus de sancto Diedato</i> L. U.			
<i>Wilhelmus Moneat</i> , Baccal. Jur.			
<i>Fridericus Treverensis</i> , Mag. in art. & Baccal. Jur.	} Or- liensis,		
<i>Badocus de Madistone</i> , Doct. Leg.			
<i>Simon Carate</i> , Doct. Utriusque.	XXIV		
Tom. V. Pars II.			
		PREPOSITI, PRÆLATI & AMBASSIATORES.	
		<i>Caspar</i> , Canonicus sancti Petri & Michaelis, Ecclesiarum in Argentina.	X
		<i>Petrus</i> , Præpositus Ecclesie sancti Stephani in Hungaria, Cancellarius Regis.	XV
		<i>Thomas Polton</i> , protonotarius Regis Angliæ.	X
		<i>Petrus de Flandria</i> , } Abbreviatores.	
		<i>Bentifalus Cauco</i> ,	VIII
		<i>Ambassiata civitatis Cremona</i> juxta Hungariam.	V
		<i>Wilhelmus de Wien</i> , Dominus ad sanctum Georium & ad sanctam crucem, ex parte Ducis Burgundiæ.	XVI
		<i>Wentzslaw</i> , Præpositus Pataviensis, sedis Apostolicæ Protonotarius.	X
		<i>Ulricus</i> , Cancellarius Patriarchæ Aquilegensis.	X
		Ex parte civitatis Sundenfis in Ducatu Sctini.	VI
		Ex parte Ducis de Brunsvuig, Frick Tvedorff, miles	VII
		C 2	EX

Ex parte civium in Lunburg, in Hamburg, in Sand, ducatu Barenli, Mgr. civium & 3, Cives.	XL	nonici, Dietricus Cancellarius, & alii plures.	XIIX.
Ex parte civitatis in Septem castris in Hungaria.	VI	Angelus de Viterbio } Speciales	
Ex parte civitatis Brabantia & regni	IV	Bonannus de Reate } Scriptores	
Ex parte Marchgravi de Meichsn.	XX	Heinricus Lupo } Papæ	
Ex parte civitatis & cleri in Megburg Johannes Goch, præpositus, & tres cives	X	Laurentius de Roma } XII	
Intall Hilman, canonicus in würtzburg.	VI	Ex parte civitatis sanctæ Colonia, Jacobus de novo lapide, miles, Doct. Leg.	
Ex parte civitatis Caschga, Hungariæ.	III	Walterus de Kesingen. Licent. Leg.	X
Ex parte comitis Hugonis de Monfort, alias in Phanberg.	VIII	Ex parte civitatis in Frankensurt, Johannes de Holtzenstain, Jacobus de Holtzen.	
Ex parte civitatis Ach, Johannes Scharffe miles, & Johannes Ellreborn, Licent. in Leg.	VIII		VIII
Ex parte civitatis de Luke, Ludovicus de Fulgineo, miles	X	Ex parte civitatis in Mecheln, in Pruk	XII
Ex parte civitatis Iporadia, Ludovicus de Candia, miles.	V	Ex parte Senensis & Bononia civitatum.	VIII
Ex parte civitatis in Clusenburg in Hungaria.	IV	Ex parte civitatis in Hall, Nicolaus Hurd & Andreas de Sancto monte.	V.
Ex parte civitatis Spaltra provincie Dalmatiæ, Nicolaus Dominicus, miles	VI	Benedictus Præpositus } Cancellarii	
Ex parte Regina in Wissen, unus miles & Wolffzandl.	VIII	Albensis, & Georius } Regis	
Ex parte universitatis sanctæ Colonia quatuor Doctores.	XII	rius, } XXXII	
Albertus, Præpositus in Kloster Neunburg, in Austria.	XXIV	Ex parte cleri Argentinensis, Wilhelmus Froberger, Decanus in Freisingen, & Nicolaus Zorn, præpositus Sancti Thomæ	XXIV
Ex parte Domini Alberti Ducis Austria, Leopoldus Ekhartsvover, Georius Starhemberg, & plures nobiles, & etiam Doctores.	CCXI	Ex parte Ernesti Ducis Austria, Rudigerus, Plebanus in Pruk, & Nicolaus Elstravv.	XI
Ex parte universitatis & cleri Wiennensis, Caspar, Ordinarius, & tres Doctores.	XII	Ex parte Ducis Orliensis, Mislian de Brakmont, miles, Hugo de Montbrall, Gerardus Wassel.	XX
Unus Commendator de Nova domo, Anglicus.	XI	Ex parte Ducis de Fagen, Johannes Aldendorff.	VI
Magister Sancti Anthonii in Memmingen.	IIIX	Ex parte Regis Cypri Nicolaus Angelini, miles.	XII
Præpositus Herbipolensis, ex parte cleri.	XII	Ex parte capituli & cleri Moguntinensis, Berchtoldus Willing, Johannes de Bontzheim, præpositi.	XII
Præceptor Sancti Anthonii in Alze.	IV	Johannes Wais, Præpositus Frizlauricensis, Canonicus Moguntinus.	IX
Petrus Bentznavver, præpositus in Berchtolsgadem.	XII	Benedictus, prior de Mutua, Bifuntinensis dioceseos.	X
Ex parte ArchiEpiscopi Treverensis Otto de Zigenhain, Præpositus Treverensis.	XX.	Ex parte capituli, & cleri & Episcopi in Aichsteten, Præpositus ibidem, & tres Canonici.	XV.
Ex parte civitatis in Nuremberg, Zebolt Phinzig, Petrus Volkmayr.	XII	Præpositus & Canonicus Magdeburgensis	VI
Ex parte civitatis in Regensburg, unus miles & tres cives.	XVI	Ex parte Ordinis Pramonstratensium in Francia, Johannes Seneschalli, & Egidius Makoc.	X
Ex parte civitatis in Hagnavv, in Elsus.	VI	Johannes Kerchoff } Abbreviatores	
Ex parte civitatis regni Slesia & cleri, Nicolaus Burstnitz, Johannes Strater, Canonici, Dietricus Cancellarius, & alii plures.	XIIX.	Heinricus Sifridi } V	
		Commendur in deutschen Lande ordinis Cruciferorum, & sex Commentores & milites, ordinis eorum.	XXI.
			CCLX.
			EX

Ex parte civitatis in Ullenburg in Mehrn	& in Oedenburg, und die brachten dem
Dominus Ian, miles	Kuneg die schon verdakten Roß. XII
Ex parte Cleri civitatis Prunii, Præpo-	Ex parte Regina Napulii tres Doctores,
litus & Canonicus	tres milites, & duo Episcopi. XLV
Ex parte Domini David, ArchiEpiscopi	Ex parte Philippi Maria, ducis in Mailan,
Burdigalensis, in ducatu Aquitaniae. X	unus Episcopus, unus Abbas, & tres
Præpositus, Iohannes, in Staingaden,	milites, & quatuor Doctores. CVI
Iohannes, Præpositus Machtellensis	Ex parte Caroli de Malatestis, Philippus de
Bandolfus de Albiano) Protonotarii	Rikombus, miles & Doct. Legum,
Hermannus Touverg) XIII	Antonius de Canario, Doct. Legum. XXII
Nicolaus, Prior de Balionibus, ordinis Hiero-	Ex parte Illustrissimi Domini, Domini
sopolymitani sancti sepulchri. IV	Maroil Paleologus, Cæsaris Constanti-
Ardecinus de Novaria } Protonotarii	nopol. duo duces & unus miles. XXI
Gaudentius de Loperta } VI	Ex parte Episcopi Ancensis ex Gracia, unus
Ex parte Capituli & cleri Argentinenfis, in	Doct. V
Summario, Fridericus Comes de Zolr,	Ex parte Domini Johannis Ducis Bavariae,
Canonicus, Nicol. Pechor, Officialis. XVI	Episcopi Leodiensis. XII
Theodoricus, Præpos. Wormatiensis. IV	Ex parte Illustrissimi Regis Uladislai Regis
Præpositus Ullmenfis civitatis,	Polonia, & ex parte Illustris Principis
Præpositus Jacobo in Walsfew } Constan-	Alexandri, alias Witolt, magni Ducis
Præpositus de Zurichberg. } tiensis	Litvania, unus ArchiEpiscopus, tres
Præpositus, Conr. in Ittingen, } dicece-	Episcopi & quatuor milites. CCL
Præpositus Conr. in Ottingen, } seos.	Ex parte civitatis Sierdurs, in territorio
Præpositus, Nicolaus, in Em- } XXX	Franciae, Colin de Losen, Thomas de Lo-
rach. } XXX	sen, Mag. art. Beykon. XIII
Ex parte civitatis Basileensis, Conradus	Frater Wenzeslaus, Prior vallis Mariae
Munch, miles. XX	Virginis ex parte Wilhelmici in Al-
Nicolaus Maurer.	mania. VI
Ex parte Comitum in Görz, Paulus Tanhuser	Iacobus Archidiaconus Marolus de Bel-
& Wernz Holtzhuser. IX	leloco in Francia & Legatus ipsius
Arraganus de mala Spina, Protono-	provinciae. VII
Jacobus Rodinus, } VI	
Ex parte Dominæ Anna Regina Anglia,	
Wilhelmus de Spelunca. IV	
Ex parte civitatis Moguntinenfis,	
Petrus Bart, miles, & Conrad. de Kacheln. XII	
Ex parte civitatis Wormatiensis,	
Wilhelmus Brun:	
Ex parte civit. Spirensis, Andreas Forst. XIII	
Ex parte Abbatis in Murbach, duo Doctores,	
unus Monachus, & unus presbyter. XII	
Ex parte Regis Anglia, Thomas Polton,	
Rupertus Appelton, Joh. Stockes, Anglici. XIII	
Johannes, Præpositus in Dyessen,	
Præpositus in Iusiu,	
Præpositus in Staingaden. X	
Ex parte Regis Portugallia, unus miles, &	
unus Archidiaconus. IX	
Ex parte civitatis in Lubek, Gordian Plosch-	
gen, Marquardus de Dornen, Reinhardus	
de Castell, milites. XII	
Ex parte civitatis in Tyrna, in Presburg,	

Principes Seculares.

Serenissimus & Illustrissimus Princeps	
& Dominus, Dominus Sigismundus	
Romanorum Rex, Hungariae, Dalmatiae,	
Croatiae &c. Rex semper Augustus	
& ejus Conthoralis. M	
Dux Rudolfus Saxonia, Sacri Imperii sum-	
mus Marschalkus. CLXXX	
Dux Ludovicus Bavaria, Comes Palati-	
nus, sacri Imperii Archidapifer:	
Dux Otto Bavariae, Palatinus Rheni. CCCC	
Dux Ludov. Bavariae, Palatinus Rheni. D	
Dux Henricus, Bavariae, Palatinus Rhe-	
ni. CC	
Dux Wilhelmus, Bavariae, Palatinus. CLX	
Dux Ludovicus Brigenfis, in Slesia. CXXV	
Dux Fridericus, Dux Austria. D	
Dux Hercules, Saxoniae. XL	
Dux Henricus, Slesiae, alias Rumpolt,	
Dominus in Grossen Glawen, & in	
Traffen. XXXV	
Dux	

Dux <i>Albertus</i> , in Mechelnburg.	xx		
Dux <i>Karibud</i> , Ruffiæ Albæ.	xx		
Dux <i>Wasla</i> in Wolgast bey der See	xxvi		
Dux <i>Ulricus</i> de Dekk.	xxiv		
<i>Reinhart</i> Vo in Urslingn.	x		
Dux <i>Johannes</i> de Stettin.	xliv		
Dux <i>Petrus</i> de Lindow.	xxv		
Dux <i>Johannes</i> Opoliensis, Episcopus			
Wladislaviensis in Polonia.	xxii		
Dux <i>Carolus</i> Lothoriæ, in Luttringen.	lxx		
Duces, <i>Philippus de Troppi</i> , ex Græcia,			
<i>Michael de Troppi</i> , Filius ejus.	xxi		
Comes <i>Fridericus</i> , de Lottorie, in Lut-			
tringn, Frater <i>Caroli</i> , Comes in Wi-			
demund			
Dux <i>Antonius</i> , Lothoriæ, in Luttringn,			
filius <i>Caroli</i> de Luttringn.	xxix		
MATCHIONES, BUTGGRAFI,			
GRAFI.			
Marggraf <i>Bernhard</i> von NiederBaden.	cc		
Burggraf <i>Friedrich</i> von Nürnberg.	cl		
Burggraf <i>Hans</i> von Nürnberg.	cc		
Marggraf <i>Rudolph</i> , von Roteln, Hertze,			
Hochberg, Marggraf <i>Rudolph</i> sein	lx		
Sohn.			
Marggraf <i>Johann</i> Jacobi von Ferrer.	lxx		
Comes <i>Hermannus de Cili</i> ,			
Comes <i>Fridericus de Cili</i> , filius ejus	cccl		
Comes <i>Richardus de Warevick</i> , Anglicus			
Comes <i>Johannes Carolus</i> , Vice-Comes			
Mediolano.	xxx		
Comes <i>Philippus in Gorott</i> , Ungarus.	xxx.		
Comes <i>Johannes de Lunungen</i> ,	xx		
Comes <i>Bruno de Scala</i> , } von der			
Comes <i>Paulus de Scala</i> , } Loiter.			
Comes <i>Niclaus de Scala</i> ,	xvi		
Comes <i>Ludovicus zum Roslin</i> ,	x		
COMITES,			
<i>Rudolphus de Werdenberg</i> ,	v		
<i>Johannes de Lupfen</i> , Landgrafius in Stu-			
lingn,	xl		
<i>Johannes</i> , Edler ze Swendfurt.	xvi		
<i>Jarg Soppingo de Hohenstein</i> , Bohemus.	xii		
<i>Johannes</i> , Landgraff zu Liechtenberg.	xii		
<i>Gunther</i> von Schwartzburg, Herr zu Ro-			
naw, des Königs Hoff-Richter.	xxiv		
<i>Rudolph</i> , sein Sohn.			
<i>Albertus</i> von Schwartzburg.	xvi		
<i>Albrecht</i> von Werdenberg, Herr zu			
Bludentz.	xii		
<i>Eberhardus</i> de Kirchberg.	xii		
<i>Ludovicus</i> de Liechtenberg.	x		
COMITES.			
<i>Wilhelmus</i> de Henneberg.	xii		
<i>Johannes</i> de Spanhan :			
<i>Johannes</i> de Liningen,	xx		
<i>Rudolph</i> von Montfort, des Königs			
Landvogt.	xxx		
<i>Wilhelm</i> von Montfort, Herr zu Bré-			
gentz.	xxi		
<i>Wilhelm</i> von Montfort, Herr zu Tett-			
nanng.	xvi		
<i>Friderich</i> von Valentz, apud Episcop,			
<i>Johannes</i> {			
<i>Michael</i> } von Werthan, Mogunt.	lx		
<i>Wilhelm</i> von Nassau, Thum-Herr zu			
Mentz.	x		
<i>Intall Fritz</i> de Zollr.	viii		
<i>Otto</i> de Zigenhann, Præpositus Treve-			
rensis.	xx		
<i>Fridericus</i> de Luttringen, Comes in			
Wudemund, dominus in Runingn			
& in Bonn.	xxii		
<i>Hugo</i> de Arpigone, Vice Comes de Lau-			
drico, Francigena.	xxiix		
<i>Hugo</i> de Montfort, Land Commendur			
S. Johannis Orden, in Teutschen			
Landen.	xx		
<i>Fridericus</i> de Toggemburg.	clx		
<i>Didacus</i> von Svent Salida ex Arrag.	xlvi		
<i>Eberhardus</i> } de Nellemburg, Landgra-			
<i>Conradus</i> } fen in Hennegow und in			
Madach.	xxii		
<i>Johannes</i> von Ixare Ambassiator Regis			
Arrag.	xxx		
<i>Franco</i> aus Karbau, bey dem von Cili, x			
<i>Niclaus</i> von Brun, } Ungari.			
<i>Lasla</i> von Brun, }	xxvi		
<i>Heinricus Eggo</i> , <i>Conradus</i> de Fürsten-			
berg.	xxiix		
<i>Friderich</i> von Helffenstain,			
<i>Johannes</i> }	l		
<i>Eberhard</i> von Kilchberg.	xii		
<i>Rudolph</i> von Sultz			
<i>Herman</i> }	xxii		
<i>Friderich</i> von Fellentz, } aus Wester-			
<i>Conrad</i> von Bitsch, } reich.	xxxi		
<i>Enuch</i> von Luningn } bey Hertzog			
<i>Fritz</i> von Zollr } Ludwigen und			
<i>Wilb.</i> von Eberstein, Herzog <i>Otten</i> .	xxx		
<i>Albrecht</i> von Hohenloch,	xiii		
<i>Friderich</i> Graff zu Hennenberg.	x		
<i>Thomas</i> de Rineck.	xx		
<i>Hermannus</i> de Hennenberg, ex parte			
Episcopi Babenbergensis,	xviii		
<i>Albrecht</i>			

COMITES.

<i>Albrecht</i> von Werdenberg, Herr zum heiligen Berg.	xv	Miles <i>Eberhardus</i> de Landau,	
<i>Johannes</i> de Spanhan.	xii	{ <i>Eberhardus</i> de Landau	
<i>Rudolph</i> von Werdenberg von Sants.		{ <i>Wolff</i> de Grafeneck	xv.
<i>Heinrich</i> de Werdenberg		<i>Servi</i> { <i>Rudolph</i> de Hohentann	
<i>Johannes</i> von Werdenberg	xxii	{ <i>Cunradus</i> Findinfin	iv.
<i>Conradus</i> de Friburg, Dominus in Welschen-Neuburg.	L	{ <i>Happ</i> Marschal de Pappenheim	x.
<i>Albertus</i> de Scoris, de Placentia.		<i>Frey Miles</i> <i>Nicolaus</i> de Curlitz	x.
<i>Ludovicus</i> de Lavania apud Cardinalem de Flischgo, Romanus	L	{ <i>Ingel</i> de Rothenburg	
<i>Nicolaus</i> Marggravius Vilaterii.		<i>Milites</i> <i>Johannes</i> de Pergen	
<i>Georius, Thomas, Johannes</i> , de Krawatn.	xxxv	{ <i>Henrich</i> de Pitsch	
<i>Johannes</i> de Prata, ex Friaul.	xxxii	{ <i>Seiffrid</i> Nechel	
<i>Ludovicus</i> de Ottingn,		{ <i>Balthasar</i> Panawitz	
<i>Wilhelmus</i> filius suus.	xxx	{ <i>Bernhard</i> Aptitz	
<i>Wilhelmus</i> de Orlamuntz,	xxx	<i>Servi</i> { <i>Heinrich</i> ze Schoff.	
<i>Otto</i> de Orlamuntz.	xxx	{ <i>Friedrich</i> ze Schoff.	
<i>Gunther</i> de Schwarzbürg, Canonicus Herbipolensis.	x	{ <i>Friedrich</i> Umbvring	Bey Herzog heinrich auß Slesien.
<i>Johannes</i> de Novo Castro,		{ <i>Johannes</i> Buchwald	
<i>Anthonus</i> de Gronfon.	xx	{ <i>Christoff</i> rotenberg	
<i>Fridericus</i> de Ottingen.	xxiv	{ <i>Heinrich</i> Schainer.	
<i>Ulricus</i> Vogt ze Mettsch, Graf zu Kilchberg.	xx	<i>Freye</i> { <i>Burchard</i> von Wissenburg.	
<i>Johannes</i> Burger, ze Aldenhain.	xl	{ <i>Rudolph</i> von Arburg,	
<i>Johann</i> de Firmenbach.	xxii	{ <i>Albrecht</i> Thum.	xxvi.
<i>Philippus</i> de Nassau.	xviii	<i>Miles</i> <i>Bernt</i> de Blossen, aus Mechelburg.	iv.
<i>Heinricus</i> de Wiesenau, extra Wangrang.	ix	<i>Milites</i> <i>Andreas</i> Lungholtz,	
<i>Frey</i> n, Ritter, Knechte.		{ <i>Henning</i> Lungholtz.	x.
<i>Frey</i> Ritter <i>Walter</i> von Klingn,		{ <i>Albertus</i> de Kunigsegg,	
<i>Frey</i> n <i>Cunrad</i> Bussnang,		{ <i>Burchardus</i> de Werdnau	x
{ <i>Albrecht</i> Bussnang.	x	<i>Servi</i> { <i>Itall</i> de Werdnau	
{ <i>Walter</i> de Hoheaklingen		<i>Milites</i> <i>Johannes</i> ,	
<i>Frey</i> n { <i>Ulreich</i> ob Stain.		{ <i>Ulricus</i> Freuntsberg.	xvi.
{ <i>Ulreich</i>	x	<i>Miles</i> <i>Heinrich</i> Glandensberg,	xxiix.
Ritter <i>Johannes</i> de Zimmern.	vi	{ <i>Heinrich</i> de Blumnau,	
Ritter <i>Johannes</i> von Rosneck.		<i>Freyen</i> <i>Heinrich</i> de Gravenn, Herr zu Blumnau.	xxvi.
<i>Frey</i> <i>Heinrich</i>	x	<i>Freye</i> <i>Milites</i> <i>Billung</i> de Conis,	
<i>Frey</i> n <i>Wilhelm</i> von Cund		{ <i>Honofrius</i> de Conis,	
<i>Frey</i> n <i>Georg</i>	x	{ <i>Herr</i> zu Brun in Ungern.	xvi.
Ritter <i>Himwardus</i> de Altare] aus Lutzburg.	x	<i>Frey Miles</i> <i>Heinricus</i> de Blumenau.	
Ritter <i>Gerhard</i> de Pastoria]		{ <i>de</i> Mehren.	vi.
Ritter <i>Henricus</i> de Hohenstein,		<i>Miles</i> <i>Cunradus</i> von der Stat.	vi.
{ <i>Hartman</i> , de Wangn.		{ <i>Hartung</i> von Clux,	
<i>Servi</i> { <i>Rudolphus</i> de Hohenstein.	xii.	{ <i>Johann</i> von Waterkon,	
{ <i>Jacobus</i> de Tseo,] Italici		{ <i>Engelsch</i> .	xii.
{ <i>Johannes</i> Aliprandis]	xv	{ <i>Huidnietz</i> von Laznaw, alias Prexo, Ungarus.	x.
		{ <i>Heinrich</i> Vischgul de Limburg.	iiix.
		<i>Servi</i> <i>Johannes</i> Zedliz,	
		{ <i>Johannes</i> Huntham,	
		{ <i>Nikl</i> de Lauffen, ex Saxonia,	iiix.
		<i>Nico.</i>	

Milites	Nicolaus, Laschga von der Lauben, Un- gari, xv.	V Volf Petrus Iohannes de Hevven.	Freyen Milites
Milites	Marquart de Schelleberg, Johannes de Kungseck, Conrad de Schelleberg, xii	Arsellus de Saluciis, Berretinus de Thuraco, Anthonius de Comitibus, Garfarannus de Fraschenelle,	Servi
Servi	Burkart von Bischach, Gebhard von Schelleberg, Heinrich von Offringen, Walther von Amvuir, Heinrich von Ertzingen, Conrad von Ertzingen, Ruff von Nevvenhusen, Hans von Hodorff: Bey Graff Hansen von Lupffen.	Stephanus de Chutano, Bartholomaeus de Laffala, Franciscus Merlinus Baschardus: Apud Marchionem de Montferraria, Oswaldus, Leonhardus, Iohannes, Wol- kenstein, vi Rudolphus de Rethensfurdt Anglicus, Miles xxvi	Servi
Ritter	Frischhaus von Bodmen, Johannes Conrad von Bodmen.	Iohannes de Vilanders, Iohannes de Vilanders, Junior, & qua- tuor de Slandersberg. xvii	Servi
Servi	Wilhelm von Honburg, Heinrich von Honburg, Johann von Bodmen, xliix	Iohannes Schvvartz, Heinricus, Filius suus, vi Nicolanus de Damascia, Miles Ulricus Flogx. Ungari, ix	Servus Miles Servus
Mil.Frey	Wenzlaw von der Tauben, Wilhelm Has von Waldeck,	Thomas Ladvvik, Baffen Schumell von Onaden, Ungari	Milites viii
Frey Servi	Johannes von der Tauben, Johannes Rodann, Marquart von Kimmnitz, Nicolanus de Ottravvitz, Nicolanus de Starogotz, Johann von Littavv, Hans von Harns: Bohemi. L.	Cunradus de Scharffenstein superRhen- Iohannes Clan Bohemus. xiv Iohannes Zorn de Strafsburg, x Iohannes de Bonstettn, vi Iorg de Katzenstein, x Fridericus de Katzenstein, x Antonius de Novo Castro, Wiennensis Miles dicecefeos. x	Servus Miles Milites Miles Milites
Milites	Heinricus Visii, Wilhelmus Visii, Camerarii Regis Ang- glia. xlvii	Iohannes Bentznavver, Ludovicus ab dem Stein, Ludovicus Bentznavver. xii Guring de Ramstein, Freye Conradus von Riggembach, x Reinhart von Hana	Milites Miles Miles Miles
Milites	Mischego Dominus in Addeck, Thobelitz de Addeck, Hungari. x Johannes Thoble, Heinricus de Mentone, ex Sabaudia. vi	Dietricus von Ifemburg Dietrich Schenck von Erpach. xx Iohannes von Kagnegg, Hans Zorn, Junior.	Freye Milites
Miles Servi	Johannes Mesibon] Hungari. Johannes Hertschgo] Ulricus de Lutz alias Stall Bohemus, vii.	Dietrich von Ifemburg Dietrich Schenck von Erpach. xx Iohannes von Kagnegg, Hans Zorn, Junior.	Milites
Milites	Georinus Mesibon, portans gladium Regis Iohannes Merenvvitz. vi	Nicolanus von Weschense, Iohannes von Stuben, Iohann von Helmstat, Heinrich von Hohenstain: Bey den Marggraffen von Baden.	Milites
Servi	Peter de Hohneck, Fridericus Heinricus	Conrad von Rischach, Conrad Steinbrecher, Diedrich Rod, Iohannes Rod, Iohannes Lapp,	Servi
Miles	Petrus de Friberg, xiv		
Miles	Thalibaldus in mare Prutini Consiliarius Delfinari Regis, viii		
Miles Servi	Burchardus de Knöringen, Heinricus de Knöringen, Conradus de Knöringen, viii		
Miles Servus	Georinus Harttung de Lotz, Anglicus, vi Iohannes Ottlinger, servus Regis Angliae iii		
			Eberhard

Servi	Eberhard von Stein, Claus Schuch von Enntzingen, Puppili von Ellerbach, Sitz Marschall von Pappenheim, Wolff de Westerfettin.		Jorg Aichperg, Jorg Staremberg, Nicolaus Schranck, Wentzla Schranck, Hermannus, Intall Hermannus, Albertus, Ulricus, Beringer, Herman Bik, Albrecht, Rudolph, Bos Peringer, Hans, Rudolph de Rosenberg, Eberhard von Ramschvveig, Burchard Schenck de Castelln Henricus de Hermentstorff. Burchardus Nicolaus Zorn.	x Milites Bohemi Milites De Landenberg, residentes in terri- torio Turgovv. Servii In Tur- govv. xx vi Miles Frey Mil.
Miles	Burchart Homel de Stoffenberg,] VIII			
Servus	Joannes Stoll de Stoffenberg.]			
Servi	Marck von Schellenberg, Penteli von Hannenhoven, Conrad von Wiler, Ulrich von Hannenhoven, Heinrich Vogt zum Leupoltz Rudger Hartzler, Jorg Knoll.	Bey Graff haugndé Land- Vogt XL		
Miles	Heinrich Latschembok, Bohemus.	XII		
Milites	Joannes de Biggembach, Conradus de Rindisheim, Petrus Stettemberg, Et adhuc XXVI. nobiles fer- vi.	apud chi-epi- scopum mogun- tinsē.		
Milites	Joannes Gronson, Badevvinus Straus, Rikkison, Lampert Maknei, Gnobis Stock, Wilhelm Rochlaus, Joannes Aston, Joannes Waldiene, Et adhuc VII. nobiles servi			
Servi		Anglici apud Co- mitem de War- rewik.		
Milites	Beringenus de Bellemonte ex Francia. Jacob Freihart.	X IV		
Servi	Caspar de Klingenberg, Joannes Hurns, Albrecht von Schömon, Hans Svandorff, Wetzel,			
Servi	Hugo, de Hego, fratres. Joannes Waltherus frater de Münch- wiler.			
Milites	Hammam de Grunberg, Wilhelmus de Grunberg,			
Milites	Turing Munch, Berchtold de Stoffen, Joannes Rich de Richenstein.			
Servi	Joannes von Bühel, Adelberg von Baden, Hans Flachsen, Hans, Werner, Nicolaus, de Roggembach.	Apud Marchi- oné de Rotel- len.		
Servi	Heinrich von Stein, Eberhard von Wila, Wolff von Kalenberg.			
Miles	Laurenz Paschga de Damnia, Ungar.	IX		
	Tom. V. Pars II.			

Servi	Eggo de Kungseck,	Marinus Schlaffus Napulii,	XIV
	Albrecht de Kungseck,	VVolf de Zuhhart,	VIII
	Albrecht Tolbischaim de Kungseck,	Michel de Ferandis,	Miles
	Frey Miles. Cunrad de Biggembach,	Bertholdus de Feronis, Italicus,	X Servi
Freyen	Dierrich Schenk, de Erpach,	Ludovicus,	
	Cunrad Schenk, de Fochenpach,	Conradus, Dominus in Winsberg, Sacri Imperii Camerarius,	Sacri Frey XIV
Milites	Johannes de Hirschorn,	Burkardus Munch, de Basilea,	Milites XIV
	Schwartz Rainhart de Siggingen,	Albrecht von Eglolfftain,	Frey. XIV
	Johannes Gevvolf de Teggenberg,	Otto von Ulenburg,	Milites
	Johannes de Siggingen,	Meinhart von Louffen,	
Servi	Rainhard de Siggingen, Hoffmeister,	Johannes von Lindavv,	
	VWilhelm de Falkenstein,	VVierich von Grütlingen,	
	Johannes de Fenigen, Senior.	Ehrenfried von Seggendorff,	
	Johannes de Fenigen, Marschalkus,	Jorg Schenk von Girn.	Apud Burg-gravi-um de Nuremberg.
	Johannes de Kich, Schenk.	Hannreich von Seggendorff,	Servi
	Cunradus de Rosemberg,	Hans von Sanfan,	
	Svigger de Siggingen,	Ott von Scheden,	
	VVipprecht de Helmstat,	Strebitz aus Polan,	
	Philipp de Ingelshaim,	Hans von Ennfigen,	
	Heinrich de Eremberg, Junior.	Wilhelm Fuchs,	
	Hartmannus de Henttishaim,	Johannes von Hilpurg,	
	Eberhardus de Hirsberg,	Johannes Ratzenberger,	
	Horneg de Hornenberg,	Hans Sachs,	
	VVolfso de Avve,	Walther de Hungersfort,	Anglicus. Miles XXX
	Martinus Blos,	Cunrad Schenck de Linberg,	Servi X
	Joannes de Rosemberg, Junior.	Johannes de Haidegg.	Milites
	VWilhelmus Svvaiger,	Jorg von der Lipp,	aus Mehrn. XX
	Conradus de Erlickon, alias Hornberg,	Hans von der Lipp,	XX
	Stephan de Emershoven,	Albrecht von Ranavv,	Frey Miles, Zuder Benedict von Butsch Ungarus, XXIV
	Cunradus Buchfelder,	Frey Miles, Zuder Benedict von Butsch Ungarus,	V Miles.
	Cunradus de Faringen,	Joannes de Monte Forti,	Miles. VIII
	Dietricus Rainach,	Manuel de Chrisolora, de Constantino poli, ex Græcia,	Milites VIII
	Bernhardus Svven,	Wilhelmus de Rimpfen,	
	Johannes Itzen, Ritter.	Joannes Zoller,	
	Altman Bettendorffer,	Ott Pfatt,	
	Ludovicus de Mentzingen,	Appel de Liechtenstain,	
	Arnold Sleder,	Joannes, Druchses de Balders-haim,	Apud Episcopum de Würz. Servi burg.
	Eggbrecht de Wachelm,	Dietricus Druchses de Wetz-husen.	
	Piter vom Puhl.	Lamprecht de Rinhofen,	
	Bernhart	Rapp de Hoffart,	
	Johannes de Wingartn,	Joannes Pfatt de Saltzburg,	
	Johannes de Branberg,	Antonius de Bibra,	
	Johannes de Hertikon,	Appel de Miltz,	
	Rainhart de Siggingen,	Hans	
	Johannes de Roseneck, Junior.	Petrus Druchses de Wetz-husen.	
Milites	Amodens de Chalanco, Romanus.	Sigmund Froberger,	Milites
	Tom, V. Pars II.	D 2	Wernhe.

	<i>Wernherus</i> Waldegger,	XIII	<i>Peter</i> Hecht,	A	
Milites	<i>Johannes</i>] Layminger,	Apud	<i>Hainrich</i> de Lotz,]	
	<i>Georius</i>]	Archi-	<i>Gebhard</i> Huppfer.]	
	<i>Wilhelmus</i> de Froberg,	Episco-	<i>Koppo</i> zu Zedlitz,		Milites
	<i>Johannes</i> Kuchler,	pum	<i>Hainricus</i> Hagg,		
	<i>Ulricus</i>] Weispriacher,	Saltz-	<i>Gim</i> Huntſchge,	aus der Sle-	
	<i>Johannes</i>]	burgen-	<i>Petrus</i> Silſtrang,	fien.	
	<i>Fridericus</i> Bentznavver.	ſem.	<i>Nickl</i> Warnſtorffer,	XXXVI.	
Milites	<i>Johannes</i> Caſtellanus Calisien-		<i>Hainrich</i>] Schag.		
	ſis,	ex Polo-	<i>Otto</i>		
	<i>Saffinus</i> de Sarboſgi,	nia & ex	<i>Joannes</i> de Honburg, aus Weſterreich, VI	Frey	
	<i>Dank</i> de Kall,	parte	<i>Johannes</i>]	Miles	
	<i>Stentz</i> Javv Merski,	Regis.	<i>Conradus</i>] de Hodorff.	X Servi	
	<i>Fan</i> Kalixgi,	CXX	<i>Hainricus</i>]	Apud	
Milites.	<i>Johannes</i> von Bomerdingen,		<i>Schwigger</i> von Gundolffing,	Domi-	Frey
	<i>Conradus</i>] Waldner,	X	<i>Albrecht</i> Briſinger,	num	Milites
	<i>Dirpolt</i>]		<i>Albon</i> Cloſner,	Ducem	
Servus	<i>Jacobus</i> de Cadenancia, Romanus,	VI	<i>Dietrich</i> Haſſer,	Heinri-	
Milites	<i>Georius</i> Zittruff,] ex Slefia,	XII	<i>Sizzo</i> Törringer,	cum	
	<i>Nicolaus</i> Ribnitz,]		<i>Matthes</i> Graus,	Ducem	
Servus	<i>Zobel</i> de Athefi.	V	<i>Chriſtian</i> Witzlebn,	savarie	
	<i>Frey miles</i> , <i>Stephan</i> de Gundolffingen,	IX	<i>Caspar</i> Törringer,	& Pala-	Servi
Milites	<i>Fan</i> de Mervvitz Bohemus,		<i>Hans</i> Froberger,	tinum	
	<i>Fridericus</i> de Scharffenberg,	XIX	<i>Wilhelm</i> Ahanner,	Rheni	
Miles	<i>Albrecht</i>]		<i>Aſem</i> Sebelſtorffer.		
Freyen	<i>Hainrich</i>]		<i>Aſem</i> Layminger.	apud Dominum	
	<i>Hainrich</i>] Schenck de Sidavv.		<i>Hainrich</i> Franawer.	Ducem Heinri-	
	<i>Ott</i>]		<i>Ulrich</i> Egger.	cum Ducem Ba-	
	<i>Johannes</i>]		<i>Johannes</i> Truchſefs.	varie & Palatinu	
Milites	<i>Johannes</i> de Waldavv,		<i>Paul</i> Cloſner.	Rheni.	
	<i>Albrecht</i> Holtzendorffer,		<i>Hans</i> Zwoeyrudd.		
	<i>Marquart</i> de Netzbletz,		<i>Eberhart</i> de Friberg.		Miles
	<i>Johannes</i> de Kokritz,		<i>Conrad</i> de Friberg.		
Servi	<i>Hermanus</i> Loſer,		<i>Sigmund</i> Froberger.		
	<i>Albrecht</i> Wolff,		<i>Wilhelm</i> Törringer,		
	<i>Johannes</i> Sengvvtz,	Apud	<i>Bernhard</i> Waldegger.		
	<i>Ott</i> de Diebon,	Domi-	<i>Wilhelm</i> Machſelrauter,	Servi	
	<i>Gunther</i> de Krudeln,	num au-	<i>Hanns</i> , filius ſuus,	apud	
	<i>Zugo</i> de Rotſch,	dolphu	<i>Ott</i> Bentznawer.	Ducem	
	<i>Johannes</i> Willgotz,	Ducem	<i>Rudolff</i> Briſinger.	Wilhel-	
	<i>Bertholdus</i> Leſt,	Saxo-	<i>Steffan</i> Ebbſer.	mum	
	<i>Dietrich</i>] Meninger,	nia.	<i>Peter</i> Michelspeckh.	Ducem	
	<i>Günther</i>]		<i>Hanns</i> von Sentlingen.	Bavarie	
	<i>Hainrich</i> Marſchalch de Pap-		<i>Otto</i> de Staetlingen.	& Pala-	
	penhaim,		<i>Johannes</i> Waichinger.	tinum	
	<i>Chriſtoff</i> Frauvenhorſt,		<i>Conrad</i> de Magenbuch.	Rheni.	
	<i>Johannes</i> Poſſ,		<i>Wilhelm</i> Schelmburger.		
	<i>Eberhard</i> de Bluch,		<i>Conrad</i> Eglolffſtein.		
	<i>Johannes</i> de Libſg,		<i>Chriſtoff</i> de Friberg.		
	<i>Gunther</i> Rainſtain,		<i>Wilhelm</i> Landsiedler.		
	<i>Johannes</i> Trachnavver,		<i>Conrad</i> de Friberg.		
	<i>Wurbolt</i> de Wald,		<i>Albrecht</i> Turnli.		
	<i>Hainrich</i> de Honday,	A	<i>Sigmund</i> Waltenhofer,		Frey

Milites	Frey miles, Turing de Rainstain.	VIII	Hainrich de Stain.	
	Berung Kowalitschgi.]		Christoff Slegler.	
	Jan Sidenstrang.	[Bohemi. XXI	Hainrich de Kotznaw.	
	Peter Strall.		VWolfgang von Eglolffstein.	
Milites	Jordan Plofchgon.	de civitate	Albrecht von Hünhan.	
	Marchart de Dornen.	Lubeck.	Peter Nothast.	
	Rainhart de Kalffen.	XII	Dietrich Berlenstett	
	Frantz Hagendorn de Argentina	IV	Lutz de Eschenstett.	
Milites	Buben Fromberger.		Nikl Wild.	
	Cuntscho de Cholm.		Jorg de Hirsberg.	
	Hugo de Schonwald,	[Bohemi	Lucas Starig.	
	Gerso de Cholm.		Michel de Rodwitz.	
Milites	Albrecht Sidenstrang.	XXI	Johannes Roder.	Apud do-
	Petrus Bugerich.		VWolfgang Tanner.	minum
	Anthonium Kalabrie.	[Ungari. XII	VWilhelm Zobel.	Johanné
	Petrus Silstrang.		Johannes de Liechtenstain.	burggra-
Milites	Jan Billing.		Gunther de Griefshann.	vium in
	Dietrich Billing.	ex Polonia. XVII	Hugl de Mangstratt.	Nurem'
	Johannes Sonfon.		Heinrich Tanndorffer.	berg.
Miles	Johannes Mulmen, aliàs de Lantsberg.		Johannes Rabenstein.	
Servi	Johannes Bock.	de Argen-	Janigi Behem.	
	Rudolf Barpfennig.]	tina. XXII	Berchold Fronawer.	
Milites	Sigmund de Laffantz, Ungarus.	X	Hanns Ratzemberger.	
	Arpaganus de Lingati ex Francia.	XIV	Fritz de Kölln.	
Milites	Laurentz Damma, Bohemus.	XXII	Hainricus Marschalech.	
	Hugo de Monfredis ex Polonia.	XX	Jorg de Krawat.	
	Caspar Bischgunt] de Mediolano.		Christan Steinbach.	
	Otto de Mondelle.]	XXX	Joannes Steinbach.	
Milites	Johannes de Stadgen.		Matthias, Johannes, Kindens-	
	Hainrich von Hornungen,		berg.	
	VWolffo de Stain.		Arnolt de Kamern,	Milites
	Hainrich de Isenburg.		Diepolt Heal.	
Servi	Puppili de Ellerbach.		Ludvvig Bentznawer.	
	Thomas de Froberg.		Johannes de Appsberg.	
	Johannes de Ast.	XL	Herman de Praitenstain.	
Milites	Cunrad de Bomersfeld.		Cunrad Payer von Puchpartn.	
	Burkard de Seggendorff.		Asen Brislinger.	
	Friedreich de Kindensberg,		Johannes Marx de Argentina,	Apud du-
	Ulreich de Kindensberg.		Gaiselitz de Bolchen.	cem Lu-
Servi	VWilhelm Mayental.		Cunrad Layminger.	dovicu,
	Ott de Stoffenberg.	Apud do-	Wielant Swelher.	Ducem Servi
	Cunrad de Ufffels.	minum	Seitz Marschalch, Junior.	Bavariae
	Oriolf Zugerüter.	Johanné	Arching de Rochemberg.	& Palati-
	Johannes Schütz.	burggra-	Eberhart de Friberg.	num rhe-
	Mertzgi de Waldenfels.	vium in	Seitz Marschalch de Ganfon.	ni, jam
	Johannes Blasseberger.	Nurem-	Burkart Marschalch de Piber-	residen-
	Michel, Druchfels de Bomers-	berg.	bach.	tem in
	feld.		Frik Schenk de Girn,	Francia,
	Hermannus de Hirsberg.		Heimrain Hasflinger.	
	Burkart de Tann.		Steffan Bebenhuser.	
	VWaltherus de Waldenfels.		Mauritz de Waltkilch,	
	Eberhard de Vorst.		Franciscus de Staip.	
	Albrecht de Uffses.		Krafft Bettor.	
	Tom. V. Pars II.		D 3	Ulricus

Perbrevis descriptio hospitum in Concilio Constantiensi,
fatorum, & annonæ.

Ex antiquissimo Codice MSC. Vindobonensi Elstraviano.

Act. C. C. Parte I. f. 114. b. h. tit.

De numero personarum Concilii, valore rerum venalium, & de
acquisitione multimoda pecuniarum.

In MSC.
Vindob.
Elstr.

IN præsentî Concilio fuerunt Milites plus XXIIIC. quorum nomina non possunt conscribi.

Item ibidem computati sunt XVIIIIM Prælatorum, sacerdotum & Presbyterorum.

Item ibidem fuerunt LXXXM laicorum, qui fuerunt advenæ.

Item xvc meretrices vagabundæ.

Item conscripti erant xxxvi m. lecti pro advenientibus.

Item unus lepus solvit unam libram hall, & postea emptus fuit pro uno plaffer & circa.

Item labulum semper fuit in bono foro, ita, quod non valuit ultra 24. s. sed communiter solvit 20. & 21.

Item dicebatur quod plus quam vc homines de nocte sint submersi in lacu.

Item una Gallina solvit v. solidos hall.

Item Asperiolus vi plaffer. Item una

columba 2. plaffer.

Item, 3. rosæ pro uno s. Item duo pueri lucrati sunt 22. libras hall. de sceno, quod levaverunt de terra quando portantibus dictum scenum cecidit.

Item juvenis scrofa lactans, octo plapph.

Item dicitur, quod una meretrix lucrata est viic florenos.

Item 1. lilium album pro solido.

Item duo pueri lucrati sunt L. florenos cum sceno quod lavaverunt de terra, & hoc protestatum est in hospicio apud crucem æneam.

Item singuli pueri lucrati sunt IIIIC. libras de sceno, quod cum rastris collegerunt.

Item, quidam civis Constantiensis vendidit uxorem suam Cancellariis Regis pro vc ducatis, pro quibus pecuniis emit domum.

Ut redimamus nunc tempus & chartam, mittimus hac vice *alios catalogos virorum illustrium*, qui Constantiensi Concilio interfuerunt, quos dederunt, *Munsterus, Dacherius, Reichentalius*, & alii, in suis *Constantiensis Concilii historiis*. Quas descriptiones, Germanico idiomate paratas, ex hoc opere tantisper abesse oportuit. Idemque viri *fuse admodum persecuti*, quam sollicitas Cæsar cum Constantiensi Magistratu fuerit, ut in tanto hominum confluentium numero, omnium rerum copia & vili quidem suppeteret pretio. Quod admiratione dignum.

TOMI V. PARS III.

De admirabili ordine ac distributione Constantiensis Concilii in consultando per V. Nationes.

NON profecto satis erat, adesse Pontificem supremum, Cardinales, curiam Romanam, ArchiEpiscopos, Episcopos, Abbates, Doctores, aliosque eruditos absque numero, nec non Cæsarem, Imperii Electores, Duces, Comites, Barones, nobiles, Legatos universi orbis. In consultando opus erat ordine apto, rebusque tractandis congruo. Quamquam verò antea viritum suffra-

suffragia colligi suevissent, ob artes tamen in illo genere obvias, in Constantiensi Concilio alius novusque, aptior, certior atque sincerior *modus deliberandi* inventus atque feliciter admissus.

Postquam enim suboluerat in exordio Concilii viris illustribus, Johannem Pontificem, ut suis serviret commodis, publicæ salutis prodigum, suffragia ex Episcoporum numero venari, sibi que mancipare velle, indeque Episcopos titulotenus permultos, teste Niemio, creasse: Hanc artem eludendam opinati, non viritum sed tributim suffragia Concilii colligenda esse judicarunt. Ita ergo diu multumque, Johanne Papa vehementer reluctante, in principio Concilii de Concilii distributione in certas nationes actum. Effectumque, Cæsaris maxime operâ, ut absentibus adhuc Hispanis, universum Concilium, omnesque Patres & hospites, in *quatuor* dispertirentur *Nationes, Germanicam, Gallicam, Anglicam & Italicam.* Postea, accedentibus Hispanis, controversia *Angli* mota à Gallis, quibus hi peculiare jus Nationis & suffragiorum denegarent: Quosque Germanis accensendos crederent: Ut numerus nationum per Hispanos accedentes non augetetur, sed Angli Germanis juncti unam absolverent nationem. Quod uti nec è re Concilii & arduorum negotiorum, ita nec Anglis arrisit. Quapropter acriter *inter Gallos & Anglos disputatum* de nationis jure. Donec pro Anglis sententia ferretur, qui peculiarem omnino Nationem præstarent, ac peculiare suffragiorum jus in Concilio retinerent.

Quo factò, superioribus *quinta, Hispanica*, juncta est natio. Et inter Hispanos deinceps non levis suborta est quæstio de jure suffragiorum inter Navarrenses & Castellanos. Quæ itidem composita, ut unam omnes absolverent nationem Hispanicam. Quæ omnia *partim ex Theoderici Vrie Historia Concilii Const.* partim ex *Actis & Decretis Concilii Tomis* superioribus luculenter constant.

Quandoquidem ergo Galli & Angli haud exiguis *scriptis* de suo dimicarunt jure, quæ Concilio exhiberent, illa dissimulanda haud fuerunt. Huc proinde referre libuit, partim, quod ad historiam de nationum discrimine in Constantiensi Concilio pertinerent, partim, quod oblata quidem in publicis essent sessionibus, ast ob prolixitatem, tædium, & litium molestiam, non prælecta, in *Acta* nihilominus relata. Ex *MSCro* itaque hæc damus codice, eoque *Lipsiensi.*

Robertus Wyngfeld, Eques Anglus, in principio superioris seculi Angliæ Regis ad Cæsarem Maximilianum legatus, Cæsarem Constantiam secutus, ibique Acta Concilii Constantiensis scrutatus, in hanc etiam controversiam incidit. Quare descriptam luci postmodum dedit, hæc fidei & suæ in edendo integritatis atque industriæ præmissis *præstantis* testimonio.

Robertus Wyngfeld, Eques, ad Lectorem.

- ” A Genti mihi nuper Serenissimi ac Potentissimi *Regis Angliæ & Franciæ* Domini mei *oratore* apud magnanimum Cæsarem Maximilianum semper Augustum, forte ita evenit, ut cum *ipsum* in urbem Constantiam euntem legationis meæ causâ fuerim *prosecutus*, in eâ urbe cum per aliquot dies immoraremur, & post exacta, quæ nobis incumbere munia, si quando feriabar, aut urbem ipsam perlustrabam: Et est quidem *situ, mœnibus, ædificiis, opibus, spectatæ dignissima*: Aut ornatissimos cives, quibuscum versabar, de nobilitate civitatis, de institutis differentes non gravatè audiebam. Cum aliqui *amplissimum quoddam palatium* ostentarent mihi, in quo *celeberrimum Christianæ Ecclesiæ conventum* olim habitum prædicabant: Incessit cupido, me non tam ipsius Concilii locum quam ejusdem Concilii *acta ac decreta* velle prospicere. Cum à magistratibus illius urbis ejus rei copiam facile impetrâssem, inter pleraque certè inventa, quæ me mirum in modum delectârunt, *disceptationem quandam*, quæ *inter Gallicos & Anglicos Oratores* magnis utrinque studiis ac contentionibus tunc exarsit, sic libens legi, ut eam maxi-

IN SIGNIA QVINQVE NATIONUM, IN QVAS UNIVERSA
ECCLESIA IN CONCILIO CONSTANTIENSI OB MELIOREM
VOLANDI ORDINEM AUTORITATE SIGISMUNDI IMPERATOR.
DISTRIBUTA.

NATIO GERMANICA IN

CONCILIO CONSTANT

NATIO ANGLICA
IN CONCILIO

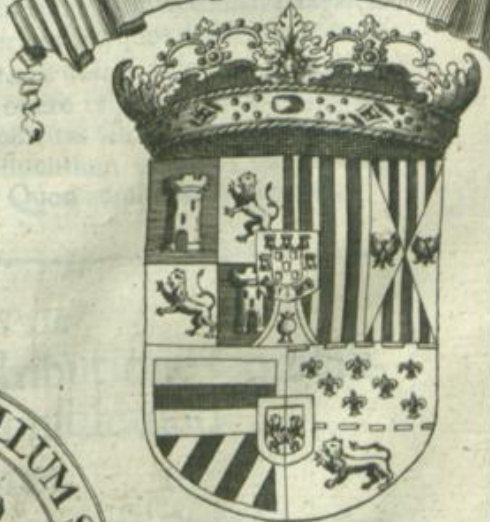
NATIO ITALICA
IN CONCILIO.

NATIO GALLICA
IN CONCILIO.

NATIO HISPANICA
IN CONCILIO.

SIGILLUM
CONSTANTIENSIS,
SIGISMUNDO

CONCILII
ABSENTE A CONCILIO
IMPERATORE
ADHIBITUM.

IN SIGNA OTIVNE NATIONUM IN OVS UNIVERSA
ECCLESIA IN CONCILIO CONSTANTIENSI OB MELIOREM
SACRANDE ORDINEM AUCTORITATE REGIS INDI IMPERATOR
DISTRIBUTA

NATIO GERMANICA IN CONCILIO CONSTANTIENSI

NATIO ANGLICA
IN CONCILIO

NATIO ITALICA
IN CONCILIO

ADHIBITUM
IMPERATOR
ABANTE AD CONCILIO
CONCILII

SIGILLUM
CONSTANTIENSIS
SACRORUM

maxime dignam censuerim, cujus exemplum per *fidios notarios* ad verbum mihi describendum impetrarem. Et est omnino ejusmodi, ut non magis *callide & acute* alteri opponere atque objicere, quam alteri *scire ac sapienter* respondere & objecta diluere videantur. Ex quo fit, ut veluti armis & fide (absit verbo invidia) natio Anglicana semper præstitit Gallicæ, ita non dignitate, antiquitateve gentis, non magnitudine aut amplitudine terrarum, non postremo ingenii aut doctissimis viris possit inferior judicari. Quæ cum ita essent, *patria studium & charitas* me impulit, eam ipsam *controversiam ac disceptationem* propriâ impensâ imprimendam curare: tum ut rerum veritas (cujus indagazione nihil homini magis est proprium) evolet latius, & elucescat apertius; tum ut ipsa patria (cui nihil optimus quisque non debet) jura sua, laudem & gloriam legendi per me copiam magis ac magis in promptu habeat. Unde tam pristina dignitate ac amplitudine suâ jure lætetur, quam ad hoc ipsum decus, quod à majoribus suis accepit, obnixè tutandum, ac latius propagandum, acrioribus indies studiis accendatur. Tu verò, lector candidissime, cui legendi hæc per nos facultas est promptior, quicquid munusculi nostri hoc ipsum est, quæso te facito boni. Vale.

Addita quoque tessera *Richardi Lepidi Bartholini*, qui epistola ad Wyngfeldum suam de illa sententiam exposuit, quam, si cui volupe fuerit legere, hic pariter exhibemus. Ita vero inter alia scribit:

Misisti ad me *nobilissimam* illam *super dignitate & magnitudine Regnorum Britannici & Gallici disceptationem*, in Concilio *Constantiensi habitam*, ut eam perlegerem, ac judicium, quantum in me esset, proferrem. Quamobrem ut tibi morem pro virili gererem, quantum per animi molestiam, in quâ versor, licuit, utramque *de nobilitate Regni Britannici & Gallici disputationem* legi, addidique (ut ajunt) corollarium. Decrevi enim, ut simul cum judicio Epistolam quoque haberes, quâ quid de Regni *Britannici dignitate* sentirem, facile intelligeres.

Primum enim, si illustrem *vetustatis originem*, quod in primis ad regnorum excellentiam requiritur, si Regnum, tum domi tum foris rerum gestarum gloriam repetimus, tantum abesse puto, ut Galli Britannis vel antiquitate, vel imperio, vel Regum excellentia conferri possint, ut etiam illis ipsis non injuria *Britanni præferri debeant*. *Britum* enim ex *Sylvio Æneæ* nepote exulem in Græciam profectum legimus. Ubi cum *Pandraso* Græcorum Rege adjuvante *Heleno* cum diu bellum gessisset, inita demum per matrimonium amicitia, *Deorum* motu ac responso *ad Insulam Albion* diu velut alter *Ulysses* errans, *adpulit*, ut *Gildas & Galfridus* auctores sunt. Unde multo ante, quam Romanum Imperium oriretur, *Britannorum Reges à Trojanis initium traxere*, quorum res illustres & pace & bello recensere arduum esset.

His initiis, & *Brennius & Belinus*, duo bellorum fulmina, orti sunt, qui *cum valido exercitu Galliam & Italiam ingressi*, urbem Romam vi armisque cepere. Reversâ magnam partem Germaniæ & fere totam Galliam sub jugum miserunt. Quamobrem Romanæ historiæ *Gallos* magis quam *Britannos* dixerunt, tum etiam, quia insula Britannia parum tunc cognita Romanis fuit, omnes transalpinos Gallos nominaverunt. Taceo sub eorundem Imperatorum auspiciis partem quoque Asiæ occupatam fuisse, quæ a gentis nomine etiam nunc *Gallo Græcia* dicta est. Cum etiam *Potentissimi Arviragi* Regis sese imago offerat; cujus etiam *Juvenalis* meminit *Satyra quarta*, ubi de *Rhombo* loquens ait:

Regem aliquem capies aut de temone Britanno.

Decidit *Arviragus*, qui quidem tantum absuit, ut Romana arma formidaret, ut cum *Claudio & Vespasiano* Imperatoribus potentissimis pugnare non dubitavit.

Nec me præterit, *Iosephum ab Arimathæa*, cum à Judæis nequiter in carcerem ductus fuisset, à Deo Optimo Maximo miraculose liberatum, taliter, ut nusquam

nusquam postea in Judæa visus fuerit. Nam ut Annalium scriptores prodiderunt, in Britanniam transmigravit, ibique & cultum Christi docuit, & multa sui monumenta in valle Avilonis, quæ adhuc visuntur, reliquit. Et non multo post Rex Lucius in regno successit, qui anno Dominicæ salutis Centesimo quinquagesimo sexto non solum Christi cultum per eum admissum, sed & ad cultum etiam triginta Episcopus in Britannia constitutos legimus. Adeoque in fide permanserunt, ut quamplurimi, Romanorum Imperatorum sævitiâ, Martyrii palmam adepti fuerint.

Quid illud Fulgentii, qui Severum, (cujus armis tota pene insula subacta fuerat, debellavit?

Sed quod mirum dictu videtur, inde Constantinus, qui postea Romani Imperii, imo totius orbis habenas rexit, & ad Romani sceptri fastigium accersitus est: Inde & Maximianus ille, qui Britannorum viribus non solum Galliam sibi vendicavit, sed etiam totam pene Germaniam. Ac Gratianum & Valentinianum Imperatores prælio vicit.

Quamobrem si Britannorum Regum res præclarissime tum in toga tum in bello gestæ recitarentur, sine controversiâ Britannicum Regnum cæteris Europæ regnis nedum Gallico præstare judicaretur.

Desinere ab antiquorum salo, nisi me florentissima ac æterni Arthuri Regis memoria revocaret, cujus, præterquam Norwegiam, Daciam ac Galliam totam subjugasse proprium fuit. Illud tamen mihi longe præclarior videtur, validissimum Romanorum exercitum, in quo non plures Duces populum Romanum habuisse, quam Reges proditum est, & prudentiâ & militum fortitudine devicisse. Atque ut breviter Arthuri potentiam intelligas, ejus copias ex Britannia, Hybernâ, Islandiâ, Selandiâ, Batavorum insulis Orchardibus, Norwegiâ, Daciâ, Galliâ, centum octingenta ac trium millium & ducentorum hominum fuisse tradiderunt, pugnatumque diu est. Victis tandem Romanis, Lucii corpus pro tributo, quod Senatus poposcera, ab Arturo redditum. Quanto autem corporis robore ac fortitudine fuerit, satis est dixisse, bis gigantes singulari certamine prostravisse.

Quid de Roberto, Henrici Primi fratre, ac Richardo I. dicendum est, quorum alter cum Godfredo de Bullion Hierosolymam, ubi Dominicum sepulchrum est, recuperavit; alter facinora præclarissima in Ægypto ac Syria contra Saladinum gessit, præter Cypri regnum sibi armis vendicatum. Tunc vero potissimum incredibile corporis robur ac animi magnitudinem præ se tulit, cum leonem, cui in turre Brisace objectus fuerat, inserta in os manu evulsoque corde, intrepide necaverit, tantum ob facinoris egregii memoriam cor leonis cognomento adpellatus est.

Edwardi autem Primi virtus tum apud Hierosolymam, tum apud Scotiam Walliamque, à quo devicta fuerunt, claruit.

Sed cum Edwardi Tertii ac Henrici quinti virtutes & res bellicas revolvimus, nescio, uter validius Gallicam superbiam domuerit. Ille enim cum triginta fere annos bello Gallos infestasset, & inita multa pugna non solum hostiles copias sæpe stravit, sed etiam Johannem Gallorum Regem cepit, captumque annos tres in Angliâ tenuit. Hic verò cum exercitu Galliam ingressus, totum sibi vi armisque, præter civitates Aurelianum, Bourgium & Lugdunum, regnum vendicavit. Filium ejusdem nominis, qui postea inter cælestium Deorum nomenclaturam relatus est, apud Parisios decimo anno ætatis suæ coronatum constat.

Quamobrem si originem, si Regum excellentiam, si gesta bella, victoriasque ac auctum imperium animo complectimur, hallucinantis esset, Gallos Britannis, quorum sub imperio toties domiti fuerunt, conferre, etsi prioribus sæculis, omnibus ut dicebam regnis, nedum Gallicis, præstiterunt, nunc autem sub Serenissimo ac Invictissimo Rege Henrico VIII. ad summum, ut ajunt, fastigium per-

- pervenisse Britannorum gloriam cernimus. Qui quidem ævo nostro, MDXIII
 23 Dominicæ salutis anno, quæ cum sacratissimo Imperatore Maximiliano Casare
 23 semper Augusto in Gallia gesserit, notiora sunt, quam ut à me referri necesse
 23 sit. Devastatâ enim opulentiore Galliæ parte, civitates munitissimas Torna-
 23 num ac Turvanum in Morinis ad deditionem coëgit. Et nisi Dii atque homi-
 23 nes tanto obstitissent incepto, jamdudum Gallia sub jugum Britannicum (quod
 23 totiens excussit) missa fuisset. Si autem Principis in rebus agendis prudentiam, in
 23 Imperio administrando gravitatem, incredibilem vitæ molestiam animadver-
 23 timus, perpetuum Britannico Imperio ac posteris stabilimentum illustremque
 23 memoriam relicturum non ambigimus. Præterea divinam vultus corporisque
 23 præsentiam, quâ ut virtute atque animi excellentia cæteris præstat mortalibus.
 23 Ita paucos reperias, qui sibi vultum majestate comparari possint. Sed de his satis.
 23 Quantum autem ad *disputationem in Concilio Constantiensi habitam* attinet,
 23 nihil me hercle accommodatius, nihil exactius unquam disputatum legi. Pro-
 23 fecto Doctissimi viri patrocinio Britannicum genus, imo Reges ipsi plurimum
 23 debent: Sed tibi non minus, qui delitescentem tanti regni defensionem, ac situ
 23 pene vetustateque abolitam, rursus in lucem restituis. Quapropter si qua reddendæ
 23 gratiæ apud bonos extabit recordatio, non dubito quin perpetuo tui me-
 23 moria, tum propter hoc, tum etiam ob singulares tuas virtutes, fidelissimumque
 23 erga Serenissimum Regem jam tot annos apud magnanimum Maximilianum
 23 Cæsarem semper Augustum exantlatum obsequii laborem, celebrior illustriorq;
 23 ad posteritatem transfundatur. Vale, Excellentissime Eques, & me, ut facis, ama.
 Ceterum, quam primi illi editores A. 1517. multis maculis mendisque scaten-
 tem ediderant disceptationem, Londini novissime A. 1690. haud emendatam re-
 fuscitarunt. Quo de verba facere licuit supra, Tomo I, in *Præfatione Partis XXV*.
 Quam autem ex antiquo MSCto resuscitare, ac genuinâ integrâque facie, ut
 lucem ferre queat, restituere promiseramus, jure meritoque nunc præstamus.

Gallicæ Nationis
 solennis Protestatio
 contra Anglos, sibi proprium jus
 suffragii & peculiaris Nationis
 in Concilio vindicantes.

Edita in solenni sessione A. 1417. die 3. Martii.

*Postquam Hispani ad Concilium jam venerant ac propriam
 Nationem constituerant, ut Angli quintam
 jam nationem formarent.*

A. 1417.
 4.3. Martii

Ex antiquissimo Codice MSCto Academia Lipsiensis.

In MSC.
 Lips.

AD invincibilem veritatem & justiti-
 am atq; honorem Christianissimæ
 Regiæ Majestatis Franciæ ostenden-
 dum, damnumque & interesse Ecclesiæ
 Romanæ, imo universalis ac Christiani-
 tatis totius, demonstrandum, *Oratores
 & Ambasiatores Christianissimi Regis Fran-
 corum dicunt & proponunt in hoc sacro
 Constantiensi Concilio, & totius Ecclesiæ
 facie, quæ sequuntur.*

In primis, quod, cum *Christianissimus
 Francorum Rex* præ cunctis Regibus
 Christianis specialiter laboraverit
 pro unione Ecclesiæ antedictæ, *Ambas-
 Tom. V. Pars III.*

satores nihil unquam dixerunt, scripse-
 runt, aut prosecuti sunt, *animo impedi-
 endi sacram unionem Ecclesiæ, aut turbandi
 præsens Concilium, seu ipsum impediendi
 à rebus in eo gerendis, circa ea, pro
 quibus est principaliter congregatum,
 sicut falsò eis impositum est ab æmulis,
 nec animo injuriandi cuicunque, & spe-
 cialiter Serenissimo Regi Angliæ, aut
 regno ejus, vel Ambasiatoribus suis: Sed
 solum pro tuitione juris Romanæ ac u-
 niversalis Ecclesiæ, & honoris cætero-
 rum Regum Christianitatis, ac præci-
 pue dicti Domini Regis Francorum, &*

E 2

regni

regni sui interesse diversis respectibus.

Item, quod nunquam fuit intentio eorum, dicere, quod dictus Rex Angliæ & regnum suum non *faciant representari unam nationem, sicut quodlibet regnum facere possit*, aut quod non habeant vocem magnæ notabilitatis & auctoritatis: Cum hoc etiam concedant de quolibet alio Rege, imò etiam de quibus-

Gallorum propositio in Const. Concilio Anglicanæ talem nationem, qua habeat vocem seu auctoritatem representativam quarta aut quinta partis Christianitatis, seu totius obedientiæ Romani Pontificis, & qua debeat aut possit de jure equiparari voci seu auctoritati totius Italia, vel totius Gallia, vel totius Hispania, vel totius Germania. Quæ quatuor principales nationes multa regna & nationes particulares continent. Quæ particularia regna dicto regno Angliæ merito possunt equiparari.

Et quod ista fuit eorum intentio, manifestè patet ex *supplicatione super hæc materia prima, exhibitâ in natione Gallicanâ, cujus tenor sequitur:*

Nationibus oblata Demonstratio Gallorû, Christiani populi in Concilio non nisi in quatuor nationes debere distribui, Gallicâ, Germanicâ,

Benedictus XII. in Extravaganti, Vasellionis, ubi ordinat super procuratoribus (procuratoribus) Prælatorum & taxationibus eorundem, & etiam de subsidio, distinguit obedientiam Papalem in quatuor generales partes sive nationes.

Prima pars in Francia, Navarræ, ac Majoricarum regnis, ac terris, partibus at provinciis adjacentibus, & in vicinis ejusdem, nec non in Delphinatus & Burgundiæ, Sabaudiæ, Provinciæ, & Foulcaquerii Comitatus.

Secunda pars in Almania, Angliæ, Hungariæ, Bohemiæ, Poloniæ, Norwegiæ, Daciæ, Syeciæ, & Scotiæ regnis ac terris, provinciis & partibus eisdem adjacentibus.

Tertia pars in Castellæ, Legionis, Ar-

ragonix, & Portugalliæ, ac partibus ad jacentibus & vicinis ejusdem, excepto Sardinia & Corsicæ regnis.

Quarta pars in Apuliæ, Calabriæ, Terra-laboris, Siciliæ, Tusciæ, Sardinia, Corsicæ, & terris aliis, Italiae partibus, nec non Sclavoniæ, Achajæ, Cypri, & terris, regnis, insulis, aliis provinciis ac partibus omnibus, ultramarinis & transmarinis.

Ex quo jure patet, quod si hoc generale Concilium Constantiense rationaliter debeat dividi per nationes, convenientius dividitur per quatuor quam per plures. Quia talis distinctio seu divisio est juri ac rationi conformis.

Secundò sequitur ex eodem, quod adveniente natione Hispanicâ ad hoc generale Concilium, natio Anglicana debeat reduci ad nationem Almania, cujus ipsa est pars, & ei immediatè conjungitur. Ut patet ex jure prædicto.

Unde, quod hæc natio Angliæ hucusque divisa fuit à natione Alemanicâ, permixtum fuit, ut sic essent in hoc Concilio quatuor nationes. Et hoc ex certâ & speciali causâ, quæ maximè cessabit adveniente natione Hispanicâ. Sicut potest faciliter declarari ex his, quæ aliâs scripta sunt, quando in principio hujus Concilii actum fuit de distinctione nationum.

Tertiò sequitur, quod, si adveniente natione Hispanicâ natio Anglicana remaneat quinta, eadem & potiori ratione alia tres nationes prædictæ debent proportionaliter distingui in plures nationes, dictæ Anglicanæ nationi æquales. Verbi gratiâ, regnum Franciæ, quod est majus & notabilius, debet facere plures nationes. Et reliqua portio nationis Gallicanæ, quæ non subest regno Franciæ, debet facere aliam nationem. Nam hæc duæ nationes portio nationis Gallicanæ multò majores & notabiliores provinciæ sunt, quam dicta natio Anglicana, & maxime regnum Franciæ quam Angliæ. Cum in Franciâ multò plures & notabiliores provinciæ sunt, multò plures Ecclesiæ Episcopales, multò plures & notabiliores universitates studiorum. Quæ omnia attendenda sunt in distinctione Nationum, ut in eis sit æqualitas & proportio.

Italicam,

Anglicanam nationem esse reducendam ad Germanicam.

Anglos ad tempus saltem nationem peculiarè præsentasse in Concilio,

Norma distinguenda Nationum in Concilio, ex mente Gallorum

tionalitas conveniens, & ut decenter fundetur auctoritas Concilii generalis, deturque in futurum Conciliis forma & exemplum imitationis, ex his, quæ in præsentem sunt Concilio.

Et quod hic exempli gratiâ dictum est de natione Gallicanâ, multò magis dicendum est de aliis nationibus, ut infra patebit.

Quartò, adveniente natione Hispanicâ, juxta unum ex Capitulis tractatis in Narbona, statim fiet unio eorum ad nos, pro faciendis unum universale Concilium. Et per consequens,

Adveni- hoc factò, sicut illud erit *quasi novum* *tibus ad* Concilium, & noviter ex eis & nobis *Concilium* integratum, sic ad illius nationis *Hispanis* honorem debet fieri *novus ordo*, seu *vum* *ordinari* *novus procedendi modus*, *fragiorum* *modo* verius revocari mos antiquus in *Nationa-* distinctione nationum observatus, & *lium ordi-* ut præmittitur, juri & rationi conformem esse *mis*. *inducendum*.

Pro declaratione verò & confirmatione præmissorum facit, quod idem Dominus Benedictus XII, qui *Burdegalensis* fuit nationis, & per consequens *favens Regi & regno Anglia*, cum de terra et subditâ oriundus esset, volens tamen distinguere terras ac provincias subditas obedientiæ Romani Pontificis pro Capitulis Monachorum Nigrorum Provincialibus celebrandis, in *primâ rubricâ sui operis*, in fine *ejusdem*, distinxit præfatas terras & regna in *in triginta sex* provinciis, ita dicens: *Ut igitur de provinciis, in quibus hujusmodi Capitula fuerint celebranda, distincta limitatio habeatur, Nec de ipsis in posterum hæsetur, quamlibet provinciam, prout sequitur, deputamus.*

Et consequenter in regno Francia & terris adjacentibus ponit *sex* provincias, videlicet *primò* Remensem & Senonensem pro unâ, *Secundò* Rhotomagensem & Thuronensem pro alia, *Tertiò* Bituricensem & Burdegalensem, cum Episcopatu Aniciensi pro alia, *Quartò* Narbonensem, Tholosensem, Occitanam pro alia, *deinde* verò ponit Lugdunensem, Bisuntinam, & Tharatasensem pro alia, & consequenter Viennensem, Arelatensem, Aquensem, & Ebredunensem pro alia.

In regno verò Anglia ponit Cantuariensem & Eboracensem pro una provincia.

Ex quibus patet, quòd nec juri nec rationi consonum est, *equare seu equiparare regnum Anglia regno Francia in generali Concilio*, vel nationem Gallicanam generaliter sumtam nationi Anglicanâ. Et multò minus nationem Italicam, Germanicam, vel Hispanicam.

Quare omnino absurdum esset, dictam *Anglicanam nationem* fieri *quintam partem* seu nationem hujus Concilii sacri. *facere nationem in Concilio.* Cum ipsa secundum juris dispositionem sit trigesima sexta pars sive provincia totius obedientiæ Romani Pontificis.

Præmissis itaque consideratis, *supplicatur* & requiritur, quod in hac materia provideatur altero trium modorum. *Anglicanam nationem in Concilio.* Primo, quod adveniente dicta natione Hispanica, *cesset natio Anglicana, Germanica & fiat pars nationis Almania*, ut præmittitur. *esse includendâ.*

Secundò, si hoc non placet, quod *Aut reliquomnino* velit dicta natio Anglicana à *quas nationes* dicta natione Almania remanere *subdivisa*: Consequens videtur, quod dictæ *dividentes* tres aliæ nationes distinguantur, *linguas esse in* læ in plures nationes particulares, dictæ *plures a-* nationi Anglicanæ proportionales. *Alias.* Alioquin non esset justa æqualitas, nec æqua partitio nationum in hoc sacro Concilio. Et videretur fieri injuria & gravamen Christianissimo Regi Francia & regno suo, ac toti nationi Gallicanæ, & multò magis nationi Italicæ, & Germanicæ, & insuper nationi Hispanicæ. Cum quælibet alia plura regna, & plures provincias contineat non minùs notabiles, quàm regnum Angliæ, ut patet ex præallegatis.

Tertiò, si dictæ nationes non vellent *Aut in Concilio* condescendere ad talem *subdistinctio-* *suffragia* *nem* nationum, sicut nec adparet *ex-* *per nation-* *pediens*: Videretur esse providendum, *nes non es-* *quod* rediretur ad jus commune, & ad *se quare-* *antiquum* modum procedendi, & *con-* *da,* *cludendi* in Conciliis generalibus, in quibus non legitur facta fuisse talis *distinctio* nationum.

Super præmissis igitur *supplicatur*, & *requiri-*

requiritur hujus facti Concilii declaratio & determinatio.

Item dicunt, & proponunt dicti *Ambasiatores* præfati *Regis Francia* Christianissimi, quod cum in dicta supplicatione peterent declarationem Concilii super unâ definitiva (disjunctiva) seu *alternativa trium membrorum*: Non excludendo simpliciter, quod Domini Anglici non deberent habere nationem, sed moderando, ut prædictum est: Tamen ipsi hanc materiam impatienter audiverunt, & ita sibi reputaverunt injuriosam, ut inde ex parte quorundam ipsorum secuta fuerint scandala, loco & tempore plenius explicanda.

Anglos a gre hanc propositio- nem talif- se.

Item dicti *Ambasiatores Regis Francia* occasione præmissorum, & pro tuitione juris Ecclesiæ, ac Domini Regis Franciæ, proposuerunt facere certas *protestationes*, à quibus multum ac sæpe fuerunt impediti seu retardati. Et specialiter in *quodam publicâ sessione*. Prout patet per *instrumentum publicum*, dictas protestationes continens. Cujus *protestationis effectus* lequitur, in hunc modum.

Nova Gallorum protesta- tio.

Quia adveniente inelytâ natione Hispanicâ ad hoc sacrum Concilium, & cum eo unitâ, dictum Concilium habet quatuor partes, in quas secundum observantias Sanctorum Patrum tota Ecclesia dividitur, videlicet in *nationem Italicam, Gallicanam, Hispanicam, ac Germanicam*, ut patet in *Extravaganti Benedicti XII.*, quæ incipit, *Vas electionis*. Et quia tali unione factâ, Domini *Ambasiatores Serenissimi Regis Angliæ* nolunt reduci ad *Germanicam nationem*, cujus membrum & portio fuit, secundum antiquam observantiam Sanctorum Patrum, quia propter absentiam nationis Hispanicæ in Concilio, sub obedientia Domini Johannis, olim Papæ vicesimi tertii, congregato, fuit ex certa causa dissimulatâ (eis dissimulanter) permissum quartam partem Concilii tacere: Sed

Anglos peculiarem nationem in Concilio constanter ambivisse.

iterum, ubi nunc advenit natio Hispanica, & cessante evidenter & notoriè causa, tamen voluerunt nationem facere, & quintam partem Christianitatis representare, nec sibi dandum in isto, sed etiam in quibuscunque *alio Concilio futuro*, & ex hoc novum jus acquirere. Quod perpenditur ex hoc,

Pax jus suffragii cum Hispani- cæ a- vindicatis.

quod *cum natione Hispanicâ de pari contendunt*, imò eam præcedere voluerunt, vel nationem Germanicam. Quod quidem nulli juri consonum videtur. Videlicet, quod unum regnum, sicut est Angliæ, in Concilio Christianitatis æquiparetur uni nationi, majorem partem cleri & populi incomparabiliter continenti: Et insuper in magnum præjudicium & gravamen totius Ecclesiæ militantis ceterorumque Regum, & Principum Christianitatis, quorum aliqui habent regna & dominia excedentia regnum Angliæ in multitudine Ecclesiarum Archiepiscopalium, & Episcopatum, Cleri, & Universitatum: Et præcipuè in magnum præjudicium Christianissimi Regis Francorum Domini nostri: Et amplius esse posset in futurum, diversimodè ac diversis respectibus, prout aliqua etiam sequuntur: Maxime cum regnum ejus & dominium contineat *undecim provincias*, centum & unius Ecclesiarum Cathedralium, & ultra: Et regnum Angliæ solum *duas* continet *provincias*:

Et ad hæc secretius (strictius al. securius) esset loquendum secundum divisionem dicti Benedicti XII. qui distinguit certam obedientiam Romani Pontificis in 36. provincias:

Quare absurdum videretur, quod in Concilio generali una istarum provincialium, inter quas Angliæ solum pro una computatur, faceret quintam partem Ecclesiæ, respectu 35. aliarum provincialium.

Quapropter nos antedicti *Ambasiatores Christianissimi Regis Francorum*, hæc inconvenientia & præjudicia, & quædam alia suis locis exprimenda, considerantes, insuper, quod hæc auctoritas nulli *Regum Christianitatis conceditur*, videlicet, quod suum regnum habeat *quintam vocem Christianitatis in generali Concilio*: Nec etiam Regi Romanorum, imò neque sacro Cardinalium Collegio Romanam Ecclesiam representanti volunt permittere, quod faciant sextam vocem: Neque de hac potestate Dominis Anglicis [danda seu] concedenda quicquam per sacrum Concilium generale decretum est: Neque expediens vide-
retur

retur decerni, imò periculosum esset, nisi consentientibus cæteris Regibus Christianitatis, quorum interest maximè: Quibusdam eorum contradicentibus maximè: Etiam daretur occasio, quod idipsum cæteri Reges, æquales, vel majores, facere vellent, aut possent. Cum non sublit ratio, quare minùs illis, quàm Regi Angliæ debeatur. Quod si fieret, ita non parvum unioni Ecclesiæ parareret impedimentum, clarè & evidenter:

Idcirco nos [humiles] Ambasiatores prædicti protestamur dicti Domini nostri Regis nomine, pro ipso ac etiam regno suo, & eis adhærere volentibus, quod ipsi

Anglos ad hoc nõ admittentur ne tam partem generalis Concilii, ab aliis distinctam, minimè admittantur.

in Concilio Natione constituantur. Protestamur etiam in his scriptis, sæpè, sæpiùs, instanter & instantissimè, quod cum illis gesta, disposita, aut ordinata, tanquam cum quinta parte hujus Concilii, quatenus concernent, vel concernere possent statum regni nostri, aut Ecclesiæ ejus quovis modo, nulla sint, & irrita. Nisi quatenus, & in quibus Dominus noster Rex certificatus, & prius informatus de præsentis nostra protestatione, voluerit, sibi que videbitur expedire.

Factum Anglorum non debere præjudicium in aliis Conciliis. Protestamur denique, quod si contra præmissa dictam quintam vocem de factis occuparent, sine speciali deliberatione & concessione hujus Concilii, & de creto, quod nec de præsentis, ac in futurum præjudicium aliquod, vel possessio juris acquiratur, aut quovismodo (acquisita al. acquisitum) in futuris Conciliis. Aliàs ex nunc, prout ex tunc, ex præmissis & resultantibus ex eis, & quolibet eorum, quod ad hoc sufficiat, quo supra nomine, & cujuslibet adhærentis seu adhærere volentis, in his scriptis ad sacrum generale Concilium, & Romanum Pontificem, præsidentem canonicè in eo, adpellamus. Et Apostolos, si quis est, qui illos dare teneatur, debeat, & dare velit, petimus sæpè, sæpiùs, & instanter, cum suis clausulis, ac capitulis opportunis; Cum protestatione, quod hanc suam adpellatio-

nem, provocationem, seu protestationem, & contenta in eis, conjunctim & divisim, ipsi Ambasiatores seu Procuratores, quo supra nomine, adhærentiumque, & adhærere volentium, in hoc sacro Concilio, quatenus derogare, ac (& de cetero) conjunctim & divisim prosequi possint & valeant, per viam simplicis querelæ, adpellationem (adpellationis) seu provocationem, (provocationis) ad causam attentatorum, possessorum, injuriarum, & omni alio meliori modo, jure & formâ, quibus licebit, & poterunt, & tempore opportuno, & quoad audientiam secundum materiam adjacentem habere valebunt, seu quilibet ipsorum habere poterit, & valebit. Et cum protestatione addendi, & diminuendi, & alias, prout de jure.

Et insuper protestamur, quod per præmissa non intendimus actis in hoc sacro Concilio aliquatenus derogare. Et de omnibus præmissis per nos Ambasiatores prædictos, hic expressos (expresse) petimus à vobis notariis publicis, ac quolibet vestrum, unum, vel plura instrumenta, ad perpetuam rei memoriam.

Item omnia & singula protestamur & volumus habere pro repetitis, sine nova protestatione, in omnibus & singulis actibus, in quibus dicti Domini Anglici, aut eis adhærentes seu favorem dantes, vellent facere quintam partem, seu vocem hujus sacri Concilii.

Item dicunt & proponunt, quod occasione dictarum protestationum, ab amicis, ac inimicis, curiosè hoc procurantibus (provocantibus) in præsentis Concilio, fuerint multipliciter lacerati & notati, quasi essent impeditores unionis Ecclesiæ, aut turbatores hujus sacri Concilii, in grave præjudicium ac dedecus Christianissimi Regis Francorum, cujus in hoc sacro Concilio præsentiam repræsentant. Ideo post regressum Domini Imperatoris, suæ Regiæ Majestati exhibuerunt, se esse paratos ad purgandum hanc maculam, atque infamiam, sibi falsè impositam. Et ad hunc effectum sibi exhibuerunt schedulam, cujus tenor sequitur.

Ad hæc, quod sacrum Concilium, cum Domi-

Anglos & hoc male habuisse.

Areditu Casaris Sigismundi ad Concilium, nova Gallorum propositio Casari data.

Tria Con-
cilii Const.
negotia.

Pergendū
in illis.

Discordi-
as per Ca-
sarem in
Concilio
esse sopien-
das.

Cōtrover-
siam illam
ne iure
nationis
& suffra-
giis esse dif-
ferendam
ad futuri
Papa decisi-
onem.

Reforma-
tionis Ec-
clesia nego-
tium esse
urgendū.

Domino Imperatore melius intendere valeat, ad illa tria, propter qua principaliter est congregatum, videlicet ad extirpationem errorum, ad finem unionis, & reformationis Ecclesie, expedire videntur, quæ sequuntur.

Primo, quod contentiones, & discordia, in dicto Concilio exortæ, amicaliter sopiantur, ne præsent impedimentum ad præmissa.

Item, quod hujusmodi contentiones, quantum ad personales injurias, quæ in Ecclesiasticorum animis minime debent permanere, penitus omittantur. Et fiat unanimes omnium pax & concordia, ad instantiam Domini Imperatoris, exemplo sui prædecessoris Constantini.

Item, quod contentiones, seu querelæ super honoribus, dignitatibus, privilegiis, vel auctoritatibus Regum vel Principum, ac nationum, seu numero & ordine earundem (eorundem), quas pro nunc per viam discussionis terminare longum esset, & præstare posset occasionem scandalorum, quas etiam Ambasiatores dictorum Principum omnino dissimulare cum sua fidelitate nequeunt: Videretur statuendum esse, quod hujusmodi Ambasiatores jura sua & allegationes tradant in scriptis, & exhibeant in una sessione, & remaneant in manu Concilii sub sigillo, reserventurq, summo futuro Pontifici discutienda. Ita tamen quod per acta seu gesta, agenda seu gerenda, in hoc sacro Concilio, nullum jus seu possessio in præjudicium tallum causarum alteri parti acquiratur: Non derogando alias dictis & decretis in hoc sacro Concilio, imo potius confirmando.

Item, quod sedatis hujusmodi discordiis intendatur diligenter ad ea, quæ jam advisata (audita) sunt per Dominos Deputatos super reformatione Ecclesie, & omittantur particularia, usque quo de generali reformatione fuerit tractatum; Ne ex particularibus causis novæ discordiæ & contentiones oriantur.

Ratio hujus ultimi articuli est: Quia non minus videtur, dictas causas particulares pro quiete & pace hujus Concilii relinquere discussioni futuri Sum-

mi Pontificis quam præmissas contentiones seu querelas.

Item dicunt & proponunt dicti Ambasiatores Regis Franciæ, quod, quanto humiliter in præmissis exhibuerint se, tanto quorundam adversariorum suorum superbia ascendit semper, pro ut parati fuerunt in sessione publica declarare. Et ad hoc instanter, sæpe & sæpius, petierunt audientiam, quam obtinere nequiverunt.

Ideo ego Johannes Campani, dicti Christianissimi Francorum Regis Procurator, & procuratorio nomine dico, propono, & protestor, cum dictis ambasiatoribus ut supra, provoquoque & adpello, cõtra prout infra continetur.

Nonnunquam evenit, ut, qua pro publicâ utilitate facta creduntur, experientia monstrante tendere reperiantur ad noxia (noxam.) Sic evenit in presenti sacro Constantiensi Concilio. In ejus (cujus) initiatione, cum ad illius dissolutionem per quorundam diversis mediis (modis) tendebatur, unde spes unionis & reformationis Ecclesie extitisset omnino (penitus) evacuata, & zelatores unionis & reformationis Ecclesie, Prælati, & aliæ personæ, in eodem Concilio existentes, ex certis causis, tunc utilibus & existentibus, & nunc cessantibus, ad eviandum præmissa dissolutioni, se per nationes (congregaverunt,) & separatim de rebus in Concilio (Conciliis) gerendis deliberaverunt per nationes, ita quod illi de Italiâ seorsim, illi de Angliâ pro se congregati, acceperunt sibi nomina nationum. Nullo tamen decreto Concilii, nullaque ordinatione intervenientibus.

Quæ res in tantum paulatim irrepfit, ut Domini de natione Anglicana prætenderent facere quartam partem ejusdem Concilii generalis. Et nunc post adventum Dominorum de natione Hispaniæ prætendunt quintam facere partem.

Unde ego Jo. Campani, magister in artibus, & Licentiatu in Decretis, Procurator, & procuratorio nomine Christianissimi Principis & Domini, D. Caroli Francorum Regis, nec non nomine omnium Regum & Principum, nationum, prælatorum, universitatum, ac omnium, & singulorum, mihi in sequentibus

Appellatio
Gallorum
in Concilio
ad Pontif-
icatos
Anglos

Occasio
Concilio
in
Nationes.

quarta
partem
quinta
partem.

tibus adhaerere volentium, & hoc ratum habere volentium, ad honorem, justitiam, atque utilitatem universalis Ecclesiae & hujus sacri Concilii, nec non specialiter pro jure, honore, & interesse dicti Christianissimi Francorum Regis & regni sui, dico, propono, & protestor, coram hoc sacro Concilio, & totius Ecclesiae conspectu & praesentia, Quod scilicet tres nationes, videlicet Italia, Gallia & Germania, & quaelibet illarum, sunt amplissimae nationes, & multas quaelibet illarum continet regiones & provincias, tam Ecclesiasticas quam vulgares, & natio Anglicana unum solum regnum contineat, in quo non sunt nisi duae Ecclesiasticae provinciae, multoque & sine comparatione minor, quam aliqua ex caeteris nationibus.

Comparatio Angli- cana gen- tis cum aliis omni- bus nationibus ratione am- plitudi- nis.

Cum in illa sint solum duae provin-
ciae, ut est dictum, *Eboracensis*, quae tres solum habeat Suffraganeos, ArchiEpi-
scopo Eboracensi, saltem Regi Angliae, obedi-
entibus, reliqui sunt de regno Sco-
tia, non subditi Serenissimo Regi An-
gliae, neque sibi obediens, & qui non
sunt nec esse vellent de natione Angli-
cana: Et provincia *Cantuariensis*, cujus
magna pars est *Wallia*, quae etiam D.
Regi Angliae non obedit, neque Praelati
& clerus illarum partium sunt, neque
esse volunt de natione Anglicana, ut
adparet in hoc sacro Concilio.

Natio autem Germanica habet primo
regnum *Almania*, & provincias in Ger-
mania constitutas in quadruplo majores
quam (totum) regnum Angliae, ut
notorium est. Habet enim provincias
15. & dioeceses ultra numerum 128. Ecclesias
atque Monasteria in maximo numero. Ha-
bet ultra praemissas provincias, *Li-
thuaniam*, cujus legati fuerunt hic, i-
tem *Russiam*, & alias provincias plu-
res septentrionales, in quibus creduntur
esse 30. Dioeceses. Ita quod illa natio,
sicut in praesenti Concilio congrega-
tur, habet longè sine comparatione
plures in gremio Ecclesiae quam re-
gnum Angliae.

Italia verò & natio Italiae, adhuc jun-
cto regno Angliae nationi Germanicae,
sicut est pars illius, in magnificentia
regnorum, & pluralitate Dominorum

Tom. V. Pars III.

magnorum & Provinciarum Ecclesiasti-
carum, & dioecesium, & Ecclesiastico-
rum locorum adhuc longè excedit Ger-
manicam nationem, prout certum est.
Et breviter, apud nationem Italicam
residet caput orbis, urbs Romana, & si-
ne Graecia habet provincias 27 & Dioe-
ceses 312. Habet insuper insulas magnas,
plures habentes Ecclesias, & loca Ec-
clesiastica.

De natione verò Gallicana, cujus portio
regnum Francia est potior & principalis,
in quo, ultra plures Ducatus, sunt 4 aut
5. Comitatus, spatiosiores in terrarum la-
titudine civitatibus, castris, & villis
clausis, & quilibet ipsorum, regno An-
glia, sive aliis, habet XI provincias, & 102
dioeceses latas & spatiosas. Tota verò
Anglia non habet nisi duas provincias,
& 25 dioeceses, ut est dictum.

Eam extollere ulterius non intendo.
Quia res ipsa seipsam diversimodè ma-
gnificat & extollit. Et extra regnum
Franciae habet provinciam *Provincia*, in
qua sunt duae provinciae Ecclesiasticae &
17 Ecclesiae Cathedrales, & totidem
Dioeceses.

Habet comitatum, modò *Ducarum
Sabaudia*, in quo sunt provincia una &
decem dioeceses.

Habet *Delphinatum*, in quo sunt duae
provinciae Ecclesiasticae, & quatuor
Dioeceses. Habet totam *Lotharingiam*, in
qua sunt tres magnae Dioeceses.

Et breviter, à majori Oceano, ul-
que ad mare Mediterraneum & Hispa-
nicum, à montibus Pyrenaeis, usque
ad Alpes, & usque ad regnum (Rhe-
num) Galliae limitantur. Quot & quan-
tae civitates, clerus & populus, in illo
sint spatium, scitur, quod ultra de-
cies regnum Angliae excedit in spatio-
sitate civitatum, & dioecesium nume-
ro, & aliis quibuscunque.

Natio autem Hispanica, quae quatuor,
imò quinque habet regna, computan-
do regnum Majoricarum, imò octo,
computando Legionem, Valentiam &
Alguerbiam. De quibus duo aut majore,
aut saltem non minora, toto regno
Angliae. In qua natione sunt provinciae
Ecclesiasticae sex, & Dioeceses quinquaginta sex.

F

Et

Est insuper *Sclavonia*, habens unam amplissimam provinciam, & III Diccēses.

Est insuper *Scotia*, quæ habet 9. Diccēses.

Est insuper *Hibernia*, quæ habet 48 Diccēses, quarum duæ tantum obediunt Regi Angliæ. Sine aliis terris, regnis, ac dominiis, quæ hic non describuntur, obediētes Romanæ Ecclesiæ, habentes Diccēses ultra numerum viginti.

Est insuper in presenti Concilio sacrum *D. Cardinalium Collegium*, in quo sunt 22 *Cardinales*, qui Romanam Ecclesiam repræsentant; quæ omnium Ecclesiarum mater. Et qui merito debent in Concilio generali vocem & auctoritatem habere. De quibus sunt *quatuor Episcopi*, 12 *Presbyteri*, & *sex Diaconi*, omnes magni prælati, & pro majori parte una cum dignitate solennes Doctores. Quos aliqui Domini Anglici *nisi seiplos, qui non fuerunt, nec sunt tot, nec dignitate, nec numero, nec merito, constituere quartam partem aut quintam Concilii generalis.*

Quibus omnibus simul collectis, adparet, quod in obedientia Romanæ Ecclesiæ sunt septingenti xxxv. Episcopi, & *Cardinales hodie* 22, qui bene æquivalent 22. Episcopis, de quibus in Anglia sunt nisi 25. Præter provincias, de quibus notitiam non habeo.

Ex quibus adparet manifestè, quod regnum Angliæ, & maximè quantum ad statum Ecclesiasticum, nec alias, facit tricesimam partem Christianitatis, & Ecclesiæ universalis, sub obedientia Romanæ Ecclesiæ existens, neque facit quartam partem regni Franciæ.

Et licet præmissa notoria sint & vera: Cum tamen in isto sacro Concilio, quod per distinctas nationes est expressum, ut præfertur, Prælati & alii viri Ecclesiastici de regno Angliæ prædicto, & qui pauci numero erant, & in personis, in Concilio generali vocem habentes, numerum 12 non excedebant, nec forte de præsentibus numerum 24 excedunt, se, pro se & seorsim, ab aliis quibuscunque separaverunt, & constituerunt sibi nationem unam, & vocaverunt se, &

vocari fecerunt, & faciunt *nationem Angliæ.*

Et licet usque ad adventum Dominorum de natione Hispanica totum Concilium, præter Anglicos, esset in tres partes, & tres nationes, *Italicam, Gallicam, & Germanicam* distinctum, quæ tantæ & tam amplæ sunt, ut præfertur: Dicti tamen Domini *de regno Angliæ, de facto se constituerunt quartam nationem, & nisi sunt, & nituntur, gerere vocem & auctoritatem quartæ.*

Et post adventum nationis Hispanicæ quintam partem hujus sacri Concilii, & per consequens universalis Ecclesiæ, quæ in hoc sacro Concilio repræsentatur: Et non solum facere nationem, sed se in natione (& nationem) Angliæ æquare & æquiparare (cuilibet) nationi aliarum, scilicet, Italiæ, Galliæ, Germaniæ & Hispaniæ.

Et quod iniquum, absurdum & contra rerum naturam est, vertitur in magnum præjudicium, diminutionem juris & honoris, nationum, regnorum, ducatum, provinciarum & aliarum partium prædictarum, imò totius universalis Ecclesiæ, vergitque in gravamen, præjudicium, damnum & diminutionem juris & honoris Christianissimi Regis, & amplissimi regni Francorum, atque Ecclesiarum, locorum, & personarum Ecclesiasticarum, & Ecclesiasticorum, Principum, nobilium, & populorum regni sui.

Estque diversis respectibus magnum interesse, loco & tempore opportunis, latius declarandum & specificandum. Cum enim minor majori comparatur, ut ait Hieronymus, minoris comparatio majoris injuria est. Neque patitur justitia, ratio non suscipit, intellectus non capit, quod ita exigua terrarum portio Christianitatis & universalis Ecclesiæ, qualis est regnum Angliæ, exiguam dico in comparatione aliarum nationum, in Conciliis generalibus & rebus Ecclesiasticis gerendis & moderandis alicui alteri nationum prædictarum, quæ, ut dictum est, tantum excedunt, comparetur. Nullus profecto sanæ mentis hoc diceret. Quinimo esse injustissimum quisque luculen-

Anglos
voluisse
arce-
Cardina-
los à se-
frangis, in
sunt ab au-
Constant.
Concilio,

lentissimè cognosceret & judicaret. Præterea, cum Sancti Patres nostri & summi Pontifices aliqua statuerunt, in quibus fuit opus *distinguere nationes*, & omnes terras, sub obedientiâ Romanæ Ecclesiæ existentes, dividere, totam Ecclesiæ Romanæ obedientiam *diviserunt in quatuor partes*, inter quas regnum Angliæ nulla est illarum quatuor partium, & ponitur cum Germaniâ constitutâ, ut adparet in *Extravaganti felicitis recordationis Domini Benedicti Papæ duodecimi*, quæ incipit, *Vas electionis*.

Denique summus Pontifex in statutis suis pro *reformatione ordinum regularium tractans de Generalibus Capitulis illorum ordinum celebrandis*, quæ materia exactiorem divisionem provinciarum exigebat, totam Romanæ Ecclesiæ obedientiam *divisit in triginta sex partes*, quas vocavit *provincias*. Ex quibus triginta sex provinciis Angliam totam & Scotiam unam constituit.

Ex quibus evidenter adparet, regnum Angliæ, nedum non facere neque dicere aut posse facere quartam partem universalis Ecclesiæ & Concilii generalis, sed nec tricesimam sextam, imò neque quadragesimam, cum illa duo regna, Angliæ & Scotiæ, non faciant nisi unam partem de triginta sex partibus: Et adhuc de Angliâ abest tota Wallia, quæ magna ejus pars est. Nec in Hibernia quæ est pars insulæ Angliæ, quæ tenet nisi duas Dioceses, nec residuum, cognoscit eum in Dominum.

Ne igitur tanta difformitas, tanquam (tamque) iniqua absurditas in Dei Ecclesiâ, & generalibus Conciliis introducatur, & invalescat, & ne per hoc cæteris nationibus regnisque & Regibus, & maximè Christianissimo & Serenissimo Regi Francorum & regno suo prædicto, pro quibus specialiter ago, tantum gravamen, damnum, præjudicium, & injuriam inferant: Ego Procurator prædictus, tam vigore mandati Regii, quàm etiam de mandato Legatorum & nunciorum ejusdem Serenissimi Regis Franciæ, in hoc eodem Sacro Concilio pro eodem Do-

Tom. V. Pars III.

mino Rege præsentium, communicato etiam consilio cum quibusdam aliis notabilibus Prælatibus, fidelibus & benevolis ejusdem Regis & regni, *protestor & dico, Regnum Angliæ, neq; prælatos aut personas quascunq; illius regni, sive pro Serenissimo Rege ejusdem, sicut alias in præsentem eodem sacro Concilio, neque aliis futuris Conciliis, nullo modo posse, nec debere, aut licere, illiusque jus non esse, neque debuisse, potuisse, licuisse, jusq; non fuisse, facere seu gerere* nunc dictas nationes Italiæ, Galliæ, Germaniæ & Hispaniæ, ad instar illarum, aut alterius earundem, *quartam, neq; quintam nationem*, neque etiam quartam aut quintam, imò neque tricesimam partem sacri Concilii præsentis, vel alterius futuri Concilii generalis, *neque gerere vel habere vocem, vel auctoritatem quarta aut quinta, imò neque tricesimæ partis Concilii generalis, vel universalis Ecclesiæ in Concilio generali representare, neque ipsos ad hoc debuisse aut debere admitti*. Dicens etiam & protestans, quod si regnum Angliæ faceret aliquam quotam partem Concilii generalis, regnum Franciæ deberet & posset facere & representare, & ad hoc admitti, sex, quin imò plures tales quotas, & portiones, quales regnum Angliæ faceret, aut representaret: Attentis numero & quantitate Provinciarum, Diocesium, monasteriorum & locorum Ecclesiasticorum, qui & quæ sunt in utroque regno, attentis nobilitate & excellentia dicti regni Franciæ, ac diuturnitate temporis, a quo recepit fidem Christi, a quo nunquam deviauit in comparatione regni Angliæ.

Dico insuper & protestor, quod cum *Omnes omnes prælati regni Angliæ, qui sunt in Angliâ præsentem Concilio, maxime omnes Episcopi, Prælatos dicant, & dicunt se Ambasiatores, seu legatos Serenissimi Angliæ Regis, & pro tali Concilio bus gerunt se in omnibus locis & sedibus, existentibus tam in generali sessione, quam in omni se Regionibus congregationibus, quæ sunt propter a-Legatos genda in Concilio generali, non debent dixisse, ne habere vocem, neq; auctoritatem nisi pro talibus nomine dicti Regis. Quodq; absurdum publicum est, & inconveniens, legatos, vel Ambasiatores ejusdem Regis representare esse.*

F a

quar.

Jus Nationis & proprii suffragii in Concilio negatum Angliæ.

quartam vel quintam partem Concilii generalis vel universalis Ecclesiae: Quare protestor & dico, illis jus non esse neque licere talem partem Concilii representare, nec illos ad hoc debuisse aut debere admitti. Alioquin legati & Ambasiatores Christianissimi Regis Francorum debent ac possunt, & eis licet representare sex tales portiones vel partes, quot & quales Legati Regis Angliae, & ad hoc debent admitti.

Præmissaque notoria sunt, & vera, nullaque possunt tergiversatione celari. Quod ita fieri peto & requiro, & alias super hoc de juris remedio provideri.

Et quia præfati Prælati, & aliæ personæ regni Angliæ præsentis, & qui fuerunt in isto Concilio, nisi sunt & nituntur fecisse & facere, ac representare unam nationem, quam voluerunt dici, & dixerunt quartam, & post adventum dominorum de natione Hispanica dixerunt & dicunt quintam nationem Concilii generalis & universalis Ecclesiae. Atque nisi sunt & nituntur facere nationem & representare quartam, & post adventum istorum Hispanorum quintam partem Concilii generalis & universalis Ecclesiae:

Atque talis quartæ, & postea quintæ partis vicem & auctoritatem habere, & illâ uti, & conantur atque se jactaverunt, omnia & singula præmissa, quantum in eis est, *trahere in consequentiam in futurum*. Quod cedere noscitur in præjudicium, ac dedecus sacri generalis Concilii, & præsentis, & futurorum, ac universalis Ecclesiae, nec non omnium & singulorum, aliarum nationum & aliorum Regum & regnorum & provinciarum, & præsertim in gravamen, damnum & præjudicium, atque injuriam Serenissimi Regis Francorum & sui regni atque Ecclesiarum ejusdem: Id circo ejus *Procurator* præ-

dictus, pro & nomine dicti Serenissimi Francorum Regis & sui regni atque omnium prædictorum, mihi in his adherentium & adherere volentium, prædictos omnes & singulos Prælatos & alios, de regno Angliæ in præfati sacro Concilio existentes & futuris, & qui se pro natione Angliæ gerunt super præmissis *ad iudicium hujus sacri Concilii*, illis tamen exclusis, *sen summi Pontificis* una cum Concilio, aut ejusdem summi Pontificis pro tempore & *sedis Apostolicæ*, communiter vel divisim, ad causam provoco & *adpello*, & quatenus opus est, *Apostolos* instantes, instantius, instantissime, *peto* ab his, ad quos pertinet, mihi dari: Et *protestor*, quod hanc meam (nostram) provocationem & adpellationem ad causam, *possum*, pro dicto Domino Francorum Rege ac sibi adherere volentibus, & *mibi, liceat prosequi*, & agere in præfati Concilio, vel coram futuro summo Pontifice, aut futuris summis Pontificibus, vel ad sedem Apostolicam, conjunctim vel divisim, ubi & quando, mihi, aut dicto Serenissimo Francorum Regi, vel suis melius videbitur expedire.

Protestor tamen, quod per hanc protestationem, provocationem, non intendendo, aliquatenus gestis in hoc sacro Concilio derogare.

Protestor insuper de addendo, diminuendo, declarando, corrigendo & interpretando, ac emendando in omnibus & singulis præmissorum, & de probando de præmissis quæ mihi ad intentum sufficient, ad probationem superfluum nullatenus me adstringens.

Et de omnibus istis a Reverendis Patribus, Dominis sanctæ sedis Apostolicæ Protonotariis, ac omnibus aliis Notariis publicis peto mihi fieri instrumentum vel instrumenta, publicum vel publica, ad futuram rei memoriam.

Angliæ

Anglicae Nationis
in Constantiensi Concilio existentis
Vindicatio sui juris quoad propriam
Nationem in Concilio:

Ac ad Gallicae nationis objectiones ac protestationes
Responsio.

A. 1417. d. ultima Martii.

Ex antiquissimo Codice MSCto
Academiae Lipsiensis.

d. ult.

Mart.

A. 1417.

In MSC.
Lips.

UT insuperabilis veritas & justitia
eo validius & securius probatae
perstant, quo ferventius adver-
santium insultibus fictionum, praeser-
tim inimicorum insidiis, rationis in-
stantia, de victoria impugnatae fue-
rint: Nos Ambasiatores & oratores Chri-
stianissimi in Christo Principis Henrici,
Dei gratia Angliae & Franciae Regis, ad ho-
norem & profectum hujus sacri Conci-
lii generalis, elucidationemque veri-
tatis occultae & dissimulae diutius, ac
impeditae, ad per quosdam adversarios

Responsio objecta dicimus & proponimus in hac
Anglorum sacra Constantiensi Synodo & totius
ad objecti Ecclesiae conspectu, quae sequuntur.
ones Gallo-
rum.

Imprimis protestamur publice in his
scriptis, quod non fuit, est, nec erit
intentionis nostrae, quicquam dicere
seu proponere in praedictum deter-
minatum in hac sacra Synodo, sicuti
nec fecimus nec faciemus in futurum.
Nec dicimus aut proponimus infra-
scripta animo vel intentione litem con-
testandi, subeundi, seu quomodolibet
formandi, ingrediendi vel cognoscendi
judicium: Aut jus Christianissimi dicti Do-
mini nostri Regis, sive nationis inclytae
Anglicanae alias Britanniae, in forum con-
tentiosum aut litem deducere, nullatenus
intendimus: Sed contradicimus
& reclamamus publice & expresse, ex
causis ad hoc nos moventibus infra-
scriptis, & aliis, pro tempore decla-
randis. Et praesertim, ne ex hoc jus hujus
inclytae nationis, quod est tam super titulo
quam super possessione, vel quasi, notoriis
toti mundo, & praesertim universali
Ecclesiae, in hoc sacro Concilio reprae-
sentative congregatae, revocaretur in
dubium. Et maxime ad instantiam

Jus suum
tuiti
Angli.

quorundam, qui nullum quomodolibet
exquisitum possunt pretendere
interesse, sed solum & duntaxat pro o-
stensione veritatis, juris, & justitiae
universalis Ecclesiae, & caeterorum Re-
gum, regnorum ac nationum, & praeser-
tim dicti Christianissimi Angliae & Fran-
ciae Regis, nationisque inclytae Anglica-
nae alias Britannicae, ut scribentibus ex
adverso satisfiat: Ne tot ac tantis fla-
tibus veritas ipsa velata declinet, tam-
que ac tam injusta materia intacta re-
maneat, neve responsionis penuria silere
credamur, & exinde in auditorum seu
lectorum animis quisquam credulita-
tis scrupulus relinquatur, aliquid saltem
in hac parte dicere necessitas jam im-
pellit.

Certissimum enim est, quod, licet
nonnulli, Oratores, Ambasiatores ad-
versarii Franciae se dicentes, & praeser-
tim unus ex eis, cum suis adhaerentibus,
plures dissensionum divisionum-
que materias, Concilio generali noci-
vas & turbativas, nationibus in plena
concordia persistentibus in eodem, &
praesertim contra indubitata nationem
inclytam Anglicanam, alias Bri-
tannicam, inter caetera per suum tracta-
tum, de Ecclesiastica potestate intitulatum,
in praesenti Synodo suscitavit: Nos ta-
men Ambasiatores & Oratores dicti Chri-
stianissimi Angliae & Franciae Regis Quan-
quam in praemissis, & eorum quolibet,
nostrum Regem antedictum & regnum
suum Angliae, caeteraque nonnulla sua
dominia, ac nos eorum nomine, nec non
nationem inclytam Anglicanam praedictam,
alias Britannicam, non modicum injuriata
senserimus & gravata: Nihilominus pro
bono unio-

Petrus de
Alliaco
Cardinalis
Cameracensis
notatus.
didit hoc
opus suum
Camera-
censis in
Concilio
A. 1416. d.
1. Octobr.
Vid. inf.
Tom. VI

nis in proximis, dante Domino, consequendo, has & alias multiplicatas injurias sustinuimus patienter huc usque, sperantes, quod, cum ad cor reversi fuissent, licet non nostræ unionis, tamen universalis Ecclesiæ intuitu destitissent ab inceptis. Sed jam ex cumulatis gravaminibus novis & injuriis didicimus ab experto, quod absq; gravi Dei offensa ac universalis Ecclesiæ unionisq; periculo, præmissa, Deoque ac toti mundo notoriè contraria, sub silentio *disimulare* prolixius seu præterire non possumus, quin sub debita reverentia hujus sacri Concilii generalis *veritatem* pro ostensione justitiæ *dicerè cogamur*, ne consentire videamur errantibus, dum ad resècandum, quæ corrigi debent, non occurrimus. Quia error, cui non resistitur, adprobatur, & veritas opprimitur, cum minimè defensatur.

Quamquam enim divinitus sancitum sit, ne *sacerdotes Domini in sacrâ Synodo indiscretis vocibus perstreperè audeant*, aut quibuslibet tumultibus perturbare, obstinatisve disceptationibus tumultuosas voces effundere; Et, ut ait Apostolus, *Si quis se putat religiosum esse, & non refrenat linguam suam, sed seducit eor suum, hujus vana est religio*: Cultum enim suum justitia perdit, quando silentia judicii obtrepentium turbo confundit, dicente Propheta, *Erit cultus justitiæ silentium*: Quodque, licet pro bono unionis & honore Concilii (generalis) *deliberatum fuerat in nationibus & conclusum, & observatum in Concilio pro lege diutiùs, quod in sessionibus sacræ Synodi nihil penitus proponeretur aut diceretur, nisi prius in nationibus fuerit concordatum*: Dicti tamen prætensi Ambasiatores adversarii, his non obstantibus, sed præter & contra præmissa, in Concilio, *5. die Mensis Martii* jam instantis nisi sunt proponere & publicare *quasdam materias*, de quibus supra & infra fit mentio, & prout in eisdem per ipsos propositis liquet evidenter.

Notata Gallorum propositio.

Inter cætera verò dicunt, quod, licet Rex Angliæ & regnum suum unam nationem repræsentare valeat, sicuti quædam nationes particulares, etiam

Argumenta Gallorū contra Anglos.

Regem adpropriatum non habentes: Attamen de jure non habent, nec habere debent vel possunt, Rex Angliæ & regnum suum, repræsentare vocem seu auctoritatem repræsentativam quartæ aut quintæ partis Christianitatis, seu totius obedientiæ Romani Pontificis, quæ debeat aut possit de jure æquiparari in Conciliis generalibus voci seu auctoritati totius Italiæ, vel totius Galliæ, vel totius Hispaniæ, vel totius Germaniæ, quæ sunt quatuor nationes principales.

Et ad præmissa fundandum inter cætera tres causas, imò verius occasiones allegant principales.

Primò, quod Benedictus 12 in *Extravaganti, Vas electionis*, ubi ordinat super procurationibus Prælatorum &c. distingvit obedientiam (Romani Pontificis aut) Papalem, in quatuor generales partes sive nationes, videlicet in Franciam, Alemaniam, Castellam & Italiam. Et in secundâ parte sub natione Alemanicæ Anglia posita est. Et sic Anglia non est natio, saltem quartam aut quintam partem obedientiæ Romani Pontificis repræsentans, cum sit pars Germaniæ &c.

Secundò dicunt & allegant, quod pro declaratione & confirmatione præmissorum facit, quod idem Benedictus 12, qui Burdegalensis fuit nationis, & per consequens Regi & regno Angliæ favens, cum de terrâ eis subditâ oriundus esset, volens distingvere terras & provincias subditas obedientiæ Romani Pontificis, pro Capitulis Monachorum nigrorum celebrandis, in primâ rubricâ sui operis in fine distinxit præfatas terras & regna in 36 provincias &c. Ubi in regno Angliæ ponit Cantuariensem & Eboracensem pro unâ provinciâ: Et sic cum sit 36 pars obedientiæ Papalis, ut dicunt, & non tanta, non debet natio Anglicana quartam vel quintam partem facere (repræsentare) in Concilio generali.

Tertiò verò dicunt, quod nec jurâ nec rationi consonum est, æquare seu æquiparare regnum Angliæ regno Franciæ in Concilio generali, vel nationem Gallicanam generaliter sum-

tam

tam nationi Anglicanæ, attentis numero & quantitate provinciarum, Diocesum, monasteriorum & locorum Ecclesiasticorum regni Franciæ: Cum habeat undecim provincias, centum & unam dioceses latas & spatiosas, & Anglia habeat tantum duas provincias. Attentis etiam nobilitate & excellentiâ dicti regni Franciæ, ac diuturnitate temporis à quo recepit fidem Christi, à qua non deviavit in comparatione regni Angliæ.

Attento etiam, quod in regno Franciæ ultra plures Ducatus, sunt quatuor Comitatus, *spatiosiores* in terrarum latitudine, civitatibus, castris & villis clausis, & quilibet ipsorum, *regno Angliæ*. Ideo absurdum & irrationabile est, ut dicunt, quod si natio Anglicana repræsentaret quartam vel quintam partem Concilii generalis, regnum Franciæ deberet repræsentare sex, imò plures tales quotas & portiones, quales regnum Angliæ faceret aut repræsentaret, attentis supra dictis. Ideo ex parte eorum supplicata & requisita fuerunt infra scripta.

Primò, quod adveniente natione Hispanicâ cessaret dicta quinta natio Anglicana, & fieret pars nationis Alemanniæ, sicut est, & ei immediatè conjuncta, ut patet ex jure prædicto *Extravagantis, Vas electionis*. Unde quod hæc natio Angliæ hucusque divisa fuit à natione Alemanniæ, permissum fuit &c. Et hoc ex certâ & speciali causa dissimulata, quæ cessabit adveniente natione Hispanicâ.

Secundò, si hoc non placet, sed vult divisa manere ab Alemanniâ, consequens videtur, quod aliæ nationes in plures distingvantur nationes, nationi Anglicanæ proportionales: Alioquin non esset justa æqualitas. Et videtur fieri injuria & gravamen Regi Franciæ ac regno suo, ac toti nationi Gallicanæ, & multo magis aliis nationibus, ut patet ex præallegatis.

Tertiò, si dictæ nationes nollent condescendere ad talem multiplicationem nationum, sicut nec adparet expediens, videretur esse providendum, quod redirent ad jus commune & an-

tiqum modum procedendi in Conciliis generalibus, in quibus non legitur fuisse, ut asserunt, talis distinctio nationum.

Circa quæ minùs bene proposita sunt jura, quæ rationi & veritati contraria, diversas fecerunt *protestationes*, supplicationes, requisitiones, adpellationes, frivolas & ineptas, prout infra dicendum declarabitur manifestè.

Ad primum verò, salva semper & hic *Responsio* repetitâ protestatione præmissa, re- *ad primâ* spondetur: Quod, eorum sic scriben- *argumen-* tium gratia semper salva, mirandum *ta Gallo-* est, qua fronte seu quo spiritu in facie *rum.* universalis Ecclesiæ tam literati viri, & sacerdotes præsertim, præsumere audeant, tam manifestè & erroneè ad *Sensum* sensum distortum dictam *Extravagan-* *Constitu-* *tionis Pa-* *palis esse* *aliam.* *formali* *videlicet* *& finali.* *causâ triplici, materiali,* *formali* *videlicet* *& finali.* *formali* *videlicet* *& finali.*

Causa materialis illius est, quod visitantes jure ordinario in Franciæ, Navarræ & Majoricarum regnis, ac terris provinciis & partibus adjacentibus & vicinis eisdem, &c. tantum nomine procurationum recipiant. In Alemanniæ quoque, Angliæ, Hungariæ, Bohemiæ, Poloniæ, Norvegiæ, Scotiæ, Daciæ, & Sveciæ regnis, ac terris, provinciis & partibus eis adjacentibus tantum recipiant. Plus tamen quàm in regno Franciæ visitantes &c. In Castellæ quoque, Legionis, Arragoniæ & Portugalliæ partibus adjacentibus & vicinis tantum recipiant, &c. In Apuliæ verò, Calabriæ, Terrælaboris, Siciliæ, Lombardiæ, Tusciæ, Sardinæ, Corsicæ, & cæteris regnis, & aliis Italicis partibus, nec non Selavoniæ, Achajæ, Cypri, & cæteris regnis, insulis, aliis provinciis & partibus omnibus ultra marinis, tantum recipiant, &c.

Ex qua causa materiali patet, quod Papa non intendebat in illa Extravaganti distinguere nationes. Quia posuit primo, sive *in prima parte*, regna Navarræ & Majoricarum, Comitatumque Ruffilionis & alias terras, quæ notorie fuerunt & sunt in & de alma natione

natione Hispanica, & nullatenus in nec de natione Gallicana, licet in prima parte dictae Extravagantis post regnum Franciae immediatè dicta regna Navarrae & Majoricarum &c. ponantur pari modo.

Sic in secundâ parte dictae Extravagantis, licet regnum Angliae scriptum sit immediatè post Alemaniam, tamen in de aut sub natione Alemaniae per dictam Extravagantem ejusve causam materiale legislator non inclusit, sicut minimè intendebat. Quod patet aperte in Extravaganti Benedicti praedicti, quae incipit, Statuimus, inferius allegata. Ubi ponuntur duae provinciae Angliae, Cantuariensis scilicet & Eboracensis inter provincias linguae Occitanæ & provincias Hispanorum, & sex aliae provinciae ejusdem nationis Anglicanae inter provincias alias, & nullatenus inter, ante, nec immediatè post provincias in regno Alemaniae existentes. Et sic patet ex materia illius Extravagantis, quod natio Anglicana in de & sub Alemaniam non dicitur quovis modo.

Item hoc patet ex causa formali ejusdem. Quam Extravagantem pro nationibus ponendis seu ordinandis in Concilio generali Papa non concepit. Nam forma ordinis nationes ponendi est ipsas ponere secundam suas antiquitates & dignitates. Quia si nationes in dicta Extravaganti ordinasset antiquiorem in fide priorem & digniorem Ecclesiae Romanae ac Imperii causa, nationem videlicet Italiae praeposisset regno Franciae, & deinde alias nationes in suo ordine posuisset. Quod non fecit. Quia Franciam praeposuit etiam non secundandam (secundam) & Italiam in cauda ultimò conscripsit. Hoc etiam patet in multis aliis locis dictae Extravagantis.

Item hoc patet ex causa finali dictae Extravagantis, quod est, quod non obstantibus juribus in hac parte editis, Praelati in procurationibus sic se onerosos reddiderunt, ut subditi oppressi onera nequierunt supportare. Ideo cupientes, certum modum visitationibus & stabilem visitatis in praemis-

sis fore observandum, statuit, ut praedicitur. Et sic principaliter & finaliter intendebat legislator per illam Extravagantem visitationibus & visitatis certum modum dare in procurationibus solvendum & recipiendum. Ad alios ergo casus non est extendenda. Quia leges, & praesertim casus alios extendere de jure non debemus. In jure enim obedientia Papalis in duas partes dividitur, in ultra & citra montanos: Ergo duae sunt tantum nationes: Non sequitur.

Praeterea scribunt, quod Benedictus praedictus in dicta Extrav. *Vas electionis*, in secunda parte sub natione Germanica ponit Alemaniam, Angliam, Hungariam, & plura alia regna, &c. Ad quod respondetur, quod in loco praelegato dictae Extravagantis sic dicitur: *In Alemania quoque, Anglia, Hungaria, Bohemia, &c. regna ac terrae, provinciis, & partibus eidem adjacentibus, Archiepiscopi & Episcopi visitantes tantum recipient &c.* Ex qua litera liquet, quod dicta Extravagans nil loquitur de natione Germanica, nec de aliqua alia natione facit mentionem. Ex dictis enim dictorum sic scribentium sequeretur, quod, cum omnes Reges per seriem scribuntur in libro ceremoniarum & aliis libris, unus post alium, quod Rex in secundo loco scriptus priori subiceretur, & illius foret ditionis. Sic Rex Franciae foret in de & sub imperio Graecorum. Et sic de aliis Regibus. Quod fatuum est dicere.

Ad secundum autem, salva semper Resp. ad & hic repetita protestatione antemissa, adum ar- respondetur, quod licet Benedictus praedictus *gumentum* Etus Burdegalenfis fuerit nationis, id est, Gallorum. nativitate, postea tamen nutritus & beneficiatus fuit in, de & sub ditione adversarii Francorum, & ad praelaturam adsumtus. Et sic ut Gallicus fuerat regno Franciae nimis favens, Extravagantem prout fecit promulgando, sicut ex tenore & ordine Extravagantis suae clare constat, ubi regnum Franciae etiam non secundandum (secundum) primo conscripsit, & regnum principalius, & Francia nobilissimum collocavit. *Benedictum Papam, constitutio- nis auto- rem, Gal- lis fuisse.*

Prate.

2. Præterea dicta *Extravagans* Benedicti, quæ incipit, *Statuimus*, in primâ rubricâ sui operis, ad confirmationem scriptorum per eos non facit. Eò quod in regno Angliæ ponit Cantuariensem & Eboracensem pro una provincia: Ergo natio Anglicana sive Britannica unam provinciam habet in Concilio generali: Pessima est argumentatio. Nam in pluribus eorum scriptis de solo regno Angliæ concludunt ad totam Anglicanam nationem. Et sic inordinate scribunt antedicti.

3. Distinxit etiam Benedictus 12. in dictâ *Extravaganti Statuimus*, provincias pro capitulis Monachorum nigrorum celebrandis. Ergo pro aliis capitulis, actibus, negotiis, vel Conciliis generalibus, provinciæ remanent in limitatione antiquâ. Quia quod de uno dicitur, de alio denegatur. Quod probatur clarè ex textu præmissi dictæ *Extravagantis, Statuimus*, versiculo *Per editionem*, ubi sic dicitur, *Per editionem*, nempe statutorum & ordinationum prædictorum, non intendimus aliis juribus aliquatenus derogare, sed illa potius approbare.

Item probatur, quod dicta limitatio provinciarum ad alia non extenditur, per textum (dictæ) *Extravagantis* in principio, dum dicitur, *Statuimus*, &c. quod in ordine nigrorum Monachorum in singulis provinciis per nos inferius deputatis fiet de triennio in triennium, salvo jure diocæsanorum Pontificum, commune seu provinciale Capitulum, abbatum & priorum, &c. Ex quo textu aperte patet de errore dictorum scribentium, dictam *Extravagantem* minùs bene reducentium, cum ad celebrationem Capitulorum Monachorum duntaxat extendatur.

4. Præterea, notoriè patet, quod illa *Extravagans, Statuimus*, non facit in aliquo, quod natio Anglicana esset pars immediatè conjuncta nationi Alemanniæ, nec ad illam reduci deberet ut ad propriam nationem, prout prædicti Domini minùs bene scribunt. Clarum enim est, quod in [dictâ] *Extravaganti, Statuimus*, provinciæ Cantuariensis & Eboracensis pro unâ provinciâ pro capitulis Monachorum nigrorum celebrandis.

Tom. V. Pars III.

brandis non inter immediatè post nec ante provinciam seu provincias regni Alemanniæ scribuntur, sed inter provincias Narbonensem, Tholosanam & Auxitanensem ex parte præ, & Compostellanensem & Hispalensem à parte post. Sed si Papa voluisset dictam nationem Anglicanam partem esse nationis Alemanniæ, illas duas provincias Angliæ inter provincias lingvæ Occitanæ & Hispanorum minimè posuisset.

Item liquet, quod non fuit Legislatori, etsi posuisset, in proposito, nationem Anglicanam partem nationis Alemanniæ facere & limitare. Quia in eadem *Extravagante, Statuimus*, quinque provincias, in, de, & sub natione Anglicanâ notoriè existentes, videlicet Armachanam, Dublinensem, Cassalensem, & Tynanensem (Tumanensem) in Hiberniâ, & provinciam regni Scotiæ, non inter immediatè post, nec ante provinciam seu provincias regni Alemanniæ, sed inter provincias Strigoniensem, Olocensem, & Gveznentem à parte præ, & provincias Bohemiæ, Daciæ, Norvegiæ, Sveciæ, Sardinia, Corsicæ, & Cypri, posuit à parte post. Si verò dictus Dominus Papa intentionis fuisset seu propositi, nationem Anglicanam unam esse cum natione Alemanniæ, dictas provincias, una cum provinciis Valconia & aliorum locorum nationis Anglicanæ notoriè existentes, non sic divisim cum provinciis aliarum nationum, sed cum provinciis regni Alemanniæ posuisset, prout in dictâ *Extravagante, Statuimus*, clarè constat. Nec sequitur per dictam *Extravagantem, Vas electionis*, quod natio Anglicana de natione esset Alemanniæ. Quia scribitur immediatè post regnum Alemanniæ: Ergo esset de natione Alemanniæ: Pessima est argumentatio.

Præterea illa *Extravagans, Statuimus*, ad confirmationem illorum sic scribentium non facit, videlicet, quod natio Anglicana unam duntaxat habeat provinciam in Concilio generali. Sed ad expressam reprobationem dictorum suorum, notorium est toti mundo, quod, licet in, de, & sub inlyta natione Anglicanâ regna fuerunt plura antiquitus, & sunt quod-

G

quodlibet per se longe commodius & solennius, quam regnum per se Franciæ: Attamen substantialiter præter Ducatus, terras, ac insulas, & dominia in numero copioso, sunt regna 8, videlicet Anglia, Scotia, Wallia, quæ tria majorem integrant Britanniam, regnum etiam de mari & in Hiberniâ, juxta Angliam, quatuor regna magna & notabilia, videlicet Catholicum (Catholiconense), Caleuse, Morania, & Menochatene, veluti in catalogo Christianorum Regnum registra Romanæ curiæ unâ cum aliis expressè & sigillatim commemorant: Principatusque notabilis Johannis principis insularum Orcadam, & aliarum, numero circa LX. Quæ etiam insulæ sunt æquales seu majores dicto regno Franciæ. Dicta (verò) Extravaganti, Statuimus, octo provincias, in de & sub natione Anglicanâ sive Britannica notoriè existentes, pro capitulis Monachorum nigrorum celebrandis in 4 limitat provincias, videlicet in Hiberniam pro unâ, in Cantuariensem & Eboracensem pro alia, regnum Scotia pro tertiâ, & Burdegalem pro quarta. Ex qua Extravagante probatur clare, quod malè, imò, eorum gratia semper salva, minùs bene scribunt, sic fundando intentionem scripturæ suæ super illa Extravagante Statuimus, nationem Anglicam unam habere provinciam, juxta limitationem dictæ Extravagantis, 36tam partem obedientiæ Papalis esse, cum in numero sint 10 provinciæ in ea, de quibus sunt obedientes nationi Anglicanæ octo superius limitatæ, & de illis in temporalibus septem Rex Angliæ possidet plena pace, & in brevi Dei gratia cæteras possidebit. Habet etiam dicta natio Anglicana centum & decem Dioceses, ut inferius recitatur.

De Wallia In quantum etiam scribunt, quod Wallia Angliæ Regi non obedit, neque prælati & clerus illarum partium, neque esse volunt de natione Anglicanâ, ut adparet in hoc Concilio: Salva protestatione præmissâ, respondetur, quod erubescere possunt tam notoriæ veritati contrarium scribere. Quia tota Wallia Archi-Episcopo Cantuariensi in suo Primatu (ut suo Primati) in spiritualibus, & Serenissimo

Angliæ Regi in temporalibus obedit pacificè & quietè, prout in partibus patet, & in hoc Concilio, cum in natione inlyta Anglicanâ plures Venerabiles Doctores ac ceteri graduati & clerici de Walliâ hic existunt. Conformiter etiam patenter minùs bene dicunt de Hiberniâ, quæ quatuor provincias & LX Dioceses spatiosas & amplas in se continet, quæ provinciæ & Dioceses de natione inlyta Anglicana indubiè & notoriè existere dignoscuntur.

In quantum etiam insuper supponunt, quod Suffraganei de regno Scotiæ non sunt nec esse volunt de natione Anglicana: Protestatione præmissâ semper salva, Respondetur, quod de natione Anglicana alias Britannica notoriè sunt & esse debent, cum nullo modo negare possunt quin Scotia sit pars Britannia, licet non tanta, sicut Anglia, prout notum est toti orbi, & etiam cum Anglicis eandem habent linguam.

Mirabile etiam est, tales literatos sic scribere velle, Walliam, Hiberniam aut etiam Scotiam de natione Anglicana non esse, quia Regi Angliæ non obediunt. Hoc dato, & non concessio, nihil facit ad propositum. Quia notorium est, quod nihil refert, an natio quævis unidantaxat Principi obediat vel diversimodum. Nonne in natione Hispanicâ plura sunt regna, quæ Regi Castellæ principali Hispanorum non obediunt? Et tamen non sequitur, quod de natione Hispanica non sunt. Nonne Provincia, Delphinatus, Sabaudia, Burgundia, Lothoringia, & aliæ terræ plures, quæ nihil habent agere cum adversario Franciæ, & tamen in natione Franciæ sive Gallicana continentur. Et sic conformiter de aliis nationibus.

Ad tertium etiam, salvâ semper Resp. ad & hic repetita protestatione prius dicta, respondetur: Verum est, quod nec juri nec consonum est rationi, aliquam comparationem facere inter regna. Cum odiosa sint, & à principe tenebrarum primitus adinventæ.

In quantum verò intelligunt sic scribentes ex adverso de superioritate & nobilitate regni Franciæ ad regnum Angliæ, sine tamen injuria seu comparatione

Plures ex Wallia Viri eruditi in Constant. Concilio extiterunt.

De regno Scotia Britannia parte,

3. Argumentum Gallorū, Comparationes re-gnorum odiosa.

De anti-
quitate &
autorita-
te regni
Anglici.

ratione cujusquam loquendo, ut ex ad-
verso scribentibus fatisciat, non minoris
antiquitatis auctoritatisve, quin verius an-
tiquioris & majoris fidei, dignitatis & hono-
ris, seu saltem aequalis in omnibus, regalis
etiam potentia, clerique & populi multi-
tudinis ac opulentia rerum gloriosum
regnum Angliae divinis favoribus, quam
dictum regnum Franciae dignoscitur
praedotatum.

A tempore vero secundae aetatis mun-
di illa domus praexcellens regalis Angliae cre-
vit, quae hucusque continuata realiter
extitit.

De fide
Christia-
na Angliae

Domus insuper regalis Angliae inter
plures sanctos palmites, quos produxit,
qui de facili numerari non poterunt,
sanctam Helenam, cum filio suo Constanti-
no Magno Imperatore nato in urbe Regia
Eboracensi educere comperta est. Qui
infidelium terras plures ac crucem Do-
mini de nationibus infidelium ad Chri-
stianorum manus in fidem reduxerunt.
Religiosissimus insuper vir ille primus
licentiam dedit per universum orbem
suo degentibus imperio, non solum fie-
ri Christianos, sed & fabricandi Eccle-
sias, & praedia constituit illis tribuenda,
donanda immensa contulit, & fabri-
cam templi primae sedis B. Petri insti-
tuit, adeo quod sedem Imperialem re-
linqueret, & B. Petro suisque successo-
ribus pro futuro concederet. Hic et-
iam ad destructionem haeresium &
schismatum primus licentiam dedit
Christianis generalia Concilia libere
congregari. Hic insuper in tantum ho-
noravit Ecclesiam, quod ipsos clericos
Deos appellavit. Illa domus insuper
potentissima regalis Angliae ab obedi-
entia Romanae Ecclesiae nunquam dis-
cessit, sed sub ea hucusque christianis-
sime militavit.

In caeteris vero praerogativis & donis
Dei illius Domus gloriosae ad speciem
descendere, & membranae plurimae non
sufficerent.

In quantum etiam praedicti Domini
regnum Franciae exaltare nituntur ad
sidera, volentes illud regno Angliae in
aliquo comparare propter multiplica-
tionem provinciarum & Dioecesium e-
jusdem regni Franciae, scribentes, xi
Tom. V. Pars III.

provincias, 101 Dioeceses, latas & spatio-
sas, regnum Franciae continere: Respon-
detur, Quod in re dubia vel incerta hi
Domini, ut videtur, incredibilia penna-
ta dicerent, cum in re tam aperta &
nota toti mundo tam notorie a vero
deviant. Constat enim, quod regnum
Franciae duas provincias Remensem &
Senonensem, & 20 Dioeceses duntaxat
continet, & regnum solum Angliae duas
provincias largissimas, videlicet Can-
tuariensem & Eboracensem, & 25 etiam
secundum eos Dioeceses continet. In
ditione autem adversarii Franciae sunt
circa LX Dioeceses, & in ditione Regis
Angliae 110. satis (amplae.)

Ecclesia insuper regni Franciae vix
uno legato nato a latere (a lege mor-
tua) decoratur. Sed Ecclesia regni An-
gliae duobus legatis natis, vices Domini
Papae in provinciis sibi decretis geren-
tibus, perenniter insignitur.

De duobus
legatis a
latere na-
tis apud
Anglos
nomine
Papae.

In regno etiam Franciae quanquam
adversarii quatuor Comitatus existere
adfirmant, quorum quilibet major est
regno Angliae, cujus contrarium verum
est: In regno tamen Angliae praeter
ducatu & baronias plures, 32 Comita-
tus satis spatiosi reperti sunt, de quibus
4 aut 5 pro toto regno Franciae, praeter-
quam in hujusmodi verbis superfluis,
ad omnia nutu Dei gerenda sufficiunt.

Britannia vero praedicta tam ampla
& spatiosa est, quod ipsius spatium a
parte Septentrionali usque ad partes
meridianas ejusdem, etiam directe in-
cedendo, ad octingenta miliaria, quae XI
dietae legales continent, se extendit,
dubium non existit. Et sic non regnum
Franciae, ut communiter dicitur.

De ampli-
tudine re-
gni An-
glici.

In regno etiam Franciae vix sunt Ec-
clesiae Parochiales ad numerum sex mi-
llium, ut dicunt experti satis. Sed in re-
gno Angliae praeter Cathedrales & col-
legiatas Ecclesias, monasteria, & priori-
tatus, hospitalia, Xenodochia, & alia
pia loca in numero copioso, sunt Ec-
clesiae parochiales honorabiles multum, nu-
mero ultra L. duorum millium, dotata in-
signiter.

Unde ergo processit haec opinio, di-
cere, illud gloriosum regnum Angliae
Franciae regno non posse comparari? Si
enim

enim diligenter attenderent sic scribentes consideranda, in omnibus potius facerent de regno Angliæ plura regna respectu regni Franciæ, ac de natione Anglicanâ plures nationes respectu nationis Gallicanæ, quam unam, salvo tantum in omnibus honore illius inclytæ nationis Gallicanæ.

In scripturis insuper & aliis documentis pluribus reperitur, quod septem sunt Ecclesiæ Christianitatis principales. Quarum prima Romana Ecclesia. Secunda Constantinopolitana. Tertia Gallicana. Quarta Anglicana. Quinta Hispanica. Sexta Pannonia. & Septima Germanica.

Certissimum etiam est, quod si ad honorem Ecclesiæ Anglicanæ & dignitatis Pontificalis tenderent tot provincias & Dioceses limitare & erigere, prout in Franciâ & in nonnullis cæteris partibus per ipsos descriptis eriguntur, & ipsos conformiter dotare, prout dotantur provinciæ Episcopatus & Dioceses partium prædictarum: Circumstantiis omnibus penſatis, regnum Franciæ incomparabiliter non posset tot provincias & Dioceses erigere, decentique honore fovere, sicut regnum per se poterit Anglicanum, in quo regno præter & citra Hiberniam & Scotiam, principatus & insulas plures, lx & ultra, ad nationem Angliæ pertinentes, sunt parochiales Ecclesiæ, ut prædicitur, numero ultra quinquaginta duorum millium. De quibus ad minus mille Episcopatus, omni consideratione & comparatione habitis, adeo magni, boni & fertiles & honorifici erigi poterunt, si deceret, æquales seu majores quàm in regno Franciæ communiter erecti sunt.

Item, quantum verò nimis exaltare nituntur regnum Franciæ super regnum Angliæ dicentes, &c. Quod attentis nobilitate & excellentiâ regni Franciæ, ac diuturnitate temporis, à quo recepit fidem Christi, à quâ non deviauit in comparatione regni Angliæ, &c. Respondetur, Quod si adverterent tempus, quando regnum Angliæ fidem Christi recepit primo, & quando regnum Franciæ, & qualiter in regno Angliæ fides Christi continuè stetit hæc

De origi-
ne fidei
Christi.
na in An-
glia,

usque, quanquam temporum intervallis infidelium insævientium grandissima (grandinosa) tempestas ipsum regnum sic impulerit, quod fidem Christi ibidem ex parte extingvere conata est, non utique sic scripsissent. Statim enim post passionem Christi Joseph ab Arimatia (Arimatia) nobilis Decurio, qui Christum de cruce deposuit, cum 12 locis vineam Domini de mane colendam, Angliam videlicet ingressus est, & populos ad fidem convertit: Quibus Rex 12 hidas terræ & diocesi Bathoniensem pro victu assignavit. Qui in Monasterio Glascomensi, Bathoniensis dioceseos, ut scribitur, tumultantur. Super quibus 12 hidis prædictis dictum monasterium antiquitus dotatum dignoscitur. Sed regnum Franciæ tempore sancti Dionysii & ejus ministerio fidem Christi recepit.

Regnum insuper Angliæ, laudetur altissimum, ab obedientiâ Romanæ Ecclesiæ nunquam discessit, nec tunicam Domini inconfutilem scindere, nec unquam Rom. Pontificis obedientiam illudere conatum est.

Satis etiam constat, secundum Albertum Magnum & Bartholomæum, De proprietatibus rerum, quod toto mundo in tres partes diviso, videlicet Asiam, Africam & Europam, Europa in quatuor dividatur regna. Primum videlicet Romanum, secundum Constantinopolitanum, tertium regnum Hibernia, quod jam translatum est in Anglicos, & quartum regnum Hispania. Ex quo patet, quod Rex Angliæ & regnum suum sunt de eminentioribus & antiquioribus Regibus & regnis totius Europæ. Quam prærogativam regnum Franciæ infertur (non fertur) obtinere.

Unde ergo processit hæc inæqualis regni Franciæ ad regnum Angliæ comparatio? Unde audent Domini sic scribentes scribere, regnum Franciæ sex & plures quotas portiones facere ad regnum Angliæ? Æstimatur enim, quod, sicut nonnulli eidem faventes pro singulari gloriâ in mappa mundi civitatem Parisiensem plus occupare de loco pingunt quàm totum regnum Angliæ, sicut videtur, præsumere vellent, sic scri-

De mappa
geogra-
phica Gal-

ben-

bentes inæqualitatem inter regna prædicta in terræ continentia & cæteris qualitatibus. Cujus contrarium verum est, ut superius dictum est.

Ad hoc etiam, quod scribere non ventur, quod nec juri nec rationi consonum est, æquiparare nationem Gallicanam generaliter sumtam, nationi Anglicanæ, attentis per ipsos pluribus superius recitatis: *Dicimus*, salvâ protestatione præmissâ, non modicum mirandum, quod hi nationem inçlytam sic abhorrent Anglicanam, nolentes Gallicæ comparari. Nonne has duas nationes æquiparant *jura, rationes & scri-*

Anglicã nationem Gallicæ esse æqualem.

pra plura? Omnia enim necessaria ad esse nationis auctorifabilis quartam aut quintam partem obedientiæ Papalis, sicut natio Gallicana, sive sumatur natio ut gens, secundum cognationem & collectionem ab aliâ distincta, sive secundum diversitatem lingvarum, quæ maximam & verissimam probant nationem, & ipsius essentiam, jure divino pariter & humano, ut infra dicitur: Sive etiam sumatur natio pro provinciâ æquali, etiam nationi Gallicanæ, sicut sumi deberet, una est de quatuor sive quinque nationibus, ex quibus obedientia Papalis existit, Natio inçlyta Anglicana alias Britannica, & tanti vigoris & auctoritatis est, absque tamen comparatione vel injuriâ cujusquam loquendo, sicut natio inçlyta Gallicana. *In jure* etiam provincia, id est, natio Anglicana, provinciæ, id est, nationi Francicæ sive Gallicanæ comparatur. Ordinatur enim in jure, quod in Rom. curiâ, Parisiensi, Oxoniensi, Bononiensi, & Salamanticensi Studiis, *schola* erunt *sub tribus generibus lingvarum*. Ubi dicit glossa, quod ordo iste descriptus in textu procedit non ordine Studiorum, sed ex gratificatione provinciarum, i. e. nationum, secundum Johannem Andream & alios. Ex quibus, textu & glossâ, & aliis liquet, quod Italia ponitur pro una provincia i. e. natione, Francia pro alia, Anglia &c. pro alia. Et regnum Hispanorum pro alia.

Ex qua gratificatione & ordine Concilii generalis, Anglicanæ, aliâs Britannicæ pro unica, i. e. natione, jus semper

& ab antiquo debitum & adprobatum ac continuatum existit. Conformiter scribit Condomiensis Episcopus Carolo Regi Francorum in tractatu suo de sedando *Bernardo Alaman-*
schismate, parte 7 sic dicens: Jam claret
lata Christi hereditas, plurimos fideles filios
duo, Condomiensis
habet, &c. scilicet, per Italiam, Alemanni-
am, Franciam, Angliam & Hispaniam, &
breviter, in omnem terram unitas cognosci-
tur.

Ex quo patet quod obedientia Rom. Ecclesiæ in his 5 provinciis, id est, nationibus, existere dignoscitur.

Item S. Bernardus in epistola 102 (202) Hildeberto Thuronensi Archiepiscopo scribit, circa medium dicens; *Numquid non omnes principes cognoverunt, quia ipse verus est Dei electus Francorum, Anglicorum & Hispanorum. (Rex) &c.*

Quarum nationum ordinis positio & pacificatio essentiam illarum quarumlibet præsupponit. Quia rerum non existentium ordo dari nequit, & non entis non sunt species, neque differentie, sed entis duntaxat.

Ubi etiam natio Gallica habet pro majori parte *unam linguam* vulgariter intelligibilem, in toto saltem vel in parte, nationis omnem per circuitum: Natio tamen inçlyta Anglicana, aliâs Britannica, in, de & sub se *quinque linguas* habet, videlicet *nationes, quarum una aliam non intelligit, videlicet Anglicanam, quam Angli & Scoti habent conformem, Wallicam, Hibernicam, Vasconicam, & Cornubicam.* Et sic cum omni jure repræsentare poterit tot nationes, quot linguas distinctas habet.

Fortissimo etiam *jure* unam nationem principalem quartam aut quintam partem obedientiæ Papalis in Concilio generali & aliis locis repræsentare debet. Præsertim cum *æqualitatem habeat in quantitate & qualitate*, tum in terrarum amplitudine, regnis, ducibus, comitatibus, baroniis, & aliis dominiis temporalibus, quam etiam Cathedralium, monasteriorum, collegiatarum ac Ecclesiarum parochialium excellentia & multitudine, & aliis, in seipsa natio Anglicana, alias Britannica, absque injuria loquendo, sicut habet per se natio Gallicana.

Præterea, in, de, & sub natione Anglicana alias Britannica, sunt octo provinciae, 110. Diocæses sive Ecclesiae Cathedralis, & ultra. Et in tota natione Gallicana sunt vix centum & decem diocæses.

Comparatione igitur habita de provinciis ad provincias, de Diocæsesibus ad diocæses, unius nationis & alterius, liquebit satis, quod provinciae & Diocæses cum monasteriis & cathedralibus Ecclesiis parochialibus nationum, Gallicanae, & Britannicae, etsi secundum eos non excedant, salva semper comparatione, merito tamen adæquantur.

Prætermittendum non est advertere, quomodo ad inæqualitatem nationum laborant hi scribentes, qui cum natione Anglicana, alias Britannica, & Germanica, simul conjunctis, æqualem scribunt & concludunt nationem Gallicanam vocem & auctoritatem in Conciliis generalibus habere: *Quæ dua nationes Anglicana & Germanica, dimidiam partem obedientia Papalis continent in effectu.*

Alia distinctio ecclesiarum in Europa secundum quatuor plagas.

In quantum etiam nituntur hi scribentes nationem Anglicanam sive Britannicam propter sui exiguitatem impugnare, à fortiori ratione inducant, nationem Gallicanam propter sui exiguitatem minime posse nationi Italicae comparari. Cum natio Gallicana habeat in se secundum eos solum cxxxv Diocæses, & natio Italica trecentas & tredecim.

Ex quo patet, quod potius natio Gallicana per Italicam, quam Anglicana per Gallicam in Concilio generali priuari debeat voce sua.

In quantum etiam hi scribentes nisi sunt totam obedientiam Papalem in quatuor partes sive nationes dividere principales, non utique in has quatuor, quas ipsi intendunt, videlicet Italicam, Gallicam, Hispanicam & Germanicam dividi deberet: Sed sicut secundum *Albertum Magnum* Europa dividitur in quatuor partes, sive regna principalia, ut superius dicitur, sic oportet totam obedientiam Papalem, quæ in Europa continetur, in quatuor plagas sive nationes, alias Ecclesias, dividi principales. Videlicet in *Orientalem* Ecclesiam, occi-

dentalem, aquilonarem, & meridionalem, Orientalis verò plaga sive Ecclesia Christianitatis obedientia Papalis in Europa, est, Hungaria, Bohemia, Polonia & Alemania. *Occidentalis* pars sive Ecclesia est Francia & Hispania. *Aquilonaris* sive *Septentrionalis* pars sive Ecclesia totius Europæ est Anglia, Wallia, Scotia & Hibernia, cum earum insulis, Dacia, Swecia & Norwegia. *Meridionalis* est Italia, & si qui Græci sunt de obedientia nostra, puta, Cypri & Cretenses in Candia. Secuti etiam dividendo obedientiam Papalem, prout magis naturale est, Anglia in, de, nec sub natione Alemanicæ est.

In has etiam quatuor partes sive nationes, secundum quid permanentes & immutabile, divisio nationum permanet super eadem Ecclesia in Conciliis futuris perpetuo. Et ita convenientius est obedientiam Papalem per has quatuor partes dividi, quam secundum idiomata, quæ plura sunt quam quatuor, sive regna vel dominia, quæ plura sunt quam quatuor.

Vel secundum quid aliud mutabile, secundum excellentiam regnorum in divitiis & potentia, quæ augeri possunt, vel secundum diversas constellationes & politias diminui, vel totaliter extingui.

Quia etiam denominatio nationum à certis regnis est odiosa aliis regnis. Quia præjudicialis & ambitiosa, ut puta, quod illi debeant denominari à Francis seu Gallicis, qui nec Franci nec Gallici sunt, necque sub illis existunt. Et sic de aliis nationibus. Ideo ad hæc odiosa regnum movendum non est aliquid tam obedi-

bile [debite,] nisi *divisio ista per quatuor plagas Europa*. Ita, quod si denominaretur natio, sive Ecclesia occidentalis, obedientia Papalis, tunc sine præjudicio alicujus (Regis) regni, terræ vel domini, est hæc divisio permanentis, semper eadem, immutabilis, & tam necessaria, quod Galli & Hispanici sunt inevitabiliter occidentales, sive representantes Ecclesiam Occidentalem in Europa, nec possunt esse alibi quam ibi.

Conformiter Anglici, Wallici, Hibernici, cum insulis, & Scoti, Daci, Sweci, & Norwici, necessario sunt

hanc divisionem esse perennem & constantem.

Denominatio natio natio natio à Francis seu Gallicis, qui nec Franci nec Gallici sunt, necque sub illis existunt. Et sic de aliis nationibus. Ideo ad hæc odiosa regnum movendum non est aliquid tam obedi-

Denominatio natio natio natio à Francis seu Gallicis, qui nec Franci nec Gallici sunt, necque sub illis existunt. Et sic de aliis nationibus. Ideo ad hæc odiosa regnum movendum non est aliquid tam obedi-

Aqui-

Aquilonares, & Ecclesiam Aquilonarem repræsentantes totius Europæ.

Hungari, Poloni, & Alemani, *Orientalis*, & orientalem Ecclesiam repræsentantes.

Italici, Cypri, Cretenfes, *Meridionales* sunt & Ecclesiam meridionalem repræsentantes in Europâ.

Antiqua in pristinis Conciliis usurpata.

Hæc etiam *diviso* secundum prædictas quatuor plagas terræ videtur olim servata fuisse in prioribus conciliis & aliis locis. Prout in multis passibus scripturæ fit mentio de Ecclesia orientali & occidentali. Et qua ratione admittuntur illæ denominationes, eadem ratione & istæ denominationes, videlicet Ecclesie aquilonaris & meridionalis.

Et sic per istam congruentem omni jure permanentem naturalem & immutabilem divisionem nationum, secundum quatuor plagas terræ Europæ, sive quatuor Ecclesias principales ejusdem, naturaliter & inevitabiliter, necessario & immutabiliter fuit, est, & erit natio Anglicana, alias Britannica, sive Aquilonaris prædicta, quarta pars, & una de quatuor nationibus principalibus obedientiæ Papalis in Europâ.

Responsio ad alios scrupulos.

Ad hoc verò quod Johannes Campani in Provocatione sive Adpellatione prætentis & frivolis inseruit inter cætera, quod aliqui Domini Anglici nisi sunt ab auctoritate in Concilio repellere viginti duos Reverendissimos in Christo Patres & Dominos, D.S.R. Ecclesie Cardinales, & seipsos, qui non fuerunt nec sunt, tot nec dignitate nec numero, constituere quartam aut quintam partem Concilii generalis. Ex quibus per ipsum Johannem recitatis adparet manifeste, quod tam pauci in numero regni Angliæ, videlicet viginti quatuor persona constituerunt sibi nationem unam, quam vocarunt & vocari fecerunt & faciunt, nationem Angliæ &c. Respondetur, quod duo directe veritati contraria scribit iste Johannes.

De suffraganis Cardinalium in Concilio Constant. quid sese sint Angli

Quantum ad primum, verissimum est, quod nunquam fuit, est, nec erit, intentionis aliquorum Dominorum de natione Anglicanâ, Reverendissimos Patres Dominos Cardinales ab auctoritate ejus de jure competenti in Concilio generali,

vel alibi, repellere, sed eos cum omni reverentiâ & honore tractare, sicut hactenus factum est. Videtur tamen, quod Domini Cardinales suis vocibus duntaxat, suis in nationibus dandis, quarum sunt supposita, merito debeant contentari.

Quantum ad secundum, Sicut jus Collegii vel universitatis in una persona nationem vel duabus residere nolitur: Sic in Concilio vel duabus personis jus integra nationis paucis posse remanere poterit & de se referri poterit.

Cum non solum seipsas sed alias innumerabiles personas repræsentent. Et quamvis propter nimiam locorum distantiam mariumque discrimina, natio Anglicana, sicut aliæ nationes, quæ in proximis sunt, respectu ad illam, in tanta copia personarum ad Concilium generale venire de facili non poterunt: In hoc tamen Concilio presentes fuerunt & sunt de inclita natione Anglicanâ, laudetur Altissimus, decem magnatibus Episcopi, duo Electi, duo Protonotarii, septem Abbates, & unus Prior solennis Ecclesie Cathedralis, in Theologia sedecim Magistri, in Jure Canonico & Civili undecim Doctores, in Theologia, artibus & utroque jure, alii graduati viginti quinque & citra. Et præter istos sunt Ecclesiastica persona, Procuratores Prælatorum & Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium nationis prædictæ, sexaginta & ultra. Ac alii inferiores literati ultra numerum centum.

Ex quibus & aliis patet evidenter, quod supplicatio & requisitio dictorum Ambassiatorum & Oratorum adversarii Franciæ, tria membra disjunctim continentes, superius recitata, tanquam frivola, frustratoris, minus veræ, & Ecclesie universalis unionis turbativæ, de medio tollendæ sunt.

Primo, quia natio Anglicana adveniente natione Hispanica cessare non debet. Cum non sit pars nationis Alemanniæ, ut superius dicitur. Nec dicta natio Anglicana hucusque divisa fuit à natione Alemanniæ. Quia nunquam una natio fuerunt. Nam sicut omnis privatio habitum, sic divisio unitatem præviam in talibus præsupponit.

Nec permissum fuit ex certa causa, dissimulative, ut prætendunt sic scribentes, quod natio Anglicana esset natio usque constituere.

Integram nationem paucis posse referri personis.

De insigni numero magnatibus & eruditorum ex Angliæ in Constant. Concilio.

Resp. ad ultimam propositionem disjunctivam Gallorum de Nationibus in Concilio non ferendis.

Anglos post adventum Hispanorum nationem

quintam jure constituere.

usque in adventum Hispanorum, saltem permissione nationis alicujus. Quia par in parem non habet imperium, nec major in majorem. Sed eadem permissione divina, qua aliæ permittuntur fieri & esse nationes, permittum fuit ut natio esset Anglicana, sicut & alia quæcunque existens in Concilio.

Nec secunda fient distinctiones nationum, prout ipsi requirunt. Cum sit via directa ad schismatis nutrimentum.

Suffragia in Concilio per nationes & non per capita esse colligenda.
Nec concedenda est requisitio tertia, videlicet quod rediretur ad jus commune & antiquum, videlicet ad scrutinium secundum numerum & capita pralatorum. Ad quod deducendum ad effectum, ut à sapientibus creditur, principaliter laborant.

Nam considerata mente jurium antiquorum, utilitateque hominum & temporis instantis, quibus jura convenire, & secundum eorum varietates variare debent & jura, exemplo Dei, qui nonnulla quæ edidit in Veteri Testamento, mutavit in Novo, melius, utilius & rationabilius est Concilia generalia per nationes, quam per scrutinium dirigi.

Generalia enim Concilia diversis modis, ut legitur, celebrata fuere, nunc uno, nunc alio. In quibusdam verò Conciliis processum licet fuerat per votorum scrutinium: Attento, quod jura erant justa, rationabilia, communia & possibilis omnibus: *His diebus præsertim rationabile non videtur, quod innumerositas unius plagæ pralatorum, ad modicissimas Dioceses & titulos, ut alios susperarent in Conciliis, adsumtorum, omnes mundi partes, diversos modos vivendi & usus habentes, sua reducerent in Conciliis voluntati.*

Tempore Consilii C. Italorum multos esse creatos pralatos, ut numero veli quos votis superaret.
Cujus rei & aliorum consimilium observantia schisma prout fertur Gracorum causavit, Ecclesiamque Dei ad statum flebilem, in quo residet, jam deduxit.

Conf. de his Niemi, in vita Joh. 23. Vid. supr. Tom. II. Part. XV.
Ex quibus legis definitio destructa foret & observantia politiæ. Nihil enim tam firmum est, quam quod omnium consensu statutum est. Aliter leges condere, est, fructus in arbore privata radicibus reperire. Quia leges instituantur, cum promulgantur: Sed

confirmantur, cum assensu utentium adprobantur. Omnia suis debent convenire temporibus. Quia jura ex causa, loco & tempore, & persona, consideranda. Quorum modi quia medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli intrucando impinguntur. Cum ante judicant quam intelligunt, ante inculpant, quam iterato lecta perquirunt.

Ait etiam Hieronymus: *Necesse est, ut Leges vâ-juxta diversitates locorum, temporum & hori-riada pro-minum, quibus scripta sunt, diversas cau-temporū-sas argumenta & origines habeant.* *diversita-te.*

Johannes etiam Evangelista in Apocalypsi sua septem scribens Ecclesiis, in unaquaque earum vel specialia reprehendit vel virtutes probat.

Ita Doctor gentium per singulas Ecclesias vulneribus medetur illatis. Nec ad instar imperiti medici uno collirio oculos omnium vult curare. Nam sic in Ecclesia agendum est, ut mederi possit hoc tempore vulneribus illatis.

Procedere ergo per nationes juxta de- *Varia ar-gumentata, ut videtur, via Spiritus Sancti, quam pro modo procedere per scrutinium. Quia via suffragia scrutini magis est intricabilis, periculosa & quarendi in Concilio anfractibus involuta.*

Legitur in libro Numerorum, quod per Natio- *nes & non per capita*
quando Dominus præcepit Mofi, ut miteret viros de singulis tribubus, ad considerandum terram Chanaan, quam Dominus daturus fuerat illis: Ille de unaquaque tribu unum tantum misit ad considerandum terram illam, non obstante quod plura capita erant in una tribu quam in alia.

Item jure Canonico, in præsentatione plurium Patronorum, quæ electio nominatur, voces dabantur per stirpes, & non per capita. Licet plures fuerint de una stirpe quam de alia.

Item, de jure civili, successio ex inæqualibus partibus æqualiter transit in hæredes.

Item statutis & usibus universitatum quamplurium & civitatum in arduis decidendis consideratur numerus facultatum sive artium, & non personarum numerus earundem.

Sic conformiter nationes in Concilio *gene-*

1.
2.
3.
4.
5.
6.

generali aequaliter consideranda sunt, & aequale jus habet qualibet natio; licet plura sint supposita in una quam in alia; cum non seiplos tantum, sed innumerabiles alios repraesentent, prout superius est dictum.

Conclusio
Apologia.

Ex praemissis igitur & aliis quamplurimis scripturis authenticis clarè constat, ac constare potuit luculenter, quod natio inclita Anglicana, alias Britannica, tam ratione pluralitatis sedium Episcopali, Ecclesiarumque collegiatarum & Parochialium, nec non Monasteriorum, Prioratum, & aliorum locorum priorum, quam etiam praeminentiae, dignitatis, honoris & amplitudinis regnorum & aliorum Dominiorum, multitudinisque innumeratae cleri & populi existentium in eadem, merito repraesentare debeat & habere in Concilio generali tantam auctoritatis vocem, sicut quavis alia natio.

Anglos
parem au-
toritatem

& par jus
voti in

Concilio

habere ac

alia nati-

ones ha-

beant.

Praxis in

praeteritis

Conciliis.

Jus in fu-

turis

Conciliis.

Hujusque auctoritatis vocem in quibusdam Conciliis praeteritis, quibus intererat, repraesentavit & habuit, prout de jure repraesentare & habere debuerat atque debet, sive per nationem, sive alio modo processum fuerat in eisdem. Sicut etiam repraesentavit & habuit, repraesentat & habet in hoc sacro generali Concilio Constantiensi, & singulis actis sive gestis in eodem, gerendisque in ipso, ac aliis generalibus futuris Conciliis per Dei gratiam repraesentare & habere intendit.

Non obstantibus quibuscunque protestationibus, provocationibus, & adpellationibus frivolis & ineptis, per Ambassiatore & Procuratores se dicentes adversarii Franciae factis & interpositis.

Propter quod omnes & singuli protestantes, provocantes & adpellantes, etiam in impedimentum Concilii, ac eorum adhaerentes, & fautores, tanquam turbatores (& impeditores) sanctae unionis sanctae matris Ecclesiae, juxta praesentis Concilii constitutiones & de-

creta, ac alias legitimas sanctiones, omnino puniri debeant, & maxime in exemplum aliorum. Cum ordinem procedendi in Concilio generali datum & observatum de consensu omnium in eodem existentium, tacito vel expresso, nullus est in mundo princeps, qui interrumpere poterit, vel immutare, absque notâ perturbationis & impeditiois sacrae Synodi, ac gestorum & gerendorum in eadem. Cum in hoc casu princeps quicumque nullum omnino habeat aut praetendere poterit quomodolibet interesse.

Ordinem
proceden-
di in Const
Concilio
diu servat
um, sal-
vum sem-
per reti-
nendum
esse.

Tria

Const.

Conciliis

negotia.

Et quia pro unione, in Ecclesia Deo ipso favente consequenda, extirpatione haesum & errorum, nec non reformatione Ecclesiae in capite & in membris, per dictum illustrissimum Dominum nostrum Regem ac Ecclesiam Anglicanam alias Britannicam solummodo & non pro aliis missi sumus: Protestamur, & ex superabundanti palam & publice in his scriptis, & propter provocationem & adpellationem seu protestationem adversariorum, quas notorie inanes & manifestè frivolae reputamus, ac per aliqua, per nos dicta vel dicenda, proposita vel proponenda, de aut super statu nationis inclitae Anglicanae, alias Britannicae, seu ejus jure, quod in Conciliis generalibus habere debet, vel juris possessione, vel quali, quae omnia & singula penes nos indubitata habemus, judicium cum quocunque & praesertim cum praedictis Ambassiatoribus praetensis adversarii Franciae, qui nullum in hac parte interesse habet vel de jure habere potest, nullo modo subire intendimus. Nec super his tanquam super notoriis & manifestis aliquantulum disceptare.

Protestamur insuper de addendo, diminuendo, declarando, mutando, corrigendo, interpretando, & emendando, in omnibus & singulis praemissorum, prout opus fuerit, locis & temporibus opportunis.

Advisamenta

De commoda divisione orbis Christiani in Concilio secundum
quatuor terræ plagas.

Ex Roberti Wingfeld Equitis Angli recensione
ex codice MSC. Constantiensi.

h. tit.

*Placeat ex isto avisari contra illos, qui laborant contra ad-
sumptionem quintæ nationis in hoc sacro
Concilio &c.*

Si tota Christianitas debet utique dividi in quatuor nationes, prout illi vo-
lunt, hoc non esset in has quatuor quas ipsi intendunt, videlicet Italicam,
Gallicam, Hispanicam, & Germanicam: imò oporteret tunc mundus dividi
in quatuor, secundum quatuor plagas terræ, videlicet in nationem vel Ecclesiam Ori-
entalem & Occidentalem, Ecclesiam aquilonarem, & meridionalem.

Et sic dividendo, tunc adhuc Anglia non esset de eadem natione cum Ger-
manis, ad quod tamen ipsi laborant.

Hoc sic probatur. Quia ex quo sola Europa modo est Christiana, tunc ejus divi-
sio secundum quatuor plagas terræ satis patet. Nam orientalis pars Christiani-
tatis in Europâ, est Hungaria, Polonia, Bohemia, Alemania. Occidentalis pars
utique est Francia & Hispania. Meridionalis pars est Italia, & si qui sint Græci
de obedientiâ nostrâ, puta Cypri & Cretenses in Candiâ. Aquilonaris pars re-
spectu totius Europæ necessariò erit Anglia, Dacia, Swecia, Norwegia, Scotia, &
Hibernia. Unde sex regna, vel septem.

Ista omnia probantur inferius.

CONCLUSIO. Christianitas in Europâ non potest convenientius dividi in
quatuor nationes, quàm secundum quatuor plagas terræ.

Probatur hoc sic. Quod si sic, vel hoc esset secundum idiomata, vel secundum
regna vel Dominia, sive secundum excellentiam Regnorum in divitiis, potentiâ, &c.
Vel secundum aliquid aliud.

Non potest fieri secundum Idiomata. Quia illa sunt plura quàm quatuor.

Nec secundum regna, simili ratione. Quia illarum plura sunt quàm quatuor,
quorum tamen nullum alteri dominatur, aut præsidet, neque de jure, neque de
facto.

Nec talis divisio convenienter fit secundum excellentiam regnorum in divitiis,
in potentia &c. Probatur. Quia nationes debent dividi secundum aliquid per-
manens, & immutabile, ita quod divisio nationum maneret semper eadem, et-
iam in Conciliis adfuturis per centum annos, & ultra. Sed ista excellentia est
valde mutabilis, secundum quod unum regnum aliquando descendit, & alterum
ascendit, secundum constellationes, vel secundum bonas politias, vel etiam se-
cundum quod Deo placet, per quem Reges regnant &c. Nonne regnum Nor-
wegiæ sæpe domuerat Franciam, & nunquam contra, & vincendo illic terras &
Dominia? ut patet de Normanniâ. Regnum Daciæ habuit Angliam sibi subje-
ctam. Gothi & Sweci per longissima tempora domuerunt totam Christianita-
tem, non solum Alemaniâ, sed Italiâ, & Hispaniâ. Hungarorum prosperi-
tas nota fuit, tunc alia regna jacuerunt, & ista steterunt, vincentes ubique quo-
cunque se verterunt. Et ergo, secundum etiam excellentiam divitiarum, po-
tentia, & prosperitatis, nequaquam est conveniens divisio nationum.

Nec est aliquid aliud dabile, secundum quod divisio ista convenientius fiat,
quàm secundum quatuor plagas terræ, Ergo &c.

Item, talis denominatio nationum à certis regnis est odiosa aliis regnis. Quia præ-
judicialis, & ambitiosa. Puta, quod illi debeant denominari à Francis, qui non

sunt Franci, neque sub Francis: Illi ab Anglicis qui non sunt sub Anglicis: Et ita de Alemanniis, & aliis simili modo. Videlicet, Hungari, Poloni, Bohemi, non recognoscunt Alemannos esse Dominos suos. Et ergo odiosum est eis & præjudiciale, si debent ab Alemanis denominari. Quando *Scoti* venient, tunc ipsi nolunt esse de natione Anglicanâ, propter istam denominationem. Sed si denominaretur *natio Aquilonaris*, tunc ipsi non possunt alibi esse quàm ibi.

Sic etiam credendum est de Hispanis, quia noluerunt esse cum Gallicis, propter istam denominationem. Sed si fuisset *natio dicta Occidentalis*, tunc non festisset in voluntate ipsorum. Imò ipsi sunt necessariò Occidentales.

Denominando etiam nationes à quatuor plagis terræ, nulli regno est præjudiciale, & est *divisio permanens*, semper eadem immutabiliter, & causa necessaria. Quid velint nolint Franci & Hispani, ipsi necessariò sunt Occidentales in Europâ: Anglici, Daci, Sveci, Norwici, Scoti, & Yberi, necessariò Aquilonares. Sic quoque convenientior est divisio nationum secundum quatuor plagas, quàm secundum certa regna propter quæcumque excellentiam. Sic etiam cessaret contentio de majoritate Altercantium, & protestationes penitus tollerentur.

Præterea talis divisio secundum plagas terræ, videtur olim fuisse servata in prioribus Conciliis. Qualiter multis locis Scripturæ fit mentio de Ecclesiâ Orientali, & Occidentali. Et qua ratione admittuntur illæ denominationes, eadem ratione & istæ denominationes, videlicet *Ecclesia Aquilonaris & Meridionalis*.

Cæterum si hæc divisio non fuerit acceptata, ibunt singula regna in singulas nationes. Nec hoc videtur mihi inconvenientius.

Avifetur ergo Dominus Rex de ista divisione Nationum.

TOM. V. PARS IV.

De celebritate Congregationum ac Sessionum publicarum.

Non satis erat Concilio, universum orbem in Concilio pro ratione suffragiorum distribuisse in quinque nationes. Opus erat frequentibus consultationibus, quæ cum in singulis nationibus seorsim, tum in omnibus simul coadunatis sunt institutæ, publice privatimque. Quo fine singularum nationum singulis mensibus electi *Præsides*, qui congregationibus omnibus præessent. Quo de *Theodericus Vrie in Histor. Concilii Constant.* scite disseruit. Deque modis suffragia colligendi, sententiamque vel singularum vel omnium nationum indagandi, & ad publicum Concilii calculum deducendi, plus simplici vice, non solum Johanne Papa præfente, sed & deinceps, in Concilio actum, uti ex superiori *Decretorum corpore* liquet. Ordinis quippe amantissimi tenacissimique Concilii Patres.

In permultis, tantum non plerisque congregationibus nationis germanicæ, nec non generalibus, ipsisque sessionibus publicis, *Augustissimus Imperator Sigismundus*, multis stipatus Principibus, interfuit. Quod magnum Concilii decus. Peculiaris etiam cujusvis *publicæ Sessionis inauguratio* ingentem rebus definiendis conciliavit dignitatem. Ita ut *Constantiensis Concilii decor*, in *Basiliensi Concilio*, in publicis Sessionibus, ex asse adscisceretur, idemque plane ordo adhiberetur. Id quod in variis *MSS. Actuum Concilii Basiliensis in Constantiensis Concilii memoriam sedulo annotatum*, hoc tit.

Tit. in
MSCtis.

Modus observandus in publica Sessioe (in Erf. in Sessioibus)
Conciliorum generalium,
Practicatus & observatus in Concilio Generali
Constantiensi.

In MSC. S. quocunque tempore, per Cardinales,
Vind. & Erfurt, vel alium Prælatum, ad hoc deputatum.

Qua Missa durante, omnes prælati suis habitibus consuectis sunt induti, & sedent in loco dictæ sessiois, secundum suas dignitates & prærogativas.

Prædicta autem Missa finita, omnes Prælati in eadem Sessioe existentes, induunt se pluvialibus, & habent mitras albas: Solo Præsidente vel Celebrante in Concilio excepto, qui habet mitram aut phrygiatam & gemmatam (in Erf. aurificatam) ac nobiliter ornatam.

Qui quidem præsident vel celebrans associatus Diacono & Subdiacono, ac aliis multis in habitibus Ecclesiasticis, sedet in cathedra, in medio chori, habens dorsum ad altare, & vultum ad alios prælatos.

Prælatis igitur sic indutis & ornatis, Cantores cantant Antiphonam: Exaudi nos, Domine, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos Domine. Versus: Salvum me fac Domine, quoniam intraverunt aqua usque ad animam meam. Gloria Patri & Filio & Spiritui S.

Qua antiphona cantata, Diaconus clamat alta voce: ORATE.

Quo dicto, omnes Prælati flectunt genua, & per aliquod intervallum orant sub silentio secundum devotiones suas.

Et postquam in illa devotione sub oratione per aliquod competens intervallum steterunt, idem Diaconus iterum clamat alta voce: Erigite vos.

Et tunc omnibus Prælatis surgentibus, & stantibus erectis, ipse Præsident vel celebrans, etiam erectus, etiam hanc dicit orationem alta voce: Oremus.

ORATIO: Adsumus Domine sancte spiritum, adsumus, peccati quidem immanitate detenti, sed in tuo nomine specialiter congregati. Veni ad nos, & esto nobiscum, & dignare ihabi cordibus nostris, & doce nos quid agamus, quo gradiamur, & ostende quid efficere debeamus, ut te auxiliante tibi in o-

mnibus complacere valeamus. Esto salus & suggestor & effector iudiciorum nostrorum, qui selus cum Deo & eius filio nomen possides gloriosum. Non nos passivis perturbatoribus esse iusticia, qui summam diligis equitatem. Non in sinistram nos ignorantia trahat, ob favor inscibat, non acceptio muneris vel persona corrumpat: sed iunge nos efficaciter solius gratia tua dono, ut simus in te unum, & in nullo deviemus a vero, quatenus in nomine tuo collecti, sic in cunctis teneamus cum moderamine pietatis iustitiam, ut hic a te non dissentiat sententia nostra, & in futura pro bene gestis consequamur premia sempiterna. Amen.

Prædicta verò oratione finita, Cantores Concilii incipiunt Antiphonam: Exaudi nos Domine, quoniam benigna est misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum &c. (Salvum me fac &c. Gloria Patri, &c.) ut supra.

Qua Antiphona cantata, omnes (ut præmissum est) flexis genibus orant.

Et factò parvo intervallò, Diaconus iterum dicit alta voce: Erigite vos.

Tunc omnibus erectis, Præsident vel celebrans dicit iterum hanc Orationem: Oremus. ORATIO: Mentibus nostris, quasumus Domine, Spiritum S. benignum infunde, quatenus in nomine tuo collecti, sic in cunctis teneamus cum moderamine pietatis iustitiam, ut hic a te in nullo dissentiat voluntas nostra, sed semper honorabilia meditantur, qua tibi sunt placita, exequamur in fide. Per Dominum &c.

Quibus sic peractis, omnes flectunt genua, & Diaconus & Subdiaconus, vel alii duo ad hoc deputati, ante altare stantes, incipiunt Litaniam, Cantoribus & aliis respondentibus.

Et quando venit ad illum locum: Ut Dominum Apostolicum, Præsident vel Celebrans, qui cum aliis stabat flexis genibus, à genuflexione surgit: Et vertens se ad congregationem (populum) & dando benedictionem, cantando ter dicit: Ut hanc sanctam synodum & omnes gradus Ecclesiasticos benedicere, rege-

ro, & conservare digneris: Cantoribus respondentibus qualibet vice prædicta, Te rogamus, audí nos.

Completa vero Letania, Præfident vel celebrans dicit: Oremus.

Quo dicto, Diaconus dicit: *Flectamus genua*: Et Subdiaconus dicit, *Levate*.

Deinde Celebrans hanc dicit Orationem: *Da quesumus, Ecclesia tua misericors Deus, ut Spiritu S. congregata, hostili nullatenus incursione turbetur. Per Dominum nostrum &c.*

His vero completis, Diaconus habens librum, supra pulpitem, inter altare & celebrantem (præfidentem) dispositum, accensis duobus cereis circa ipsum pulpitem, incipit Evangelium, (in Erf. cum luminaribus & incenso legat Evangelium:) *Vos estis sal terra*, vel quod ad legendum sibi est ordinatum.

Quo Evangelio perlecto, Celebrans (præfident) primo facit collationem, exhortando omnes & singulos ad sollicitam meditationem & curam Dei, & super omnibus causis, propter quas SS. Synodus est congregata.

Deinde flexis genibus, incipit alta voce hymnum: *Veni Creator Spiritus*. Quem hymnum cantant alternatim, existentes in sessione cum Cantoribus.

Quo hymno solenniter & devote decantato, (in Erf. Quo finito) duo Clerici induti superpelliciis & adstantes Præfidenti, dicunt versiculum: (In Erfurt. duo pueri cum candelis circa altare, dicunt:) *Emitte spiritum tuum, & creabuntur*.

Et cantores respondent: *Et renovabis faciem terra*.

Brevius descriptæ illæ solennes in Constantiensis Concilii Sessionibus ceremoniæ in *MSC. Vindob. Elstrav.*

In *MSC. Vind. Elstr.*

Sessiones ita celebrari consueverunt. Primo cantatur Missa de Spiritu S. vel de Beata Virgine.

Posthæc cantatur introitus: *Exaudi nos Domine*, ut in Letaniis.

Deinde legitur letania more solito, flexis genibus, annexendo quasdam Collectas.

Postea Celebrans præfident hanc dicit Orationem: *Oremus: Deus qui corda fidelium sancti spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem spiritu recta sapere & de ejus semper consolatione gaudere. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus S. Deus, per omnia secula seculorum. Amen.*

Postmodum duo prædicti (in Erf. pueri seu) Clerici, vel Diaconus, & subdiaconus dicunt: *Benedicamus Domino*. Et adstantes respondent, *Deo gratias*.

His autem omnibus completis, idem Præfident vel Celebrans & omnes alii Prælati sedent, & ponunt mitras in capitibus suis.

Et tunc unus Prælatorum ad hoc deputatus legit decreta, in illa sessione expedienda.

Et in eodem ambone cum dicto Præfato legente ipsa Decreta, erant præfidentes nationum tempore Concilii Constantiensis, & respondebat quilibet præfident, *Placet*, pro natione sua. Præfident verò generalis in dicta sessione, respondebat etiam, *Placet*, pro natione sua. Præfident verò generalis in dicta sessione, respondebat etiam, *Placet*, etiam pro sacro Concilio & Collegio generali coram notariis publicis Concilii, qui ad hoc singulariter requiruntur, ut talia in publicis instrumentis conscribant, ad perpetuam rei memoriam.

Decretis verò perlectis, & responso, *Placet*, & dicto, *Te Deum laudamus*, cum Oratione de Spiritu S. omnes depositis pluvialibus & mitris, resumunt habitus suos consuetos, & recedunt.

Et deinde legitur Evangelium, *Dominus*, per aliquem Diaconum.

Et post hæc canitur *Veni Creator spiritus*:

Deinde pronunciantur deliberata & conclusa in nationibus. Et respondet Sancta Synodus, *placet*,

TOM. V. PARS V.

Solennes Virorum Illustrium Orationes
varii argumenti,
in publica Concilii Const. Panegyri recitatae.

Non postrema celebritatis Concilii pars, *Orationum publicarum* frequentissimus ac venerabilis apparatus. Siquidem in exordiis Sessionum publicarum vel aliis diebus solennibus, à magnis ac eruditis viris, Regumque ac Principum legatis, ArchiEpiscopis, Episcopis, & Doctoribus, sermones gravissimi ponderosissimique habiti. Qui rerum pondere, affectus vi ac vehementia, religionis zelo, nullis in orbe literato cedant scriptis.

Quibus imprimis summa *reformationis Ecclesiasticae necessitas* atque inexplicabilia commoda, Concilio exposita atque inculcata. Ut horum Orationum perillustrium frontem oculosque intueri, sermonesque dictos legere, sit flagrantissima & amore in publicam rem plenissima pectora coram intimeque inspicere. Cujus generis Sermones complusculos, lectu dignissimos ex *MSCiis* recensuimus supra *Tomo I.* Similisque argumenti *permultos* hic recensere animus erat, nisi temporis brevitatis & laboris cumulus hac vice jussissent differre. Quos proinde *magno numero* ex præclaris *antiquis MSCiis*, vel in resuscitato hoc Opere, vel separatim, suo dabimus tempore.

Solennes ad Cæsarem Sigismundum ac Pontificem Johannem, nec non ad Concilium universum, dictos sermones *de pace ac unione Ecclesia*, deque optimo cessionis remedio, adveximus *Tomo II.* Sicut & in supplicia Husii & Hieronymi, *Tomo III.* accersivimus.

In exequiis Cardinalis Zabarellæ Parentationes *orationesque funebres* dedimus *Tom. I.*

Præclarissimam Inauguralem Electionis Papalis, exhibuimus *Tom. I.* Restarent nunc, præter *Reformatorias, Gersoniana & Alliacena* orationes Constantienses, varii argumenti. Quas cum videre in illorum *Operibus* licet, hic itidem dissimulamus.

Sermones de rebus Johannis Parvi, ultro citroque in Concilio recitados, dabimus alias in peculiari Opere *rerum Johannis Parvi ineditarum.*

Ut autem aliquos & hic audiamus Oratores Constantienses, *Abbatas* accedant & *Episcopi* venerabiles, Regiique Legati,

MANFREDI DE LA CRUCE
 Decretorum Doctoris, Abbatis S. Ambrosii Mediolanensis,
 PHILIPPI MARIÆ
 Ducis Mediolanensis ad Const. Concilium Legati, ORATIO

Habita in Constantiensi Concilio A. MCCCC XI. d. 18. Feb.

ad Sigismundum Romanorum Imperatorem.

Qua Dux Mediolanensis se Cæsaris Sigismundi Vasallum
 ac subditum publice agnovit, Cæsarisque Imperio se submitit.

Ex Codice MSCto Academiae Lipsiensis.

In MSC.
Lips.

Serenissime Princeps, Dei gratia ROMANORUM Domine REX, &c. semper Augusto.

Docet efficax rerum magistra experientia, insinuatque clare scriptura, fore debitum, & de more, quod, cum à Deo, bonorum omnium iusto & vero datore, aliquis datur in Patrem, Dominum & Superiorem: Boni filii cum omni reverentia & devotione illum in suum recipiant patrem dilectissimum: Fideles servi cum omni gaudio & fidelitate recognoscant in Dominum metuendum: Obedientesque subditi cum omni humilitate tractent ut suum Superiorem honorandissimum.

Isti sunt illi boni filii, de quibus scriptum est in Evangelio: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, Joh. 1.

Isti sunt illi fideles servi, quibus scribit Apostolus dicens: Accipite illum cum omni gaudio, & huiusmodi in honore habete. Philipp. II. Quicumque sub iugo sunt servi, Dominos suos omni honore dignos arbitrentur, I. Tim. VI.

Isti sunt illi obedientes subditi, quibus S. Scriptura præcipiendo loquitur dicens: Regem honorificate, servi, subditi estote in omni timore Dominis vestris, I. Pet. II. Filius honorat patrem, & servus Dominum suum.

Verum, quia pater & filius, Dominus & servus, superior & subditus, sunt ad eò correlativa, quod uno posito necesse est ut ponatur reliquum: Et ideo naturali vicissitudine bonus pater tenetur diligere filium suum: Unde cœlestis & summus pater de filio suo legitur dixisse: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Matth. III.

Clemens & pius Dominus benigne tractat servum suum, juxta illud: Servus fidelis sit tibi quasi anima tua, Es. XLI.

Iustique & recti Domini & Superiores subditis suis tam pie quam iuste ministrant iustitiam, clementiam, & æquitatem. Isti sunt illi Domini, quibus scribit Apostolus dicens: Domini, quod iustum est & æquum, præstate servis, Coloss. III.

Hæc omnia scriptura divina considerat. Primo enim consideravit, quomodo jam diu & retroactis temporibus, peccatis hominum exigentibus, forinsecis & partialibus odiis, rapinis rapacibus, & asperis guerrarum furoribus, maxime in Italia miseranda orientibus, populus Christianus fuit in tantum tribulatus, conquassatus, laceratus & afflicus, quod dici poterant & referri verba Doctoris eximii Hieronymi, in epistola sua ad Elcodorum Episcopum sic scribentis: Peccatis nostris barbari fortes sunt, nostris vitiis Romanorum superatur exercitus. Et quasi hoc non sufficeret cladibus, plus pene bella civilia quam hostium mucro consumpsit.

Infelices nos, qui tantum displicemus Deo, ut per rabiem barbarorum illa ira in nos deserviat. Viginti & eo amplius anni sunt, quibus Romanus sanguis effunditur. Quot matrone raptae sunt, quot virgines violatae, quot ingenua nobiliaque corpora his bellis fuerunt ludibrio? Capti Episcopi, interfecti presbyteri, diversa clericorum officia destituta, subversa Ecclesia, & juxta altaria Christi stabulati equi, martyrum effossa reliquia, ubique luctus, ubique gemitus, & plurima mortis imago. Romanus ruit orbis.

Atrocem cervix nostra erecta non flectitur. Felix, qui ista non vidit, felix, qui non audivit. Nos miseri, qui aut patimur, aut fratres nostros tanta patientes prospicimus? Non amputamus causas morbi, ut morbus auferatur à nobis. Hæc Hieronymus.

Et ideo populus Christianus sic tribulatus, laceratus & afflicus, peccatum suum & causas morbi dolenter agnoscit, suis

sis ad Deum devotis lacrymis oravit, dicens: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam, & multum lava me ab injustitia mea, & a delicto meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & delictum meum contra me est semper, Pl. 51. Deus repulisti nos, & destruxisti nos, da nobis auxilium de tribulatione Pl. 59. Deus misereatur nostri, & benedicat nobis, illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri. Pl. 56. Domine, salva nos, perimus, Matth. vii.*

Ad has pias & devotas supplicationes afflicti populi Christiani conditor rerum aeternus, cujus pietas, cujus immensa clementia, cujusve inexplicabilis misericordia mensuram non recipiunt, & qui, si iratus fuerit, miseretur & parcit, juxta illud Psalmi: *Iratus est, & misertus est nobis, Psalmo allegato: De caelo respexit, & misericordiae recordatus est.*

Sigillum à Deo Imperator constitutum, ut pacem redderet. Quia pro pace cunctis optata populi, pro tranquillitate pariter & quiete populi Christiani, ad Romanorum sublimis & celeberrimum regnum, atque sacrum orbis imperium misit, transtulit & promovit personam Vestram sanctissimam, toti mundo gratissimam & acceptam, quae radio splendoris aeterni vallata, sua virtute inconcussa procul abjectis operibus tenebrarum, lucem clarissimam, pacem & quietem jucundam dabit populo Christiano.

Unde merito dici potest: *Habitantibus in regione umbrae mortis, lux orta est eis, Ec. xxvi. Redemptionem misit Dominus populo suo, Pl. cx.*

Et ideo *Serenissime Princeps & Domine, Rex invictissime, praemissis diligenter attentis atque consideratis, Illustris Princeps & Dominus noster, Dominus PHILIPPUS MARIA, Vicecomes Anglus, Dux Mediolani, Papa Angliarum, comes, tanquam bonus & devotissimus filius, tanquam fidelissimus servus, servitor atque vasallus, tanquam humilis & obediens subditus vestrae regiae atque sanctissimae imperialis majestatis, principaliter quatuor facit.*

Primo enim coram vestra sanctissima regiae & imperiali majestate mente & corpore se prosternens, cum omni reveren-

tia & devotione vos affectuosissime recipit & recognoscit in verum, justum, & indubitatum Romanorum Regem semper Augustum, in suum patrem dilectissimum, & Dominum semper metuendum, atque Superiorem suum semper honorandissimum. Dicens cum scriptura divina, mente devota: *Ego servus tuus sum.*

Quae fuerunt primo vestrae regiae atque sanctissimae imperialis majestati proposita. In quibus quidem verbis duo breviter denotantur.

Primo enim notatur vestra regiae & imperialis dignitas, seu potestas sublimis & alta, orbis universi gubernatoria. Et hoc, cum in verbis praemissis dicitur: *Domine.*

Secundo notatur vestri devoti filii & fidelissimi servi, servitoris & vasalli, humilitas, immensa dilectionis, fidelitatis & obedientiae demonstrativa sinceritas: Cum subditur, *Ego servus tuus sum.*

Dico igitur primo, quod in verbis praemissis notatur vestra regiae & imperialis potestas, seu dignitas orbis universi gubernativa, cum dicit, *Domine.*

Quod vestra regiae & imperialis dignitas seu potestas sit sublimis & alta, ex eo probatur: Quia caelestis & summus Rex omnium Regum, Dominus noster Jesus Christus, vocari voluit *Dominus*, cum Apostolis & Discipulis suis dixit: *Vos vocatis me Magister & Domine, & bene dicitis, sum etenim, Joh. xiii.*

Quod sit orbis universi gubernativa, probat veritas Evangelica, ubi legitur: *Exiit edictum à Caesare Augusto, ut describeretur universus orbis, Luc. II. Evangelium quoque Johannis, qui sub grandi & mirabili aquila figuratur, dicit: Non habemus Regem, nisi Caesarem, Joh. xix.*

Vos enim estis ille *Rex semper Augustus*, de quo scribitur: *Rex unus erit omnibus imperans, Ezech. xxxiv.*

Dicebam etiam, quod in verbis praemissis notetur vestri devotissimi filii, fidelissimique servitoris & vasalli, humilitas immensa, dilectionis, fidelitatis & obedientiae demonstrativa, cum subditur: *Ergo servus tuus sum.*

Bonus enim filius & fidelis servus seu vasallus inter ceteras res debet habere virtutem.

Pri-

Primo enim debet habere *humilitatem in officio*. Unde dicebat Psalmista: *Vide humilitatem meam*. Et alibi: *Humiliatus sum usquequaq, Domine vivifica me*.

Secundo debet habere *fidelitatem in servitio*, juxta id, quod scribitur: *Esto fidelis usque ad mortem*.

Tertio debet habere *obedientiam efficacem*, juxta illud Evangelii: *Si diligitis me, mandata mea servate*. Joh. xi.

Subsequenter vero vester devotissimus filius, atque fidelissimus servus, servitor & vasallus, *Illustris Princeps, Dominus Philippus Maria, verus Dux Mediolani*, considerans & attendens, quod bonarum mentium est, ibi timere culpas, ubi culpa minimè reperitur, si quid forte per ignorantiam, innocentiam, vel aliquam sinistram seu falsam suggestionem commisit vel omisit, quod auribus vestræ regis atque sacratissimæ Imperialis majestatis displicuerit, cum omni devotione atque humilitate postulat remissionem, dicens cum Psalmista: *Delicta Domine remove, & ignorantias meas ne memineris Domine*. Pf. xxiii.

Secundo præfatus servus, servitor & vasallus vestræ sacratissimæ majestatis, *de vestra cunctis salutifera provisione divinitus ordinata*, omnipotenti Deo cum devota cordis affectione refert omnes, quas potest, gratiarum actiones, dicens cum scriptura divina: *Benedictus Dominus Deus, quia visitavit, & fecit redemptionem plebi suæ Israel*; Repletusque omni júbilo mentis suæ latatur, & gaudet, dicens: *Hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus & latemur in ea*. Rex, in aeternum vive. Jer. xi. *Tu es Dominus meus* Gen. xiv.

Et non solum præfatus vester devotus filius, & fidelis servitor, sed *tota Lombardia*, præcipue civitas inclita *Mediolanum*, lætitia inexplicabili est repleta. Omnes ibidem utriusque sexus & ætatis cujuscunque, quasi divinitus inspirati, sperantes amodo sublatis odiis & guerrarum furoribus jucunda tranquillitate & frui pace gaudent, & una voce proclamant dicentes: *Benedictus qui venit in nomine Dni* Joh. xii. *Latentur & exultent gentes quoniam judicabis populos in æquitate & gentes in terra diriges*. Pf. Lxvi.

Tom. V. Pars V

Valde mirabilis Domine facies tua, plena est gratiarum Esteræ xvi. *Dabis nobis pacem quia in te speravimus*. Es. xxvi.

Tertio vero præfatus devotus filius, fidelissimusque servitor, servus & vasallus, *Dominus Philippus Maria, Dux Mediolani*, considerans & attendens, quod juxta doctrinam Apostoli probatio dilectionis est exhibitio operum, se ipsum & omnia, quæ habet, scit, & potest facere, *libere offert ad qualibet mandata vestra sacratissima majestatis*, dicens cum scriptura divina: *Inclinavi cor meum ad justificationes tuas. Qui contraxerit ori tuo & non obediaverit cunctis sermonibus, quos præceperis, moriatur*. Jos. xxvi.

Quarto & ultimo, præfatus vestræ sacratissimæ Majestatis devotus filius, atque servus, servitor atque vasallus fidelissimus, *Illustris Princeps, Dominus Philippus Maria, Dux Mediolanensis*, adeo sperat in vestra sacratissima majestate, quod merito dicere potest, & dicit cum scriptura divina: *In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum*. Pf. xx.

Et ideo firma spe certa que fiducia in mente sua conceptis, se ipsum omnesque suos & sua confidenter & cordialiter recommendando majestati vestræ sacratissimæ, recordatur, & ad vestri memoriam pro *presentis actus* vera conclusione reverenter deducit, quatuor sacræ scripturæ auctoritates, quarum prima est talis: *In conspectu tuo sunt omnes tribulantes me*. Secunda est hæc: *Justus es Domine & rectum judicium tuum*. Unde tertia talis est: *Non habitabit juxta te malignus, neque permanebunt in justis ante oculos tuos*. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem*. Quartam vero & ultimam ponit *Augustinus lib. 1. Soliloquiorum*, dicens ad literam: *Iam te solum amo, te solum sequor, te solum quero, tibi soli servire paratus sum, quia tu juste dominaris, tui juris esse cupio*. *Jube queso, atque impera, quicquid vis: omnia me spero, quæ jussis, esse facturum*. *Recipe me tuum, clementissime Domine*.

Quam quidem clementiam, & vestram sanctissimam majestatem, ille feliciter servare dignetur, qui est benedictus in secula seculorum. Amen!

I

JACO.

JACOBI, Episcopi Laudensis

ORATIO

in Exequiis Cardinalis Barenfis
in Constantiensi Concilio

A. 1416. tempore Quadragesimali habita

De honesta Ecclesiasticorum vita.

Ex antiquissimo Codice MSCto
Cæsareo Vindobonenti

Act. C. C. Parte IV. f. 204.
h. t.

*Sermo bonus Episcopi Laudensis, quem fecit in Exequiis
Cardinalis Barenfis.*

In MSC. **D**ispone domui tua, quia morieris tu &
Vind. non viues, scribitur Es. 38. & 14. Reg.
Derr. xx. & in epistola presentis diei, quæ de
dicto capitulo Esaie est extracta.

Reverendissimi Fratres. Ad eligendum ex præmissis verbis aliqua, quæ sint ad laudem & ad gloriam omnipotentis Dei, suæ dignissimæ matris Mariæ, sanctorum Apostolorum, totius cœlestis curiæ, nec non ad nostram ædificationem, emendationem & correctionem, indigeo speciali assistentia divinæ bonitatis. Quam ut assequi merear, ejusdem Dei genitricis Mariæ precibus, dicamus singuli cum devotione: Ave Maria.

Dispone domui tua, quia morieris tu, & non viues, scribitur, ubi supra. Hæc verba Elaias Propheta de mandato Domini loquebatur ad Ezechiam Regem Judæ, dum ipse Ezechias ægrotavit usque ad mortem, ut patet ubi supra. Et eadem verba nunc congrue diriguntur ad quemlibet vestrum, & omnem hominem in hac mortali vita morbo peccatorum prægravatum. Cuilibet enim tali valde necessarium est, ut disponat de domo sua, ne forte præoccupatus die mortis, quæ infallibiliter veniet, & sæpe improvise, sicut fur in nocte, quærat spatium pœnitentiæ, & invenire non possit.

Sed, Reverendissimi, quæ est ista domus, domus nostra, de qua disponere debemus: Certe hæc est anima nostra; quæ vere & proprie dicitur domus nostra. Nam quicquid in illa habemus,

hoc est nostrum, sive sit bonum, sive sit malum, & illud non potest à nobis eripi contra nostram voluntatem. Sed quicquid extra illam habemus, hoc potius est fortuna, quam nostrum, & potest à nobis eripi contra nostram voluntatem. Sicut sunt divitiæ exteriores, sanitas, pulchritudo, honor, fama, & potentia, quæ omnia in aliorum potestate. Unde legimus de quodam philosopho, quod amisit omnibus possessionibus suis, amissa uxore, amissis liberis, interrogatus fuerit à quodam, an aliquid perdidisset? Cui respondebat: Nihil perdidit, sed omnia mea mecum sunt. Ille virtuosus philosophus, quia retinuit illa bona, quæ habuit in anima sua, scilicet virtutes & scientias, ideo dixit, nihil perdidit, sed omnia mea mecum sunt.

Et revera qui habet hanc domum bene dispositam, ille, & solum ille, est vere felix, vere dives, vere nobilis, & verissime felicitior illo, qui abundat in pretiosis ædificiis, in multo thesauro, in multo honore, & magna potentia. De hoc Valerius Maximus, lib. VII. cap. I. ponit notabile exemplum de Gyge Rege Lydiæ. Iste Gyges erat Rex famosissimus armis, & divitiis abundantissimus. Et quadam vice visitavit locum, ubi erat oraculum Apollinis. Et ibi sciscitabatur, an alius mortalium esset felicitior eo? Et ex abdito specu Sacriarii talerecepit responsum, quod Aglajus Sophidius esset felicitior eo. Iste Aglajus erat homo pauperrimus in rebus exterioribus, qui habitabat in quodam parvo rure

rure, in quo colebat paucos agellos, de quorum fructibus suam domunculam sustentabat, & licet jam senex esset, nunquam tamen exierat terminos sui ruris, sed inter septa ejus semper permanfit. Iste in felicitate prælatus est illi ditissimo Regi. Nam licet pauca haberet, de illis tamen valde contentus erat. Et sic non inflavit eum superbia, non corrosit invidia, non irritavit intemperantia, non inquietavit avaritia, non ad insanam hominum opinionem vivere studuit, sed naturæ legibus se subjecit: quæ natura in modicis est contenta: Ubi mala consuetudo, quæ tandem bonam naturam pervertit, non fecit eum voracem.

Imo, proh dolor! natura in nobis omnibus adeo vorax effecta est, quod vix omnia, quæ apportari possunt de mari, de terra, & de sylvis, ac nemoribus, sufficiunt pro ejus repletione. Quot incommoda, quot molestiæ, quot gravamina, quot sollicitudines, quot ægri tudines per hoc in nobis pullulent, vix sermone poterit explicari.

Ex his sequitur, quod ille non est censendus miser, qui non multa possidet, qui non multa tercula degustat, cujus domus non fulget pretiosa structura, vasis aureis, argenteis, ac omni alia cara suppellectili. Vel etiam qui multa possidet bene acquisita, & illa male dispensat, quærendo per illa suam voracitatem, suam lasciviam, & humanam gloriam.

Pro quo attendite, Reverendisfimi fratres, illud, quod Dominus noster Jesus Christus per servum suum Johannem scripsit Episcopo Ecclesiæ Laodidicenis, ut habetur Apoc. III. ubi sic scribit: *Dicis, scilicet, Episcopo, quod dives sum, & locupletus sum, & nullum egeo. Et nescis, quia tu es miser, miserabilis & pauper, cæcus & nudus.* Ecce quamvis iste Episcopus abundaret in bonis temporalibus, tamen scribitur miser, miserabilis & pauper, & nudus, ex defectu bonorum spiritualium, & cæcus ex defectu veræ cognitionis.

Attendite & illud, quod scribitur Luc. XII. de quodam divite, qui sic loquebatur ad animam suam: *O anima, Tom. V. Pars V.*

habes multa bona, reposita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, & epulare. Dixit autem illi Deus: *Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te. Quæ autem parasti cujus erunt?* Quasi dicat: *Hoc ignoras.* Subdit textus Evangelii: *Sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives.* Hæc ibi.

Ex quo sequitur, quod non expedit nobis gloriari de divitiis nostris, vel etiam de quibuscunque bonis transitoriis. Quia nescimus, quid futura parat dies.

Legimus enim, quod ille magnus Rex Nabochodonosor deambulabat in aula Babylonis, & ait: *Nonne est hæc Babylon civitas magna, quam ego edificavi in domum regni in robore fortitudinis, & in gloria decoris mei?* Et cum sermo adhuc esset in ore ejus, vox de cælo ruit super eum dicens: *Tibi dicitur, Nabochodonosor Rex, Regnum tuum transit à te, & ab hominibus ejicient te, & cum bestiis atque feris erit habitatio tua, fœnum quasi bos comedes & septem anni numerabuntur super te, donec scias, quod dominetur excelsus in regno hominum.* Ista scribuntur Dan. IV. Et omnia fuerunt impleta super Nabochodonosor, ut patet ibidem.

Quapropter Reverendisfimi fratres, non debemus quarere felicitatem vite nostræ in pretiosis structuris domorum nostrarum materialium, in pretiosa suppellectili, in magnis thesauris, in humana laude: Sed potius in bona & congrua structura nostra domus interioris, quæ est anima nostra. Sequimur consilium ipsius Philosophi venerabilis Senecæ, sic nos docentis: *Fac ut, qui domum tuam materiale intraverit, plus de te quam suppellectili tua admiretur.* Hoc est: Sic vive, ut, qui intraverit domum tuam, plus miretur de tua laudabili vita, quam de tuis divitiis.

Attendamus etiam ad metra illius egregii metrificatoris Gamfredi Anglici, quibus sic inquit:

Si bene successit, non prima sed ultima spectes.

A casu describe diem, non solis ab ortu.

Et infra:

Nulla fides rerum, sequitur post bella venenum.

Et claudit nox atra diem, nebulaque serenum.

Attendamus igitur cum omni diligentia, quomodo omnes beatitudines, ad quas noster fidelissimus Magister Jesus Christus nos invitat per Evangelia sua, respiciant *bonam dispositionem nostrae domus interioris*, quoad mansuetudinem, quoad justitiam, quoad patientiam, quoad pietatem, & spiritus paupertatem. Et nulla illarum consistit in pretiosis domibus, in nobili suppellectili, in magna fama, vel in numerosa familia.

Audire autem placeat, quae sunt *requisita ad bonam dispositionem domus hujus nostrae, domus interioris*, ut illa quaeramus, pro illis sollicitemur.

Certe ad hanc ex parte structurae ejus requiritur, & *primo*, quod sit *adificata super firmam petram*, quae est *Christus Dominus*. Quia secundum Apostolum *I. Cor. III. Fundamentum aliud nemo ponere potest praeter id, quod positum est, quod est Christus Jesus*.

Requiritur *secundo*, quod sit *cincla muro, constantia & fortitudinis*, ne excutiat per tentationum jacula.

Requiritur *tertio*, quod sit *bene purgata a peccatorum sordibus*, ne in ipsa aliquid inquinatum, offendens oculos divinae majestatis, inveniatur.

Requiritur *quarto*, quod sit *respersa virtutum floribus*, ut ab ipsa in omni loco erumpat bonus odor *fidei, spei, charitatis, justitiae, pietatis, & ceterarum virtutum*. Ut sic dicere possimus cum Apostolo, *Deo gratias qui semper triumphat nos, id est, triumphare facit nos, in Jesu Christo, & odorem gloriae suae manifestat per nos omni loco*, scribitur *II. Cor. II.*

Requiritur *quinto*, quod haec domus nostra sit constructa, sit disposita, ut dicendum est, sit *tecta per humilitatem*, ne per dicta quaeramus humanam laudem, vel erigamur in superbiam. Quam artem tegendi docet nos ille caelestis Architectus Jesus Christus *Matth. XI.* dum inquit: *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*.

Deinde aliqua requiruntur ad *dispositionem dictae domus ex parte sua gubernationis*. *Primo*, quod ipsa ratio, cujus est gubernare hanc domum, sit *valida, prudens & discreta*. Ne dictam nobilem structuram, quae in quolibet, qui sine sanctifi-

catione baptizatur, sine magisterio constructur, vilipendat, parvipendat, & per contemptum vel negligentiam destruat. Ne etiam male de rebus judicans, quod est malum commendat ut bonum, & quod est bonum, vilipendat ut malum.

Et proh dolor! *multi faciunt*, quod plerumque *contra propriam conscientiam*. Id laudare volunt, quod est vituperabile, & illud vituperare, quod est laudabile: Haec facientes vel causa *facinorosi, vel rancorosi, vel invidiosi, vel avaritiosi, vel adulationis, vel superbiae*, ut aliquid fecisse videantur. Attendant illi, quod *vaillie, qui dicunt bonum malum, & malum bonum, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem, amarum dulce, & dulce amarum Es. VII.*

Requiritur *secundo* ex parte gubernationis hujus domus, quod ipsa *voluntas*, quae etiam est particeps in principatu hujus domus, *non sit nimis reflexa super se*, sed etiam sit *afflectata ad bonum commune*, seu *ad rem publicam*, ut illa non negligatur. Et quamvis omnis homo ex obligatione naturali obligetur ad procurationem *boni communis* in communitate, in qua degit; Nos tamen *viri Ecclesiastici* ad hoc strictius obligamur, quod omnia negotia Ecclesiae nostrae fideliter agamus, attente pensemus, Ab his nullus rancor, nulla indignatio, nulla offensio, nulla parvipensio, nulla derisio, nulla pigrities nos retrahere debet. Et revera *malitiosa mentis est, qui injuriam sibi a persona vel personis illatam nititur vindicare per negligentiam communis boni*, ad cujus procuracionem non solum omnis justa lex, sed & proprium ipsum obligat juramentum.

Sed quia Sermo prohibet, ne de singulis necessitatibus Ecclesiae nostrae in speciali pertractem, convertam me ad loquendum paulisper *de divino officio & servitio, ad quod peragendum pie & devote*, cum omni reverentia Dei & sanctorum ejus, tenemur esse intenti. Ad hunc finem etiam nostra est domus solenniter constructa, est magnifice dotata, & propter hunc finem *Ecclesiastica beneficia* nobis sunt collata. Ac per eundem finem quotidie suscipimus pro nostra su-

ita.

stentatione *spiritualia stipendia.*

Est igitur primo notandum, quod non est licitum nobis *infra officium vacare colloquiis, cachinationibus, & jocis.* Et magis peccamus, si hoc facimus *infra missam.* Et adhuc magis, si post inceptio- nem præfationis. Nam tunc celebrans missam nos alta voce hortatur ad erigendum sursum corda in Deum, dicens: *Sursum corda*; Nosque sibi responde- mus, & utinam vere, *Habemus ad Do- minum.* De ipso scribitur in Decreto, *de consecratione, d. 1. III. capitulo,* Quando sic sacerdos ante orationem, sive cano- nem, præfatione præmissa, præparat mentes, dicendo: *Sursum corda*: Et dum respondet plebs: *Habemus ad Do- minum:* admonetur, nihil aliud se quam Dominum cogitare debere, & sic clau- datur contra adversarium pectus, & soli Deo pateat. Hæc ibi.

Secundo est notandum, quod, quando legitur *Evangelium Christi,* tenemur *revere- ter stare in conspectu Evangelii,* & illa dominica verba attente audire, *ad illam partem, in qua legitur Evangelium,* nos vertere.

Decens quoque est, quod *cum pollice imprimamus signum sanctæ crucis,* primò *fronti,* ad insinuandum, quod crucem Christi non erubescamus, secundo *ori,* ad insinuandum, quod velimus auda- ceter & publice confiteri, dicendo cum Paulo: *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi;* Tertio *cordi,* ad insinuandum, quod velimus Christum semper in nostro corde gestare. Et de ista materia ha- betur, *De consecratione d. 1. III. cap. Apostolica,* & in glossa ejusdem.

Debemus etiam, dum legitur *Evangelium,* reverenter nostra capita detegere ad reverentiam illorum sanctissimorum verborum, ad insinuandum, ut dicit quoque glossa, ubi supra, quod omnia velamina legis veteris Evangelica præ- dicatio removet. Et quicumque istud ex contemptu omittit, valde graviter peccat.

Tertio est notandum, quod nos viri Ecclesiastici teneamur cum diligentia *frequentare chorum,* & *quotidianis officiis ibidem interesse.* Nisi quando legitimum

impedimentum nos excusat. Et ad hoc præsertim tenemur *in diebus festis,* propter varias causas, & præcipue pro- pter duas. Quarum prima est, quia dies festi adinventi sunt, quod in ipsis homines vacent divinis laudibus, ora- tionibus, & contemplationibus. Istud originaliter *Exod. II.* ubi dicit Dominus inter cætera præcepta: *Memento, ne diem sabbati sanctifica.* Præcipitur etiam in plurimis constitutionibus summo- rum Pontificum & conciliorum.

Secunda causa est, *ut vitetur scanda- lum in populo,* hoc est, ne populus scan- dalizetur in nostra negligentia. Quis dubitat, populum valde scandalizari, dum in diebus festis Christicolæ con- fluunt, secundum suam laudabilem con- suetudinem in magna multitudine ad Ecclesiam, & pauci ex nobis, qui stipendi- ati sumus ad frequentandum Ecclesiam, ibidem comparent. Ipsi mane congregantur, major pars ex nobis vix incipit serpere versus chorum, more testudinis, jam divino officio pro medietate peracto. Sed timeo, quod sic serpendo non in- troibimus cum sponso ad nuptias, sed cum pigris virginibus excludemur.

Dolenter referrem, nisi offendere timerem: Sed conceptum sermonem quis continere potest: *Quod nos cleri- ci debemus esse exemplar laicorum, ut vitam & mores suos emendarent.* Jam citò nobis opus est, ut accipiamus exemplum vi- vendi ab eis. Nonne magis moraliter, magis seriose, magis compositè, magis devote, & reverenter se gestant in Ec- clesia, quam nos? O dolor, o plus quam dolor! quod Christi sponsa præelecta, mater Ecclesia, per nostram dissolutionem & vanitatem ita deturpatur.

Propter quod, hoc etiam Deo per- mittente, & suam defensionem detra- hente, multa mala nos involvunt. Nam ut flebilis nos docet experientia, jam fere omnes Principes, barones, mi- lites, cives & clientes, servi & liberi, nos persequuntur, nobis detrahunt, nos deplumant, nos despiciunt. Et si in his angustiis constituti clamemus ad Do- minum pro auxilio, quid nobis respon- debit: *Misereri nequeo, quia penitere non vultis.* Tollite vos causam, sive malam vestram

vestram vitam, quantum in vobis fuerit, & ego tollam effectum, sive hanc vestram persecutionem.

Veruntamen, Reverendissimi fratres, ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, *emendemus in malis, quod ignoranter peccavimus.*

Superiores nostri tamen hoc attendant, quod, licet laudabile sit, esse patientem in propriis injuriis, tamen Dei injurias dissimulare nimis impium est, ut dicit *Chrysostomus homil. VII.* Operis justii exemplum habemus in *Mose*, qui, quamvis mitissimus esset, ut de eo scribitur *Exod. XII.* tamen idololatriam filiorum Israel graviter vindicavit, & propter illam occidit quasi viginti tria milia hominum *Exod. XXXII.* Aliud exemplum habemus in *Elia*, qui, ut legitur *IV. Reg. Cap. I.* Cum Rex Samariæ *Ezechias* misisset ad eum quinquagenarium & quinquaginta milites cum eo, dicentem sibi sedenti in vertice montis: *Homo Dei, Rex precipit, ut descendas.* Respondensque *Elias* dixit quinquagenario: *Si homo Dei sum, descendat ignis de celo & devoret te, & quinquaginta tuos.* Et ita factum est. Et hanc vindictam non petit Propheta propter injuriam sibi illatam, sed *Deo*, cujus cultus spernebatur. De hac materia multa pulchra scribuntur ex plurimorum sanctorum autoritatibus *23. q. 4. In multis, c. II.*

Quarto est notandum, quod illi, qui inter nos, sunt sacerdotes, debent ad hoc esse intenti, quod aliquoties celebrent missas. Quia illi, qui, non prohibiti, omittunt, graviter peccant, tum primo, quod abscondunt talentum Domini sui in terra; tum secundo, quia dum crescunt dona, rationes etiam crescunt donorum; Tum tertio, quia videtur eis hoc esse præceptum per illa verba Christi, ad suos Apostolos & discipulos ac eorum successores directa: *Hoc facite in mei commemorationem, quæ scribuntur Luc. XXII.* Audire autem placeat, quid de hoc dicat *Ambrosius.* Ille dicit sic, dirigendo verba sua ad Christum: *Grave est, quod ad mensam tuam mundo corde, & innocenti manu non venimus. Sed gravius est, dum peccata committimus, & sacrificium non reddimus.*

Sed quæreret aliquis, an ergo potius debeat celebrare in peccato mortali, quam omittere missam? Certe potius deberes abstinere a celebratione missæ, quam celebrare in peccato mortali. Sed tamen hoc grave peccatum est, quod tu non vis detestari hoc peccatum, ut celebrare valeas. Et gravius peccatum est, omnino a celebratione abstinere, quam celebrare in peccatis venialibus. Quæ peccata venialia haud cordis munditiam tollunt & de mente innocentiam. Et hoc videtur *Ambrosio.*

Nam quid est dicere hoc? *Volo esse sacerdos, & frui honore & privilegio sacerdotali, frui emolumentis & proventibus dignitatum, vel parochialium Ecclesiarum, & nolo vel timeo celebrare. Si vis vivere de altari, servi altari.*

Requiratur tertio ex parte gubernationis hujus domus interioris nostræ, quod familia ejus, sive viri ejus inferiora anima, quæ sunt sicut familiæ rationis & voluntatis, & præsertim appetitus sensitivus, ipsi rationi obediat. Istud patet *Gen. IV.* ubi scribitur, quod Dominus dixit ad Cain: *Super te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illi.*

Ista dispositio laudabilis proh dolor multum deficit in nobis. Quia nolumus sequi rectam rationem, quæ semper tendit ad optima, *I Ethic.* Qui sequimur concubinas sensuum, & quærimus nostram principalem delectationem in talibus actibus, in quibus assimilamur brutis & bestiis, ut in *gulositate, & lascivia carnis.* Non attendimus, quod talem felicitatem eligendo nomen hominis juste perdimus, & nomen bestie acceptamus. Pro quo accedat illud, quod legimus de *Diogene Philosopho.* Hic quadam vice intravit civitatem Athenarum, alta voce clamando: *O homines convenire!* Tandem unus de populo sibi respondendo dixit: *Nonne vides hic magnam multitudinem hominum?* Cui dixit ille *Philosophus:* *Non vocavi istos, sed homines. Isti non sunt homines, sed bestia.* In quibus verbis innuebat, quod illi ibidem congregati propter vitam suam bestialem potius essent dicendi bestie, quam homines. Et propter hoc ille gloriosus *Philosophus Aristoteles* inter

inter cætera sic scribit ad magnum Alexandrum: *O Clemens Imperator, noliti inclinare ad coitum mulierum. Quia coitus est quadam proprietas porcorum. Et qua gloria est illud, si exerces vitium bestiarum, & actus brutorum.*

His attentis, Reverendissimi fratres, ad recuperandum & servandum nostrum nobile nomen humanitatis, declinamus ab hac via lubrica, quæ non est via ducens nos ad regnum. Eò quod fornicatores & ebriosi sunt de illis, qui non possidebunt regnum Dei *I. Cor. VI.* Præeligamus viam solidam *castitatis* & *parisimoniam*, in qua pedes nostros firmiter figere possumus ad scandendum in montem Dei. Consideremus, quod modicum vitæ restat nobis, & sorte minus, quam credimus. Conservemus saltem illud in *sobrietate* & *castitate*. Dicit enim nobis Apostolus *I. Cor. VI.* *An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quod habetis à Deo, & non estis vestri. Emti enim estis pretio magno. Glorificate ergo & portate Deum in corpore vestro.* Ille textus Apostoli præcipue tangit nos *viros Ecclesiasticos*. Nam nos non sumus nostri juris, sed Dei, cuius servitio sumus mancipati.

Ergo, o clericus, si non parcis tibi propter te, parce tibi propter Deum, cui valde indigne famularis, quamdiu in tali lubricitate conversaris.

Circa hanc materiam pauca in particulari sunt notanda. *Primo*, quod licet omnis *fornicatio* à quocunque, habente usum rationis, committatur, mortale peccatum existat, *magis tamen peccat ille, qui de Ecclesiasticis stipendiis vivit*, & magis, si sit in sacris, & de tanto gravius, de quanto fuerit in ordine altiori. Omnis enim recipiens ordinem sacrum, implicite saltem committit votum continentiam. Ordo enim facer etiam cum propria uxore prohibet commisceri.

Secundo notandum, quod, licet graviter peccet sacerdos, cum quacunq; muliere fornicetur, longe gravius tamen peccat, si fornicatur cum sua filia spirituali, hoc est, cum illa, quam baptizavit, vel cujus confessionem audi-

vit ut patet ex *c. Omnis. 3. q. 1. & ex c. sequenti*: Ubi Papa pro tali excessu gravem pœnitentiam decernit infligendam, scilicet 15. annorum, si Episcopus existat, & 12, si sit simplex presbyter, quod si crimen publicum sit, deponatur.

Tertio notandum, quod *sacerdotes, si fornicationem commiserunt*, debent omnino per tempus abstinere ab oblatione corporis & sanguinis Domini, seu à celebratione missarum. Patet istud. Nam in veteri lege sacerdotes, dum pertinebat ad eos secundum vices suas, ut ingrederentur domum Dei, ad offerendum sacrificia, abstinabant etiam à propriis uxoribus. Sed sacrificium, quod sacerdotes novæ legis offerunt, est incomparabiliter dignius. Ergo sacerdotes novæ legis, dum sunt maculati per fornicationem, debent rationabiliter per tempus ab oblatione tam sancti sacrificii abstinere. Etiam olim in Ecclesia, quando sacerdotium & matrimonium simul stabant, oportebat sacerdotes illos tunc, quando altari servire debebant, continentes esse à propriis uxoribus. Ergo à fortiori debent novi sacerdotes post commissam fornicationem ab altari se abstrahere per tempus.

Sed per quantum tempus? Hoc definire nescio. Olim servabatur circa hoc magnus rigor, ut in *Decretis di. 32. in cap. Presbyter*. Nam post magnam pœnitentiam decem annorum sacerdos, si fornicationem publicam fecit, permittebatur venire ad pristinos honores. Et finito primo anno & dimidio, admittebatur ad perceptionem corporis & sanguinis Domini, ne induresceret. Sed tantus rigor hodie non servatur.

Sed tamen hoc attendamus, quod in quodam concilio ordinatum fuit, ut habetur in *decretis de Conf. di. 2. cap. Omnis homo ante sacram communionem abstinere debet à propria uxore, tribus aut quatuor, aut quinque, aut sex diebus*. Et ista ordinatio reputatur consilium, quando commixtio cum uxore fieret, præcipue gratia generandæ prolis: tamen censetur peccatum, quod si commixtio fieret causa satiandæ libidinis. Cum ergo for-

fornicatio fieret causa satiandæ libidinis, ad minimum sacerdos deberet post fornicationem tot diebus abstinere.

Quarto est notandum, quod *diaconi* & *subdiaconi* post commissam fornicationem etiam debent aliquanto tempore abstinere à ministerio altaris, ob reverentiam sacramenti. Istud expresse discitur ex *decretis d. 31.* in pluribus capitulis, & ex *capite Proposuiti, d. 82.* Ubi illis, qui debent ministrare altari, præcipitur, continere se etiam à propriis uxoribus.

Tot ergo & tanta sunt dicta de bona dispositione domus nostræ interioris, sine qua, etsi omnia alia habuerimus, sumus velut æs sonans, & cymbalum tinniens, & vanum est omne, quod vivimus. Bene ergo nobis consulitur, dum in themate assumpto nobis proponuntur: *Dispone domni tua.*

Et licet plures sint causæ, propter quas hæc dispositio est nobis necessaria, una tamen magna causa in themate subjungitur, cum dicitur: *Quia morieris tu & non vivas.* In quibus verbis insinuat, quanto periculo nos exponimus, cum dispositionem istam negligenter deserimus. Nam infallibiliter moriemur, & non sumus certi de aliqua mora in vita præsentis. Ergo periculo expectamus, differendo penitentiam in crastinum, vel in quodcunque tempus futurum. Nam si anima nostra morte præventa separata fuit à corpore, adhuc indisposita existens, nunquam postea disponetur. Quia tunc non erit amplius locus fructuosæ penitentiae. Et sic nunquam induetur veste nuptiali, sine qua nequit ingredi ad cœnam nuptiarum agni, & ultra hoc detrudetur in profundum inferni, passura pœnam acerbissimam, nunquam finiendam. Et dicit beatus *Augustinus libro suo de penitentia*, quod multa sunt, quæ impediunt languentem & retrahunt, & periculosissimum est, interitui vicinum, ad mortem protrahere penitentiae remedium. Videmus namque ad experientiam, quod aliqui subito suffocantur, alii perdunt usum rationis, alii tantis doloribus gravantur, quod tota eorum mens rapitur ad dolores, & non sinitur tendere in

Deum. Alii tot occupationibus circa dispositionem bonorum suorum temporalium involvuntur, quod de animæ salute cogitare non permittuntur. Ut beatus *Augustinus* innuit ubi supra.

Adhuc ad veram penitentiam requiritur unum, quod rarum est in illis, qui usque ad articulum mortis differunt penitentiam, scilicet, quod *peccator doleat de peccatis*, non principaliter timore pœnæ, sed *afflictione*, quam habet ad Deum, ut scilicet habeat respectum ad divinam majestatem, bonitatem, patientiam & longanimitatem, quæ in se est res nobilissima, & humano generi contulit tam excellentia beneficia, & *doleat de hoc, quod tantam majestatem & tam nobilem rem contempsit*, & res vilissimas adamavit, doleatque de hoc, quod de illis excellentibus beneficiis, de nobili creatione, de periculi liberatione, de benigna conservatione, & aliis innumeris beneficiis ingratus exitit. Qui sic facit, ille jam non tantum, nec principaliter pœnas timet, sed suum gloriosum Dominum offendisse desinet. Cui talis penitentia contingit, etiam in fine vitæ, de illo desperandum non est. Hoc ponit beatus *Augustinus* finaliter ubi supra.

Quapropter, Reverendissimi fratres, non differamus penitere de peccatis nostris, propter supradicta pericula quæ sunt omnium periculorum maxima. Non expectemus serotinam penitentiam, quæ sæpe, ut audistis, est imperfecta, sed statim in hoc quadragesimali tempore veram penitentiam peragamus elemosynis, jejuniis, & devotis orationibus. Nemo se excuset per impotentiam. Quia satis potentes erimus, ad hoc vocati. Nemo est inter nos omnes, si lucrari posset mille florenos, quin horas quadragesimales diligenter & distincte observando, & singulis secundum ordinationem Ecclesiæ jejunando, libenter hoc vellet implere, & cum lætitia adimpleret ob spem præmii promissi. Si igitur tunc posset, & modo poterit, si velit.

Tendamus etiam, Reverendissimi fratres, ad observationem fraternalis concordia. Excusamus latentia odia, si quæ

quæ sunt inter nos. Ut illa sancta & salubris exhortatio, quæ per totum in Completorio ruminatur, hæc scilicet: *Pacem & veritatem in justitia diligite in vobis*, suo effectu non frustretur, ut & hanc pacem habendo, Ecclesiam nobis commissam tam in spiritualibus, quam

temporalibus diligentius & jucundius gubernemus, & sic ad societatem cœlestium civium sub summa & perpetua pace viventium concedere valeamus, adjuvante gratia atque misericordia Domini nostri Jesu Christi in secula benedicti Amen.

ANTONII DE MERCEDE

Alphonfi Regis Arragoniæ
ad Constantiense Concilium Legati

PARENTATIO

Habita in Exequiis Ferdinandi Arragoniæ Regis

Constantiæ, in Concilio,

A. 1416. d. 30. April.

Ex Codice MSC. Lipsiensi.

In MSC.
Lips.

R Ex verò latabitur in eo, psalm. LXII.
Reverendissimi Patres & orthodoxi Domini.

Indefinenter uberrimos in fletus prorumpere & lacrymas incessatas, certissimè existimassem, in *occasu tam lugubri Serenissimi Principis*, nisi me revocasset illa Divi Augustini sententia, quæ *Libro de consolatione infirmorum* sic ait: *ô mors desiderabilis, ô mors malorum omnium presentium finis, ô mors, laborum nostrorum omnium initium quietis! Quis cogitare queat tuarum beatitudinum utilitatem. Nam male mori Christianorum non est; Bene autem mori, vivere cum Christo est. Quisnam mortis narrare benefacta sufficeret, quæ nos cum Christo glutinat, quæ finis est presentis miseria, auctrix atq; initium felicitatis æternæ. Vale igitur, mors dilectissima, confitebor, quod si possem te amplecti, libenter degustarem & ultro me subicerem.* Consideraverat namque Augustinus, quod tantam gratiam Deus fidei Christianæ concessit, ut mors, quam in se constat esse contrariam, instrumentum fieret, per quod transiremus ad vitam. Sanè itaque non horrendum, sed gloriosum atque beneficum morituris, se cognoscere, mortem prævidere, intrepide expectare, & feliciter sumere: Non his quidem, quorum cum vita omnia extinguuntur, sed his, quorum laus à memoria recedere non potest.

Hanc quoque sententiam *Tullius* sen-
Tom. V. Pars V,

sisse videtur de *Tuscul.* Ubi: *Tota Philosophorum vita commendatio mortis est.* Nam quid aliud agimus, cum à voluptatibus corporis & à reipublicæ negotiis animum revocamus, nisi ipsum ad se ipsum advocamus? maximeque à corpore secernere, nihil aliud est quam mori discere. Hoc ergò, mihi crede commentemur, nosque à corpore sejungamus, & mori consuecamus. Meditatum igitur debet esse ab adolescentiâ, ut *mortem negligamus & mori consuecamus.* Sine qua meditatione tranquillo animo esse nemo potest, cum certissimè moriendum sit. Sapientissimus quisque *aquo animo moritur*, nec eum vixisse pœnitet, qui ita vixit, ut se natum æstimet.

Et ex hac vita discedit tanquam ex hospitio & non ex domo. Commorandi enim diversorium natura nobis dedit, & non permanendi: Verba sunt ejusdem Tullii, *Libr. de Senect.*

Idem etiam sensit Trismegistus Mercurius ad Æsculapium, cum dicebat: *Nos piis votis optamus, si divinæ pietati placeat, ut mandana custodia absolutos superioris partis naturæ restituat.* Hæc quidem est merces, pie sub Deo, diligenter in mundo, viventibus.

Et dein concludit *Tullius, L. II. de Tuscul.* quod sapiens mortem non timet: non quia mori necesse est, sed, quia mors nihil habet, quod sit horrendum,

K

mor.

mortem non timet, quæ magnum præsidium ad beatam vitam comparat.

Cum itaque hic *Rex serenissimus*, cuius *exequiis* devotè *insistimus*, virtuosissimè vixerit, moriturum se cognoscens, mortem præstolatus *meditatusq;* fuerit, & juxta meritum Altissimi eam devotè feliciterque susceperit: Meritò verba præmissa de eo repetere possumus, Videlicet, quòd *hic Rex laudabiliter moriens* lætabitur in Deo.

In quibus *rex iste Serenissimus* commendabilis plurimum perhibetur *ex vita* pariter & *morte*. Primo *ex vita*, tanquam *Princeps virtuosus* & sublimis, secundò *ex morte*, tanquam supplex gloriosus & elatus. *Primum* probat folium, cui præfuit rectissimè, velut *Rex*. *Secundum* notat gaudium, quod invictissimum. Ideo: *Lætabitur in Deo*. Nam in folio resplendit uti jubar virtutum plurium, sed in gaudio jam quiescit in spe salutis hominum.

Primò itaque *ex vita* commendatur *iste Christianissimus Dominus* tanquam *Princeps virtuosus* & sublimis. Ideo dicitur *Rex*. Quod indicat folium cui rectè tanquam *Rex* præfuit rectissimus, in quo splenduit velut jubar, virtutum plurium. Sicut enim *Rex virtuosus* & sapiens fuit *stabilimentum sui regni* & populi, *Sapient. IV.* Dederat namque illi Dominus ut alteri Salomoni *prudentiam* & sensum, id est *sapientiam & virtutem*, ut posset regnum imò regna regere sibi commissa, ut scribitur *3. Reg. XXI.* Nempe sicut inquit *Isidorus libr. III. de S. B.* Reges non à regnando, sed à *rectè regendo* vocati sunt. Ideoque *rectè faciendo* regis nomen tenetur, sed errando *lammittitur*.

Rectè ergo illi *reges* sunt, qui tam *semetipfos* quam *subiectos bene regere* noverunt. Regimen quidem à sui rectore sumsit exordium. Propterea is bene poterit *alios regere*, qui non modo *verbo*, sed *facto* novit *sibimet imperare*, & *se virtuti subdere*, & legibus rationis & disciplinæ.

Unde *Seneca* in *Prov.* inquit: *Vis regnum? Do tibi magnum: Rege te ipsum.* *Apud enim antiquos non ditior, non fortior, non major, sed melior eligebatur. Si vis itaq;* omnia tibi *subicere, te prius subijce rationi.* *Adultos reges, si illa te rexerit, Ab illa*

disces, quid & quemadmodum regere debeas Sic nempe mirabiliter conditi fuimus, ut ratio animam & anima corpus possideant. Jus verò animæ corporis possessione repellitur, si non prius anima à ratione possidetur. Unde sciendum, quod *ratio est velut lux* & vis principalis in anima, quæ cognoscit & dirigit. Cognoscit, quid bonum & malum, & dirigit, cum judicat bonum debite peragi, & malum penitus declinari. Cum autem, quid judicaverit, appetit, liberum arbitrium nominatur. Hujus quidem duæ sunt partes, superior una & inferior altera. Prima divinis & æternis intendit, secunda de terrenis & transitoriis judicat & disponit. Rursus superior evidencias accipit per leges divinas, ut Dei præceptis assentiat, sed inferior per humanas disciplinas, ut sibi aliisque provideat. Unde secundum se semper ad bonum monet & provocat, è contra vero malum abhorret & recusat. Hæc, quæ est in nostro microcosmo, totius regiminis obtinet principatum, & semper ad optima deprecatur. Quoties enim homo sine ratione perit! Quia omnia recta, justa, honesta, bona & sancta, semper sunt *consona rationi.* *Maximum* idèd *munus est animi, ratione bene uti.* Unde *Tullius de Tusculanis* in quarto: *Bene adhibita ratio cernit peroptimum: Neglecta verò multis implicatur erroribus.* Propterea nil rectum sine *ratione* fieri potest. Nam hæc est tanquam summi regis Vicaria, pars Divini spiritus, in corpus humanum immersa. Quæ bona tenet, prohibita respuit, mentem ream accusat ex crimine, læsam conscientiam stimulat, in offensis ac inhonestis actibus semper sua contradictione resistit. Et sicut cunctis nefariis repugnat, sic quoque justa approbat, recta desiderat, æqua præcipit, & hominem tanquam regina in omnibus regulat, & reformat. Hæc est lux, quæ à lege qualibet debet maximè relucere. Cum *in regimine debitus ordo* adhibendus in rebus, non erit utique rectum regimen sine debito ordine. nec utiq; *debitus ordo* poterit esse sine *recta ratione*, cum omnia regalia jura, statuta, edicta atque decreta, sive leges

sive

five sanctiones, non sunt nisi tyrānides, quando videntur à rectæ rationis tramite deviare.

Non igitur regibus omnibus convenit principatus, sed solum his, qui ratione & sapientia perlustrantur. Quod rectè censuit *i. Politic. Aristoteles*, dicens: Is in cunctis naturalibus est Princeps, qui potest mente & ratione providere. Pulchrum est namque nomen Regum & illustre, sed officia difficillima, si rite gerantur. Alioquin periculosa prorsus atque mortifica. Sola namque virtus rationis vel prudentia fuit, quæ primitus homines regia nobilitate dotavit. Cum enim omnes homines ejusdem essent generis, inter eos servos Dominosque distinxit. Et si decet principem omnium membrorum vigere & sensuum viribus, multò magis convenit eum ratione, sapientia & animi præesse virtutibus.

Cum etiam animus locum principatus atque recti regiminis in nobis obtineat, quia dux atque imperator vitæ mortalium animus est:

Quam ob rem regem illum Principatus glorificat, quem non fortuna aut lubricus vulgi favor, vel indocta multitudo, sed ratio & sapientia illustrant. Unde nihil est quod luce clariore præfulgeat, quam ratio & animi clara virtus, in Principe.

Sic decrevit *Aristoteles lib. Polit.* cum dixit, quod multorum sunt naturaliter Domini, qui se ipsis rationabiliter & virtuosè utuntur.

Quantum autem hic illustrissimus Princeps, cujus felicem obitum devotè recolimus, fuerit ratione dotatus, perlustratus sapientia & justitia, fortitudine ac cunctis virtutibus redimitus, certè ejus testantur facta illustriora, declarant ejus virtutes innumeræ, proclamant gloria & fama clarissima, toto jam terrarum orbe diffusa. Nulla quippe potuit eum passio vincere: Non subitus motus, non iræ impetus potuit eum retrahere à justo dictamine rationis. Nullus quidem illius actus, nullus gestus, nullus incessus, nullus nutus, nullus affatus nisi honestissimus & præclarus. Ut ejus clarissimè indicant gesta magnifica, fuit totus sapiens. Quod pro-

Tom. V. Pars V.

dolor nostris temporibus rarissimum apparet in Principe, fuit *svavis animo, clarus & doctus ingenio, sincerus eloquio, justus, mansuetus, misericors, magnanimus & modestus, æquus, gratus, devotus, gravis, largus, pius, liberalis, prudens, industrius, sobrius, castus, affabilis & in omnibus circumspectus.*

Sed ut de omnibus non omnia fileam, possum dicere, quod innocens fuit cum Abel, opere mundus cum Enoch, ipse longanimis cum Noa, totus benignus cum Elia, fidelis cum Abraham, vita castus ut Isaac, laborum tolerans cum Jacob, bona rependens pro malis ut Joseph, mansuetus ut Moses, contra adversa fiducia semper plenus ut Josua, pro reipublicæ commodis aggrediens ut Simion, devotus ut Samuel, misericors ut David, studiosus Salomonis sapientia imitator, pius ut Tobias, ut Elias Zelator fidei, verus ut Esaias, & verbo, cum Jeremia sincerus, patiens cum Job.

Grandem namque hujus regis patientiam & inestimabilem demonstravit illius longa & intolerabilis infirmitas, in qua quantò gravioribus opprimebatur doloribus, angustiis, tantò majores Deo reddebat laudes & gratias ampliores.

Fuit equidem magnanimus ut Alexander, prudens ut Brutus, animosus ut Hector, & fortis velut alius Maccabæus. Fuit abstinens ut Fabricius, constans ut Zenocrates, obliviosus injuriarum ut Julius. Fuit clemens ut Titus, justissimus ut Trajanus, liberalis ut secundus Tiberius, generaliter, in omnibus temperatus. Templorum Dei fundator & patronus ut Constantinus, ut Justinianus æquisimus, totus gratus ut Theodosius, victoriosus ut Heraclius, felix ut Carolus Magnus, ecclesia defensor ut Otto, & pro pestifero ecclesia schismate extirpando nostri invictissimi Casaris Sigismundi comes individuis & socius dilectissimus, indefessus.

Quis namque narrare sufficeret, quot sustinuerit labores, quas impenas, quot noctes insomnes, quot solennes destinaverit oratores, quot destinaverit epistolas, quantà laboraverit diligentia. Verè, non omnibus his contentus fuit, nisi etiam pro tanto bono perficiendo

K 2

ciendo

ciendo se totum impenderat. Unde pro tam salutifero opere lucro sibi putavit etiam mortem suscipere.

Unde merito de ejus vita possum concludere, quod vincit famam suam virtutibus. Quoniam major fuit ejus virtus & sapientia quam audistis, 2. Paralip. II. Quoniam ipse fuit Dominus virtutum & Rex, Psalm. XXIII.

Dixeram quoque, Iquod Serenissimus Princeps commendetur ex morte, dum subjungitur, ut supplex gloriosus & elatus. Ideo quia lætabitur in Deo, quod probat gaudium, quod meruit amplissimè, in quo jam quiescit in spe salutis hominum. Lætabitur, tanquam justus in Domino, quia continue speravit in eo, ut habetur in Psalmo.

Sicut namque fuit cunctis virtutibus redimitus in vita, sic quoque illius mors felix fuit, & devotissima, quia per illam gaudium invenit atque lætitiâ. Nullus quidem hic verè lætabitur, sed tantummodo ubi plenum & summum gaudium possidetur. Nam, ut inquit Iacer antistes Ambrosius, de discessu sanctorum: Nulla quidem potest esse jucunditas inter has amaritudines & nostra vita dolores, qui vel intrinsecus infirmitate proveniant, aut extrinsecus accidentium incommoditate contingunt. Anxii namque & pavidi & ad ipsa locorum vota suspensi. Quod fluctuamus in incerto, sperantes dubia pro meritis, incommoda pro secundis, caduca pro solidis, nil habentes potestatis in arbitrio, nil firmitatis in voto. Amplius adversorum dolore concutimur, quam secundorum fructu potimur. Gravis namque & fragilis conditio humani corporis est nostri crudelis, oppressio, quæ ut Platoni placuit in Timæo, pręgravat mentem, & omnem oblivionem inducit: Quia corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & deprimat terrena inhabitatio sensum. Quam obrem licet in se animalibus cunctis sit amabilis, tamen propter graves laci, quas ex corpore contraxit, sit omnibus sapientibus odiosa.

Unde Augustinus pertractans illud Jacobi: Vita nostra est labor ad modicum apprensus, sic ait: Vita nostra vita cæca, vita dubia & plena ærumnis, quam humoribus turbant, dolores exterminant, salutes

desiccant, aura morbidant, esca inflant, jejunia macerant, joci solvunt, tristitia consumunt, sollicitudo præcipitat, securitas bebetat, divitiæ jactant, paupertas dejicit, juvenus extollit, senectus incurvat, infirmitas frangit, moror deprimat. Hac omnia mors inopinata succidit.

Propterea bene præsens vita dicitur stas caducus, lacera domus, diversorium breve, carina vetus, cymba sine remige, cæcitas sine Duce, iter lubricum, tecta sivea, præcipitium latens, rodens sed silens tinea, operus lacus, abditum rete, procellosum pelagus, ventosum litus, cupiditatum vorago, caminus irarum, puteus odiorum, peccatorum incendium, putre adificium, ruens murus, fragile fundamentum, tellum labens, lata angustia, pax instabilis, rotæ volubilior statio, blanda fallacia, pax infida, excusata nequitia, laudata fraus, querulum suspirium, contentiosus strepitus, obliviosa peregrinatio, odium, amor, exilium, miseria regio, damanum principatus, mortalis casus, vitalis mors, inutilis cura, supervacuum appetitus, apparatus vermium, longa funis, pomposa vanitas, periculosa reputatio, superba miseria, & miseranda vita. Verba sunt Petrarchæ catholici, in quadam epistola.

Optimè igitur quidam corpus nostrum telæ, quæ textitur, comparavit, cujus filum filo additur, ut postremo succidatur. Sic corpori nostro nedum dies diei, sed ærumnæ miseriis, miseriæque ærumnis succedunt. His itaque cogebatur Apostolus exclamare, cum dicebat: Infelix homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? De hoc autem exilio, de hoc carcere fœtido, de hoc periculoso Labyrintho, noster princeps, Rex serenissimus, abiit, gratè mortem, & hanc miserabilem vitam devotè finivit, & lætabundus ad eam, quam quærimus patriam, evolavit.

Non quidem juventutis tempore, quando mors est acerba, & præmatura, nec in decrepita aut amenti senectæ, sed in sua virilitate virtuosa & honestissima. Et quia laudabilis vitæ fuit, ideò laudabilis felicem mortem suscepit. Quippe gustavit, quam quisque justus præoptat, Cupiebat enim dissolvi & esse cum Christo. Quare illius mors fuit in conspectu

specu altissimi & omnium pretiosa, quæ nil aliud operata est, nisi ut spiritus liberè de mundo exiret, corpus requiesceret, & anima in debitam requiem locaretur.

Unde mors ista fuit serenissimo Principi velut stipendium suarum virtutum illustrium, & summa plenitudo mercedis. Bene dicitur ideo: *Rex iste lætabitur in Deo. Domine, in virtute tua lætabitur Rex, & super salutare tuum exultabit vehementer, Psalm. XXVIII.* Et merito lætabitur. Lætabitur nempe, reliquisse corporis onera & incommoda

hujus vitæ, exuisse infausta pericula. Lætabitur, hujus mundi vicisse pericula, delicta & crimina. Lætabitur, gaudia obtinuisse cœlestia.

Bene itaque respondeo, quod *Rex lætabitur in Deo.* Quare merito potest dicere cum rege David, *Psalm. IX. Lætabor & exultabo in te, & confitebor nomini tuo, altissime.* Et cum *Tobia c. XIII.* Ego autem & anima mea lætabimur. Quod sibi nobisque concedat Iesus Christus benedictus, qui cum patre & Spiritu sancto vivit & regnat per infinita secula seculorum. Amen.

ALBERTI de BonChristianis, Florentini,

Episcopi Forliviensis,

solennis Oratio de Passione Christi

habita Constantiæ in Concilio

præsente Martino V. Pontifice

A. M. CCCC. XVIII. Die Veneris sancta,

Ex Codice MSC. Lipsiensi,

In MSC.
Lipf.

Præful sanctissime, dignissimique totius orbis Cardines, Reverendi domini Prælati, & cæteri omnes. Attente placeat intelligere, videlicet qualiter pro decedentis temporis nivefcente & virtuosa representatione, pro occurrentis operis clarescente, & fructuosa reservatione, pro assistentis oneris demulcente & gratiosa toleratione, sint, & pro nostri sermonis inchoatione, verba sacri oraculi, quæ originaliter & primitive in *LIII. cap. Esaiæ* habentur, transsumtive verò in prophetia hodierna legimus: Videlicet *Livore ejus sanati sumus.*

Ex quibus singultibus, corde afflicto, vocibus querulosis & oculis lacrymosis, heu! cogor à fletu ordiri sermonem gravem & durum, Christi livoris propositi conspiciens mysterium. Gravem & durum procul dubio, Beatissime Pater, eò, quod dum Christus patitur, vita deficit & occidit: Ut ait *Anselmus Canthuariensis, in suis meditationibus: Et quid erimus? Via consumitur, & quo ibimus? Quid fiet, quia veritas damnatur, justitia prohibetur, iniquitas ingreditur, misericordia vituperatur, crudelitas laudatur, sol obscuratur, luna denigratur, fides*

Tom. V. Pars V.

ra disperguntur, & infinita latitudo, longitudo, a finito capitur, & aternitas mensuratur. Omirabilis conditio, & stupenda compassio, o inexpectabilis dilectio! Quis enim talia intelligere, concordare & enarrare extra fidem valeret? Nam ut verbis utar *Chrysostomi, in De Reparatione lapsi: Non Grammatici, nec Priscianus nec Euripides, non etiam Rhetorici, non Tullius aut Demosthenes. Non quidem leti musici, non tales sunt Tubal aut Socrates; Non Geometrici, non Euclides, aut Parmenides; Non alii Methaphysici, non Plato aut Aristoteles. Non tales sunt Dialectici, Nec Zeno nec Empedocles; Non practici Arithmetici, Non Leucippus aut Pythagoras; Non Mathematici, ut Polycrates aut Phidias. Non occupati Medici, ut Galenus & Hypocras. Non magni Astronomi, ut Tholosanus aut Campanus. Non morales Juridici, ut Justinianus aut Ulpianus; Non pessimi heretici, ut Sabellius aut Arrius.*

Quis prædicta intuens non doleat? Quis non condoleat? Quis tam feri, tamque ferrei pectoris? Quis cordis dolorem, lacrymarumque affluentiam valeat continere, cum orbem videt suo autore, duce & pastore tam impie priva-

K 3

THMS 2

tum? Deficit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster, cecidit corona capitis nostri *Thren. II.* Plangat ergo, plangat, doleat, & ululet quæ niverla terra super se ipsa, pro tanto, & tali livore, sicut dolere solet super morte unigeniti *Zach. XII.* Atque erumpat & clamet devota anima, suo dilectore, suo pacis latore, suoque orbata decore. Nam virtus est tristari, in quibus oportet, & ubi oportet, *Ethic. IV.* Desleat & contremisecat tota mundialis machina, quemadmodum inquit *Hieronymus super Matthæum.* Omnis creatura compatitur morienti, terra movetur, petrae scinduntur, velum templi dividitur, sepulcha aperiuntur. Solus miser homo non compatitur, pro quo solus Christus patitur.

Unde Catholica nostra militans Ecclesia *his diebus* cantica lætitiæ, & in figura decoris, nititur omittere. *Divinum adjutorium* non audet in suis officiis præmittendo postulare. Assuetam gratiarum matrem, juxta crucem afflidam, pro patrocínio veretur salutare, revera afflidam, quoniam, ut dicit *Angelus,* Christi mater nunquam non juxta crucem, imo in cruce cum filio, vulnera, in filii corpore dispersa, fuerunt in corde matris unita. O mira res! Tota virgo beata fuit in vulneribus Christi, imo totus Christus crucifixus fuit in intimis visceribus cordis sui.

Qua de re dum hæc inter me meditor, mihi tateor animus vacillat, mens trepidat, cor riget, linguaque muta traditur ori; Et quia, ut scribit, *Divus Hieronymus ad Heliodorum,* ingenium nostrum, ultra vires si audet succumbit: Carentes sumus divini adjutorii, per Christi mortem facti pupilli, absque Patre, & Dei genitricis consueti patrocínii desolati.

Quia facta est quasi vidua Domina gentium *Jer. I.*

Ne ex metu & insufficientia sermo noster sit inanis, *Carissimi,* vulneremus cor nostrum, si volumus, cum egeamus recipere auxilium ipsum, scindendo aperiamus clavis & lancea, amplectentes Christi crucem, & vulnera. Nam ut occurrendo nobis clamitat Ecclesia,

crux est salus, vita, & resurrectio nostra. Per ipsam enim infernus spoliatur, demones terrentur, comprimuntur, vincuntur, & conculcantur; Per ipsam cœli civitas restauratur, & nobis iter patitur.

Ipsam igitur in nostri sermonis exordio orabo, ut corda nostra illuminet, linguamque meam dirigat rectam, ita ut ineffabile & grande suum mysterium absque vestri, *Beatissime Pater,* & tantorum tædio Dominorum adstantium, valeat felici & grato explicare sermone, dicendo cum devotissima humiliter Ecclesia: *O crux ave, spes unica &c.*

Implorato aliquali præsidio, thema resumo fidentius, scilicet: *Livore ejus sanati sumus: Libro & capite ubi supra.*

Beatissime Antistes, & celeberrimi mundi firmi Cardines, reverendique Prælati, & Domini, & cæteri omnes. In hac sanctissima *passionis celebratione* stupens devota anima, cujusdam excessusque admiratione suspensa, *tra* de proposito themate *quasi unculus* in medium ingerit & movet sub hac forma:

Estne humana alicujus, ut se redimat ex sua potestate, quia dicitur, quod Eius livore?

Estne divina entitatis, mereri ex sua bonitate, quia dicitur: Sanati?

Estne operantis veritatis, aliud ut faciat ex concessa libertate, quia dicitur Sumus.

Propter *primum* respondit David, quod homo est spiritus vadens, & non rediens, *Pf. LXXVII.*

Propter *secundum* respondit Apostolus, quod est in salutem omni credenti virtus ejus, *ad Rom. I.*

Propter *tertium* respondit Evangelium: *Non, qui inceperit, sed, qui perseveraverit, salvus erit Matth. X.*

Et propterea concludunt verba, quæ proposuimus, quod *livore ejus sanati sumus.*

Propter quæ *tria,* ecce primo præmittitur *Demonstrativa afflictionis expressivum mirabile,* quo splendescit amor patientie dignitatis, cum dicitur: *Livore ejus.*

Adjungitur *secundo Declarativa ostensionis completivum peroptabile,* quo lucefcet ardor merentis nevitatatis, cum dicitur *Sanati.*

V. c. l. v. m. Tertio

Tertio concluditur consecutiva positionis inductivum delectabile, quo clarescit valor operantis veritatis, quia dicitur: summus.

Et quoniam sacratissima attestante Scriptura, unusquisque onus suum portabit, ut ita dicatur: Filius non portabit iniquitatem patris, sed anima, quæ peccabit, morietur: Satis apparet, quod, si pœna & afflictione, debebamus sanari, non per alienam, sed per propriam hoc decens fuisset fieri. Hinc, piissime Pater, Reverendique, qui adstantis, omnes, animæ contemplanti oriebatur primum dubium, quo quærebatur: *Estne &c.* quia dicitur, quod *eius*, scilicet Christi, *livore*. Quia JESUS peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus. Absolum esset & juri contrarium, quod *non delinquens* patiatur, reus verò & delinquens absolva- tur, & relaxetur. Nam, ut testatur *Augustinus*, Divina justitia non plus exigit in pœna, quam commissum sit in culpa. In qua quia fuit primus homo, pœnam non debebat portare, nisi ipse solus. Quam si non poterat, optimum, cum sit Deus omnipotens, erat, imo secundum nostrum modum intelligendi levius, ut peccatum simpliciter dimitteretur, quam Dei filius injuste pateretur.

Contrarium tamen apparet, respondendo ex mente Divi *Ambrosii*, & allegatur à *Magistro* in III. *Sententiarum*, in di. XIX. quod formans Deus hominem, & ipsum ponens in Paradiso, paulo minus ab Angelis eum minuens in esu vetiti pomi de paradiso oportuit expelli. Quoniam, ut scribit *Anselmus* in primo: *Cur Deus homo? Sicut Deus non potest facere aliquod malum, ita nec potest aliquod inordinatum.* Et pro hoc quod contra ordinem erat, peccatum impunitum dimittere, decrevit humanam naturam Deus non intrmittere ad sui contemplationem nisi in homine uno tanta existeret humilitas, qua omnibus sufficere posset, sicut tanta superbia fuerat in Adam, qua omnibus nocuerat, cum oporteat satisfactionem esse secundum mensuram delicti, *Deut. XXV.* Et quia habebat culpam, quæ erat infinita, sic debebat esse satisfactio infinita,

Imo communis est Doctorum conceptio, quod ea sit ratio, quare de peccato non potest à nobis fieri recompensatio: Cum nihil habeamus quod ponderet, & quale sit ei infinito bono, quod per peccatum amittimus. Omnes enim debitores eramus, & nulli propria culpa. Et sic impotentes eramus, ad immolandum hostiam sufficientem nostræ redemptionis, nisi Deus nobiscum esset.

Nec sufficiens & congruum erat, quod per angelum restauratio & prædicti debiti solutio fieret, sive per quamcunque aliam creaturam. Quod si esset, nulatenus restauratus esset in illam dignitatem, quam habiturus erat, si non peccasset. Cum constet, tam Angelicam naturam, quam humanam per se peccasse & cecidisse.

Et nisi homo fuisset, qui Diabolum viciisset, non juste sed violenter homo tolli videretur, qui ei se sponte subjecerat. Sed si homo eum vincebat, jure manifestato hominem perdere debebat.

Oportuit ergo ad congruam restorationem, & condignam debiti satisfactionem, ut esset, qui deberet & qui posset. Quæ satisfactio ab eo, qui debebat, & ab eo qui poterat, nequaquam reperiebatur nec in solo Deo, nec in solo homine, nisi Deus uniretur homini.

Quia Deus poterat. Consequens fuit igitur, ut, qui hoc faceret, esset homo Deus, non alius & alius. Et hoc erat de mente *Anselmi*, ubi supra, continuando: *Non sit idem quod & homo. Impossibile est, quod ambo faciant, quod tamen fieri necesse est, scilicet condignam debiti solutionem.* Unde æternus parens, nostræ misertus est impotentiae, nostræque ignaviae, missurus eam solutionem quam diuturno studio ac labore minime attingere poteramus, de cœlis veniens, carnem passibilem assumens, morti se amarissimæ subjecit, ut, sicut Adam ex superbia consummaverat peccatum in comestione delectatione, quæ fuerat per omnes ejus sensus, ut habetur *Gen. III.* Ita Deus ex humilitate, descendens ad unionem humanæ naturæ, ut pro ipsa satisfaciendo omnium sensuum

fenſuum dolorem pateretur in maxima acerbitate.

Sed oritur dubium ex dictis, Pater beatissime, de acerrima Christi passione. Cum nullus affigatur in eo, quod sponte & voluntarie suscipit. In Christo vero, ut Damascenus dicit, nihil coactum consideratur, sed volens sitivit, & volens esurivit, Job. IV. Volens & passus & oblatuſ est Job. XIII. Et in prophetia hodierna. Imò non compatiuntur ad invicem summum gaudium & summa tristitia: Cum unum sit alterius corruptivum. Christus vero habuit summum gaudium ex divinæ essentia summa & continua fruitione beatifica. Non ergo apparet, quod aliquantulum pati potuerit.

Pro quo intellectu est advertendum, quod pena aliquando accipitur, prout est contra naturam patientis, secundum quod extrahitur ex attestazione Tullii in primo de Officiis. Ibi *Omni generi animalium est de natura tributum &c.* & ab Ovidio in de Remediis, ibi: *Ut corpus redimas &c.* 1. Quibus concordat & Augustinus in VI. de civitate Dei. Ibi &c. *Quod sentire potest, naturaliter vitat incommodum.* Quomodo legitime passio Christi fuit pœnalis, quia contra ejus naturam, eo quod habuit corpus optimæ complexionis, propter organizationem mirificam, & optime conveniens animæ, cum in ipſo fuerit elementorum ordinatissimus ordo. Unde in ejus ab anima separatione, & diversarum pœnarum perpeſſione, non potuit nisi maxime dolere & pati.

Aliquando accipitur pena, prout est contra voluntatem patientis, juxta distinctionem Augustini in lib. de spiritu & anima, sive contra voluntatem sensualem seu naturalem. Et sic etiam fuit maxime pœnalis. Nam secundum istam factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis decurrentis in terram, & calicem passionis postulabat amoveri, quando fuit in agonia, dicendo: *Tristis est anima mea usque ad mortem.*

Vel accipitur prout est contra voluntatem rationis, ut ratio est. Et sic non fuit maxime pœnalis, quia ratiocinabatur sic de fine rationis & voluntate sui patris. Unde dicebat: *Non quod ego*

volo, sed quod tu: Fiat voluntas tua. Et per hanc oblatuſ est, quia voluit.

Sed hinc longe majus excitatur dubium, Pater beatissime. Quia intellectus, qui est simplicissima potentiarum, ut inquit Philosophus in Topicis, licet plura possit scire, non tamen valet plura intelligere simul. Quia non est alicujus scientiæ nisi objectum unum numero. Quomodo hoc erit, quod voluntas Christi in uno & eodem indivisibili tempore potuit moveri pluribus motibus, & ad plura objecta, nisi diceretur, hoc fuisse prater speciem humanam. Sed hoc esset erroris inductivum. Cum in Christo nihil fuerit contra speciem humanam, divinitate accepta. Nec apta supra dicta distinctio, quæ, ut dicunt Doctores, non est alia, quam realitatis & formalitatis, quæ diversificatione minime habet realitatem rei.

Ad quæ respondet Albertus Magnus. Qui fundamentum destruendo inquit, quod non est inconveniens, contraria inesse eidem simul, quorum unum est materiale, & alterum finis rationis. Et sic dicit una potentia in uno & eodem indivisibili tempore apprehendit passionem ut instabile, & gaudium fruitionis, ut delectabile.

Tamen mirabile videtur, quod Christus in gaudio fruitionis existens pœnam potuerit apprehendere passionis: Cum de Mose dicatur, quod XI diebus existens cum Domino dulcedine divinæ contemplationis abstractus non senserit passionem famis & sitis. Et sic dicitur de multis aliis. Quomodo, cum Christus in multo majori dulcedine fuerit ab instanti conceptionis suæ per summam fruitionem, etiam non fuerit & ipse ab omni sensu passionis abstractus?

Ad quod etiam respondet idem Albertus Magnus, dicens, quod Christus habuerit contemplationem comprehensionis: quæ alia est à contemplatione abstracti & rapti à sensibilibus. Et ideo non fuit inconveniens, quod, si alii, qui contemplationem abstrahentem vel rapientem habuerunt, pœnas non senserunt, quia abstracti à sensibilibus, quod similiter Christus fuerit abstra-

tractus ab omni sensu passionis, qui similem illis contemplationem non habuit. Imo, in gaudio prædictæ fruitio- nis existente, motio contraria objecti disconvenientis in potentia sensitiva organica naturæ assumptæ, erat causa tristitiæ in potentia volitiva suæ ani- mæ.

Tamen, ut dicit *Johannes de Ripa*, ipsi potentia volitivæ suæ animæ, qua frui- tive & inhærenter se habebat, summo & incommutabili bono, ratione cujus- cunque objecti disconvenientis, non poterat intrinsece correspondere ali- quis dolor, seu aliqua tristabilis passio. Quia anima Christi secundum talem voluntatem fuit perfecte beata. Et volun- tati perfecte beatæ non potest corre- spondere aliquis dolor, seu aliqua tri- stabilis passio.

Pro quibus omnibus, dimissis decla- rationibus, à Doctoribus *duo* catholicæ recipiuntur *propositiones*.

Prima, quod satisfactio, nedum fuit facta à Christo secundum portionem superiorem fruitivam voluntatis Chri- sti, ex libera complacentia passionis, verum & secundum portionem inferi- orem per sensibilem passionem.

Secunda propositio. Quod, licet in anima Christi non potuerit esse dolor vel tristitia respectu voluntatis natu- ralis, unitæ potentia sensitivæ, tamen ipsi potentia sensitivæ, per nullam re- dundantiam à superioribus viribus ad inferiores, passio fuit vel dolor aliquo modo immoderatus. Imo ut *Damasce- nus* dicit; Unicuique virium Christus in ejus passione permisit agere, quod fuit sibi proprium.

Potuitne, Pater beatissime, nisi maxima esse doloris & passionis acer- bitas, ut dicit beatus & devotus *Bern- hardus*, cum iniquissimi Judæi sine omni misericordia in Christum sævientes im- manissimis verberibus totum corpus e- jus scinderent. Quæ corporis scissio & doloris acerbitas clarius apparet intu- endo, à quibus fuit passus, pro quibus & in quibus.

A quibus? Quia à gentibus & Judæis, à masculis & à feminis: Ut de ancillis Petrum accusantibus: Et à ministris eorum *Pf. III.*

Tom. V. Pars V.

Quare fremuerunt gentes &c. Et à fami- liaribus & notis, ut de *Juda* eum prodente, & *Petro* eum negante. Item à suis amicis eum deserentibus, de quibus dicitur in *Psalmo*: Si inimicus meus ma- ledixisset mihi, sustinuissem utiq̃.

Pro quibus fuit passus? Dicit *Aposto- lus*: Pro nobis omnibus, scilicet, pro sce- leratissimis inimicis, pro nequissimis man- cipiis, pro generaliter corruptis, pro vili spermate, sacco stercoris, pro cibo ver- mium, pro contemptoribus suæ maje- statis.

Item intuendo, in quibus fuit passus? Quia in fama, per blasphemias; In ho- nore & gloria per irrisiones & contume- lias: In rebus, per expoliationem: In ani- ma, per tristitiam & timorem: In corpo- re per vulnera & flagella.

Item in omnibus membris. In capite coronam pungentium spinarum; In manibus & pedibus fixationem clavorum, in facie alapas & sputa, in toto corpore fla- gella.

In omni sensu corporeo. Secundum sensum tactus, durissime flagellatus, se- cundum gustum, amarissime potatus, secundum odoratum, in loco calvaria cadaverum in cruce appensus, secun- dum auditum, voce blasphemantium la- cessitus, secundum visum, ejus piam matrem aspiciens in fletibus, devotissi- mo attestante *Bernhardo*, quod plus cru- ciabatur dolore matris, quam passione corporis. Quæ apertius patent in E- vangelio.

Sed cur per tot & tanta evagando transcurrimus, cum sapiens dicat: *A planta pedis usque ad verticem capitis non erat in eo sanitas.* Unde *Hilarius* in *X. de Trinit. Unigenitus Dei filius ad peragendum mortis sue sacramentum consummasse in se omne humanarum generum passionum, testatur, cum inclinato capite emisit spiritum.*

Ex quibus, cum fuerit separata anima à corpore, divinitas non à carne, quia quod semel assumpsit nunquam dimisit, sed ab humanitate, quia Christus non fuit ho- mo in triduo, dicunt communiter Do- ctiores contra Magistrum: Sanguis à corpore & sanguis a divinitate: Se- quitur, quod maximo dolore & afflictio- ne vere fuit mortuus. Cum mors ultimum

L

terri-

terribilium non sit alicujus rei consumptio, sed conjunctorum separatio, ut dicit beatus Dionysius III. libro de Ecclesiastica hierarchia.

Congrue igitur diebus his ab Ecclesia in persona Christi frequentatur, quod dictum *Thron. I.* scilicet: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor similis, sicut meus dolor.* Quasi dicatur: Diligenter meditamini & considerate, quod major dolor pro debiti vestri solutione esse non potest. Multo plus existens humiliatus, amaritudinem mortis gustando, quam Adam superbierat per esum ligni vetiti, noxii delectatione perfruendo.

Sed quid, *Videte?* Videte, ut dicit *Augustinus in libro de virginitate*, vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hæc quanta sint cogitate! Hæc in statera cordis vestri appendite, ut totus nobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in cruce.

Sed mirantur Patres sancti, quod, cum *plures* essent modi, unde redimi poteramus, solum Dei elegit filius pati pro *justitia*, quam per *potentiam* misereri. Quis dubitat, quod aliam personam poterat assumere, ut de alio genere. Imò ut dicit *Magister in XII. di.* sola iustionis virtute nos liberare poterat, & alio modo.

Sed propter rectitudinem *justitiæ*, sapientiæ & potentiam cum non deceret, *noluit*. Et sic intellexit *Magister*, dicens: Ad nostræ miseriæ sanationem *convenientiorem modum non fuisse*, nec esse oportuisse. Non enim sic oportuit. Quod si *potentia* nos salvare potuisset, *jure æquissimo* diabolum non vicisset. Sed iuste postposuit Christus, quod potuit, ut primo faceret, quod oporteret. Quoniam, ut *in eadem di.* dicit *Magister*, placuit Deo, ut non *potentia*, sed *justitia* Christus vincens Diabolum, hominem erueret, ut in illo homo eum imitari disceret, *potentiam justitiæ non anteponendo.*

Sed ô! Quæso! In medium venirent *potentia & justitia* Dominorum & *Pralatorum*, imo & *cunctorum*, & dicerent, si in agendo *potentia exemplo Christi justitiæ* postponatur? An *justitia per potentiam* patiatur?

Outinam, Patres, tempus locusque daretur, ut, quam *justitia vel potentia admodum pauci imitatores*, licet Christus reliquerit, sint, plane liceret ostendere! non prohibetur *potentia* tanquam ad regimen necessaria, sed *recta & licita* ostenditur quæ sit: *Ea posse qua de jure liceant.* *Qua non utuntur plerique*, dicentes: *Multa de jure non licent, qua tamen facta tenent.*

Hi male intelligentes, obliti sanctæ societatis, quos caros habere *merique deberent*, non parva afficiunt incommodis. Illa proprie *potentia* censenda non est, sed pœna peccati. Quamquam enim pares fortuna non dederit exitus, eadem tamen a natura cunctis hominibus tributa est *potentia*, honorisque dignitas, ut sensit *Anselmus Augustinus de civit. Dei. c. IX.* dum dixit ita: *Deus hominem condidit: Nam, Dominetur*, inquit, *piscibus maris & volatilibus celi &c.* *Rationabilem factum ad imaginem suam non nisi irrationabilibus voluit dominari, non hominem homini, sed hominem pecori.* Et sequitur conditio, *Quippe servitutem culpa meruit, non natura.* Idem scripsit *Seneca in suis epistolis ad Lucillum*, dicens: *Ista nomina servus & libertinus a natura homini non sunt, sed vitio venerunt.* Diabolum enim perversitate sua amator est *potentiæ*, oppugnator desertorque *justitiæ*. In quo *homines* eum imitantur. Quia neglectâ *justitiâ*, imo etiam passâ, *potentia magis student*, ejusque adeptione latantur, vel cupiditate inflammantur. Certe, proh dolor, in *potentiâ* mutantur plerique. A quibus nostra mater, militans *Ecclesia* ad instar sponi *Jesu Christi* multipliciter affligitur.

Nam proditur, exspoliatur, flagellatur, spinis coronatur, irridetur & velatur. In cruce ponitur, & affigitur, ejus latus aperitur. Et tenebris exsistentibus super terram, dum mortua putatur, divino miraculo exurgens gloriosa apparet, & videtur.

Proditur, inquam: Dum in sacramentis, consecrationibus & benedictionibus, componitur, & momentaneum pretium inde recipitur.

Expoliatur: Cum sententia in tantum differuntur, quod pauperibus litigantibus plus quam totum auferitur: Unde oritur expensarum major sumtus, quam sequatur sententiae fructus.

Flagellatur: Cum jugi meditatione delectabile amplectimur, & molestum, licet salutiferum, spernitur.

Spinis coronatur: Scilicet, quando sollicitudine multiplici in honore per jactantiam quis effrenatur, non curans prodesse, sed glorians praesse.

Irridetur & regaliter salutatur: Dum ejus vera sapientia terminis dialecticis & juvenilibus sophismatibus promulgatur, & eorum garrulitas pro autoritate habetur.

Ejus visio laeditur & velatur: Dum in promovendis, virtus asseritur, ubi non est, & pretio venalitati exponitur. Unde virtuosi paupertate depressi repulsam patiuntur.

Tunc in cruce ponitur & in manibus confoditur: In prosperitate sanctae unionis scindi a nonnullis si procuratur.

Consequenter pedes affiguntur, dum in omnium defensionibus proprii anteponuntur affectus.

Ejus latus aperitur: Dum sui sacri cardines impugnantur, ut eis Christi sedes in terris non corroboretur.

Sed divina dispensatione & miraculo exiit continuo sanguis & aqua. Quia ejus, scilicet sanctae sedis, gratia & misericordia, multipliciter, non obstante malorum praedictorum sordidie, offertur, & petentibus promulgatur.

Tenebrae autem fuerunt super terram: Quando quisque de Praesulibus, se Pontificem gerens, tenebrae fidelium, instabili ambiguitate plectebatur.

Et congrue, dum mortua putatur, resurrexit. Quia Ecclesia in totum extingui non potest, ut scribit Apostolus. Oravit pro ea ad Patrem, ne deficeret, & ipsius oratio exaudita extitit. Luc. xxii. xxiv. q. i. Pudenda.

Quis enim tam perspicui ingenii, tamque pollentis extitit, ut de principiis & mediis prognosticatus fuisset, se-

Tom. V. Pars V.

qui conclusionem tam mira unione? Certe nullus. Quia a Domino & non ab homine factum est illud, Ps. cxvii. Certe solum a Domino surrexit. Imo Christi oratione vere Dominus dedit, dispersa & divisa reducendo. Dominus abstulit schisma pestiferum, reducta in unum vivificando. Nec mirum. Quoniam passus est, ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Job. XI. Igitur sit nomen Domini benedictum, Job. I. Quoniam non amovit orationem, scilicet Christi, ab Ecclesia, & misericordiam suam a nobis, Ps. LIII.

Audivistis igitur, ad propositum redeundo, in rectitudine, universi, pro eo, quod humanum genus nequibat se redimere, in Christo vero patiente pro nostra redemptione, & mutatione, concurrisse acerrime plurimarum poenarum congeriem. Ob quam, ut devotus scribit Bernhardus, voluit in altum ascendere, ut longius audiretur, in medio terrae esse, ut melius videretur, fortiter clamare, ut nullus excusaretur, justitiam adimplendo, ut illam imitaremur.

Ne ergo, carissimi, perditus sit fructus passionis, diligite illam, qui judicatis terram; in illam studete, illam amplectimini, ab ore non recedat, in corde sedeat, illam pro corona statuatis, istam pro sceptro in manibus portate, nullus sit timor, per quem ab ea recedatis. Timeate eum potius, qui animam mittit in gehennam, & corpus. Quod, o Domini, ad oppositum nos inducet. Nonne, cum inimici essetis, reconciliati estis Deo per mortem filii ejus? Quod pretium quid prodest vobis, si universum mundum lucremini, in anima vero detrimentum patiamini? Estne pretium majus eo, quo emti estis? Aut est amor aequalis ejus amor, qui proprio filio non pepercit, ut animam suam poneret? Nemo majorem hac dilectionem habet.

Excita ergo mentem tuam, o anima Christiana, memento resurrectionis tuae, recogita redemptionem tuam, versare meditatione, & delectare in contemplatione ejus. Excute fastidium tuum, fac vim cordi tuo, incende in hoc mentem tuam, gusta bonitatem Redemptoris tui, ascende in amorem & dolorem Salvatoris

L 2

Salvatoris

salvatoris tui. Mande savorum verborum, sive plus quam intellectum saporem, gluti savorum dulcorem; Mande cogitando, sive intelligendo, gluti delectando, delectare amando, jucundare glutiendo. Verba sunt Anselmi, capitulo de meditatione passionis Christi.

Ex quibus redditur satisfactum animæ de primo dubitabili, propter quod præmittebatur demonstrativa afflictionis expressivum admirabile, quo splendescit amor patientis dignitatis, quia primo dicitur: *Livore ejus*. Attritus est propter scelera nostra, *Es. in præalleg. cap.* Et hoc de primo.

Et quia ad finem debet perducere, quæ visa est intentio prudentis suscepisse, cum, sicut perfectam laudem generant, sic & vituperationem, quæ mediis conatibus ægra deseruntur, ut dicit *Tostatus Variorum suorum lib. 3. Epist. 31.* Inde, Pater piissime, secundo dicebatur, quod movebatur anima audiens sanitatem per Christi livorem, ad petendum: *Esne divina entitatis mereri ex sua bonitate? Quia dicimur sanati ejus livore.* Ac si dicat: Apparet, quod nobis sanitas sit, pro merito Christi livoris: Cum anima Christi mundissima, omnibus naturalibus ornata, præservatione non indigens, in instanti suæ creationis informata omnibus virtutibus & sapientia, & omni gratia, tantam habuit plenitudinem spiritualium charismatum, quod in eis proficere non potuit, nec melior esse potuit, quam ab initio suæ creationis extiterat, ut dicit *Divus Gregorius*. Non enim habuit omnino Christus animæ meritum, quo potuerit proficere: Non igitur videtur, quod plus meruerit per livorem crucis, quam in conceptione meruerat per gratiam virtutum. Nec apparet, quod per ejus livorem mereri debeamus, imò demereri. Quis hominum, si innocentem occidit, præmiari debet? Et qui meretur proficit. Christus vero non potuit. Nec quis meretur in eo, quod non agit. Deus enim omnis doloris immunis extitit. Quomodo igitur patiendo pro nobis meruit? Pro quibus meruit.

Facit, respondendo, quod dicit D.

Ambrosius, quod propter carnem unitam verbo, & propter animam, quæ dolorem sensit, Deus dicitur passus. Qui adducens dictum Apostoli, *Christo in carne passio*, inquit; *Ibi docetur, qua ratione Deus vel Dei filius sit passus vel mortuus, vel meruerit, non quia mortem sensit, in quantum Deus est, sed quia caro ei unita vere mortua est.* Quod etiam de mente erat *D. Augustini*, dicentis: *Si quis dixerit, atque crediderit, filium Dei Deum passum, anathema sit.* Unde per communicationem idiomatum dicitur: *Passus & mortuus est Deus, & non passus, nec mortuus est Deus.*

Secundum hanc traditionem potest stare dictum *Johannis Damasceni*, dicentis, quod *aliquid fuit passibile in Christo Jesu crucifixo simpliciter, scilicet corpus, aliquid impassibile, sicut divinitas, qua cum sit impassibilis, non est compassa corpori.* Sicut sole superlucente in ligno, si securis incidit lignum, incisibilis & impassibilis remanet sol.

Quibus concordat *Ambrosius*, in sermone de resurrectione Christi, dicens: *Christus crucifixus resurrebat secundum carnem, qua caro vere mortua fuerat, non secundum verbum, quod semper apud Deum manebat: Secundum quam resurrectionem non dicitur verbum meruisse interpretative ex sua passione, quemadmodum pro bono peccatori restituitur majus bonum, Nec meruit communiter, sicut a sanctis ex condigna prævia gratia meretur peccatori: Sed meruit sibi verbum per suam passionem de debito, ex habitu faciens debitum, ut ex actu plenitudinis gratiæ habuerit omne bonum, cum pro temporis successu ex actu gratiæ in operibus suis excellentibus fecit quod sibi debetur, fecit ex actu, quod sibi debebatur ex habitu, ut scilicet accelerationem resurrectionis, glorificationem sui nominis, impassibilitatem animæ & carnis, & traditionem judiciariæ potestatis. Tamens ut dicit *Augustinus* super illo verbo, quod claritas Christi ejus humilitatis fuit præmium. In forma servi hoc totum factum est. In forma Dei semper fuit, & erat claritas. Et sic Christus non profecit per suam passionem secundum animæ meri-*

meritum, quantum ad virtutem meriti, profecit tamen large, quantum ad numerum meritorum, quia plura habuit merita in passione quam in ejus conceptione. Sed majoris virtutis non extitit in merendo plura, quam fuerit in merendo pauciora. Et sic anima illam habuit in se post mortem, quam non habuit ante. Sed absit, quod inde fuerit melior, qui non fuit sanctior, nec gratia cumulatio, nec beator, quam ante in Dei contemplatione, in quo beatitudo proprie consistit. Nisi diceretur, quod per hoc fuit beator, quia ab omni pœna immunis. Sed ex illo nequit inferri simpliciter, quod beator fuerit. nec inferri debet, tacitæ respondendo objectioni: Si virtutes ad hoc merendum Christo sufficiebant, ad quid igitur voluit pati & mori? Nam pariformiter dici posset, cum minima gutta sanguinis Christi fuisset sufficiens nostræ redemptionis pretium, cur, quando circumcisionem accepit, ulterius pati voluit?

Horum prosecutionem omitto, tum, quia sentio me prolixum, tum etiam, quia solvi, prout per præcedentia. Ad secundum, scilicet, quod etiam pro nobis meruit, devenio. Meruit enim virtute sui livoris Christus, ut Deus nullum peccatorem accedentem sub hoc nomine Jesu respuat, juxta sensum *Anselmi lib. II. Cur Deus homo?* inquiringis: *Necesse est enim, quod Pater retribuatur filio, alioquin injustus esset, si non velit, vel impotens, si non posset. Sed retribuet filio, cuius omnia, qua Patris sunt, antequam pateretur, erant, nec unquam aliud debuit. Ratio autem, quare nullum accedentem refutat, est, quia pro uno sicut pro omnibus, & pro omnibus sicut pro uno, & tanquam pro omnibus passus est.* Ideo aliqui volunt, quod, si unus homo tantum redimendus fuisset, pro isto passus esset, & inde meruit redemptionem nostram, non sic in quolibet motu suo, in quo quodlibet meruit nobis vitam æternam, in potentia, sed in effectu, sive ex habita satisfactione pro originali reatu, ita ut amota ignea romphæa liber ad cœlestia nobis pararetur introitus. Nonne, quicquid culparum erat, unde

aidon

nos Diabolus ad luenda supplicia detinebat, Christus extinxit, ut in hac vita tentando nobis non prævaleat. Licet enim nos tentet post mortem Christi, quibus modis ante tentabat, non tamen vincere potest, sicut ante vincebat. Nam Petrus, qui ante Christi mortem voce ancillæ territus negavit, post mortem ante Reges & Principes ductus non cessit. Unde *Augustinus lib. de Civ. Dei c. IIX. Christus alligavit fortem vinculis passionis suæ. Intravit in domum ejus, id est, in corda eorum, in quibus habitabat, & vasa ejus, sive nos diripuit, qua ille impleverat amaritudine sua, & ea eripiens & sua faciens fudit amaritudinem, & replevit dulcedine, adoptionem filiorum largiens, & a peccatis suo merito nos redimens.*

O! quibus & quantis, divino amoto merito, laboravimus & laborarem infirmitatibus! Quæso quid aliud indicat horrenda quædam profunditas ignorantie, ex quo omnis error existit, qui omnes filios Adam tenebroso quodam funi suscepit, ut nemo ab isto sine labore, dolore, timore esse non possit? Quid amor ipse tot rerum vanarum atque noxiarum? Quid mordaces curæ, perturbationes, mœrores, formidines, insana gaudia, lites, insidia, iracundia, inimicitia, circumventiones, pravariationes, falsa testimonia! Quis ignorat, cum quanta ignorantia veritatis, & cum quanta abundantia vana cupiditatis homo veniat in hanc vitam, ita ut, si dimittat vivere, ut velit, & facere quicquid velit, in hæc flagitia & facinora, quæ commemoravi, & quæ commemorare non potui, vel cuncta vel multa perveniat, sic ut humana fragilitas a ratione infirma occupetur, ut ait *Augustinus lib. 2. c. XXII. de Civ. Dei.* Etiam stante libertate arbitrii, quod est Pelagianorum, nemo liberari possit, nisi Redemptoris gratia & merito juvetur.

Quo merito fuerunt perfecta & nobis exhibita septem Ecclesiastica sacramenta, quæ, virtute Christi livoris omnium infirmitatum nostrarum medicinalia, ut idem dicit *Augustinus in Ps. VII.* dant fortitudinem & salutem. Quod attestatur *Hugo de Sancto amore parte IX. c. V.* inquiring, quod septem sacramenta

L 3

sunt

sunt spirituales medicinæ, quæ corporibus foris adhibentur per visibilem speciem, intus vero sanari animam per invisibilem gratiam, nobis infixam ex merito Christi passionis. Quo merito caro expurgatur, dum in Christo renovatur, & hoc lavacro medicinæ, & hoc per sacramentum Baptismi. Animus roboratur, dum promissione confirmatur spiritu clementiæ, & hoc per sacramentum confirmationis. Debilis vigoratur, dum per ipsum manducatur corpus Christi proprie, & hoc per sacramentum eucharistiæ. Lapsus homo relevatur, dum ipse vivens operatur emendam Dei injuriæ, & hoc per sacramentum penitentiæ. Infirmus confortatur, si infine perungatur oleo lætitiæ, & hoc per sacramentum extremae unctiõnis. Humanus status exaltatur, dum Christum imitatur in ordine militiæ, & hoc per sacramentum ordinis. Fragilis solidatur a malo incontinentiæ, & hoc per sacramentum matrimonii.

Ecce igitur, ecce, ð anima Christiana audisti virtutem salvationis tuæ, causam libertatis tuæ. Sanguis Christi crucifixi fuit pretium redemptionis tuæ. Captiva eras, sed modò es reducta. Ancilla eras, & sic liberata es. Sic es exul reducta, perdita restituta, & mortua resuscitata. Considera, ð anima Christiana, & intende, quantum illi debeat tota substantia tua. Quia certe te fecit: Deberes amori te ipsam totam. Quia te redemit tam caro pretio, debes plus, quam te ipsam totam pro debiti solutione, ut dicit Bernardus. Per suam Ecclesiam clamat Christus quotidie. Ohomo vide quæ pro te patior! Non est dolor, sicut quo crucior. Ad te clamo, qui pro te morior. Vide pœnas, quibus officior, vide clavos, quibus confodior. Cum sit dolor tantus exterior, interius est planctus gravior, cum te tam ingratum experior. Adhære igitur illi importuna, ingrata anima, non te rejecit, laqueos amoris ejus sume. Sanat te dilectio sua, inpinguat te ejus affectus, impleat te amor ejus, & occupet te totam. Congruè igitur post secundam animæ patefactum dubium ad Jungebatur declarativa ostensionis comple-

tivum peroptabile, quo lucefcit ardor merentis novitatis, dicendo: Sanati. Sanabat omnes virtus, qua ex illo exibat, Luc. VII.

Sed quia accipienti bravium deficit cursus, & generaliter per adeptum terminum perficitur opus, inde dicebam, Sanctissime antistes, & orthodoxi Domini, quod anima, audiens, in tertia thematici particula concludi, sumus, monebatur ad tria petendum: Estne humana entitatis, aliud ut faciat ex concessa libertate, quam dicere videatur? Cum nihil censeatur perfectum, quousque superat ad agendum, V. q. I. Nihil. & XXXIIX. dist. Qua ipsi. Si sumus, scilicet sanati, non expedit, ut quid ultra faciamus. Si pœnalitates a peccato pervenerunt, liberati a peccato quomodo affligimur? Nam si peccata nostra, id est, pœnas peccatorum nostrorum, ut dicit Doctor Sententiarum in III. pertulit in corpore suo super lignum crucis, quomodo temporaliter omnes & æternaliter plurimi moriuntur? Si sumus sanati, quomodo omnes vocati, sed non omnes electi?

Inscia enim & ignara petit anima, ac si ei non constet, quod effluxus salutis a Christo in homines non est per naturæ propaginem, sed per studium bonæ voluntatis, qua homo ei adhæret. Unde quod a Deo unusquisque consequitur, est personale bonum, & non derivatur ad posteros, sicut peccatum, quod cum naturæ propagine adducit. Et hinc sequitur, quod, licet parentes per Christi livorem & passionem sint a peccato originali mundati, non est tamen inconveniens, quod pœnalitates ex peccato originali consequentes remaneant, etiam culpa sublata in omnibus, qui redemptionis fructuum participes sunt. Non tamen per hoc sequitur, quod sufficienter non fuerimus sanati, & quod Christi crucifixi prædicta passio etiam pro non electis non fuerit sufficiens ad satisfaciendum, quantum fuit ex parte ipsius patientis. Imo, ut dicit D. Gregorius, fuit sufficiens causa salutis, etiam quoad infimum mundum, si imaginari posset.

Sed pro pœnis & exercitiis virtuosis nobis

nobis relictis, non obstante Christi passione sufficientissima, est advertendum, quod quædam est causa sufficiens & completa, quæ non habet semper effectum sibi conjunctum nisi tempore determinato. Et est alia causa, quæ habet sibi semper effectum conjunctum; Verbi gratia, motus solis circa terram est causa eclipsis sufficiens, non tamen quolibet tempore relinquit istum effectum eclipsationis, sed in tempore determinato. Ignis vero est causa caloris, & semper relinquit istum effectum. Nunc ad propositum: Passio Christi fuit sufficiens & completa causa, qua sanati sumus, & sanamur a culpa, & a pœna. Sed tunc debet pœna considerari etiam dupliciter, uno modo, cum reatu separationis a Deo, sive carentia visionis; vel sine reatu, secundum quod est materia & exercitium virtutis, prout distinguit beatus Gregorius super Job, IV. quod est pœna, quæ infligitur homini propter reatum peccati, & est pœna, quæ ordinat ad præmium, sive ad meritum. Sic in proposito, passio Christi, in quantum est causa habens sibi effectum conjunctum, tunc delet non solum culpam, sed & omnem pœnam, quantum ad reatum. In quantum vero non sibi semper effectum conjunctum habet, tunc non delet omnem pœnam in præfenti, sed illam relinquit pro materia & exercitio virtutis; Illam tamen delebit in futuro, sive tempore determinato, cum corruptibile induet incorruptionem I. Cor. XV.

Et per hanc considerationem est necesse, quod omnes, non obstante dicta passione, operentur virtuosè, & fidei credant, ut per Christum regenerentur: Non propter peccatum tantum, quia sine ipso homo se totum, & quicquid potest facere, Deo debet; Sed pro materia & exercitio virtutis.

Nec tamen est contra ordinem & debitum, quod, sicut per livorem suæ passionis statim, cum ad ipsum accedimus, mundamur a culpa, sic subito non liberamur a pœna. Imo, ut dicit beatus Doctor in Sententia contra gentiles: Quod non statim illud consequamur, congruenter & utiliter factum est, propter tria:

Primo, ut meritum fidei non minuat, *Secundo*, ut propter temporalia Christum non consequamur, *Tertio*, ut membra capiti Christo conformentur. Duobus primis membris dimissis, de quibus prosequitur dictus sanctus Doctor: Pro tertio: Quoniam, sicut Jesus Christus multas passiones sustinuit, & sic ad immortalitatis gloriam pervenit, sic decuit, ut fideles pœnis subjicerentur, sic ut ad immortalitatem pervenirent. Quod clamitat Apostolus, per multas, inquit, tribulationes oportet nos introire in regnum Dei.

Sed heu miseri, heu! credentes, cum mundo gaudere, & cum Christo in cœlis sine fine regnare! Certe expedit, juxta Augustinum in sermone de nativitate virginis, ut Redemptori suo semetipsum offerat, quicumque ad ejus consortium pervenire festinat; *Christi vestigia imitetur in via, qui cum eo gaudere anhelat in patria.* Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Qui enim patitur, laborat, remedia salutis animæ ut corporis quærit. O utinam tales essemus amatores vitæ permanentis, quales sumus transeuntis.

Quæ & quanta in orbe terrarum fuerunt discrimina enormia, lites, terrarum destructiones, sive forte melius dilapidationes, Prælatorum abusiones, & totius cleri confusionis!

Unde hæc evenerunt, Patres sacratissimi? Certe, ut dicit Bernbardus, quod obliiti nostræ redemptionis, & ingrati, non desistendo, continuè malum malo addimus, ut clara prosequitur Jeremias, III. Cap. suæ prophetiæ dicens: *Quia facti sumus infideles, furtum omnes diligimus, munera & retributiones sequimur, non judicamus pro pupillo, & miserabilis causa vidua non ingreditur ad nos, terra ponitur sursum, cælum deorsum.* Libentius mundi vanitates, quam Christi crucifixi pœnalitates accipimus, pedes ponuntur super caput, facies à retro, interiora extra effunduntur, Deus conculcatur, terra deificatur, Diabolus honorifice suscipitur, Deus contumeliose repel- litur.

Raptos, tyrannos, perjuros, Simoniacos, ignaros, & mundi destructores cum honore suscipi-

suscipimus, & quod forte pejus est, malis sumptibus procuramus.

Bonus vero, justos, zelatores, virtuosos, scientificos, devotos & spirituales, adinventis legibus, novis coloribus, & fictis utilitatibus, expellimus.

Quis his se opponit, quis contra hæc se movet, quis condolet, quis remedium præbet, scilicet nullus, nisi livor & passio Christi crucifixi Jesu.

Nota, ut extrahitur ex *Augustino super Johannem*: Ita in Christo cuncta complectuntur, ut morborum, quibus corpora peccatis suis premunt animas, ibi medicina præpollat.

Ibi *superbia* non invenitur: In forma Dei existens semet ipsum exinavit.

Simoniaci fugantur, in vendentium de templo ejectione.

Puniuntur *schismatici* & hæretici, in arboris incisæ combustione.

Pastores instruuntur, in prævenienti passionis ministrorum præsentatione.

Præcluditur *ira*, dum sicut ovis ad occisionem ducitur. *Incontinentia* exprobratur, dum virgini virgo commendatur. In cruce existens & sitiens inebriat. Nudus existens virtutis vestimentis ornatur. Ejus manus ligno conclavata nos solvunt. Pedes confossi nos currere faciunt. Emittere spiritum vitam inspirat. In ligno decedens ad cœlestia vocat.

In eo videtur, quomodo pueri, viri & senes operentur. Cives civibus, gentes gentibus prorsus omnibus ad invicem compati ostenditur. In eo docentur Reges proficere populis. Monentur populi se subdere legibus. Ibi ostenditur, quibus honor debeatur, quibus reverentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus coercitio, quibus disciplina, quibus objugatio, & quibus supplicium.

O igitur indurati filii Adam, quos non emollit tanta benignitas, tanta flamma, tam urgens ardor amoris,

tam vehemens amator, qui solum pro vilibus sarcinulis tot & tanta pretiosa remedia dedit, tradidit & monstravit. Hæc *Bernhardus*.

Sic ergo patet, quomodo livore Christi, ut diximus, sanati sumus, propter quod concludebatur *consecutiva positionis inductivum delectabile*, quo clarescit *valor operantis veritatis*, quando dicebatur: *Sumus*.

Vivimus modò & sumus, *Act. XVII*. Igitur, ut dicit *Bernhardus*, admiremur, gratulemur, amemus, laudemus: quoniam per Redemptoris nostri mortem vocati de tenebris ad lucem, de morte ad vitam, de corruptione ad incorruptionem, de exilio ad patriam, de luctu ad gaudium sumus. Merito ergo, o tu quisque homuncio, peccata, crudelitates & scelera tua dimitte, & tracta de his, quæ debes salvatori tuo. Imo, ut dicit *Anselmus*, ubi supra: *Considera, quid tibi erat, & quid tibi factum sit, & pensa, qua tibi fecit, quo amore sit dignus*. Intuere necessitatem ejus, & quas gratias reddas, & quantum debeas amanti ejus, & expavesce memorando. Vocavit enim te per suam passionem nomine novo, quod tibi de nomine suo dedit, & incurvatum ad aspectum ejus te erexit: Confide, ego te redemi, animam meam pro te dedi, si adhaeres mihi, & mala, in quibus eras, evades, & in profundum, quo properas, non cades, sed perducam te ad regnum meum, & faciam te hæredem Dei, & cohæredem meum, in præsentem per gratiam, & in futuro per gloriam. Quod facere dignetur ipse crucifixus Jesus, qui in Trinitate perfecta benedicitur & laudatur: Amen.

Explicit *Sermo* compositus & recitatus per Dominum fratrem *Albertum de BonChristianis* de Florentia, *Episcopum Forliviensem*, Baccalaureum formatum in Theologia, fratrem Servorum Sanctæ Mariæ, in die veneris sancta &c. In *Concilio Constantiensi*, An. M. CCCC. XVIII.

TOMI V. PARS VI.

COMITIA PRINCIPUM CONSTANTIENSIA,

Ut & Diplomata ac Bullæ Cæsaris Sigismundi ac Pontificum, Johannis & Martini, Constantiæ in Concilio edita,
Nec non Epistolæ Magnatum, de rebus in Concilio gestis.

Non minus augustum Concilii decus, quod præter res Ecclesiæ, tractatæ quoq; & expeditæ à Cæsare & Principibus in Curia & Camera Cæsarea, Constantiæ, in Palatio Cæsareo, in Augustinianorum Monasterio, res civiles Imperii, arduæ difficiles & intricatæ, quæ partim supra Tomo IV. data occasione subindicatæ, partim ex omnium Principum tabulis, quin & nationum urbiumq; Imperii Chronicis uberius constabunt. Conf. supr. Prolegom. hujus Tom. V. Quorum Constantiensium Comitiorum numerum, successum, decreta, fata, nec locus hic capit, nec satis adhuc erota, vel illustrata.

Quo pertinent Cæsaris Sigismundi, imo & Pontificum, Diplomata & Bullæ, Concilii negotia proxime quæ non attingentur, in Concilio tamen edita ac promulgata. Quæ passim in Archivis delitescunt.

Quo spectant etiam Epistolæ Magnatum, quas in Concilio de rebus & fati ad externos, vel exteri ad Concilium, perscribere. Quæ similiter in abstrusis chartarum tabulis, cavernis aut sepulcretis, in diversis regnis hærent, ac sui interitum non pertimescunt sed sentiunt, neque effugere possunt.

Ut nihilominus præter illa, quæ Tom. IV. commodis locis inserta, alia hic cupido lectori offeram, pauca exhibem, ex quibus de reliquis augurium capere possit.

JOHANNIS PAPÆ

Privilegium

Quod apud quamlibet ex St. Martini & St. Catharinæ Ecclesiis Brunsvicensibus Scholæ institui & teneri possint.

In Constantiensi Concilio, proxime ante fugam ejus e Concilio, indultum. Quod postmodum Martinus V. Papa, à fine Concilii, Florentiæ novo diplomate confirmavit.

Ex MSCto Archivi Brunsvicensis.

In MSC. Brunf. JOHANNES SERVUS SERVORUM DEI, ad perpetuam rei memoriam.

Sinceræ devotionis affectus, quem dilecti filii, Proconsules, Consules, & universitas oppidi Brunsvicensis, Hildesemensis & Halberstadensis Dioceseos, ad nos & Romanam gerunt Ecclesiam, non indigne meretur, ut petitiones eorum, illas præsertim, per quas hi, qui natura sunt dociles ad exercitium primitiva disciplina, per loca debita disponantur, quantum cum Deo possumus, ad exauditionis gratiam admittamus.

Sane petitio, pro parte eorundem Proconsulum, Consulium & universitatis Tom. V. Pars VI.

nobis nuper exhibita, continebat: Quod, licet in eodem oppido septem, seu plures, & præsertim S. Martini & S. Catharinæ inter alias non mediocres parochiales Ecclesiæ existant, tamen de quadam consuetudine, quæ, ut ab aliquibus asseritur, per nos confirmata existit, duntaxat scholæ pro Juvenibus in primitivis & Scholasticis disciplinis imbuedis, videlicet una apud monasterium St. Egidii ordinis St. Benedicti, & alia apud St. Blasii, infra, & tertia apud St. Cyriaci, extra muros dicti oppidi Ecclesiæ, consistant. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, nonnulli pueri oppidanorum & incolarum ejusdem oppidi in ipsis

M

ipsis

ipsis disciplinis imbuendi, propter nimiam distantiam, & frigus intantum, quod hyemali tempore in partibus illis communiter viget, Scholas ipsas negligant frequentare, in eorundem oppidanorum & incolarum non modicum præjudicium atque damnum: Pro parte dictorum Proconsulum & universitatis fuit nobis humiliter supplicatum, ut ad hoc, quod pueri ipsi scholas præfatas diligentius frequentent, & in disciplinis præfatis aptius erudiantur, quod apud quamlibet St. Martini & St. Catharina Ecclesiarum hujusmodi consimiles schola habeantur, & exinde in eisdem Ecclesiis cultus divinus augmentetur, statuere & ordinare de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur, attendentes, quod per hoc disciplina nec non divinus cultus in eodem oppido poterit augmentari, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & etiam ordinamus, quod etiam apud quamlibet ex St. Martini & St. Catha-

rina Ecclesiis hujusmodi consimiles Schola institui & teneri, præfatisque pueri in eisdem instituendis & tenendis scholis in grammaticis & hujusmodi primitivis disciplinis erudiri valeant: Consuetudine ac confirmatione prædictis, nec non constitutionibus Apostolicis ac legibus Imperialibus, quasunque etiam pœnas continentibus, & aliis contrariis non obstantibus quibuscunque.

Nos etiam ex nunc irritum decernimus & inane, si secus super his à quocunque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ statutæ ordinationis & constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignatione omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Constantiæ, VI. Kal. Martii, pontificatus nostri anno quinto.

N. G. de Pistorio, Goswinus.

REGIS SIGISMUNDI

Privilegium

de non evocando.

Brunsvicensibus in Constantiensi Concilio datum.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, & Hungariae, Dalmatie, Croatiae &c. Rex, Ad perpetuam rei memoriam.

In MSC. Brunf. Licet circa universorum quietem promovendam quodam fervore regio nostra continuo versetur intentio: Ad illorum tamen libertates ampliandas, & novas gratias concedendas, nostri culminis aspirant interna, quos in nostri & Imperii sacri fidelitate & constantia novimus singulari affectione perstitisse. Ut tandem ipsorum fidelitates, regio benigno respectu præventi, etiam pro reipublicæ cura pervigili meditatione sollicitos se exhibere possint & fructuosos. Sane pro parte honorabilium Proconsulum, Consulum, incolarum & universitatis oppidi Brunsvicensis, Hildesemensis & Halberstadensis Dioceseos, nostrorum & imperii sacri fidelium dilectorum, nostræ Celsitudini oblata petitio continebat: Quatenus

ipsis, ut in quibuscunque causis mere civilibus & etiam criminalibus, extra dictum oppidum Brunsvicense, ad quacunque forensia & secularia judicia, etiam publice vel privatim, ac in specie & in genere, salvo ad nostræ Majestatis curiam & judicium, evocari vel trahi non possint, de speciali nostræ Majestatis clementia indulgere, & autoritate Romana regia concedere gratiosius dignaremur.

Nos igitur dictorum Proconsulum, Consulum, incolarum & universitatis sinceræ fidei affectionem, approbatæ constantiæ integritatem, & sedulæ devotionis puritatem, quibus dicti Proconsules, Consules & Incolæ ac universitas, in nostræ Majestatis oculis gratiosos sibi meruerunt suffragari favores, debita consideratione revolventes, ipsorum

suppli-

supplicationibus favorabiliter inclinati, eisdem Proconsulibus, Consulibus, incolis & universitati Brunsvicensi, animo deliberato, non per errorem aut improvide, sed sano & maturo Principum, Comitum, Baronum Procerum & nobilium, ac aliorum sacri Imperii fidelium nostrorum accedente consilio, & ex certa nostra scientia, ut in quibuscunque causis mere civilibus, & etiam criminalibus, extra dictum oppidum Brunsvicense, ad quacunque seu qualiacunque forensia & secularia judicia, publica vel privata, in specie vel in genere, salvo nostræ ad Majestatis audientiam, trahi seu evocari nequeant, quin imo ibidem in dicto oppido, si & in quantum actori vel actrici justitia manifeste denegata non fuerit, juxta dicti oppidi municipalia jura & imperialia statuta, juri & definitioni stare debeant, indulgemus, & autoritate Romana Regia de plenitudine Romanæ Regiæ potestatis concedimus per præsentem.

Volumus tamen, & eadem autoritate decernimus, quod unicuique coram sibi competente iudice & non suspecto, jus, prout æquitatis & ordo dictaverit rationis, ministretur, obstaculis semotis quibuscunque, nostris & Imperii sacri juribus semper salvis.

Mandamus igitur universis & singulis Principibus, ecclesiasticis & Secularibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militibus & clientibus, ac quorumcunque civitatum, oppidorum & communitatum Rectoribus, ceterisque nostris & Imperii subditis & fidelibus, quatenus dictos Proconsules, Consules, Incolas, & universitatem Brunsvicensem, contra nostras concessionem & gratiam ac indultum supradictum, nequaquam coram quibuscunque iudicibus, in quibuscunque iudiciis, etiam publicis vel secretis, extra dictum oppidum ad causam seu litem trahere præsumant, sub pœna indignationis nostræ gravissimæ & Quinquaginta marcaram auri purissimi, quas ab eo, qui contra fecerit, exigi, earumque medietatem imperiali ærario sive fisco, residuam vero partem injuriam passorum usibus volumus applicari. Præsentium sub nostræ Majestatis Sigilli testimonio literarum. Datum Constantiæ, Anno à Nativitate Domini Millesimo & Quadragesimo quinto decimo, prima die Februarii, Regnorum nostrorum Anno, Hungariæ, &c. vigesimo octavo, Romanorum quidem, Electionis Quinto, Coronationis verò primo.

Ad Mandatum Dni Regis, Johannes præpositus de Strigonio, Vicecancellarius.

SIGISMUNDI CÆSARIS

Confirmatio Privilegiorum Urbis Brunsvigæ,
In Constantiensi Concilio edita.

In MSC. Brunsv. **W**ir Sigmund von Gottes Gnaden Römischer König, zu allen Zeiten Mehrer des Reichs, und zu Hungern, Dalmatien, Croatien, &c. König, bekennen und thun kund offenbahr mit diesem Brieff allen den die ihn sehen oder hören lesen.

Wann für uns kommen ist der Burger-Meistere, Rathe und Bürgere gemeinlich der Stadt zu Braunschweig, Hildesemer und Halberstädter Bistum, Unser und des Reichs lieben und getreuen erber und mächtige Botschaffe, und uns demütiglich gebehten hat, daß wir denselben Burger-Meistern Räten und Burgere gemeinlich der Stadt zu Braunschweig, alle und igliche ihre Gnade, Freyheit, Rechte, gute Gewohnheit, Brieffe,
Tom. V. Pars VI.

Privilegia und Handvesten, die sie von Römischen Kaysern und Königen, unsern Vorfahren an dem Reiche, und den Herzogen von Brunschweig und Lunenburg, und sunst von andern Fürsten und Herren, Geistlichen und Weltlichen, erworben und herbracht haben, zu bestetigen gnädiglich geruhen. Des haben wir angesehen solche ihre demüthige Bitte, und auch ihre stete willige und getreue Dienste, die die vorgehandte Burger-Meistere, Räte und Bürgere, und ihre Vordern, unsern Vorfahren an dem Reiche allzeit unverdrossentlich und getreulich gethan haben, und Uns dem Reiche fürbafs thun sollen und mögen in künfftigen Zeiten,

Und haben darinn mit wohlbedachtem

M 2

tem

tem Mute, gutem Rahte unfer Fürsten, Greven, Edeln und Getreuen, und rechter wissen, den vorgehenden *Burger-Meistern, Rahten und Burgern der vorgehenden Stadt zu Brunschweig*, und derselben Stadt Brunschweig ihren Nachkommen, alle und jegliche vorgehende ihre Gnade, Freyheiten, Rechte, gute Gewohnheiten, Briefe, Privilegia und Handvesten, wie die von Worte zu Worte lauten und begriffen sind, die sie von den ehgedacht unfern Vorfahrn Röm. Kayfern und Königen, und den *Hertzogen von Brunschweig und Lunenburg*, und sunst andern Fürsten und Herren erworben und redlich herbracht haben, gnädiglich *bestetiget, verneuet und befestiget*: *Bestetigen, verneuen und befestigen* ihnen die auch in Krafft diß Briefes und Römischer Königlicher Macht Vollkommenheit: Und meinen und wollen sie dabey auch gnädiglich handhaben, schirmen und belieben lassen. Doch unschädlich uns und dem Reiche an seinen Rechten.

Und gebiethen auch darum allen und iglichen Fürsten, Geistlichen und

Werntlichen, Graven, Freyen, Rietern, Knechten und Amptleuten, und sonst allen andern unfern und des Reichs Unterthanen und Getreuen, ernstlich und vestiglich mit diesem Brieff, daß sie die vorgedachten von *Brunschweig* an den vorgehenden ihren Gnaden, Freyheiten, Rechten, guten Gewohnheiten, Briefen, Privilegien und Handvesten, nicht hindern oder irren, in ider weiß, sondern sie dabey gern belieben lassen, als lieb ihnen sey unfer und des Reichs schwere Ungnade zu vermeiden.

Mit Uhrkund dieses Briefes, versiegelt mit unfer Königlichen Majestät Insiegel. *Geben zu Constantz*, nach Christi Gebuhrt vierzehnhundert Jahr und darnach in dem funffzehenden Jahre, an unfer Frauen Tag Purificationis, Unser Reiche, des Hungerischen &c. in dem acht und zwanzigsten, und des Römischen in den funfften Jahren.

Per D. Johannem Præpositum de Strigonio, Vicecancellarium, Michael de Priest, Canonicus Wratisl.

Instrumentum Literarum primarum precum datarum per Sigismundum Romanorum Regem *Ulrico Holfeldero*

In MSC. Lips.

IN Nomine Domini Amen. Anno à nativitate ejusdem M CCCC XV. indictione octava, *sede Apostolica pastore cavente*, hora vesperorum vel quasi, in civitate *Constantiensi*, & ibidem in domo habitationis venerabilis viri Domini *Ulrici Truchsessen, Canonici Constantiensis*, in mei Notarii publici testiumque infra scriptorum præsentia personaliter constitutus discretus vir, *Ulricus Holfelder, Clericus Bambergensis dioceseos*, omnibus melioribus modo, via, jure, causa, forma & ordine, quibus melius & efficacius potuit & debuit, fecit, constituit, creavit & solenniter *ordinavit* suos veros legitimos & indubitatos *procuratores, actores, factores, negotiorum suorum gestores, & nuncios speciales atque generales*, ita quod specialitas generalitati non deroget, nec è contra, honorabiles & discretos viros, *Dominos Henricum Müntzmeister, Canonicum, Johannem Haselbach, Vicarium*.

perpetuum *St. Stephani, Hermannum Wisch, Vicarium perpetuum Majoris Bambergensium ecclesiarum, & Conradum Humel, Præmissarium in Ulfenheim, Herbipolensis dioceseos*, absentes tanquam præsentem, simul & quemlibet eorum in solidum, ita, quod non sit melior conditio occupantis, sed quod unus eorum inceperit, alter prosequi valeat mediare & finire, ad insinuandum, legendum & intimandum venerabilibus Dominis, Præposito, Decano, & Capitulo ecclesie Bambergensis, aliisque omnibus & singulis, quibus legi, insinuari & intimari necessarium fuerit vel quomodolibet opportunum, *Literas primariorum precum, per serenissimum Principem & Dominum, Dominum Sigismundum, Romanorum Regem* semper Augustum, eidem *Ulrico de beneficio ecclesiastico*, cum cura vel sine cura, vacanti vel vacaturo, spectante communiter vel divisim ad collationem, provisionem,

visionem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem prædictorum Præpositi, Decani & Capituli, sibi *gratis* se *datas* & *concessas*, nec non ad acceptandum quodcunque beneficium, sibi virtute dictarum literarum debitum, possessionem ejusdem beneficii sic acceptari, cum omnibus juribus & pertinentiis suis, petendum, adipiscendum, nanciscendum, tenendum, & recipiendum juramentum obedientiæ, & quodcunque alterius generis sacramentum in animam ipsius constituentis jurandum, beneficiumque hujusmodi locandum, fructusque ejusdem levandum, vendendum, & de levatis & venditis communicandum, nec non à quibuscunque literis apostolicis vel ordinariis ac processibus pœnalibus, à quibuscunque iudicibus delegatis, subdelegatis vel ordinariis, ac à quocunq; gravamine, sibi ratione dicti beneficii, per ipsum aut dictos suos procuratores acceptati, illato vel inferendo, appellandum & provocandum, appellacionem hujusmodi interponendum, infinuandum & prosequendum, apostolosque petendum, brachium seculare, si opus fuerit, invocandum, unum vel plures procuratorem vel procuratores substituendum, & eundem seu eosdem, si opus fuerit, revocandum, & omnes procuraciones in se reassumendum, omniaque alia & singula faciendum,

gerendum & exercendum, quæ ipsemet constituens faceret seu facere posset, si præmissis personaliter interesset. Promittens mihi Notario publico infra scripto fide data manu ac me stipulanti & recipienti vice & nomine omnium, quorum interest, aut intererit in futurum, se ratum, gratum & firmum tenere, quicquid per dictos suos procuratores aut ipsorum alterum, vel substitutos aut substituendos, ab ipsis vel quolibet ipsorum in præmissis actum, gestum seu procuratum fuerit, ipsosque & eorum quemlibet ab omni onere satisfaciendi relevare indemnes, iudicio fisci & iudicatum solvi, sub obligatione & hypotheca omnium bonorum suorum, præsentium & futurorum. Super quibus omnibus & singulis idem constituens sibi à me Notario publico infra scripto fieri petiit tot, quot necessaria forent, publica instrumenta. Acta sunt hæc die lune, octava mensis Julii, anno, indictione, hora & loco quibus supra, præsentibus ibidem discretis viris, *Conrado Carnifice*, Canonico Ecclesiæ S. Jacobi extra civitatem Bambergensem, *Henrico Muratore*, Scholario Herbipolensi, & *Michaele Durhoff*, clerico Bambergensis dioceseos, testibus ad præmissa vocatis specialiter & rogatis, in fidem & testimonium omnium & singulorum præmissorum.

Procuratorium Ambassiatorum Brunsvicensium ad Concilium
Constantiense.

Sigismundo Cæsari inscriptum.

In MSC.
Brunsv.

Deme allerdurchluchtedesten hochgebornen Försten unde Heren, Hern Sigismunde, Römischen Kænege, toh allen Tiden Mehrer des Rikes, unde to Ungern, Dalmatien, Croatien, &c. Kænige, Unfern allerleuesten Gnedegesten Heren, entbeden we juwer Könichliken Majestät unde des hilligen Rikes otmodigen Deners, de Rad der Stad to Brunschvwig, Unser willigen, plichtigen, underdani-gen Denst.

Allerlewefte gnadigeste Here. Also juwve Gnade uns geschreven hefft in juwen Breve, den we mit alsodaner Erwerdigheit entfangen hebben, also sek

wol geböret, darinn juwve Gnade gebaden, dat we nicht en laten, vve en schicken unse dreplicken Bodoschop mit vuller Macht in juwven Königlichen Hoff to juwven Gnaden to Constentz, mit andern deshiligen Rikes trüwen, to raden unde to helpen, unde bi so lafflichen unde notdhorstigen Scheften to welen, da juwe Königliche Werdigheit, de Gott sterke ende friste to langen Tyden, umme dat hillige Concilium to Constentz, gebracht hefft &c.

Leveste gnedegeste Here, We frevven uns des loflichen Arbey des unde Trostes, dat van juwver hochgelovvede Personē an dessen Sakē

M 3

schreen

sehen is, unde der gantzē Christēheit to salichē Troste komen mag, unde hapen, dat van den allmechtige Godden unde juvver Schikkinge de hilche Kereke unde dat hilche Rike to guder Einigkeit kommen werden, dar uns na verlanget heist to langen Tyden.

Wir hebbe we geschicket unde schickē unde mechtegē van unser wegē mit dessen Breve de ehrbaren Heren unde Meisters, *Henricum van Pyro, Johannem Gherwere, Henricum Herboridi, unde Tidericu Fritzen*, unse norger und Schriver, unde geven rome sammet und juwliken besundern *Vullemache* van unser wegen to handelen unde to don vor juwer Koniglichen Majestat Werdicheit

alsdane Handelingē unde Gescheffte, also juwe Gnade uns in juwen Breve geboden heist, unde van uns begehren is.

Unde we bidden denstliken mit gantzer Otmodichheit, dat juwe Konigliche Gnade de vorgeantmen unse Bodeschop van unser wegen annemen wille, unde se gnädigliken hören, alse se van unser wegen to juwen Gnaden geschicket sin, dat vville vve alle Tid um juve Gnade vwilligliken gerne verdenen. Juvve Konigliche Gevvald gebede alle Tid over uns. *Gegeben na Christi-Berd XIIIIC. Jabs, darnach in dem XII. Jabs, in unser leven Fruvven Avende Annuntiationis.*

SIGISMUNDI ROM. REGIS

Privilegium

De libera in urbe Brunsvicensi cujuscunque sexus hominum inhabitacione, secundum Imperialia statuta, de Anno 1417.

Constantiæ in Concilio editum.

Ex MSQ. Brunsvicensi.

In MSC.
Brunsv.

Wir *Sigmund* von Gottes Gnaden *Römischer König zu allen Zeiten, Meiser des Reichs, zu Ungern, Dalmatien, Croatien, König*, bekennen und thuen kund offenbahr mit diesen Brieff allen den die ihn sehen, oder hören lesen.

Wann unser Koniglicher Majestet von vvegen der *Burgermeister, Rahtmanne und Burgere gemeinlich der Stadt zu Braunschweig* fürbracht ist, vviervohl durch mancherley schvvere und große Kriege vwillen, die um und um dieselbe Stadt Braunschweig verne und nahe oft gevvesen sind, *viele und mannige Leute, Weibliches und Männliches Geschlechts, und von manniger Wesen und Eigenschafft, durch Beschirmung und Sicherheit vwillen ihrer Leibe und Güter, in dieselbe Stadt Braunschweig kommen sind gezogen sind*, und sich darinn als andere Bürgere zu Braunschweig, die vor diesen in derselben Stadt allezeit geffessen und herkommens seyn, enthalten, und *Burger-Recht daselbst empfangen haben, und auch von den Bürgern zu Braunschweig, als ihre rechte Mitbur-*

gere gehalten seyn, und also in solcher maße, ihrer Mitburgerschaft der Stadt und Burgere zu Braunschweig Freyheit mehr denn Jahr und Tag in Besess gevvesen seyn, und der genossen haben, und das auch die vorgeantmen Burgemeistere, Rahtmanne und Gemeinde, mit ihnen als mit ihren freyen Mitburgern gevvoht, und allerley Handlung gehabt haben: Jedoch so seyn etlich geistliche und vveltliche Wesens die vvider die vorgeantnte Freyheit, Gevvohnheit und friedliche Besetzung, etvvan nach fünfen, etvvan nach zehen, und etvvan nach zvvantzig Jahren, minner oder mehr, die vorgeantnten Leute, Frauen und Mann, die sich dann in die vorgeantnte Stadt gezogen, darinn gevvoht, und der vorgeantnten Freyheit friedlich und gerühlich genossen haben, als vverbegriffen ist, etvvan durch Neydes oder Hasses, oder Anbringunge vwillen neidiger Leute, uff Dienste oder Eigenschafft anlangen, ansprechen und schvverlich betrüben, und über die Besetzung der vorgeantnten Freyheit mannigfaltig leydigē, nicht ohne merk

mercklichen Schaden, Beschämde und Verspottnus der vorgehenden Bürger und der Stadt Braunschweig, daselbst solche Leute, die also angelanget und geleydiget werden, lange Zeit gevohnt, Kauffmannschafft getrieben, und als *freye Leute* zu der heil. Ehe gegriffen und Freundschaft gemacht haben. Und das noch harter ist, daß die obgenannten, um denen itzgenannten Bürgern, die von der vorgeschriebenen Sache und Kriege wegen sich gen Braunschweig gezogen haben, als vor erludet hat, den Bürgern und Inwohnern gemeinlich der Stadt Braunschweig darum vviderfagen und groß Schaden thun und zuziehen.

Wann nun Kayserliche Gesetze ausweisen, darum daß Herrschafft in Ungewisheit nicht irre gehen, und daß niemand in Fordrung seines Rechten sumig werde, mit Betrübnuß eines andern, ein Zeit in friedlicher Freiheits Besetzung allermeiste eines geferten Tituls, in ein frey Sache gezogen werden mogen, alsdann solch Kayserlich Gesetz die nutzliche gevvehre und Verschreibung, mit den sich die, die die Freyheit besitzen, vvider die, die sie darüber *in Eigenschafft vvider ruffen vvolten*, beschirmen mogen, Und vwann wir von wegen der obgenannten Burgemeistere, Rahtmannen und Burgere gemeinlich der Stadt zu Braunschweig demuhtiglich begehren und angeruffen seyn, daß wir sie bey den vorgehenden Kayserlichen Gesetzen, den nachzufolgen und anzuhängen und auch bey Rechten und Gevohnheiten, die dann von einiger Leute wegen in den Reiche gemeinlich bisshero gehalten seyn und gehalten werden, zu bleyben lassen und zubehalten, und sie auch mit befondern unsern Königlichen Gnaden darinn zu bedencken gnediglich geruhen: Und vwann uns furgegeben ist, daß in etvva mannigen des Reichs Städten und Landen Gevohnlich und Herkommen sey, vvo sich *ein eigen Mensch* in eine Stadt ziehe, und Jahr und Tag oder mehr darinn vwohne, und ohne alle Vordrange und Ansprache des der dasselbe Mensch für

sein eigen mensch haltet, öffentlich und häuslich oder hablich sitze, daß *dasselbe Mensch nach demselben Jahr und Tage von solcher Eigenschafft wegen*, daß der es also für sein eigen Mensch gehalten hat, nicht mehr angelanget werde, sondern fürbals mehr von ihme entbrochen, und *frey seyn*, geheissen und gehalten werden solte: Und wir pflichtig seyn Kayserliche Gesetz allzeit zu stercken, und gute und lobliche Gevohnheiten zu mehren, und wir auch von angebohrner Gutigkeit, aller der die in den Reiche, vvider solch itz genandt gesetzte Gevohnheiten, oder sonst vvider Rechte oder Bescheidenheit, bekummert oder beschvvehrt werden, Nohtdurfft und Gebrechen gerne bedencken:

Darum haben WIR den obgenannten *Burgemeistern, Rahtmannen und Bürgern gemeinlich der vorgehenden Stadt Braunschweig*, angesehen und betrachtet solcher Treu, die sie zu uns und den Reiche haben, und auch Ihr vwillige Dienste die sie uns und denselben Reiche vwohl thun mögen, und zu thun allezeit bereit sind, und sie bey den vorgehenden Gesetzen und Gevohnheiten gnädiglich halten, *diese nachgeschriebene besonder Gnade* gerhan, und thun ihne hiemit in rechten vvisen, in Krafft dieses Brieffes und Romischer Königlicher Macht Vollkommenheit, *vvelch Menschen sie seyn, Mannlichs oder Weiblichs Geschlechts, in der vorgehenden Stadt Braunschweig gezogen, und darinn ein Jahr und Tag oder mehr öffentlich, häuslich oder hablich gefessen und gevohnt haben, oder fürbals in dieselbe Stadt Braunschweig ziehen, und darinn ein Jahr und ein Tag öffentlich häuslich hablich sitzen oder vwohnen werden*, also daß sie von den Herren oder Leuten, sie seyn geistlich oder vveltlich, oder vvelcherley Wesens sie sind, die dann meinen, Eigenschafft auff denselben Menschen zu haben, *in denselben einen Jahr und einen Tag nit gefodert oder angesprochen worden, daß dieselben Menschen, alle und jegliche nach solchen Jahre und Tage, von solcher Eigenschafft entbunden frey und ledig seyn, und auch als andere*

dere Bürger zu Braunschweig, vvelchs vor dielen freye Bürgere vor Alters gevvest sind, gehalten geachtet und genant vverden sollen, von allermaniglichen ungehindert.

Doch hierin ausgenommen, unvverrechenzt Ambtleute, und Knecht und Magde, die ungenant Lohn ein Zeit gedinget vverden, und solche Zeit nicht ausgedienet hetten.

Wenn auch Menschen sich in die vrogenante Stadt heimlichen stehlen, und darin öffentlich häuslich oder hablich Jahr und Tag nicht sitzen, die sollen der vorgeschriebenen unser Königlichen Gnade nicht genieffen.

Und vvir gebieten auch darum von Romischer Königlicher Macht allen und jeglichen Fürsten, geistlichen und vveltlichen, Graffen, Freyen, Rietern, Knechten, Ambtleuten, Bürgermeistern, Räten und Gemeinden, und allen andern, Unsern und des

Reichs Unterthanen und Getreuen, ernstlich und festiglich mit diesen Brief, daß sie die vrogenanten Bürgere und Stadt zu Braunschweig an den vorgeschrieben unsern Königlichen Gnaden fürbafs mehr nicht hindern oder irren, noch sie darüber durch der vrogenanten Menschen vwillen anlangen oder bekriegen, in keine Weise, sondern sie bey denselben unsern Gnaden handhaben, schirmen und geruhiglich bleiben lassen.

Mit Uhrkund dieses Brieffes, versiegelt mit unser Königlicher Majestatt Insiegell. *Geben zu Costnitz, nach Christi Gebuhrt vierzehnhundert Jahr, und darnach in den Siebenzehenden Jahr, an den achtzehenden Tage des Monden Merctzen, Unserer Reiche des Ungerischen in den dreysichsten, und des Romischen in den Siebenden Jahren.*

Ad mandatum Dni. Regis Johannes Kirchen.

Inter Diplomata Friderici III. Imperatoris, ad Vitam Eiusdem, Culpisio recensente f. 252. seqq. alia, quæ huc pertinent, commemorata,

Kaisers Sigismundi dem Fürstl. Haus Braunschweig und Lüneb. ertheiltes privilegium, daß kein ander als Lüneburgisch Salz durch die Hertzogthümer Braunschweig und Lüneb. und angrenzende Fürstenthümer und Lande Seewerts soll verführet werden.

SIGISMUNDUS Dei gratia ROMANORUM REX semper Augustus &c. - - Datum Constantia, Anno Domini millesimo quadringentesimo decimo septimo, vicesima octava die Junii, Regnorum nostrorum anno, Hungaria &c. tricesimo primo, Romanorum vero septimo.

Kaisers Sigismundi dem Fürstl. Hause Braunschw. und Lüneb. über die freye Schiffahrt auff der SuderElbe ertheiltes privilegium. *SIGISMUNDUS &c. Datum Constantia, Anno Domini 1417. 28. d. Junii, regnorum nostrorum Anno Hungaria &c. 31. Romanorum vero septimo.*

GUNTHERI, COMITIS de SCHWARTZBURG,

Als König SIGISMUNDS Hoffrichters,

Decisiva sententia in causa der Juden, so von Goslar nach Braunschweig gezogen,

de A. 1418.

In Constantiensi Concilio promulgata.

Ex MSC. Brunsv.

In MSC. Brunsv.

Wir GUNTER, Grave von SCHWARTZBURG und Herr zu Ranu, des Aller Durchlauchtigsten Fürsten und Herrn, Herrn SIGMUNDS, Römischen Kö-

niges, zu allen Zeiten Mehrers des Reichs, und zu Hungarn &c. Königs, Hoffrichter, bekennen und thuen kund offenbahr mit diesen Brieffe allen dehen die ihn sehen oder hören lesen:

Als

Als der Edel Conrad, Herr zu Winsberg, des Heil. Romischen Reichs Erb-Cammermeister, von des Ehgenanten unfers Herrn des Königes wegen geteydingt hat mit Herr Johan von Ulfen, Priester, Thiederico Fritzen, den Stadtschreiber zu Braunschvv. von des Rahts zu Braunschvv. und der Juden vvegen, die von Braunschweig gen Goslar gezogen sind, uff ein, und Thiederico Goseken, den Stadtschreiber zu Goslar, von des Rahts wegen dafelbst, auf der andern Seiten, als zwischen derselben beyder Rächte vollmächtigen Procuratoren, defs sie gute Beweiflung und Procuratoria hätten, in solcher maaffe als hernach gefchrieben steht.

Zum ersten, das der Raht zu Goslar soll und will von desselben von Winsperg Heiffens wegen antworten und folgen lassen dem Rahte zu Braunschweig alle solche Güter die unverkauft und ungeloset seyn, und der vorgenanten Juden gewest seyn, oder Ihn Pfandes stunden, und auch was sie an Geireitschafft haben, wo sie das haben, zwischen dieser Zeit als dieser Brieff gegeben ist, und den nestkünftigen Ostern.

Wehren auch einige Bürger oder Inwohner zu Goslar denselben Juden icht pflichtig, der der rechte zu Goslar mächtig wehre, so soll derselbe Raht die Burger und Inwohner dazu bestellen, binnen dieser vorgeschriebener Zeit, das den Juden von Ihnen beschehe, was man ihm im Rechte pflichtig sey, oder das sie sich freundlichen mit ihm richteten. darnach soll der Raht von Braunschweig die Juden wiederum bestellen, das sie den Bürgern und Inwohnern zu Goslar thuen was sie ihn pflichtig seyn, in Freundschaft oder in Rechte. Und dis sollen sie zu beyden Seiten getreulichen halten ohn alle gefehrde.

Auch soll und will der Raht zu Goslar diejenige die der Raht von Braunschweig darfenden wird um diese vorgeschriebene Güter und Sache willen, es seyn Christen oder Juden, und auch alle solche Güter und Geld als ihm dann geantvortet vvird, veligen und

Tom. V. Pars VI.

geleyden, abe und zu, vor alle das die um ihrer willen thun und lassen wollen und sollen, ohne gefehrde.

Und vvas Gut oder Geld also dem Rahte vom Braunschweig von der Juden wegen also geantvortet wird, dar soll der Raht von Braunschweig den Raht von Goslar Quit-Brieffe aufgeben, von der Juden vvegen, als gewöhnlichen ist.

Wehre auch das der Raht von Braunschweig von der Juden vvegen, oder die Jude von ihr selbst vvegen, den Raht von Goslar vorter schulden vvollen von des Guts vvegen, oder das der Raht zu Goslar die Juden vvorum zu schuldigen hätte, des solten sie zu beyden Seiten beliben bey den Rathe zu Hildesheim sie zu verscheiden in Freundschaft oder in Rechte. Und dar sol der Raht zu Goslar und der Raht von Braunschweig um bitten den Raht von Hildesheim, das sie das also zu sich nehmen zu verscheiden in Freundschaft oder in Rechte, zvvischen dieser Zeit und St. Johannis Tage zu mittenommer necht-künftigen. Und vvas derselbe Raht zu Hildesheim scheidet, dar solt sich manniglich an lassen genügen. Scheideren sie das aber nicht binnen der Zeit, so soll mannlich seines Rechten unverfaulich seyn.

Auch solt das um den Wucher uff den vorgenanten von Winsperg bestan bleiben, als das in den ersten Teydingen unter den vorgeschriebenen Partheyen begriffen vvas zu Constantz. Und das daruff die Ladung, als die Burger-Meistere Rahtmanne und Burgere gemeinlich der vorgenanten Stadt Goslar uff des heil. Reichs Hoff-Gerichte darum geladen sind, und alles das darnach an denselben Hoff-Gerichte gegangen vväre, gänzlich abseyn solte.

Also haben vvir als ein Hoff-Richter von des Gerichtsvvegen, unfern guten Willen und Gunst dazu gegeben, und geben den darzu in Krafft dieses Brieffes.

Mit Uhrkund dieses Brieffes, versiegelt mit des ehgenandten Hof-Gerichts uffgedruckten Insiel. Geben zu Constantz, des nechsten Freytages nach un-

N

fer

fers lieben Frauen Tage Lichtmessen, Purificationis zu latein, nach Christi

Geburt vierzehnhundert Jahr und darnach in dem achtzehenden Jahr.

Petrus Wacker.

Constantiensis Concilii Epistola ad Ernestum Austriae Ducem.

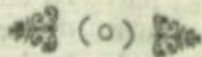
Ex MSC. Vindobon. h. c.

Concilium scribit Duci ERNESTO, qualiter sui Ambassiatores retulerint, quod de Fratris sui doleat recessu etc.

In MSC. Vindob.

Sacrosancta etc. dilecto Ecclesiae filio, nobili viro, Ernesto Duci Austria salutem &c. Intelleximus, & quidem gratanter, quae nudius tertius dilectus Ecclesiae filius, Magister Nicolaus Elstravv, Secretarius tuus, praesentatis prius credentialibus literis, nobis tui parte reseravit. Ostendit enim, quam moleste tulisti recessum ab hac civitate dilecti, nobilis, fractis tui, Frederici Austria Ducis, afferendo devotionem tuam, illa te penitus ignorasse, ac te quoque versis nonnullas partes tui Domini profectum, ne nobis aliquid ex huiusmodi discessu detrimenti pararetur, perceptis huiusmodi novitatibus, ut una cum Baronibus, militibus & Dominis comitatus Tyrolensis, prout oportunitum, accommodum & honorificum foret pro sacro Imperio, & sanctissima ista synodo, provideres. Insuper cum maxima humilitate idem tuus nuncius eandem nobilitatem tuam, & ejusdem dominia huic sacro Concilio recommendavit. De his itaque laudabilibus gestis, devotionem tuam plurimum commendantibus, gratias agimus, atque libentissime audimus, dum tales Principes, sicut esse

dignosceris, debitam Ecclesiae sanctae Dei exhibent reverentiam. Putamus autem, prout per illum tuum nuncium intimasti, de tali recessu nobis minime grato te nullam penitus scientiam habuisse, & ita, ut speramus, tua gesta monstrabunt. Quoniam certi pene existimus, quod circa honorem Ecclesiae sanctae Dei, sacrique Imperii, nec non huius sanctissimae synodi securitatem, omnem adhibebis diligentiam atque curam. Super quo tuam devotionem, quantum cum Deo possumus requirimus & hortamur, cum nos versa vice parati sumus, in cunctis, quae ad statum & quietem tuam dominiorumque tuorum pertineant, sedulo mentis studio vigilare. Si que oratores huc duxeris destinandos, prout retulit tuus nuncius praelibatus, videre poteris quod in rebus licitis & honestis, quas nobiscum tractare decreveris, cum omni sinceritate & sollicitudine procedemus. Caeterum oblationes tuas humiles & devotas gratissimis animis acceptamus, nos similiter offerentes promptissimos existere, si quid in honorem & statum tuum agere valeamus. Datum. &c.

IMOT V. P. VI.

TOMI V. PARS VII.

PRINCIPUM INVESTITURÆ,

à Cæsare Sigismundo
Constantiæ in Concilio peractæ,
Ludi Equestres,
Comœdiæ,
Rosarum aurearum consecrationes Papales,
Sanctorum Canonisationes,
Et similes festivæ Constantiensis Concilii celebritates.

Nec postrema Concilii pompa *spectacula publica*. Inter quæ protecto excellent splendidiſſimi *Investiturarum* Principalium Actus. Siquidem Sigismundus proxime ante Concilium A. 1410. Roman. Rex creatus, A. 1414. Mense Novembri, sub exordium Constantiensis Concilii, in itinere ad Concilium, Aquisgranî coronatus, in ipſo Concilio Imperii Electoribus, Principibus, Comitibus, at nobilibus feuda ac jura sua ſolemniffimo actu tribuit ac impertivit. Imo novum *Electorem Brandenburgensem*, *Fridericum I.* novos ex Comitibus *Duca, Clevensem Sabaudum*, aliosque, novos *Comites, Equites*, vel in Concilio, vel in vicinia sub Concilio, magno cum splendore pro Cæsarea sua Majestate atque autoritate creavit. Ut vel hac etiam ratione *nullum Constantiensis splendidius extiterit Concilium*. Quod vel hoc nomine Principes & Magnates gratiose venerentur, & impense colant, utpote quod splendorem nominis ac dignitatis potestatisque Celsiffimis illustriffimisque ipſorum dominibus conciliavit vel auxit. Non potuimus, quin in Corpore Actorum ſuperiori ſuis locis brevem plerorumque horum Cæsareorum augustorum ſpectaculorum faceremus mentionem. *Diſtincte* verò ac dilucide univerſa perſectus, quæ ad ſplendorem illorum Actuum ac Investiturarum pertinere, *Dacherius*, in *Germanica ſua Constantiensis Concilii historia*. Ex quibus *Inaugurationis Electoris Brandenburgensis Friderici I.* Cæsarea Majestate effulgentis, ſplendidiffimum apparatus, hic delineasse conceptis *Dacherii* verbis ſuffecerit.

Huc pertinent *Ludorum equeſtrium* heroica *spectacula*, quæ per omnes Concilii annos, Constantiæ à Principibus ipſoque *Cæsare* celebrata.

Qualibus ludis magnificis abusus ad ſeducendum è Concilio Papam Joh., *Fridericus Austriacus*, magno ſuo cum damno, uti ſuo loco in Actis ſupra monitum. *Dacherius & Reichentalius* & hoſce pompoſos ludos curate conſignarunt.

Nec Concilium dehonestavit *Comœdiarum ſacrarum novum inventum*, quo Angli Concilium, Constantiam, ipſamque Germaniam, primi ornarunt. De quibus ſupra in Actis ad initium Anni 1417. nonnihil dictum.

Concilii pompam auxere quoque *Rosæ aureæ Papales*, *Johannis & Martini*, quas magna celebritate consecrarunt, Cæsari dedicarunt, quas & Cæſar templis mox & ſacris locis pro ſua religioſitate deſtinavit.

Cereorum quoque infinitus numerus, qui à Pontifice utroque, *Johanne & Martino*, consecrati, atque ex Palatio Papali per Papam & Cardinales in populi denſam turbam ſparſi & projecti, pompam auxere. Quæ ſeſtivities plebi innumera tam grata extitere, ac ſi cælo munera eſſent delapſa.

Neque minus ſeſtiva *Brigitta canonifatio*, à *Johanne Pontifice* in Concilii exordio conſummata. De qua ſimiliter in Actis, *Tomo IV.* ſuo loco.

Quid dicemus de *Benedicto Papa* per ſaces publice projectas excommunicato, & *Martino Papa* ſolemniffime inaugurato ac coronato?

Denique oculi legentium si circumferantur in deambulationes, quas *Processiones* vocant, religiosissimas, frequentissime, inexplicabili cum pompa, toto Concilii tempore, à Caesare, Pontificibus, Principibus, Cardinalibus, Archiepiscopis, Episcopis & ineffabili comitantium virorum eruditorum Conciliique hospitem numero, inter faces ardentes, vestes auro fulgentes, fuffitum fragrantem, tubarum strepitum, campanarum fragorem, institutas, Constantiam à summis totius Christianismi proceribus in Concilii luce abunde collustratam constabit.

Ut nihil omnino desideraretur, quod ad Concilii celebritatem, decorem, ornatum, splendorem ac fulgorem totius Christiani orbis ope conferri unquam posset.

Splendidissima Investitura

FRIDERICI I.

Burggravii Nurembergensis,
primi ex hac illustrissima Domo

à
CÆSARE SIGISMUNDO

Constantiæ in Concilio in Foro publico sollemnissime
creati

ELECTORIS BRANDENBURGENSIS.

Ex Gebhardi Dacherii Historia Concilii Constantiensis MSCta.

*In MSC.
1761f.*

AN dem Sonntag Qualimodogeniti, am achten Tag in den Ostern, am 8. Tag in den Aptillen, da empfang der Hochvürdige Fürst und Herr **BURGGRAFF FRIEDERICH VON NURNBERG**, vor dem Imbifs, an der achten Stunde, sein *ChurFürstenthum*, die *Marggraffschafft von Brandenburg*, an den Oberrn Marck zu *Costenzt.*

An denselben Marckte vvar gezimmert und gemacht an das *Hoh-Haut*, genant zu dem Haffen, ein fast vveite und breite Stege uff über das Gevvölbe bis an die Reigen, und vor den Reigen ein *Michel Ebene* da vvohl 40. Mann mochten stehen.

Die Ebene vvar oben verdeckt mit schönen und grossen *guldernen Tüchern*;

Und vvar neben zu den beyden *Wänden* auch bedeckt und behengt mit *guldnen Tüchern*. Alles hoch empor.

Und gegen der Mauer hieng ein gross vveit und schön *guldnen Tuch*.

Wenn einer von der Erden auf hin sahe, so vvanthe er es *brünne* alles von *Golde*.

Und auf der Ebene vvar ein *hoher Sessel* gemacht mit einem *Guldnen Küssen*, und darob ein *klein guldnen Tuch*, und hinten an den *Rücken* ein *Lasur-blau Tuch* mit *Gold*.

Neben dem Sessel vwaren zvvvey Stühle gemacht, zu iedvveder Seiten einer, da vvohl auf einen *Stuhl* 4 Mann sitzen möchten. Und vwaren die *Stühle* ein wenig *niedriger* denn der *Sessel* des *Königlichen Stuhls*.

Und an demselben Tag *früh* zu des Tages *Auffgang* da ritten alle die *Pofauner*, die da zu *Costnitz* vwaren, durch die *Stadt* allenthalben, und alle *Pfeiffer*.

Und ritten mit ihnen alle des *Burggraffen Diener*, und sonst viel *Volcks*, aller *Herren* die ihm helfen vvolten, und die ihm ihre *Herren* zu *Ehren* sandten.

Und hatte ihr *ieglicher* einen *Stecken* oder einen *Tremel* in seiner *Handt*, die da vvohl *eine Elle* lang vwaren. Und an ihr *ieglichen* *Stecken* vvar *forne* an ein *rohtes Fähnlein* mit vvolllen *Tuch*, und nicht darein gemahlt, vvohl so *breit* und *lang*, als eine *Hand*.

Und führten zvvvey *köstliche Ritter* auf *Rossen*, der eine ein *Panier* an einen *Reiß Spiels* mit dem *Wappen* der *Marggraffschafft zu Brandenburg*, der andere des *Burggraffen Schild* von *Nurnberg*.

Das reiten thäten sie in die 3 *Stunden* durch die *Stadt*.

Und an dem dritten *Ritte*, das vvar vor der 9 *Stunde*, da *sammelten* sich zu-
sammen

sammen alle Fürsten, Chur Fürsten, Hertzoge, Graffen, Freyen, Ritter und Knechte, die ihm dienen vvolten. Und ritten für des Burggraffen Herberge an dem Fischmarckte forne an für das Haus, das man nennet das Hohe Haus, vvelches inne hatte Heinrich von Tettekoffen, Bürger zu Kostentz.

Und deren ieglichen, vvar ein Fürst, Hertzog, Graff, Ritter oder Knecht, gab man Stecken mit einem solchen roten wöllnen Fähnlein in seine Hand.

Und ritten mit ihm also die kleinen Gäßlein beyde aushin, und durch die Mördergassen und neuen Gassen, und hervvieder um S. Pauls Gassen inher, an dem Oberrn Marck.

Und man führete die zwey Panier allvveg an den Spiessen vor ihn.

Und vvard des reitenden Volcks also viel, das sie musten halten an der Ringgassen. Ein Theil muste die Suhl hinnab reiten, ein Theil aber vor S. Lorentz. Dennoch vwaren der Rosse als viel, das sie S. Pauls Gassen auff hin haben gedrängt in einander und für S. Paulus Brunnen gesteckt in einander, das niemand zu Fuß dadurch hinkommen mocht. Und mochten die grossen Herrn kaum an dem Marckt bleiben, vor grossen Gedrange. Und alle Häuser und Dächer und alle Guggen, die da mochten an dem Marckte seyn, die vwaren alle voll Leute, Geistlig und Weltlig, Frauen und Männer, Juden und Judinnen, und allerley Leute. In den allen Gedrang geschah niemand nichts, das niemand getreten, noch sonst niemand betrubet vvard.

Da nun Burggraff Friedrich von Nürnberg mit den Seinigen und mit den Panthern an dem Marck also kam, da hielt er also still.

Da ging unser Herr der Römische König aus her zu einem Baigen, in dem Haus zum Hohen Haffen. Und satzte sich mitten in dem Sessel.

Und gingen ihm zwey Cardinäle nach, und drey Bischöffe: Nicht darum, das er ihr zu dem Lehn bedurffte, sondern sie vvolten es durch Wunder schauen.

Nach diesen gieng sein Obrister Cantzler.

Da sie nun für den König kamen, hiefs er einen Cardinal zu einer Seiten neben dem Sessel auf den Stuhl sitzen, und den andern Cardinal zu der andern Seiten, und die Bischöffe hiefs er sitzen neben die Cardinäle.

Und hiefs den Obristen Cantzler stehen hinder dem Cardinal zu der rechten Hand. Der hatte einen besiegelten Brieff in der Handt mit zwey Insiegeln.

Und es hatte der König auf seinen Haupte eine guldene Crone mit eitelem Gold. Und vvar angelegt als ein Evangelier, der das Evangelium singen vvil, und hatte einen vöchen Kutzhut an seinen Hals.

Und also vvard Ihm von der Buhne geruffen auffhin zukommen. Dagieng des ersten auffhin HERZOG LUDWIG von BAYERN PFALZGRAFF BET RHEIN. Und vvar angelegt als ein Letzner, und hatte auch einen vöchen Kutzhut an. Und trug in seiner Hand den Gilgen, und das Zepter. Und stund hinter dem Cardinal zu der lincken Seiten, und bot den Gilgen und den Zepter herfür.

Darnach gieng HERZOG RUDOLPH VON SACHSEN auffhin, und vvar auch angelegt als ein Letzner. Und hatte auch einen Kutzhut an. Und hatte ein bloß Schwverdt in seiner Hand. Und da er auffhin kam, da stellte er sich hinder den Cardinal zu der rechten Seiten oder Handt, zwischen den Römischen König oder Cantzler. Und nam das bloße Schwverdt bey der Handhabe, zwischen dem Knopff und Gehiltz, und hub es hoch empor, und steckte die Spitze des Schwverdts in unsers Herrn des Römischen Königs Haupt zu allvordest in die Scheitel. Und hub das Schwverdt also still, alldievveil man den Brieff las und das Lesen vvehret.

Und um die Buhne lassen auch ein Cardinal und funff Ertz-Bischoff und sonst andere Bischöffe, die hinauff gegangen vwaren zuzuschauen.

Darnach gieng auffhin BURGGRAF

FRIEDRICH VON NURNBERG, und die 2. Ritter mit ihm, die das Panner trugen, einer zu der einen Seiten, der andere zu der andern Seiten. Und alsbald sie auffhin kamen zu den obersten Sproffel oder Staffeln, da knieten sie alle drey nieder. Und stunden bald vvieder auff, und giengen fur den Romischen Konig. Und knieten aber alle drey nieder.

Und da hiefs der Konig den Kantzler den Brieff lesen, der sagte, vvas er dem heiligen Romischen Reiche verbunden vware zu thun, und vvas sein Ampt vvere, und vvie er vvehlen solt so das Reich besetzt vvurd, und vvas er schvveren solte.

Da nun der Brieff vorgelesen vvar, sprach der Romische Konig: *Herr Chur-Furst des heiligen Romischen Reichs, und lieber Oberm. Wollt ihr das schvveren?*

Da antvortete Burggraff Friedrich: *Machtiger Konig: Gern.*

Also vwaren die Leute allenthalben um so zuchrig und so still, das man dieß alles vvohl horen und sehen mochte.

Und als er nun geschvveren hatte, nam unser Herr, der Romische Konig, den Ritter, der das Panner trug, daran vvar das Wapen Brandenburg mit dem Speer, aus des Ritters Hand, und gab das mit seiner Hand in des Burggraffen Friedrichs Hand.

Darnach nam er das Zepter, den Apfel mit dem Creutz, aus Hertzog Ludvigs von Bayern, Pfaltz-Graff beym Rhein, Hand, und gab ihn auch den Burggrafen von Nurnberg. Und darnach nam er das Panner, da die Wapen an vwaren von Nurnberg, aus des andern Ritters Hand in seine Hand, und gab ihn Burggraff Friedrichs von Nurnberg Hand.

Da das geschach, da nam erst Hertzog Rudolffs von Sachsen das bloss Schwverdt aus des Konigs Haupt. Und stund erst auff.

Und fiengen alle Pfeiffer und Posau-

ner an zu pfeiffen und zu posauen, so strenglich, das niemand sein eigen Wort mochte horen.

Da er aber also belehnet vvurde, da legte ihm Hertzog Rud. das Schwverdt in tien Schos, und nam es an stat vvieder und steckte es vvieder in sein Haupt.

Und also ritt manniglich heim, und zogen sich vvieder ab, und assen den Inbils bey dem Burggraffen die, die er dann geladen hatte.

Und des Tages kamen zu dem Inbils, die er geladen hatte, unser Herr der Romische Konig, alle Chur-Fursten, Hertzoge, Graffen, Freyen, Ristern und Knechte, die Ertz-Bischoffe, Bischoffe, und gelehrte Leute, und alle Geistliche, ohne die Cardinale, die assen mit keinen vveltlichen Herren nicht.

Des Tages begabte er den Cantzler des Konigs, Thorhuter, alle Posauer und Spielteut.

Diese Ordnung hatten alle Chur-Fursten, der Ertz-Bischoff von Mainz, der mit seinem selbst Leib sein Lehn und seine Regalia zu Constantz empfieng an dem obern Markt, ehe das er von Costnitz zog. Der Hertzog Ludvwig von Bayern, Pfaltzgraff bey Rhein, und Hertzog Rudolff von Sachsen, Hertzog Ludvwig von Bayern von Mortay, Herr zu Ingollstatt, Hertzog Heinrich von Bayern von Amberg, die Hertzoge von Munchen.

Diese alle empfiengen ihr Lehn auch also in solcher Maafs. Und machte des, das sie alle die Pfaltz empfiengen, welche von Bayern geboren vwaren. Und ist noch numment ein Furst von Bayern ein Churfurst der dierfallentz inne hat.

Die andern Chur-Fursten und Hertzoge und gefurstete Grafen empfienge auch ihr Lehn in solcher Maafs; Nur das es nicht als kostlich vvar, und also grosse Herrschafft, und das derselbe unser Herr der Konig nicht allweg saß in seiner Majestet, als zu den Chur-Fursten.

Hæc tantisper suffecerint
pro demonstranda
Oecumenici Constantiensis Concilii Gloria
Ex Consultationum
Generalium ac Specialium
præclaro ordine:
Ex patrum Concilii
CÆSARIS
IMPERII ELECTORUM
DUCUM
COMITUM
BARONUM
NOBILIUM
Dein &
DUORUM PONTIFICUM
CARDINALIUM
PATRIARCHARUM
ARCHIEPISCOPORUM
EPISCOPORVM
ABBATUM
DOCTORVM, MONACHORVM
Aliorumque ex toto orbe collectorum
innumerorum hospitem
augusta, religiosa, ac venerabili præsentia,
sapientia, eruditione, zelo:
Ex gravissimarum orationum,
quas
Cardinales, ArchiEpiscopi, Episcopi
Abbates, Doctores, Legati,
de arduis causis
in publica Concilii panegyri dixerunt
admirabili vi ac ingenti pondere:

Ex

Ex negotiorum quoque Imperii
in curia Cæsaris
in Constantiensi Concilio
magnifice confectorum
magno fulgore.
Quæ primi universalis
in Germania Concilii
Majestas
CÆSARE SIGISMUNDO
In Imperiali urbe
Constantiæ Germanorum
A. M. CCCC. XIV. XV.
felicissime instructa,
ac in alterum
in Germania Concilium universale
Basileam A. M. CCCC. XXXI.
propagata.
Nunc
tribus abinde seculis elapsis
A. M. DC. XCIX. Mense Septembri
à Serenissimo Duce Brunsvicensi
RUDOLPHO AUGUSTO
pro sua in Ecclesiam pietate
in Imperium affectu
in posteritatem amore
è tenebris in lucem producta
orbisque eruditi oculis exposita
CÆSARE LEOPOLDO
PRISTINÆ IMPERII GLORIÆ
VINDICE SAPIENTISSIMO.